T.C.
ERCİYES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI
YENİÇAĞ TARİHİ BİLİM DALI

47 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİ'NİN (H.990/ M.1582) TRANSKRİPSİYON VE DEĞERLENDİRİLMESİ

[s.133-266]

Danışman
Prof. Dr. Mehmet İNBAŞI

Hazırlayan
Betül YILMAZ

Yüksek Lisans Tezi

Ocak 2019
KAYSERİ

T.C.
ERCİYES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI
YENİÇAĞ TARİHİ BİLİM DALI

47 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİ'NİN (H.990/ M.1582) TRANSKRİPSİYON VE DEĞERLENDİRİLMESİ

[s.133-266]

(Yüksek Lisans Tezi)

Danışman
Prof. Dr. Mehmet İNBAŞI

Hazırlayan
Betül YILMAZ

Ocak 2019
KAYSERİ

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim. Aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi belirtirim.

Adı-Soyadı: Betül YILMAZ

İmza:

T.C.
ERCİYES ÜNİVERSİTESİ
REKTÖRLÜĞÜ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Tez Başlığı: 17. Yüzyıl Mühimme Defterlerinde (H.999/M.1589-90) Transkripsiyon ve Değerlendirme (2. Cilt 133-266)

Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmamın a) Giriş, b) Ana bölümler ve c) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 258 sayfalık kısmına ilişkin, 27/12/2018 tarihinde ***Turnitin*** intihal programından aşağıda belirtilen filtreleme uygulanarak alınmış olan özgünlük raporuna göre, tezimin benzerlik oranı: % 10 dır.

Uygulanan filtrelemeler:

1- Giriş dahil
2- Ana Bölümler dahil
3- Sonuç dahil
4- Alıntılar dahil/hariç
5- Kapak hariç
6- Önsöz ve Teşekkür hariç
7- İçindekiler hariç
8- Kaynakça hariç
9- Özet hariç
10- Yedi (7) kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez İntihal Raporu Uygulama Esaslarını inceledim ve bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini, aksinin tespit edileceği muhtemel durumlarda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini bilgilerinize arz ederim. 25/01/2019

Adı Soyadı : Betül YILMAZ
Öğrenci No : 4030631254
Anabilim Dalı : TARİH
Bilim Dalı : YENİÇAĞ
Program Adı : YÜKSEKLİSANS

Prof. Dr. Mehmet İNBAŞI
Danışman: Adı/İmza

Öğrenci Adı/İmza
Betül YILMAZ

YÖNERGEYE UYGUNLUK SAYFASI

"47 Numaralı Mühimme Defteri'nin *(H. 990 / M. 1582)*Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi [s.133-266]" adlı Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Lisansüstü Tez Önerisi ve Tez Yazma Yönergesi'ne uygun olarak hazırlanmıştır.

Tezi Hazırlayan	**Danışman**
Betül YILMAZ	Prof. Dr. Mehmet İNBAŞI

Tarih Anabilim Dalı Başkanı

Prof. Dr. Hasan Ali ŞAHİN

Prof. Dr. Mehmet İNBAŞI danışmalığında **Betül YILMAZ** tarafından hazırlanan **"47 Numaralı Mühimme Defteri'nin (H.990/ M. 1582) Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi [s.133-266]"** adlı bu çalışma jürimiz tarafından Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalında **Yüksek Lisans** tezi olarak kabul edilmiştir.

25/01/ 2019

JÜRİ:	**İMZA:**
DANIŞMAN:	Prof. Dr. Mehmet İNBAŞI
ÜYE:	Prof. Dr. Özen TOK
ÜYE:	Dr. Öğr. Üyesi Musa SEZER

ONAY:
Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulu'nun 25./02./ 2019 tarih ve 10.. Sayılı kararı ile onaylanmıştır.

25/02/ 2019

Enstitü Müdürü

Prof. Dr. Celaleddin ÇELİK

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK ..... **i**
YÖNERGEYE UYGUNLUK SAYFASI ..... **ii**
ONAY ..... **iii**
ÖZET ..... **vii**
ABSTRACRT ..... **viii**
KISALTMALAR ..... **ix**
ÖNSÖZ ..... **xi**
GİRİŞ **1**
I. DİVÂN-I HÜMÂYUN 1
II. DİVÂN-I HÜMÂYUN KALEMLERİ ve DEFTERLERİ 4
II.I. Divân-ı Hümâyun Kalemleri 4
II.II. Divân-ı Hümâyun Defterleri 8

BİRİNCİ BÖLÜM
III. MURAD (1574-1595) DÖNEMİ

1.1. SULTAN III. MURAD DÖNEMİ SİYASİ OLAYLARI 13
1.1.1. İran Seferleri 13
1.1.2. Osmanlı-İngiliz Ticari Münasebetleri'nin Başlaması 15
1.1.3. Osmanlı Devleti'nin Kuzey Afrika Hâkimiyeti 16
1.1.4. Lehistan'da Karışıklıklar 17
1.1.5. Özbek Hanlığı ve Osmanlı İlişkileri 17
1.1.6. Osmanlı – Avusturya İlişkileri 18
1.1.7. Kutsal İttifak ve Eflak, Boğdan, Erdel 19

İKİNCİ BÖLÜM

2.1. 47 Numaralı Mühimme Defteri'nin Tahlili 20
2.1.1 Fiziki Özellikleri 20
2.1.2. Diplomatik ve Teknik Özellikleri 20
2.1.3. Dil Özellikleri 22
2.1.4. Tarihlendirme 22
2.2. 47 Numaralı Mühimme Defteri'nin Muhtevası 23
2.2.1. Eşkıyalık ve Zorbalık Faaliyetlerini İçeren Hükümler 23

2.2.2. Sosyal Sorunlar ve Mahkemeler İle İlgili Konuları İçeren Hükümler 24
2.2.3. İnşa ve Tamir Faaliyetleri İçeren Hükümler 24
2.2.4. Görevlendirme ile İlgili Hükümler 25
2.2.5. Ekonomik Konular İçeren Hükümler 25
2.2.6. Askerî Konular İçeren Hükümler 26
2.2.7. Tımar, Zeamet ve Haslar İçeren Hükümler 27
2.2.8. Muhtelif Konular İçeren Hükümler 27
2.2.9. Hükümlerin Gönderildiği Devlet Görevlileri 30

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

47 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİ'NİN (s. 133-266) ÖZETİ VE TRANSKRİPSİYONU

3.1. HÜKÜM ÖZETLERİ 33
3.2. METNİN TRANSKRİPSİYONU 92

SONUÇ 255

KAYNAKÇA 259

EKLER 263

EK-1: NEŞREDİLEN VEYA TEZ OLARAK YAYIMLANAN MÜHİMME DEFTERLERİ 263

EK -2 47 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİ'NDEN ÖRNEKLER 267

İNDEKS 337

ÖZGEÇMİŞ 340

47 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİ'NİN (H.990/ M.1582)
TRANSKRİPSİYON VE DEĞERLENDİRİLMESİ
[s.133-266]

Betül YILMAZ
Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
Yüksek Lisans Tezi, Ocak 2019
Danışman: Prof. Dr. Mehmet İNBAŞI

ÖZET

Divân-ı Hümâyun, Osmanlı Devleti'nde en üst düzey karar organı olup, siyasi, askerî, hukuki ve iktisadî işlerin görüşülerek bir karara bağlanıldığı yerdir. Mühimme Defterleri, Osmanlı Devleti'nde Divân-ı Hümâyun'da alınan kararların suretlerinin kaydedildiği defterlerdir. Bu defterler, Osmanlı Devleti'nin merkez ve taşra teşkilâtındaki askerî ve idari işlerin ilişkileri hakkında önemli bilgiler vermektedir. 47 Numaralı Mühimme Defteri, III. Murad (1574-1595) dönemine ait olup H.990 / M.1582 dönemini ihtiva etmektedir. Bu çalışmada, toplamda 266 sayfadan oluşan defterin 133'den 266'ya kadar olan kısmının transkripsiyon ve değerlendirilmesi yapılmıştır. Bu defterde ağırlıklı olarak; eşkıyâlık ve zorbalık faaliyetleri, kale tamiri ve inşası, görevlendirme ve tayinler, iktisadi ve siyasi olaylar, vakıflar ve İstanbul'un ihtiyaçlarıyla ilgili hükümler bulunmaktadır. Çalışmada, Divân-ı Hümâyun, Mühimme Defterleri ve III. Murad dönemi siyasi olayları hakkında bilgiler verilmiştir. Ayrıca incelenen defterin şekil ve özellikleri, transkripsiyonu ve değerlendirilmesi de yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Divân-ı Hümâyun, Mühimme, III. Murad, Osmanlı.

THE TRANSCRIPTION AND EVALUATION OF MÜHİMME REGISTERS NUMBERED 47 (990 By Hijri, 1582 By Gregorian Calender) [pages 133-266]

Betül YILMAZ
Erciyes University, The Institute Of Social Sciences
Master Thesis, January 2019
Supervisor: Proffesor Dr. Mehmet İNBAŞI

ABSTRACRT

Divân-ı Hümayun was the supreme council of decision-making in the Ottoman state and political, social, military, legal and economic affairs were discussed and resalved there. Muhimme Books are the book in which a copy of the decisions taken by Ottoman State, the imperial edits and warrant of arrests. These boks indicate significant sources about military and governmental in central and rural goverments of Ottoman State. The number 47 Muhimme Book belongs to reign of Murad III. (1574-1595) and includes 990 (1582) year of Hegira Calendar. İn this study, the book which contains in total 266 pages, pages 133 to 266, transcription and evaluations had been described. This book mainly contains decisions of bandrity and tyranny events, castle constructions and repairs, appointment and nominations, economic and political affairs, endowments and needs of the city İstanbul. İn this study general information about Imperial Council, Muhimme Books and the events of the reign of Murad III is given. İn addition form and characteristics of the book studied, transcription and evaluation of it are also included.
Key Words: Imperial Council, Muhimme Books, Murad III, Osmanlı.

KISALTMALAR

A.DVN.MHM. : Mühimme Kalemi

COA : Cumhurbaşkanlığı Osmanlı Arşivi

C. : Cilt

Çev. : Çeviren

DİA : Diyanet İslam Ansiklopedisi

Ed. : Editör

H. : Hicri

Haz. : Hazırlayan

Hkm. : Hüküm

İA. :İslam Ansiklopedisi

MEB. : Milli Eğitim Bakanlığı

MD. : Mühimme Defteri

M. : Miladi

s. : Sayfa

TTK. : Türk Tarih Kurumu

Yay. : Yayınları

M. : Muharrem

S. : Safer

Ra. : Rebîü'l-evvel

R. : Rebîü'l-âhir

Ca. : Cemâziye'l-evvel

C. : Cemâziye'l-âhir

B. : Receb

Ş. : Şaban

N. **:** Ramazan

L. **:** Şevval

Za. **:** Zilkâ'de

Z. **:** Zilhicce

ÖNSÖZ

Merkeziyetçi bir yapıya sahip olan Osmanlı Devleti'nde Divân-ı Hümâyun; siyasi, sosyal, askerî, hukuki ve iktisadi gibi en önemli devlet işlerinin yürütüldüğü makam olup vezir-i âzamın başkanlığında toplanmakta idi. Devletin en yetkili karar organıdır ve Divân-ı Hümâyun'da alınan kararların suretleri farklı defterlere kaydedilmiştir. Bu defterler içerisinde en önemlilerinden birisi hiç şüphesiz "Mühimme Defterleridir." Mühimme defteri, Divân-ı Hümâyun'da karara bağlanan konularla ilgili hüküm özetlerinin deftere kaydedilmesi olarak nitelendirilebilir.

Bu çalışma, Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri'nde A.DVN.MHM. d.047 Numaralı Mühimme Defteri'nin 133-266 sayfalar arasını kapsamaktadır. III. Murad (1574-1595) dönemi olaylarının anlatıldığı bu defterde (H.990/ M.1582) genel olarak sınır meseleleri, kale inşası ve onarımı, vakıflarla ilgili olaylar, çeşitli tayinler ve görevlendirmeler, dönemin eşkıyalık faaliyetleri, tımar ve zeâmetler anlatılmıştır.

Yapılan çalışma, Giriş bölümü ve onun ardından üç bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde Divân-ı Hümâyun, Divân-ı Hümâyun'da tutulan defterler ve Mühimme defterlerinin özellikleri hakkında kısaca bilgi verilmiştir. Birinci bölümde; III. Murad dönemi siyasi olaylarına değinilmiştir. İkinci bölümde 47 Numaralı Mühimme Defteri'nin şekli, özellikleri ve defterin muhtevası hakkında kısaca bilgi verilmiştir. Üçüncü bölümde ise metnin özeti ve transkripsiyonu verilmiştir. Çalışmanın sonunda ise sonuç, kaynaklar ve indeks vardır.

Defterde bazı okunamamış kelimeler mevcuttur. Bu kelimelerden bazıları silik, bazılarının ise üzeri çizik olduğu için okunamamıştır. Okunamayan kelimeler […] şeklinde gösterilmiş, doğruluğundan emin olunmayan kelimeler ise (?) şeklinde gösterilmiştir.

Bu çalışmamda desteğini esirgemeyen değerli danışman hocam Sayın Prof. Dr. Mehmet İNBAŞI'ya, yardımlarını esirgemeyen Arş. Gör. Rahman Şahin'e, her daim yanımda olup maddi ve manevi desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen Canım aileme sonsuz teşekkür ederim.

Betül YILMAZ

Ocak2019, KAYSERİ

GİRİŞ

I. DİVÂN-I HÜMÂYUN

Divân kelimesi, Türkçe'ye Arapça ve Farsça'dan geçmiş olup kelimenin köken itibariyle Aramice' den geldiği ve Farsça'ya da bu dilden geçtiği bilinmektedir.[1]Divân; kelime anlamı olarak *büyük meclis*demektir.[2]Osmanlılar'da ise Farsça anlamından ileri anlamı olan "kurul-organ" anlamı vardır.[3]*Divân,* devlet bünyesinde idari, mali ve askerî hizmetlerin yerine getirilmesi için devlet memurlarının toplandığı yere verilen isimdir.[4]

Osmanlı Devleti'nde; devlet işlerinin görüşülüp karara bağlandığı, idari, sosyal, ekonomik ve askerî işlerin görüşüldüğü ve çözülemeyen şer'î ve örf'î davaların karara bağlanması için toplanan divâna *Divân-ı Hümâyun* denir.[5] Divân, ilk olarak Hz. Ömer döneminde muharip güçleri kaydetmek ve hazineyi belli düzene koymak için kurulmuştur.[6] Onlarda divân defter tutma sistemi şeklinde düşünülmüştür. Nitekim ilk gelişmiş Türk-İslâm divânını *"Divân-ı Â'la"* adıyla Büyük Selçuklular kurmuştur.[7] İlhanlılarda Divân-ı kebîr, Memlüklülerde ise Divân-ı Sultan adıyla bilinen divânlar mevcut olmuştur.[8]

Osmanlı Devleti'nde Divân-ı Hümâyun, Orhan Bey döneminde toplanmaya başlamıştır. [9] Orhan Gazi zamanında divâna gelen beylerin başlarına*burma sarık* sardıkları ifâde edilmiştir.[10]II. Murad döneminde ise divân her gün kurularak halkın dertleri dinlenilmiş, bu düzen Fatih Sultan Mehmed döneminde de devam

---

[1] Abdülâziz ed-Dûri, "Divân" , *DİA*., c.9, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., İstanbul 1994, s. 378
[2] Ferit Develioğlu, *Osmanlı Türkçesi Lûgatı,* Aydın Kitabevi, Ankara, s. 223
[3] Ahmet Mumcu, "Divân-ı Hümâyun", *DİA*.c.9, Türkiye Diyânet Vakfı Yay., İstanbul 1994, s. 430
[4] Abdülâziz ed-Dûri, s. 378
[5] Yusuf Halaçoğlu, *XIV-XVII. Yüzyıllarda Osmanlılarda Devlet Teşkilâtı ve Sosyal Yapı,* TTK. Yay., Ankara 1996, s. 8
[6] Mübahat Kütükoğlu, "Diplomatik", *DİA.,* c. 9, Türkiye Diyânet Vakfı Yay., İstanbul 1994, s. 361,
[7] Halaçoğlu, s. 8
[8] Mumcu, s.430; Halaçoğlu, s. 8
[9] Mustafa Alkan, *"Divan Teşkilatı",* Osmanlı Teşkilat Tarihi, Ed. Tufan Gündüz, Grafiker Yay., Ankara 2012, s. 34; İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriye Teşkilâtı,*TTK. Yay., Ankara 1988, s.8; Halaçoğlu, s. 8
[10] Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriye Teşkilâtı,* s. 1

ettirilmiştir.[11]Divân-ı Hümâyun, Fatih zamanında teşkilatlı bir düzene oturtularak hangi mezhep veya ırktan olursa olsun kadın-erkek, genç-yaşlı herkese açık hâle getirilmiştir.[12] Divân-ı Hümâyun, Kanuni Sultan Süleyman'ın vezir-i azâmı olan Maktul İbrahim Paşa'nın yaptırmış olduğu kubbeli divânhânede toplanırdı.[13]

Divân-ı Hümâyun'un işleyişi Fatih Kânunnâmesi'nde belirtilmiştir. Kânunname'deki en önemli yenilik ise, Fatih dönemine kadar Divân-ı Hümâyuna Padişah başkanlık ederken, bu dönemden itibaren padişah'ın yerine vezir-i azâmın başkanlık etmesi olmuştur.[14]Fatih bu dönemden sonra divân müzâkerelerine bizzat katılmamış *"Kasr-ı Âdl"* denilen yerden görüşmeleri takip etmiştir.[15] Kasr-ı Âdl, vezir-i azâm ve vezirlerin oturdukları yerin üzerinde bulunan demir parmaklı ve perdeli, penceresi olan bir yerdi.[16] Divânda oturma düzeni Kânunnâme-i Ali Osman'a göre düzenlenmiştir. Vezir-i azâm divânın başkanı olmuş, sağında *kubbenişin vezirleri* de dediğimiz kubbe vezirleri ve nişancı, solunda ise Rumeli ve Anadolu kâdıaskerleri ve defterdârlarıbulunurdu.[17] Bunlardan başka ayakta hizmet gören reîsülküttâb ile çavuşbaşı ve kapıcılar kethüdası bulunmaktadır.[18]

Divân toplantısı sabah namazıyla başlayıp öğlene kadar devam ederdi.[19] Divân-ı Hümâyun müzâkeresi o günkü ruznâmeye göre bittikten sonra birûn hâzinesi ile defterhane vezir-i azâmının mührüyle mühürlenip kapatıldıktan sonra çavuşbaşı elindeki asasını yere vurarak divânın sona erdiğini bildirir ve divân dağılırdı.[20]

Divân-ı Hümâyun, hükümdar divânı olduğu için Padişah nerde ise orada toplanırdı. İstanbul'un fethine kadar Edirne'de, daha önceleri ise Bursa'da toplanmaktaydı.[21]Osmanlı Devleti'nin ilk dönemlerinde Fatih Sultan Mehmed dönemi de dâhil olmak üzere Divân-ı Hümâyun her gün toplanırdı. Daha sonraları divân

---

[11] Halaçoğlu, s. 8
[12] Mumcu, s. 430; Halaçoğlu, s. 9
[13] Alkan, s.34; Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriye Teşkilâtı,* s.8
[14] Halaçoğlu, s.9
[15]Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriye Teşkilâtı,* s.9; Recep Ahıshalı, "Divân-ı Hümâyun Teşkilâtı", *Osmanlı, Yeni Türkiye Yay.* , İstanbul 1999, IV, s. 26
[16] Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriye Teşkilâtı,* s.9; Ahıshalı, "Divân-ı Hümâyun Teşkilâtı" , s.25
[17]Alkan,s. 34; Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriye Teşkilâtı,* s. 17
[18] Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriye Teşkilâtı,* s.14
[19] Alkan, s.35
[20] Halaçoğlu, s. 10
[21] Aydın Yetkin, "Divân-ı Hümâyun", *JASS sayı* 5, Ekim 2012, s.359

toplantıları haftada dört güne indirilmiştir.[22] Bugünler ise; cumartesi, pazar, pazartesi ve salı günleri idi. III. Murad döneminde ise haftada dört gün divân toplantısı çok görülmüş ve ikiye indirilmiştir.[23] III. Ahmed döneminde ise bu sayı bire düşürülmüştür. 17. yy. ortalarında *"Bâb-ı Asafî"* kurulmuş ve bütün işler orada görüşülmeye başlanmıştır. III. Selim zamanında ise *"Meşveret Meclisi"*kurularak *"Bâb-ı Asafî"* yerini almıştır.[24] XIX. yy. da ise önemini tamamen yitiren Divân-ı Hümâyun sadece elçilerin ağırlanması, ulufe dağıtımı ve yeni tayin edilen devlet ricâlinin eskiden beri süre gelen bir âdet olarak padişah tarafından arzlarda kabül merasiminden ibaret kalmıştır.[25]

Sarayda divân 3 türlü toplanırdı: Biri muayyen günlerde toplanan alelalede divân, ikincisi Kapıkulu ocaklarına maaş verilmesi ve sefir kabulü münâsebetiyle toplanan Galebe divânı ve üçüncüsüde fevkâlede olarak divân günleri haricinde fakat padişahın Bab-üs-sa'âde'ye tahtının kurulmasıyla toplanan *Ayak Divânıdır.*[26]

Galebe divânı; ulûfe divânı olarak da bilinir ve genellikle salı günleri toplanmaktadır.[27]Kapıkullarına ve özellikle yeniçerilere verilen ulûfe dağıtımı Topkapı Sarayı'nda büyük bir gösterişle yapılmıştır. [28] Ulûfe dağıtımı yapılmadan önce yeniçerilereBab-üs-sa'âde kapısı önünde çorba, pilav ve zerde dağıtılırdı.[29] Yeniçerilere odalarında ulufe dağıtımı *esâme* kâğıdıdenilen belgeler karşılığında yapılmıştır. [30] Osmanlı Devleti'nde elçilerin saraya kabul merasimleri divân gününe rastlatılmaya çalışılır ve bu divâna ise*Galebe Divânı* denilmiştir. [31] Burada asıl amaç; Osmanlı Devleti'nin gücünü göstermektir ve normal zamanlarda yapılan ulûfe dağıtımından daha gösterişli yapılmıştır. Ayrıca galebe divânları uzun süren merâsimlerdir. Elçi padişah tarafından arz odasında kabul edilmiştir.[32]

Ayak divânı; olağanüstü durumlarda padişah başkanlığında saray dışında toplanan ve padişah hariç divana katılan diğer kişilerin ayakta beklemesinden dolayı bu ismi alan

---

[22] Halaçoğlu, s. 8
[23] Halaçoğlu, s.10; Ahıshalı, "Divân-ı Hümâyun Teşkilâtı", s. 25
[24] Ali Akyıldız, "Meclis-i Meşveret" , *DİA.*, c.28, İstanbul 2003, s.248-240
[25] Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriye Teşkilâtı,* s.14
[26] Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriye Teşkilâtı,* s.14
[27] Mehmet Mert Sunar, "Ulûfe" , *DİA.*, c.42, Türkiye Diyanet Vakfı Yay. , İstanbul 2012, s. 124-126
[28] Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriye Teşkilâtı,* s. 36; Alkan, s. 57
[29] Sunar, s. 124
[30] Sunar, s.124-126
[31] Sunar, s. 125
[32] Alkan, s.57

divândı [33] Burada tahtBab-üs-sa'âde önüne konularak padişah halkın şikâyetlerini dinlemiştir.[34] XVI. yy. da birkaç örneğine rastlanırken XVII. yy da çok daha fazla ayak divânı toplanmıştı.[35] Özellikle IV. Murad zamanında sık sık ayak divânının toplandığı bilinmektedir.[36]

Divân- Hümâyun üyelerinin her birinin farklı görevleri vardır. Vezir-i azâm, Padişâh'ın mutlak vekilidir ve Fatih'in yapmış olduğu değişiklikten sonra divâna başkanlık etmeye başlamıştır. Vezirler, vezir-i azâmın yardımcısıdır. Nişancı, ferman, berat, menşur gibi belgelere tuğra çekerdi. Defterdâr ise divânda mali işlerin mutlak vekilidir. Defterdâr divânda vezir-i âzâmın havale ettiği mali işlere dair kuyruklu imza denilen işareti koyardı.[37]

II. DİVÂN-I HÜMÂYUN KALEMLERİ ve DEFTERLERİ

II.I. Divân-ı Hümâyun Kalemleri

Divân-ı Hümâyun'da alınan kararların kayıtlarını tutan bir divân kalemi vardır.II. Mehmed döneminden başlayarak 18. yy.ın başlarına kadar Nişancı'nın ve fiilen Reîsülküttâb'ın buyruğu altında çalışan Divân-ı Hümâyun kalemleri "Beylik(Divân), Tahvil(Kese-Nişan), Rüus, Âmedi kalemi, Teşrifâtçılık ve Vâk'anüvislik olmak üzere 6 kısımdır.[38] Her kısmın âmirine kesedâr denilirdi.[39]

II.I.I. Beylikçi ve Divân Kalemi

Beylikçi kalemi, divânda görüşülüp karara bağlanan evrakları gerekli mercilere gönderen kalemdir.[40] Ayrıca bu kalemde divân kararları tutulur, alınan kararlar gerekli mercilere ulaştırılır ve divânda çıkan emir ve hüküm suretleri defterlere kayd edilirdi.[41] Bu hükümlerin kaydedildiği deftere "Mühimme", yazanlara da "Mühimme-nüvis" denilmiştir.[42] Beylikçi reîsülküttâbdan sonra her 3 kaleminde şefi olduğundan divân kalemine Beylikçi kalemide denilmiştir.[43] Yabancı devletlerin elçilerinden Hariciye

---

[33] Mübahat Kütükoğlu, "Ayak Divânı" , *DİA.* , c.4, Türkiye Diyânet Vakfı Yay., İstanbul 1991, s.192
[34] Alkan, s. 59
[35] M. Kütükoğlu, "Ayak Divânı" , s. 192
[36] Alkan, s.59
[37] Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriye Teşkilâtı,* s.23
[38] Halaçoğlu, s. 20; Yetkin, s.380
[39] Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriye Teşkilâtı,* s.23
[40] Halil İnalcık, "Reisül-küttab", *İA,* c.9, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1988, s.674; Halaçoğlu, s. 20
[41] Mehmet İpşirli, "Beylikçi" , *DİA.,* c.6, Türkiye Diyanet Vakfı Yay. , İstanbul 1992, s.78
[42] Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriye Teşkilâtı*, s.40-41; Tevfik Temelkuran, "Divân-ı Hümâyun: Mühimme Kalemi", İstanbul 1970, s. 70; Halaçoğlu, s.20
[43] Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriye Teşkilâtı,* s. 42

Nezâreti'ne gelen evrak önce Beylikçi kalemine gelirdi. Beylikçi bu kaleme "muktezâ" işareti koyar ve kaleme gönderirdi.[44] Divân-ı Hümâyun kalemi tarafından yazılan yazılara *"mukteza"* adı verilmiştir. Muktezâ; iktizâ etmiş, lâzımgelmiş, kânun icâbına göre yazılan yazılardır.[45] Bu yazıların kaydolunduğu deftere ise *"beylikçi kalemi"* denilmiştir.[46] 17. yy.ın sonuna kadar tüm divân çalışanları aynı odadaydı. Ancak sonraları gizlilik açısından tehlike oluşturduğu için *"Mühimme Odası"* kurulmuştur. Beylikçiler, Umur-ı Hariciye kuruluncaya kadar Reisül-küttab'ın başyardımcısı iken Reisül-küttab'ın Hariciye Nazırı olmasıyla 1837'de Sadârete bağlanmıştır.[47]

II.I.II. Tahvil Kalemi

Tahvil; kelime anlamı olarak *"değiştirmek, değiştirilme, çevirme"* demektir.[48] Tahvil kalemi, *mâhlul* adı verilen boş tımar ve zeametlerin değiştirilmesinde gerekli olan tahvil hükmünü hazırlayan kalemdir.[49] Bu kalem nişan veya kese kalemi olarak da bilinmektedir.[50] Tahvil kalemi, beylikçi ve reîsülküttâbın idaresi altındadır. Burada tayin edilen vezir, beylerbeyi, mevleviyet dereceli vilayet kadılarının beratları ile tımar ve zeametlerinin kayıtları tutulurdu.[51] Yazılan beratların ilk kontrollerini berat mümeyyizi yapmaktadır.[52]Tahvil kaleminin âmirine *"Tahvil Kesedarı"* denilmiştir.[53] Bunların defterhâne ile düzenlenmesi tımar tevcih edilirken en önemli görevlerden biridir. Ayrıca Kırım Hanları, Mekke-i Mükerreme ve Eflak ve Boğdan voyvodalarının beratlarıda burada yazılırdı.[54] Tahvil kaleminin bir diğer görevi ise bazı önemli merasimler için yüksek rütbeli kişilere davet tezkireleri yazmaktır ancak bütün tezkireler için geçerli değildir ve Tahvil Kalemi 12 Mart 1836 yılında Hariciye Nazırlığı'nın bünyesine bırakılmıştır.[55]

---

[44]Temelkuran, s. 10;Alkan, s.44; İpşirli, s.79
[45] Develioğlu, s. 814
[46] Halaçoğlu, s. 20
[47]Alkan, s. 45; İpşirli, s.79
[48]Develioğlu, s. 1224
[49] Recep Ahıshalı, "Tahvil" , *DİA.*, c.39, Türkiye Diyanet Vakfı Yay. , İstanbul 2010, s.440
[50]Halaçoğlu, s. 20
[51]Halaçoğlu, s.20; Recep Ahıshalı, "Reisülküttâb" , *DİA.*, c.34, Türkiye Diyânet Vakfı Yay., s.547
[52] Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriye Teşkilâtı,* s.44
[53] Yetkin, s.381; Alkan, s.45; Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriye Teşkilâtı,* s.44; Ahıshalı, "Tahvil" , s.440
[54]Ahıshalı, "Reisülküttâb" , s.547
[55]Ahıshalı, "Tahvil" , s.441

II.I.III. Âmedi Kalemi

Âmedçi, Reisül-küttab'ın özel kalem müdürüdür ve aynı zamanda birinci dereceden maiyetindedir.[56] Vezir-i âzamın yazacağı telhis ve takrirler ile yabancı devletlere yazılacak olan her türlü belgeler Âmedi Kaleminde yazılır ve aynı zamanda burada saklanırdı.[57] Sadâret ile saray arasındaki iletişimi sağlamakla kalmayıp, Osmanlı'nın harici işlerinede bakardı. Bu yüzden memurların iyi, dürüst, ahlaklı ve iyi derecede yabancı lisan bilmelerine özen gösterilirdi.[58] Reisül-küttab'ın tüm gizli ve aşikâr işleri Âmedçi'nin elinden geçerdi.[59] Âmedi Efendi de beylikçi gibi hâceganlık rütbesinde olup önceleri teşrifâtta beylikçiler önde iken sonraki zamanlarda Âmedciler öne geçmiştir.[60]Tanzimattan sonra önemleri daha da artmıştır. Osmanlı Devleti'nde hazine ve evkaftan daimi elçi bulundurmaları üzerine onlardan gelen raporlara cevap yazmak, şifreleri çözümlemek ve sair işlerin halledilmesi sebebiyle ehemmiyetli bir kalemdir.[61] Osmanlı Devleti'nin son zamanlarına kadar Âmed-i Divân-ı Hümâyun olarak varlığını devam ettirmiştir. Âmedciler sefere gideceği zaman yerlerine vekil olarak Rikâb Âmedcisi bırakmışlardır.[62]

II.I.IV. Rüûs Kalemi

Vezir, beylerbeyi ve tımar sahipleri hariç olmak üzere Osmanlı Devleti hizmetinde bulunan kişilerin tayin ve beratlarını ve vazife tevcihlerini hazırlayan şubedir.[63] Bunlara Rüûs-ı Hümâyun kalemi de denilmektedir.[64] Amirine Rüûs kesedârı denilirdi.[65]Dairelerin reis ve mümeyyizleriyle, kapucıbaşılar, kale ağalıkları, dizdarlar, kethüdalıklar, müderris, vaiz, imam, hatiplerle hazine evkâftan maaş ve tahsilâtlarına bakarak onların bütün işlerine bu kalem bakardı.[66] Rüûs kalemi XVI. yy. da henüz Divân-ı Hümâyunda ayrı bir bölümleri olmadığı için bizzât Reisü'l-küttab tarafından tutulmuştur. Rüûs kaleminde 3 çeşit rüûs vardır: 1- Rüûs kaleminden verilen rüûslar, 2- Muharebe dolayısıyla ordu cephede iken verilen rüûslar 3- Rikâb-ı Hümâyun rüûsları

---

[56] Necati Aktaş, "Âmedçi", *DİA*., c.3, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., İstanbul 1991, s.12
[57]Aktaş, "Âmedçi" , s. 12; Halaçoğlu, s. 21
[58] Halaçoğlu, s. 22
[59]Ahıshalı, "Reisülküttâb" , s.547-548; İnalcık, "Reisül-küttab", s. 675
[60]Aktaş, "Âmedçi" , s.12
[61] Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriye Teşkilâtı*, s. 56; Aktaş, "Âmedçi" , s.12
[62]Aktaş, *"Âmedçi"* , s.12
[63] Yetkin, s.38; Halaçoğlu, s. 21
[64] Halaçoğlu, s. 21
[65]Ahıshalı, "Reisülküttâb" , s.547
[66] Ahıshalı, "Reisülküttâb" , s.547

yâni vezir-i âzâm cephede iken hükümdarın emriyle İstanbul'da verilen rüûslardır.[67] Vezir-i âzâmın kendi dairelerinde ikindi divânında yaptıkların tevcihlerin kaydedildiği *İkindi Rüûsu* da vardır.[68]

II.I.V. Teşrifâtçılık Kalemi

Teşrif kelimesinin çoğulu olan Teşrifât "şereflendirme, bir kimsenin ziyaretiyle bir yeri veya kişiyi şereflendirmesi" anlamına gelmiştir.[69]Kanuni Sultan Süleyman zamanında oluşturulan ve divana bağlanan Teşrifât kalemi mali bir büro olup başdefterdarlığa bağlıydı ve yeri defterdâr konağı idi.[70] Teşrifâtçının emri altında bulunan bir teşrifât kalemi bulunmaktadır. Bu kalem, saray ve diğer devlet dairelerinin tüm merasim ve tören işlerine bakardı. [71] Bu kalemin şefine "Teşrifâtî Divân-ı Hümâyun" ve yardımcısınada "Teşrifât Kisedarı" denilird.[72] Yapılan tüm merasimler teşrifâtdefterine kaydedilirdi. Bunlara yevmi, mufassal ve müteferrik defterler denilmiştir.[73] Teşrifâtî'nın tuttuğu masraf ruznamçalerine defter-i teşrifât denilmektedir.[74] Teşrifât defterlerine giderler dışında padişaha gelen hediyelerde kaydedilmiştir. Teşrifât kalemi, III. Ahmed döneminde 1713 yılı öncesinde Bâbıali'ye bağlanmıştır.[75] II. Meştutiyet'in ilânından sonra Teşrifât-ı Umumiyye Dairesi'nin kurulmasıyla teşrifâta ait tüm görevler burada toplanmıştır.[76]

II.I.VI. Vâk'anüvislik

Arapça *vâk'a* ile Farsça *nüvis* (yazan, yazıcı) kelimlerinin bir araya gelmesiyle oluşmuştur.[77] Osmanlılar da ise 18. yüzyılın ilk yarısından itibaren divân-ı hümâyun dairesin degörülmeye başlanmıştır. Vâk'anüvis kendisine verilen çeşitli konularla ilgili evrakları kaydetmiştir.[78]Vâk'anüvisler sadece kendi dönemlerini yazmakla kalmamış aynı zamanda diğerlerinin eksik bıraktıkları dönemin tarihini tamamlamakla da görevlendirilmiştir.[79] Resmî olarak ilk vâk'anüvistimiz Halepli Nâima Efendi'dir.[80]

---

[67]Halaçoğlu, s. 21
[68]Ahıshalı, "Reisülküttâb" , s.547
[69] Filiz Karaca, "Teşrifât" , *DİA*., c.40, Türkiye Diyânet Vakfı Yay. , İstanbul 2011, s.570
[70] Karaca, s.570
[71] Temelkuran, s.8
[72] Karaca, s.571
[73] Halaçoğlu, s. 22
[74] Karaca, s.571
[75] Karaca, s.571
[76] Halaçoğlu, s. 22
[77] Bekir Kütükoğlu, "Vâk'anüvis" , *DİA.*, c.42, Türkiye Diyanet Vakfı Yay. , İstanbul 2012, s.457
[78] Halaçoğlu, s.23
[79] Bekir Kütükoğlu, "Vâk'anüvis" , s. 458

Bunlar devlet tarafından verilen vesikaların kaydını tutarlardı. Ancak tüm belgeleri görmez, gizli olanları ağızdan duyardı, tahvil, teşrifât gibi mühim olmayan şeyleri görürlerdi.[81] Vâk'anüvis orduyla sefere çıktığı zaman yerine bıraktığı vekile rikâb-ı vâk'anüvist denilirdi.[82] Osmanlı'nın son dönemine kadar varlığını sürdürmüştür.

II.II. Divân-ı Hümâyun Defterleri

Aslı Grekçe olan defter kelimesi Arapça ve Farsça ile birlikte Osmanlı Türkçesine geçmiştir ve çoğulu "defâtir" dir.[83] Divân-ı Hümâyun'da adli, askerî, siyasi, ekonomik işler görüşüldüğü için bunların bir defterde kayıt altına alınması şarttı. Bunlar konularına göre; Mühimme, Ahkâm, Tahvil, Rüûs, Nâme, Âhidnâme ve şikayet defterleridir.[84]

II.II.I. Mühimme Defterleri

Divân-ı Hümâyun toplantılarında müzakere edilen dâhili ve harici meselelere ait önemli siyasi, askeri, içtimâi ve iktisâdi kararların kaydedildiği defterlere *"Mühimme Defterleri"* denilmiştir.[85] Burada bulunanlar fermanların özetidir ve bunlara *hüküm* denilmiştir. Mühimme defterleri yazılmış nâme, emir ve hüküm ile benzerlerinin tam metnini kapsamayıp, elkâb ve öteki kısımlardan ziyade sadece asıl konuyu kaydetmektedir.[86] Sadece konunun özü ve yapılması gereken emri kapsayan metinler aynen kaydedilirdi. Mühimme Defterleri 16. yy.ın ortalarında 20. yy.ın ilk yıllarına kadar olan kısmı kapsamaktadır. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı'nda*"Mühimme defterleri"* adıyla kayıtlı olan seri arşivin ilk tasnif edilen belgelerindendir.[87] Başlangıçta hüküm suretlerini defter şekline getiren divâna bağlı kâtibler vardır. Divâna bağlı kalemlerin gelişmesiyle bu işi Beylikçi kalemi yapmaya başlamıştır.[88] Hükümleri yazan kişilere ise *"Mühimme-nüvis"* denilmiştir.[89] Divânda zabıt tutma olayı olmadığı için, müzakere edilen konuların karar suretleri mühimme

---

[80] Halaçoğlu, s.23
[81] Halaçoğlu, s. 23; B. Kütükoğlu, "Vâk'anüvis" , s. 458-459
[82] B. Kütükoğlu, "Vâk'anüvis" , s. 458-459
[83] M. Tayyib Gökbilgin, *Osmanlı Paleografya ve Diplomatik İlmi,* Enderun Kitabevi, İstanbul 1992, s.104
[84]Halaçoğlu, s.23; Nejat Göyünç, "Defter", *DİA*., c.9, Türkiye Diyanet Vakfı Yay. , İstanbul 1994, s.88-90
[85] *Başbakanlık Osmanlı Arşiv Rehberi,* Başbakanlık Basımevi, İstanbul 2010, s.7; Feridun Emecen, "Osmanlı Divanının Serileri: Ahkâm-ı Mîrî, Ahkâm-ı Kuyûd-ı Mühimme ve Ahkâm-ı Şikâyet", *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi,* c.3, Sayı 5, s.111
[86] Gökbilgin, s.105
[87] Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriye Teşkilâtı*, s. 79
[88] İpşirli, "Beylikçi" , s.78
[89] Mübahat Kütükoğlu, "Mühimme Defteri", *DİA,* c.31, Türkiye Diyânet Vakfı Yay. İstanbul 2006, s. 521

defterlerine kaydedilirdi.[90] Ardından Reisül-küttab gözden geçirerek tashih eder ve ilgililere bildirirdi. Son olarak yazılan fermân tuğrasını Nişancı çekerdi.[91]

İsmail Hakkı Uzunçarşılı, kendi eserinde mühimmeleri iki kısımda incelemiştir. Bunlardan biri, alelalede yani açık olarak tutulan mühime defterleridir. Diğeri ise gizli olarak yazılan kâtibin sadece duydukları hüküm ve fermanları içeren mektum mühimmelerdir.[92]

Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı'nda, "M. 1553-1915/ H. 961-1333 tarihleri arasında kaydedilmiş olan toplam 419 tane Mühimme Defteri mevcuttur. Bunlardan ayrı olarak 1554-1905 yılları arası olayların hükümlerini içeren 266 cilt mühimme vardır. Ayrıca 1570-1836 yıllarını içeren 43 adet mühimme defteri parçası mevcut olup sonradan arşive eklenerek tasnif edilen 17 Mühimme Zeyli defteri(1572-1580), 68 Mühimme-i Asâkir Defteri(1781'den itibaren), 10 Mühimme Mektube Defteri(1788'den itibaren), 15 Mühimme-i Mısır Defteri(1707'den itibaren) vardır.[93]

Mühimme Defterleri, hükümlerin sâdır oldukları divânlar bakımından dört ayrı grupta değerlendirilebilir:[94]

1- Mühimme Defterleri:Padişahın payitahtta olduğu zamanda, sadrazamın başkanlığında toplanan divânda alınan kararların suretlerinin kaydedildiği defterlerdir.
2- Rikâb Mühimmesi: Sadrâzamın sefer için veya başka bir nedenle payitahttan ayrılmasıyla yerine vekil olarak bırakmış olduğu Rikâb Kaymakamı veya Sadâret Kaymakamı başkanlığında toplanan divân toplantılarında alınan kararların yazıldığı defterlerdir.
3- Ordu Mühimmesi: Ordu ile birlikte çıkan Sadrâzamın sefer sırasında toplamış olduğu divân toplantısında alınan kararların kaydedildiği defterdir.
4- Kaymakamlık Mühimmesi: Padişah ve sadrâzamın aynı zamanda dersâadetten ayrılmasıyla yerlerine vekil olarak bıraktıkları Sadâret Kaymakamı'nın toplamış olduğu divânlarda alınan kararların kaydedildiği defterdir.

Mühimme Defterleri'nin muhteva bakımından özelliklerini şunlardır:[95]

---

[90] Emecen, s.113
[91] İnalcık, "Reisül-küttab" , s.674
[92] Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriye Teşkilâtı,* s. 82
[93] M. Kütükoğlu, "Mühimme Defteri", s. 521
[94] *5 Numaralı Mühimme Defteri,* Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Başbakanlık Yay. , Ankara 1994, s. IX

1- Osmanlı Devleti'nin merkez ve taşra teşkilâtındaki askerî ve idari işleyişlerini, bölgenin genel durumunu ve faaliyetlerini öğrenmede önemli kaynaktır.
2- Komşu ülkeler ile Kuzey Afrika, Avrupa, Orta Doğu, Kafkaslar ve Rusya gibi devletlerin tarihleri hakkında da önemli bilgiler içerir.
3- Osmanlı Devleti'nin gayrimüslimlerle olan ilişkileri, azınlıkların hakları ve halkın ihtiyaçlarını karşılarken uyguladıkları yönetim politikaları hakkında çokça hüküm vardır.
4- Hac faaliyetleri, surre alayları ve mübârek yerlerle ilgili yapılan hizmet çalışmaları Mühimme defterinde ayrı bir öneme sahiptir.
5- Osmanlı Devleti'nde kültür-sanat faaliyetleri, sosyal hizmetler, cami yapım ve onarımı, eğitim şartları, güvenlik teşkil eden yapılanmalar, vakıfların işleyişi ve teftişleri hakkında önemi bilgiler içerir.
6- Mühimme Defterleri; askerî tarih ve lojistik hizmetlerin aydınlatılmasında birinci elden kaynak olarak önemli bir arşiv kaynağıdır.

Divân-ı hümâyun defterleri içinde yer alan *Ahkâm defterleri* ise muhtevası bakımından Mühimme defterlerine benzemektedir.[96] *Ahkâm;* hükmün çoğuludur ve burada *padişahın buyruğu* anlamında kullanılmıştır.[97] Ahkâm defterleri; muhteva yönünden daha çok mâli kayıtları kapsamıştır ancak diğer konularla ilgili hükümler de mevcuttur.[98] Defterdârlıktan çıkan ahkâmların toplandığı defterlere ise "ahkâm-ı mâliye" denilmiştir.[99] Ahkâm defterleri'nde Anadolu ve Rumeli'ye dair mali hükümlere daha çok rastlanmaktadır aynı zamanda Osmanlı Arşivi'nde ilk örneklerine II. Bayezid döneminde rastlanmıştır.[100] Kâmil Kepeci, 1521 tarihli mâliye ahkâm defterini muntazam bir şekilde tasnif etmiştir.[101]

XVII. yüzyılın ortalarından itibaren Mühimme defterlerine sadece devlet işleri ve kamu meseleleriyle ilgili hükümler kayd edilmeye başlanmıştır.[102] Bu durum Mühimme defterlerinin içerik yönünden zayıflamasına ve yeni yapılanmaların ortaya çıkmasına

---

[95] *5 Numaralı Mühimme Defteri,* s. XI
[96] Emecen, s. 113
[97] Halil Sahillioğlu, "Ahkâm Defteri" , *DİA*., c.1, Türkiye Diyanet Vakfı Yay. , İstanbul 1988, s. 551
[98] Emecen, s.115
[99] Sahillioğlu, s. 551
[100] Emecen, s.115
[101] Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriye Teşkilâtı,* s. 83; Sahillioğlu, s. 551; Emecen, s.115
[102] M. Kütükoğlu, "Mühimme Defteri" s. 521

sebep olmuştur.[103]Her türlü şahsi davaların ve şikâyetler sonucu alınan kararlara dair hükümlerin kaydedilmesi için Şikayet defterleri tutulmaya başlanmıştır.[104] Şikâyet defterleri muhteva yönünde aynı olmasına rağmen devletin idari taksimatına göre her eyalet için ayrı olarak *ahkâm-ı şikâyet* defteri adıyla ayrı bir defter tutulmaya başlanmıştır.[105]Şikâyet defterleri, 1648-1814 yılları arasında tutulmuştur ve 208 adet defterden oluşmaktadır.[106] 1699'dan itibaren önceden mühimmelerin muhtevasında olan *Nâme-i Hümâyunlar* için ayrı bir defter oluşturulmuştur.[107] Bu yapılanmamühimme defterlerinin içeriğinin daha da zayıflamasına sebep olmuştur.

[103]Emecen, s.124
[104] Necati Aktaş, "Atik Şikâyet Defteri", *DİA*., c.4, Türkiye Diyanet Vakfı Yay. , İstanbul 1991, s. 68; M. Kütükoğlu, "Mühimme Defteri",s. 521
[105]Aktaş, "Atik Şikâyet Defteri" , s.68
[106]Sahillioğlu, "Ahkâm Defteri" , s. 551; Aktaş, "Atik Şikâyet Defteri" , s.68
[107] Emecen, s. 124; M. Kütükoğlu, "Mühimme Defteri", s. 521

BİRİNCİ BÖLÜM

III. MURAD (1574-1595) DÖNEMİ

III. Murad 4 Temmuz 1546 yılında Manisa'da doğmuştur.[108] II. Selim ile asıl adı Cecilia Baffo olan Venedik asıllı Nurbânu Sultan'ın oğludur.[109] II. Selim'in Murad'dan başka 5 oğlu ve 3 kızı daha vardır. Oğulları; Murad, Mehmed, Süleyman, Mustafa, Cihangir ve Abdullah'tır.[110] Kanuni Sultan Süleyman döneminde 12 yaşında iken Akşehir Sancakbeyliğine tayin edilmiştir. III. Murad, III. Mehmed'in annesi olan Safiye Sultan ile evlenmiştir.[111] Safiye Sultan ile Saruhan Sancakbeyi olduğu dönemde tanışmıştır. Safiye Sultan Arnavut asıllıdır.[112]

II. Selim ile amcası Sultan Bâyezid arasında yaşanan Konya Savaşı'nda, Konya Muhafızlığı'na atanmıştır.[113] 1562 yılında Manisa Sancakbeyliğine atanmış ve babası vefât edene kadar burada kalmıştır. II. Selim öldüğünde en büyük oğlu olan III. Murad, Manisa'da Sancakbeyi olarakbulunuyordu. II. Selim'in vefât etmesi ile annesi Nurbânu Sultan ve vezir-i azâmı Sokullu Mehmed Paşa tarafından saltanata davet edilmiştir. 21 Aralık 1574'de Manisa'dan Mudanya'ya geçmiştir.[114] III. Murad hükümdâr olduğu zaman 29 yaşında idi. Tahta cülüsunun ardından verdiği ilk emir 5 kardeşinin katli

---

[108] Bekir Kütükoğlu, "Murad III.", *DİA*., c.31, Türkiye Diyanet Vakfı Yay. , s. 172; M. İnbaşı, E. Gülsoy ve Z. Güneş Yağcı, *"Güçlü Sultanlar Dönemi*", Osmanlı Tarihi, (Ed: Tufan Gündüz), Grafiker Yay., Ankara 2012, s. 208; Faris Çerçi, "Künhü'l-Ahbâr' Göre II. Selim, III. Murad, III. Mehmed Devirleri ve Âli'nin Tarihçiliği", Yayınlanmamış Doktora Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri 1996, s. 137

[109] B. Kütükoğlu, "Murad III.",s. 172

[110] İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi,* c.3, TTK. Yay. , Ankara 1995, s. 42

[111] B. Kütükoğlu, "Murad III.", *DİA*., s. 172

[112] B. Kütükoğlu, s.172

[113] Çerçi, s.137

[114]Târih-i Selânik, c. II, Haz. Mehmet İpşirli, TTK. Yay. , Ankara 1999, s.98-100; Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi,* s. 42

olmuştur.[115] II. Selim ile birlikte oğulları da aynı gün Ayasofya Cami yanındaki türbeye defnedilmiştir.[116]

İlk Cuma namazını Ayasofya Camisi'de kılmış ve Eyüp Sultan'da kılıç kuşanmıştır. Sadrazamı ise, Kanuni Sultan Süleyman ve II. Selim'in de vezir-i azâmı olan Sokullu Mehmed Paşa'dır.[117] Sokullu Mehmed Paşa ile Nurbânu Sultan'ın arası başlangıçta iyiydi fakat Safiye Sultan'ın nüfuzunu kullanma çabaları ve Nurbânu Sultan ile Safiye Sultan arasındaki rekabetten dolayı bozulmuştur. Bu sebepten dolayıda artık işler Sokullu'nun aleyhine dönmeye başlamıştır.[118]

III. Murad cülûsu ile birlikte âdet olduğu üzere, Venedik, Mekke Şerifi, Kırım Hânı, Eflâk ve Boğdan Voyvodaları, Avusturya İmparatorluğuna, Lehistan ve Fransa Krallarına cülûs müjdesi göndermiştir.[119] Aynı zamanda ilk siyasi ilişkilerini cülûsu tebrik edenlerle yapmıştır ve bunlar içerisinde Lehistan ile yapılan antlaşma ayrı bir öneme sahiptir.[120] III. Murad'ın "Muradî" mahlasıyla Türkçe, Arapça ve Farsça divânları vardır.[121]

1.1. SULTAN III. MURAD DÖNEMİ SİYASİ OLAYLARI

1.1.1. İran Seferleri

III. Murad tahta çıktığı dönemde Osmanlı Devleti ile İran arasında yapılan 1555 Amasya Antlaşması geçerliliğini devam ettirmiştir.[122] 15 Mayıs 1576'da İran elçisi Tokmak Hân kalabalık ve değerli hediyelerle birlikte III. Murad'ın cülûsunu tebrik için gelmiştir. Amaç; Osmanlı Devleti ile olan iyi ilişkilerini devam ettirmektir. Fakat elçi İstanbul'da iken Şah Tahmasb'ın oğulları arasındaki taht mücadelesi sebebiyle Tahmasb zehirlenerek öldürülmüş ve yerine İsmail Mirza geçmiştir. Ancak İsmail Mirza Tahmasb gibi Osmanlı Devleti ile olan ilişkilerine gereken özeni göstermedi. Gilân'dan dönmekte olan bir Türk kervânına Zengân'da baskın yapılarak tüm tüccarlar öldürülerek

[115] İnbaşı, Gülsoy ve Yağcı, s.209; Müctebâ İlgürel, "Zirveden Dönüş II. Selim'den III. Mehmed' e" Genel Türk Tarihi, VI. Yeni Türkiye Yay., Ankara 2002
[116] B. Kütükoğlu, "Murad III.", *DİA.* , s. 172
[117] Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, s. 42-43
[118] Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi,* s.54-55
[119] İnbaşı, Gülsoy ve Yağcı, s.209
[120] B. Kütükoğlu, "Murad III" , *İA.* , s.615
[121] B. Kütükoğlu, "Murad III ", s. 172-176
[122] Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi,* s.55

ve malları da gasp edilmiştir. Olayı incelemek için Erzurum'dan gönderilen çavuşlara ise makul bir cevap verilmediği gibi onlar da hapse atılmıştır.[123]

İran Şahı, Osmanlılar ile olan barış siyasetini bozmuş, Osmanlı Devleti'nden kaçanlara destek olmuştur.[124] Aynı zamanda sınırlardaki güvenlik de bozulmuştur. Şah İsmail'in ölmesiyle birlikte İran'da da karışıklıklar çıkmıştır.[125] Osmanlı Devleti bu karışıklıktan faydalanmaya çalışmış ancak Sokullu Mehmed Paşa harp taraftarı olmamıştır. Fakat Sokullu Mehmed Paşa'nın eski nüfuzu kalmadığı için harp kararı verilmiştir. Sefere kimin kumanda edeceği sorun olmuştur. Lâla Mustafa Paşa da Sinan Paşa da İran'a karşı yapılacak seferde serdar olmak istemiştir. Her ikisinin de gönlünü almak istedikleri için Erzurum serdarlığına Lâla Mustafa Paşa, Bağdad serdarlığına ise Sinan Paşa getirilmiştir. Ancak birbirine rekâbetten dolayı düşman olan iki serdarın sefere çıkması Sokullu Mehmed Paşa'yı rahatsız etmiştir. Bunun üzerine ikisiyle de ayrı ayrı görüşerek Lâla Mustafa Paşa'yı serdar tayin eyleyerek, Gürcistan üzerinden Şirvân'ın fethine tayin eylemiştir.[126]

Şah Tahmasb'ın ölmesi ile birlikte İran'da çıkan iç karışıklıklar, II. Şah İsmail'in Osmanlı aleyhinde göstermiş olduğu faaliyetler, sınır beylerinin sorun çıkarması ve Anadolu'da Safevi propagandalarının hızlanması Osmanlı Devleti'nin İran üzerine sefere çıkmasına neden olmuştur.[127] Seferin Şirvân üzerinden başlamasının nedeni ise Sünni Şirvân ahâlisinin Osmanlı Devleti'nden yardım isteğinde bulunmasıdır. Lâla Mustafa Paşa ile Tokmak Han komutasındaki ordu Çıldır Gölü civârında Sâ'ad Çukuru(Revan) ve Karabağ(Gence) da karşılaşmıştır. Tarihe Çıldır Muharebesi(1578) olarak geçen savaşta Tokmak Hân'ın ordusu yenilmiş ve Osmanlılara Gürcistan yolu açılmıştır.[128] 12 Temmuz 1583'de ise Özdemiroğlu Osman Paşa, Meşaleler Savaşı'nı kazanmış ve Şirvân yeniden ele geçirilmiştir.[129]

Bu sırada Vezir-i azâm Sokullu Mehmed Paşa öldürülmüş yerine ise Vezir-i azâm Semiz Ahmed Paşa getirilmiştir. Lâla Mustafa Paşa ise, Özdemiroğlu Osman Paşa'ya

---

[123] B. Kütükoğlu, "Murad III" , *İA.* , s.616; B. Kütükoğlu, "Murad III ", *DİA.*, s.173
[124] Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi,* s.56; Bekir Kütükoğlu, *Osmanlı-İran Siyâsi Münâsebetleri,* Edebiyat Fakültesi Matbaası, İstanbul 1962
[125] Peçevi İbrahim Efendi, *Peçevi Tarihi,* Haz. Bekir Sıtkı Baykal, c. 2. , Kültür ve Turizm Bak. Yay. , Ankara 1982, s.62-64; Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, s.57; İnbaşı, Gülsoy ve Yağcı, s.210
[126] Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, s.57-58
[127] Aliyev Salih Muhammedoğlu, "İran" , *DİA.*, c.22, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., İstanbul 2000, s.406
[128] Peçevi Tarihi, s.49; İnbaşı, Gülsoy ve Yağcı, s.211
[129] Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi,* s.60-61; Peçevi Tarihi, s. 49-50; B. Kütükoğlu, *Osmanlı-İran Siyâsi Münâsebetleri(1578-1590), s.*111-112

gereken zamanda yardım göndermediği için aynı zamanda hâmisi olan Sokullu'nun da öldürülmesiyle azledilmiştir. Yerine Koca Sinan Paşa tayin edilmiştir. Koca Sinan Paşa'nın başarısız olması üzerine Ferhad Paşa İran serdarlığına tayin edilmiştir.[130] Özdemiroğlu Osman Paşa*Meşaleler Savaşı'nda* göstermiş olduğu başarısından dolayı vezir-i azâmlığa tâyin edilmiştir. ÖzdemiroğluOsman Paşa, doğudaki askerî başarılarından dolayı tekrar Doğu seferi serdarlığına tayin edilmiş ve 27 Eylül'de Tebriz ele geçirilerek padişah adına hutbe okutulmuştur.[131] Safevi kuvvetleri ise kuşatmış oldukları Tebriz'den Ferhad Paşa'nın geldiği haberini aldıkları için geri çekilmiştir. Ferhad Paşa 1588' de Gence'yi alarak Karabağ'ı elde etmiştir.[132] Çağala-zâde Sinan Paşa'da Bağdad Valiliği'ne tayin edilmiş ve o da Nihavend'e hâkim olmuştur. Şâh Abbas muharebeye son vermek istediği için kalabalık bir elçi heyetini Ferhad Paşa ile beraber İstanbul'a göndermiştir(1590). 21 Mart 1590 yılında Ferhad Paşa ya da diğer adıyla İstanbul Antlaşması imzalanmıştır.[133] Osmanlı Devleti'nin doğuda en geniş sınırlara ulaştığı ve sınırlarını Hazar Denizi'ne kadar genişlettiği bir antlaşmadır.

1.1.2. Osmanlı-İngiliz Ticari Münasebetleri'nin Başlaması

Osmanlı Devleti'nin III. Murad döneminden öncede Avrupalı devletlerle olan ilişkileri devam ediyordu. Ancak Venedik ve Fransa ile olan ilişkiler daha gelişmiştir. İngilizler ise Kıbrıs'ın Osmanlılar tarafından fethedilmesiyle bölgeden uzaklaştırılan Venedikliler'in yerini almıştır.[134] İngiltere *Kraliçesi Elizabeth* zamanında İngiliz tüccarları Osmanlı topraklarında ticaret yapmış ve ticari ilişkiler gelişme göstermeye başlamıştır.[135] III. Murad 1579'da üç İngiliz tüccarına Osmanlı sınırları içerisinde ticaret yapma hakkı vermiştir.[136] Osmanlı-İngiliz ilişkilerinin gelişmesinde Hoca Sadeddin Efendi önemli bir etken olmuştur.[137] Venedik ile Cenevizlilerin Doğu Akdeniz ticaretinde önemli oranda gelir elde etmeleri, İngiltere'nin yönünün Doğu Akdeniz'e çevirmesine neden olmuştur.[138] Aynı zamanda 16. yy. da İngiltere'de gelişen denizcilik faaliyetleri, imâlatın çoğalması ve doğunun yer altı ve yer üstü kaynaklarından

[130] Gündüz, s.451-457
[131] Gündüz, s.451-457
[132] Muhammedoğlu, s.406
[133] Gündüz, s.454
[134] Ahmet Şimşirgil, *"III. Murad Han"*, Kayı V Kudret ve Azamet Yılları II. Selim, III. Murad, III. Mehmed, I. Ahmed, Timaş Yay. , İstanbul 2016, s.144
[135] İnbaşı, Gülsoy ve Yağcı, s.219
[136]Şimşirgil, s.144
[137] Şimşirgil, s.144
[138] Mübahat Kütükoğlu, *Osmanlı-İngiliz İktisâdi Münâsebetleri (1580-1838),* Türk Kültürü Araştırma Enstitüsü, Ankara 1974, s.6-8

faydalanmak istemeleri diğer nedenlerdir.[139] I. Elizabeth, Sultan Murad'a bir mektup göndererek diğer İngiliz tüccarlarına üç İngiliz tüccarına tanıdıkları imtiyazlarıvermelerini istemiştir.[140] Bunun üzerine İngiliz elçisi *WilliamHarborne* İstanbul'a gelmiştir. Elçinin çabaları üzerine İngilizlere ticari imtiyazlar verilmiştir. 1592'de İngiliz tüccarları *Levant Company* adıyla ticari bir şirket kurmuştur.[141]

1.1.3. Osmanlı Devleti'nin Kuzey Afrika Hâkimiyeti

Afrika'nın kuzeyinde bulunan Mısır, Cezayir, Trablusgarp ve Tunus'un bir kısmı Osmanlı hâkimiyetinde bulunuyordu.[142] Ancak bunlar içerisinde Fas Hükümdar ailesi diğerlerinden farklı konumda idi. Fas'ın Portekizlilerle yakın olması, Osmanlı Devleti ile olan ilişkileri olumsuz yönde etkilemiştir. Bu sebeple Fas Hükümdar ailesi içinde Osmanlı Devleti'ne dost kişilerinolması önemlidir. Ayrıca Fas hükümdarı olan Abdullah el-Galib'in ölmesi ile yerine oğlu Muhammed Mütevekkil geçmiştir.[143] Muhammed Mütevekkilde babası gibi Osmanlı Devleti aleyhine faaliyetlerde bulunmuştur. Portekizlilerin desteğini alan Fas Sultanı Mevlay'a karşılık, Ebu Abdullah Mehmed'in oğlu Abdülmelik'de Osmanlı Devleti'nden yardım istemiştir.[144] Yardım çağrısını kabul eden Osmanlı Devleti bunun için Cezayir Beylerbeyi Ramazan Paşa'yı görevlendirmiştir.[145] Kısa süre de Mevlây Muhammed'e karşı galibiyet elde edilmiş ve Mevlây Muhammed bozguna uğratılmıştır.[146] Yenilgiyeuğrayan Mevlây Muhammed Mütevekkil Marakeş'e giderek Portekiz Krallığı'ndan yardım istemiştir.[147] Portekiz Kralı Sebastian, hem Portekizlilerin intikamını almak hem de Fas Hükûmeti'nin kendisinden yardım istemesi üzerine İspanya Kralı II. Filip'in de yardım etmesi ile birlikte Abdülmelik üzerine sefere çıkmıştır.1578'de Tanca yakınlarındaki Vadi'üs-Seyl veya Kasr'ül-Kebir denilen yerde karşı karşıya gelmişlerdir.[148] Savaşta Don Sebastian, Mevlây Muhammed ve Ebu Mervân Abdülmelik ölmüştür.[149] Abdülmelik'in

---

[139] Akdes Nimet Kurat, *Türk-İngiliz Münâsebetleri'nin Başlangıcı ve Gelişimi,* TTK. Yay. , Ankara 1953, s.1-2
[140] M. Kütükoğlu, s. 6
[141] İnbaşı, Gülsoy, Yağcı, s.219
[142] Şimşirgil, s.81
[143] Şimşirgil, s.80
[144] Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi,* s.45-47
[145] Mustafa L. Bilge, "Osmanlı-Fas Münasebetleri" , *DİA.*, c.12, Türkiye Diyanet Vakfı Yay. , İstanbul 1995, s.191
[146] Şimşirgil, s.82
[147] Bilge, s.191
[148] B. Kütükoğlu, "Murad III", *DİA.*, s.174; B. Kütükoğlu, "Murad III", İA. , s. 622; Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi,* s.47-49
[149] Bilge, s.191

ölmesi üzerine yerine Ahmed el-Mansur geçmiştir. Abdülmelik tarafının galibiyet kazandığı bu savaş hem Fas hem de Portekiz için tarihi önem taşımaktadır. Vadi'üs-Seyl savaşı; Portekiz kralı, Fas Sultanı ve yeni Fas Sultanı'nın katılması sebebiyle *" Üç Kral Muharebesi"* olarak da bilinmektedir.[150]

1.1.4. Lehistan'da Karışıklıklar

Lehistan tahtına Türk taraftarı birinin oturtulması çalışmalarına II. Selim döneminde başlanmış ancak III. Murad zamanında sonuca ulaşılmıştır. Lehistan Kralı Sigismund Ogüst'ün ölmesi üzerine Lehistan Krallığı'na Fransa Kralı'nın kardeşi Henry getirilmiştir.[151] Fransız elçisinin çalışmaları sonucunda Fransız Nâmzedi Henry de Valois Osmanlı tarafından kabul görmüş daha sonra ise Leh Kralı olmuştur.[152]Henry de Valois'in Krallığı beş ay sürmüştür çünkü Fransa Kralı IX. Charles'in ölmesi üzerine Fransa'ya gitmiştir.[153] 1575'de Erdel Prensi Bathory İstivân Leh Kralı olmasıyla, Osmanlı'nın Lehistan'da nüfuzu artmıştır.[154]İstivân 11 yıl tahtta kalmış ve ölmüştür. Çocuğu olmadığı için vâris bırakamamış ve Lehistan tekrar kralsız kalmıştır. Onun yerine Osmanlı Devleti'nin de onayladığı kişi olan İsveç Prensi Sigismund geçmiştir.[155] Avusturya İmparatoru ise kendi istedikleri kişi olan Maksimilyan'ı istemiş ve Lehistan üzerine yollamıştır ancak başarılı olamamıştır.[156]

1.1.5. Özbek Hanlığı ve Osmanlı İlişkileri

Osmanlı Devleti, İran savaşlarının başlamasıyla Osmanlı-Özbek dostane ilişkilerini yeniden canlanmaya başlamıştır.[157] Özbek Hanı II. Abdullah Han İran ile arası iyi olmadığı için ve aynı zamanda topraklarının büyük bir kısmı İran'da bulunduğundan III. Murad'a destek olacağı yönünde haberler göndermiştir.[158] III. Murad, Özbek Hükümdarı II. Abdullah Han'a haber göndererek İran'ı abluka altına almak için Horasan tarafından harekete geçmesini istemiştir. Bu amaçla; Özdemiroğlu Osman

---

[150] Şimşirgil, s.85
[151] Yılmaz Öztuna, "Murad III" , *Türk Ansiklopedisi,* c.24, Milli Eğitim Basımevi, Ankara 1976, s.426
[152]Halil İnalcık, *"Kanunî Süleyman (1520-1566) Osmanlı Dünya Devleti*" , Devlet-i Aliyye Osmanlı İmparatorluğu Üzerine Araştırmalar – 1, Türkiye İş Bankası Kültür Yay. , İstanbul 2009, s.174
[153] Öztuna, s.426
[154] B. Kütükoğlu, "Murad III ", *DİA.*, s. 174
[155] B. Kütükoğlu, "Murad III*", İA.,* s. 621
[156] İnalcık, *"Kanunî Süleyman (1520-1566) Osmanlı Dünya Devleti"*, Devlet-i Aliyye Osmanlı İmparatorluğu Üzerine Araştırmalar – 1, s.175
[157] İnbaşı, Gülsoy ve Yağcı, s.214
[158] Şimşirgil, s.139

Paşa, Piyale Paşa'yı top ve yeniçerilerle Bakü üzerinden Özbek'e göndermiştir.[159]Piyale Paşa, Özbek'e geldiğinde taht mücadelesi nedeniyle kardeş kavgası içinde kendini bulmuştur. Bu sebeple yapılan girişim başarısız olmuştur.[160] II. Abdullah Türkistan'da yeniden düzeni sağladıktan sonra Herat'ı alıp, Şii ahaliyi mağlup ettikten sonra pek çok yeri zaptetmiştir.[161] Osmanlı Devleti'nin doğuda ilerlemesi Özbekler sayesinde daha kolay olmuştur. II. Abdulla'a gönderilen bir mektupta hac yollarının açılması ve hacıların önüne konulan engellerin kaldırılmasından bahsedilmiştir. III. Murad ile II. Abdullah arasındaki dayanışma başlangıçta başarılı olmuş ancak istenilen sonuca ulaşılamamıştır.[162]

1.1.6. Osmanlı – Avusturya İlişkileri

Avusturya ile Osmanlı Devleti arasında 8 yıllığına imzalanan antlaşma II. Selim'in ölümünden önce hemen yenilenmiş, III. Murad'ın cülûsundan sonrada tasdik olmuştur. Avusturya ile yapılan antlaşma en son 1590 yılında yenilenmiştir.[163] Ancak iki tarafın hudut kumandanları fırsat buldukça birbirine saldırmıştır. Bosna hududunda Dalmaçya'daki *"Uskok"* denilen haydutların Türk topraklarına saldırmaları ve Alman İmparatoru ile Venedik Cumhuriyeti'nin sessiz kalmaları olayları alevlendirmiştir.[164] Bunun üzerine Bosna Valisi Telli Hasan Paşa Hırvatistan üzerine akınlar düzenlemiş, Hrostoviçe, Gora ve Bihke'yi ele geçirmiş ve Petrinan bölgesinde kale yaptırmıştır.[165] Bunun üzerine Avusturya elçisi şikâyette bulunmuş ancak karşılığını bulamamıştır. Bu arada Avusturya Osmanlı Devleti üzerine sefer hazırlığında idi. Sadrazam Siyavuş Paşa ise Kirli Hasan Paşa'yı Telli Hasan Paşa'ya yardım amacı göndermiştir. 19 Haziran 1593'de Telli Hasan Paşa Şişek(Siska) kalesini muhasara etmiş ve son akında köprünün yıkılmasıyla birçok hudut beyleri ile asker kaybedilmiştir.[166] Bu yenilgi Avusturya'ya harp ilan edilmesinde önemli etken olmuştur. Avusturya ile yapılan savaşta Telli Hasan Paşa, Kupa Nehri'ne düşerek boğuldu.[167] Avusturya arşidükü II. Rudolf, Macar toprakları için ödemesi gereken vergiyi göndermeyi bırakmıştır. Bosna Valisi Hasan

---

[159] Şimşirgil, , s.139
[160] Remzi Kılıç, Osmanlı Padişahı III. Murad ve Özbek Hükümdarı II. Abdullah Han Dönemi Osmanlı-Türkistan Dayanışması, Niğde Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Niğde 1999, s.54
[161] Kılıç, s.54
[162] Kılıç, s.56
[163] İnbaşı, Gülsoy ve Yağcı, s.219
[164] Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, s.69
[165] İlgürel, s. 60-62
[166] Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi,* s. 70; Peçevi Tarihi, s. 118-119; İlgürel, s.60-61
[167] İnbaşı, Gülsoy ve Yağcı, s.220

Paşa Hırvatistan'a düzenlediği seferlerin sonuncusunda ağır kayıplarla hayatını kaybetmiş ve bu durum İstanbul'da büyük bir tepkiye neden olmuştur.[168] Seferin serdarlığına Sinan Paşa getirilmiştir.[169] 1593'de İstanbul'dan hareketle Belgrad'dan hududa gelerek Pespirim ve Polata kaleleri fethedilmiştir.[170] Kışın yaklaşmasıyla Koca Sinan Paşa geri çekildi. Osmanlı ordusunun Belgrad'a çekilmesini fırsat bilen Avusturya ordusu, Neograd kalelerini zabetti. Ertesi sene baharın gelmesiyle tekrar harp girişimine başlanıldı. Viyana ile Budin arasındaki Yanıkkale(Raab) fethedildi.[171]

1.1.7. Kutsal İttifak ve Eflak, Boğdan, Erdel

XVI. yy.ın ikinci yarısından itibaren Osmanlı Devleti'nin Erdel, Boğdan ve Eflâk'taki nüfuzu artmıştır. Bununla birlikte sadrazam Sinan Paşa'nın resmî haraç miktarını usulsüz artırması ve voyvoda değişikliğinde devlet erkânına ödenmesi gereken paranın arttırılması halkta hoşnutsuzluk yarattı. Bunun yanı sıra dış etkenler ve halkın kışkırtılması Osmanlı aleyhinde faaliyetlere neden olmaya başladı. Osmanlı aleyhine kışkırtanların başında ise Papa VIII. Clement geliyordu. Sonunda Papa VIII. Clement Hıristiyan ittifakını oluşturmayı başardı.[172] Eflak ve Boğdan voyvodalarına elçiler göndererek onların ittifaka katılmalarını sağladı.[173] Papadan ve II. Rudolf'dan destek alan Eflak ve Boğdanlılar Türklere saldırdılar. Yergöğü'de 4000 Türk insanını şehit ettiler.[174] Tuna'yı geçerek Rusçuk'da da katliam yaptılar ve Silistre ile İbrail'i de yaktılar.[175]

Bu sırada Osmanlı-Avusturya savaşının şiddetli olduğu dönemde 16-17 Ocak 1595'de Sultan III. Murad vefat etmiştir. Valide Sultan hemen Saruhan Sancakbeyi olan Şehzâde Mehmed'i tahta çıkartmıştır. Sultan Murad 19 şehzadesiyle birlikte Ayasofya Cami haziresine gömülmüş daha sonra Sultan III. Mehmed'in emriyle baş mimar Davud Ağa tarafından türbesinin inşasına başlanmıştır.[176]

---

[168] İnalcık, *"Orta-Avrupa'da Savaş"* , Devlet-i Aliyye Osmanlı İmparatorluğu Üzerine Araştırmalar – 1, s.186
[169] İnalcık, *"Orta-Avrupa'da Savaş"* Devlet-i Aliyye Osmanlı İmparatorluğu Üzerine Araştırmalar – 1, , s.186
[170] Peçevi Tarihi, s. 125; Şimsirgil, s. 155; İlgürel, s.60-61
[171] Şimşirgil, s.156; Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi,* s.71; Peçevi Tarihi, s.134;
[172] Şimşirgil, s.157
[173] İlgürel, s.61-62
[174] Şimşirgil, s.158
[175] Tarih-i Selânik, s. 409-412; B. Kütükoğlu, "Murad III", *İA.*, s.623
[176] Tarih-i Selânik,s. 412; B. Kütükoğlu, "Murad III", *DİA.*, s.175

İKİNCİ BÖLÜM

2.1. 47 Numaralı Mühimme Defteri'nin Tahlili

2.1.1 Fiziki Özellikleri

Çalışmaya temel teşkil eden mühimme defteri A. DVN. MHM. d.047 *47 Numarası* ile muhafaza edilmekte olup, bu defterin 133-266 arası sayfaları tarafımızdan çalışılmıştır.

Defter ciltli ve ebruli olup 266 sayfadan oluşmuş ve 19cm x 29cm ebadındadır. Bu defterin başta 2 ve sonda 2 olmak üzere 4 sayfası boştur. Çalışma alanımızı kapsayan kısımda ise toplamda 67 varak bulunup 313 hüküm vardır. Bunlardan 6 tanesi nâme-i hümâyundur.[177]

Defter sarımtırak renkte olup bazı kısımlarda mürekkep dağıldığı için siyah alanlar mevcuttur.[178] Bu durum yazının okunmasını zorlaştırmıştır. Defter divanî kırması yazı çeşidiyle yazılmış olup genelde okunaklıdır. Fakat bazı hükümlerde mürekkebin dağılması, hükmün eğik şekilde yazılmış olması okunmasını zorlaştırmıştır.[179] Defterde her bir sayfa için sabit hüküm sayısı vermek zordur. Çünkü bazı sayfalarda tek hüküm varken bazı sayfalarda üç veya dört hüküm bulunabilmektedir. Aynı zamanda defterde bazı hükümler aynı şekilde yazılmıştır ve farklı hüküm olarak verilmiştir.[180]

Defterde en uzun hüküm Kızılca Kale Hâkimi Timur'a gönderilen hükümdür.[181] İlk hüküm ise Budin Beylerbeyi'ne yazılmıştır.[182]

2.1.2. Diplomatik ve Teknik Özellikleri

Mühimme defteri, fermanların, nâme ve berâtların birer sureti niteliğinde olup hükümlerin hepsini değil özetini kapsamaktadır.

---

[177] Hüküm 360, 448, 560, 602, 637, 646
[178] Hüküm 374, 375
[179] Hüküm 504, 507, 600
[180] Hüküm 388, 389, 602, 646
[181] Hüküm 646
[182] Hüküm 333

Defterde bulunan hükümlerin tamamında giriş kısmında hitap bölümü bulunmaktadır. Bu kısımda hükmün gönderildiği kişi veya kişiler yer alır. "*Eflâk voyvodasına hüküm ki", "Kefe beglerbeyine ve Azak beyine hüküm ki* "[183]gibi.

Hitap kısmından sonra nâkil-iblağ bölümüne geçilir. Bu kısımda hükmün yazılmasına neden olaylar hüküm sahibine özet olarak anlatılır. Bu kısımda hükmün yazıldığı kişinin makamına göre "elkap" dediğimiz kısım vardır. Unvanlardan hemen sonra yazılır ve lakabı hükümdarın dinine, siyasetine, makamına göre değişir. Bir çeşit hitap şeklinin devamı niteliğindedir. Aynı zamanda elkablar rütbeye göre kısa veya uzun olmaktadır. Örneğin, şehzadeler için "Ferzend-i Ercümend"[184]beylerbeyi için "*iftihâr'ül-ümerâ'ül-kirâm"[185] gibi.* Elkabın hemen ardından dua bölümü gelir. Dua cümleleri kişinin konumuna göre belirlenir. Vezir-i azâm için "edâmâl'lâhüteâlâ iclâlehû" [186] vezirler için"edâmâl'lâhü iclâlehü me'âliyehu"[187]Kırım Hân'ı için "*dâme meâlihi"*[188]gibi. Bazı hükümler birkaç bölgeye veya mevkiye aynı anda gönderilmiş olup bu hükümlerin başında "Bir suretidir" şeklinde yazılmıştır. Örneğin, *"Bir sûreti Beypâzârı Kadısına virildi", "Bir sûreti dâhi vech-i meşruh hâslar kâdısına yazılsın"*[189]gibi.

Hükmün yazılmasına sebep olan olay özetlendikten sonra sıra emir-hüküm bölümüne gelir. Burada muhatap olan kişiye kesin cümlelerle ne yapması gerektiği söylenir. Bu kısım *"Buyurdum ki"* ile başlayan kısımdır.[190] Bu defterde ve aynı zamanda Padişahın gönderdiği vesikâların hemen hemen hepsinde te'kid, te'yid ve tehdit vardır. Ancak lanet kısmı genelde vakıfları korumak için vakfiyelerde bulunur, vakıf yönetenlere bir çeşit ikaz için beddua edilir. Yemin kısmı ise Âhidnamelerde yer alır.

Defterde her hükmün başında tarih verilmemiştir. Bazı hükümlerde Arapça tarihler mevcuttur. Defterde haftanın günleri;*"[Yev]mü'l-Cum'a", "[Yev]mü'l-Erba'a" [191] "[Yev]mü's-sülâsa" [192]* gibi Arapça sıfatlarıyla yazılmıştır. Aylar ise; "Cemaziyelevvel"[193], "Cemâziyelahir"[194], "Receb"[195] şeklinde yazılmıştır.

[183] Hüküm 336, 341
[184] Hüküm 520
[185] Hüküm 456
[186] Hüküm 530
[187] Hüküm 473
[188] Hüküm 472
[189] Hüküm 355, 528
[190] Hüküm 526, 527, 528, 630, 631, 640
[191] Hüküm 374,

47 Numaralı Mühimme Defteri'nde; Anadolu, Trabzon, Konya, Karaman, Halep, Şam, Trablusgarp, Kıbrıs, Manisa gibi geniş bir coğrafyaya gönderilmiş hükümler mevcuttur. Beylerbeyi, sancakbeyi, Kırım Hanı, Harameyn Şerifi gibi birçok mevki sahibine yazılmış hükümlerde vardır.[196]

Defterin transkripsiyonu yapılırken herhangi bir sebepten dolayı okunamayan kısımlar […] şeklinde[197], doğruluğundan emin olmadığımız kelimeler ise [?] şeklinde[198], üzeri çizilmiş kısımlar da [çizik] şeklinde gösterilmiştir. Ayrıca kelimenin ortasında veya sonunda bulunan "ayn" harfi (') işareti ile gösterilmiştir.[199]

2.1.3. Dil Özellikleri

Defterin dili, genel itibariyle açık ve anlaşılır şekildedir. Ancak günümüzde kullanılmayan birçok kelime ve tamlamalar kullanılmıştır; "zabt u siyânet, say u ikdâm, teftiş ve tefâhhus, kayd u bend, sulh ve salâha"[200]gibi. Defter o dönemin dil özelliklerini taşımaktadır; "virilüp, sunılup, gönderüp" [201] gibi kelimelerin kullanıldığını görülmektedir.

2.1.4. Tarihlendirme

47 Numaralı Mühimme Defteri'nde tarihler genelde Arapça olarak verilmiş ve hükümlerin genelinde tarihlerin kısaltması kullanılmıştır. Hükümlerin genelinde ise tarih verilmemiştir. Genel olarak hükümlerin başına "bu dâhi"[202] ibâresi konularak hüküm yazılmıştır. Tarihlerde gün ve yıl rakamla verilmiş olup, ay ve gün adı ise Arapça yazılmıştır; "*[Yev] mü's- Sülâsa*"[203]gibi örnekleri vardır.

---

[192] Hüküm 389
[193] Hüküm 389
[194] Hüküm 447
[195] Hüküm 614
[196] Hüküm 360, 402, 405, 420, 421, 427, 493, 499
[197] Hüküm 530, 535, 546, 549
[198]Hüküm 617,618, 622
[199] Hüküm 556
[200] Hüküm 564, 565, 570, 586, 591
[201] Hüküm 420, 427, 432, 435, 440
[202] Hüküm 341, 342, 362
[203] Hüküm 624

2.2. 47 Numaralı Mühimme Defteri'nin Muhtevası

47 Numaralı Mühimme Defteri, III. Murad (1574-1595) dönemine ait olup, çalışmayı kapsayan kısım 1582 yılıdır. Defterde incelenen konuları şu ana başlıklar altında toplanabilir:

1. Eşkıyalık ve Zorbalık Faaliyetlerini İçeren Hükümler
2. Sosyal Sorunlar ve Mahkemeler İle İlgili Konuları İçeren Hükümler
3. İnşa ve Tamir Faaliyetlerini İçeren Hükümler
4. Görevlendirme ile İlgili Hükümler
5. Ekonomik Konular İçeren Hükümler
6. Askerî Konular İçeren Hükümler
7. Tımar, Zeamet ve Haslar İçeren Hükümler
8. Muhtelif Konuları İçeren Hükümler
9. Hükümlerin Gönderildiği Kişiler

2.2.1. Eşkıyalık ve Zorbalık Faaliyetlerini İçeren Hükümler

Eşkıyâ, fenâ, haydut, yol kesen anlamına gelen *"şakî"* kelimesinin çoğuludur.[204] Bu defterde eşkıyâ ve şakî kelimesi ile birlikte "kutta'ût-târik"[205], "fesâd ve şenâat"[206], "haramzâde"[207]gibi kelimeler de kullanılmıştır. Eşkıyalık, genelde yol keserek cana ve mala kasteden, halkın huzurunu bozmak şeklinde tanımlanabilir. Eşkıyâlar genelde kalabalık hâlde ve silahla teçhizâtlanmış kişilerdir ve halkın huzurunu kaçırmışlardır. XVI. yy.ın ortasında Celâli isyanlarının çıkmasıyla birlikte eşkıyâlık faaliyetleri artmış ve Osmanlı Devleti'ni uzun yıllar uğraştıran bir sorun haline gelmiştir. Defterde, eşkıyâlık faaliyetleri içeren28 adet hüküm bulunmaktadır.[208] Bunlardan birkaç örnek verecek olursak;

- *Muş sancağında Ulusan taifesi tarafından yapılan tecavüz ve yağmaların engellenilmesi hakkında verilen hükümdür.*[209]

[204] Ferit Develioğlu, *Osmanlı-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Aydın Kitabevi, Ankara, s. 1170
[205] Hüküm 592, 606
[206] Hüküm 596, 613, 339, 343
[207] Hüküm 388
[208]Hüküm 375, 376, 398, 409, 411, 429, 431, 447, 468, 530, 553 613, 637, 639, 641
[209] Hüküm 477

- *Behisni kazası üzerinde yol kesen ve malları yağmalayan eşkıyaların yakalanmaları hakkında verilen hükümdür.*[210]

2.2.2. Sosyal Sorunlar ve Mahkemeler İle İlgili Konuları İçeren Hükümler

Burada herhangi bir konuda işlenen adli suçlar, yol kesme, adam öldürme, ev basma, altın ve gümüş kaçırma, fesat çıkarma, kervansaray basarak mallana el koyma, gayri ahlâki değerler gibi konular ele alınmıştır. Bu hükümlerde suçluların yakalanarak mahkemelere sevk edilmesi ve cezalandırılması emredilmiştir. Osmanlı Devleti'nde mahkemelerde verilen cezalar şu şekildedir: "küreğe konulma"[211],"sürgün edilme ve görevden azl edilme"[212] "hapse atılma"[213]gibi. 47 Numaralı defterde bu konu ile ilgili 48 tane hüküm mevcuttur.[214]

- *Ermenak kazasının Ezine Bolu'daki caminin hâtibi Abdullah'ın halka zulüm edip huzurlarını kaçırdığından hakkında tahkikat yapılması emredilmiştir.*[215]
- *Sâbık Vezir Mehmed Paşa'nın adamlarından kaçan Çerkes Kaytas'ın yakalanması hakkında emir verilmiştir.*[216]
- *Niğde sancağı Mirlivası, Karahisar kadısı, naibini ve diğer kimseleri hapsederek onlara zulüm yaptığından hakkında tahkikat yapılması için yazılan bir diğer hükümdür.*[217]

2.2.3. İnşa ve Tamir Faaliyetleri İçeren Hükümler

Defterde isyanlar ve eşkıyâlık faaliyetlerinden dolayı bazı cami, ev, bedestan, kale gibi yerlerin tekrar onarılması hakkında verilen hükümleri içermektedir. Defterde bu konuya ait toplam 19 adet hüküm vardır.[218]

- *Ayasofya Evkafı'ndan ihrâk olan bazı dükkân ve akarın yeniden inşa edilmeleri hakkında hüküm verilmiştir.*[219]

---

[210] Hüküm 607
[211] Hüküm 405
[212] Hüküm 523
[213] Huküm 485
[214] Hüküm 379, 386, 389, 390, 405, 416, 428, 434, 435, 437, 485, 486, 510, 532, 535, 538, 543, 547, 556, 588, 589, 590, 594, 595
[215] Hüküm 626
[216] Hüküm 532
[217] Hüküm 604
[218] Hüküm 346, 348, 366, 371, 423, 487, 509, 520, 539, 575, 591

- *Kandil bahçesinden Maltepe'ye kadar olan yerlerde taş çıkardıkları için hendekler oluştuğundan bunların tamir edilmesi hakkında.*[220]

Ayrıca yeni yapılacak hamam, bina ve kale gibi yapıların inşasında çok sayıda işçi ve malzeme istenildiğine dair hükümlerde mevcuttur.[221]

- *Mısır beylerbeyine yazılan hükümde on kantar kafuri bal mumu temin edilmesi istenilmiştir.*[222]
- *Müşarül-ileyhe müteâllik olan vakfa oda bina olması için taş lazım olup ihtiyaç olan malzemeyi tedarik etmeleri hakkında.*[223] *gibi.*

2.2.4. Görevlendirme ile İlgili Hükümler

Defterdemerkezden yapılan tayin işlemleri[224] belli bir konuda gereksinim duyulan ihtiyaç kadar adam görevlendirmeleri[225]memur olan zuâma ve erbâb-ı tımardan hemen sefere asker göndermeleri[226]gibi farklı konularda hükümler mevcuttur. Aynı zamanda tayin işlerinin uzaması veya göreve başlayacak kişilerin görev yerine gelene kadar halkın refahını ve güvenini korumak için görevlendirmeler de olmuştur. Bu konu ile ilgili toplamda 28 adet hüküm bulunmaktadır.[227]

2.2.5. Ekonomik Konular İçeren Hükümler

Osmanlı Devleti'nde toplumsal ve siyasal düzenin bozulmaması ve devlet işlerinin aksamadan devam edebilmesi için ekonomik faaliyetler her zaman önemli olmuştur. Çünkü ekonomi bir ülkenin bel kemiğidir. Osmanlı ekonomisinin temel gelir kaynağı ise tarım olmuştur. Öncelikle kendi iç piyasasının ve halkın ihtiyacı karşılanmış eğer

---

[219] Hüküm 629
[220] Hüküm 640
[221] Hüküm 480, 506, 519, 550, 568, 570, 582, 597
[222] Hüküm 541
[223] Hüküm 620
[224] Hüküm 445
[225] Hüküm 335
[226] Hüküm 403
[227] Hüküm 335, 337, 342, 352, 361, 367, 369, 388, 401, 403, 404, 406, 413, 444, 445, 508, 522, 523, 524, 555, 564, 612, 615, 631

ihtiyaç fazlası ürün var ise ithalatına izin verilmiştir. Bu defterde ekonomi ile ilgili toplamda 55 hüküm bulunmaktadır.[228]

İstanbul'un koyun ihtiyacını karşılamak için celeblere yazılan hükümlerde vardı. *"Rumeli'nden Sur-ı Hümayun için İstanbul'a koyun getirmekle görevli olan celeblerin getirecekleri koyunlara kasabalarda ve yollarda müdahale edilmemesi hakkında"*[229]

Aynı zamanda kalpazanlık ederek kalp şahi ve sikke bulunduranların araştırılması hakkında da hükümler vardır. "*Tekfurpınarı köyü sakinlerinden Mehmed'de kalp şahi bir sikke bulunduğundan teftiş edilerek kalpazanlığı kesinleşirse aletleri ve sairesiyle mahfuzen İstanbul'a gönderilmesi hakkında"*[230]

Bazı hükümlerde ise sünnet düğünü için gerekli olan zahirenin tedarik edilmesi hakkında bilgiler vardır.[231]

2.2.6. Askerî Konular İçeren Hükümler

Bu defterde hükümlerin bazı kısımları da askerî konuları içerir. Bu hükümler; "kale dizdarlarının tayini" [232] "yeni palangaların inşası" [233] "kale tamir ve onarımının yapılması"[234] gibi askerî donanımlı hükümler mevcuttur. Bu konularla ilgili toplamda 26 adet hüküm vardır.[235]

- *Azak Sancakbeyi Mustafa'nın askerler ile birlikte Demirkapı'ya gitmeleri hakkında.*[236]
- *Muharebede başarı sağlayan Mısır yeniçerilerinden yirmi beş nefere terfi verilerek Mısır bölüğüne alınmaları hakkında.*[237]

[228] Hüküm 336, 350, 362, 370, 380, 381, 382, 383, 384, 420, 427, 432, 433, 443, 457, 475, 491, 502, 511, 515, 528, 557, 565, 567, 572, 574, 578, 581, 598, 605, 627, 638, 642
[229] Hüküm 511
[230] Hüküm 617
[231] Hüküm 350
[232] Hüküm 632
[233] Hüküm 591
[234] Hüküm 516
[235] Hüküm 338, 340, 345, 351, 360, 365, 374, 392, 395, 396, 397, 463, 466, 471, 472, 473, 474, 499, 503
[236] Hüküm 503
[237] Hüküm 561

2.2.7. Tımar, Zeamet ve Haslar İçeren Hükümler

Tımar; Osmanlı merkez vilâyetinde bir süvâri birliğini ve askerî- idâri hiyerarşiyi desteklemek amacıyla yapılan ve miras yoluyla geçmeyen araziolarak tanımlanmıştır.[238] Bilindiği gibi Osmanlı Devleti'nin toprak sistemi tımar sistemine dayanmaktadır. 47 Numaralı Mühimme Defteri'nde tımar ile ilgili toplam da 27 adet hüküm bulunmaktadır. Bunlarsefere gidenlere dirlik verilmesi, serbest tımar sahiplerine eşkıyâların zulm etmeleri[239] tımarların defterlere kayd edilmesi,[240] tımarların tevcih edilmesi,[241] tahrir defterlerinin İstanbul'a gönderilmesi,[242] serbest tımarların kayd edilirken yapılan usulsüzlükler,[243]tımarların ellerinden alınması,[244]gibi konuları içeren hükümler olup bu başlık altında toplanmıştır.Defterde tımarla ilgili hükümleri zenginleştirmek mümkündür.[245]

- *Haymana'ya bağlı Beğcik köyünde bir tımara dair yarım bırakılmış bir hükümdür.*[246]
- *Üsküp nahiyesinde birisinin tımarı hakkında araştırma yapılması için yazılan hükümdür.*[247]

2.2.8. Muhtelif Konular İçeren Hükümler

Defterde bu konular dışında hem siyasi konuları içeren hem de farklı konuları içerisinde bulunduran hükümler vardır.

- *Rumeli Beylerbeyliğine tabi olan Semendire Sancağının hududa yakın olması nedeniyle emniyette bulundurulması istenilmiştir.*[248]
- *Diyarbekir Kalesi'nin Hâkimi olan Abdullah'ın Mekke'yi ziyaret etmesine izin verilmiştir.*[249]

---

[238] Halil İnalcık, "Timar", *DİA.*, c. 41, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, s. 168-173, İstanbul
[239] Hüküm 333, 624
[240] Hüküm 458
[241] Hüküm 344, 408, 500, 602, 646
[242] Hüküm 461, 536, 616
[243] Hüküm 353, 354, 442, 462, 467, 490
[244] Hüküm 501
[245] Hüküm 467, 481, 488, 490, 495, 500, 501, 536, 548, 602, 614, 616, 624, 626
[246] Hüküm 488
[247] Hüküm 467
[248] Hüküm 356
[249] Hüküm 387

- *Yemen'e ait sancak ve terakki ve diğer teveccühâtın kabul olunduğuna dair Yemen Beylerbeyi'ne yazılan hüküm*[250]
- *Saray için kürk ve saire satın alınarak bunları getirecek olan Mahmud'a dokunmamaları hakkında Leh Kralına yazılan Nâme-i Hümâyun.*[251]
- *Yemen'den Habeş'e gönderilen iki yüz at ve katır, orada hastalanıp ölmüş olduğu için bu hususta onlara yardım edilmesi hakkında Mekke Şerifi'ne Nâme-i Hümâyun*[252]
- *Şeyh Ali ve Şeyh Yusuf'un ve diğer iki şeyhin şikâyetleri üzerine Mardin Kazasındaki Şeyh Hüseyin Bey zaviyesinin şart-ı vakıfa göre idare edilmesi için hüküm*[253]

[250] Hüküm 417
[251] Hüküm 448
[252] Hüküm 560
[253] Hüküm 599

47 NUMARALI DEFTERİN MUHTEVASI

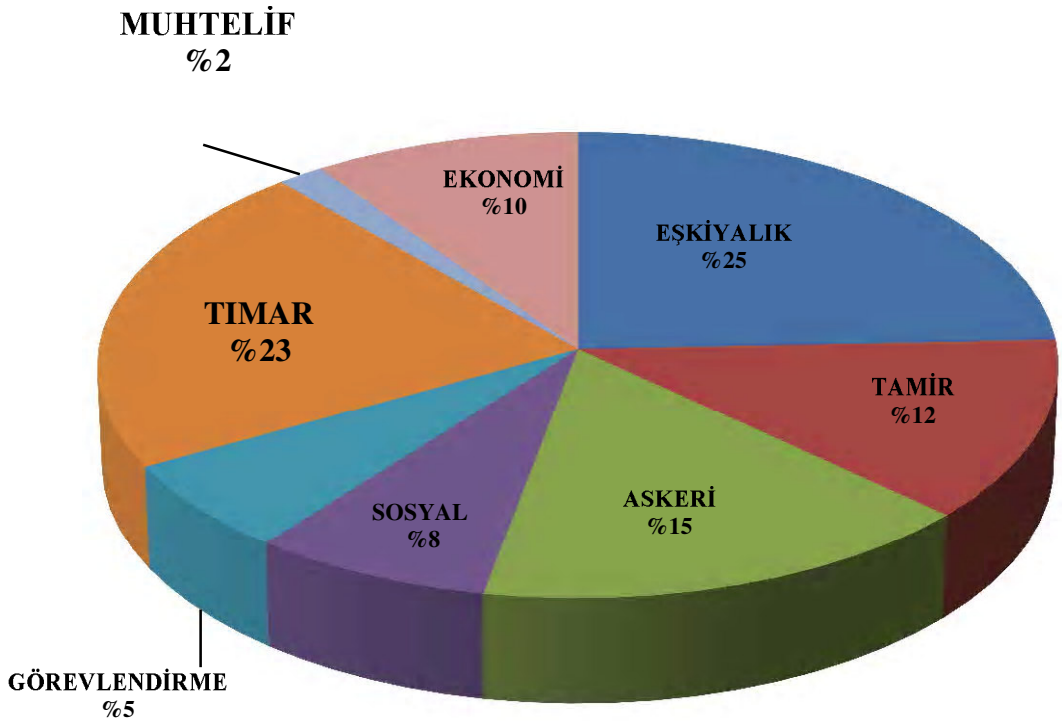

2.2.9. Hükümlerin Gönderildiği Devlet Görevlileri

47 Numaralı Mühimme Defteri'nin çalıştığımız kısmında (133-266) yer alan hükümlerin gönderildiği devlet görevlileri şu şekildedir:

Hükümlerin Gönderildiği Devlet Görevlileri	**Hüküm No**
Vezir	340, 342, 348, 377
Beylerbeyi	333, 335, 337, 341, 353, 354, 356, 363, 364, 364, 367, 368, 373, 384, 385, 386, 391, 397, 398, 401, 408, 412, 414, 415, 416, 417, 421, 422, 425, 426, 431, 436, 439, 446, 451, 464, 465, 466, 471, 472, 474, 474, 477, 479, 480, 482, 489, 491, 494, 495, 496, 503, 504, 505, 514, 519, 520, 523, 532, 534, 537, 541, 544, 547, 548, 549, 550, 553, 558, 559, 561, 562, 565, 567, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 580, 581, 582, 583, 592, 593, 594, 595, 601, 602, 605, 610, 619, 622, 624, 625, 641, 644, 645
Şeyhül-Hârem	569
Cebecibaşı	554
Sancakbeyi	430, 447, 456, 476, 484, 531, 591, 601
Kadı	334, 339, 346, 347, 349, 350, 351, 352, 355, 357, 359, 366, 368, 370, 371, 375, 378, 380, 381, 383, 389, 399, 400, 402, 403, 405, 407, 411, 415, 418, 419, 410, 425, 428, 429, 433, 434, 435, 441, 445, 449, 452, 454, 462, 466, 467, 486, 487, 488, 490, 497, 498, 502, 506, 507, 508, 509, 510, 514, 521, 526, 525, 628, 530, 535, 536, 538, 539, 540, 543, 555, 556, 686, 589, 590, 596, 599, 603, 604, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 620, 623, 625, 629, 632, 633, 634, 638, 639, 640, 642
Defterdar	361, 362, 382, 382, 420, 441, 442, 459, 505, 529, 557, 572, 583, 597, 627
Dizdar	338, 345, 428, 499, 600, 609
Nâib	370

Muhtesip	526
Kâtip	395, 410, 458, 598, 608
Müteferrika	392, 393, 394, 396, 409
Defter Emini	453, 577, 585
Yeniçeri Ağası	374, 492, 584, 631
Hâkim	588, 635, 646
Voyvoda	336, 372, 450, 460, 483, 515, 518
Alaybeyi	388
Subaşı	369
Kırım Han Hazretleri	637
Mekke-i Mükerrem Şerifi	387, 560, 636
Dergâh-ı Ali Çavuşu	404, 406
Emir-i Hac	421, 432
Kapudan Paşa	437, 438, 516
Leh Kralı	448
Melik	470, 478, 533

GÖNDERİLEN HÜKÜMLERİN DEVLET GÖREVLİLERİ ÜZERİNDEKİ DAĞILIM GRAFİĞİ

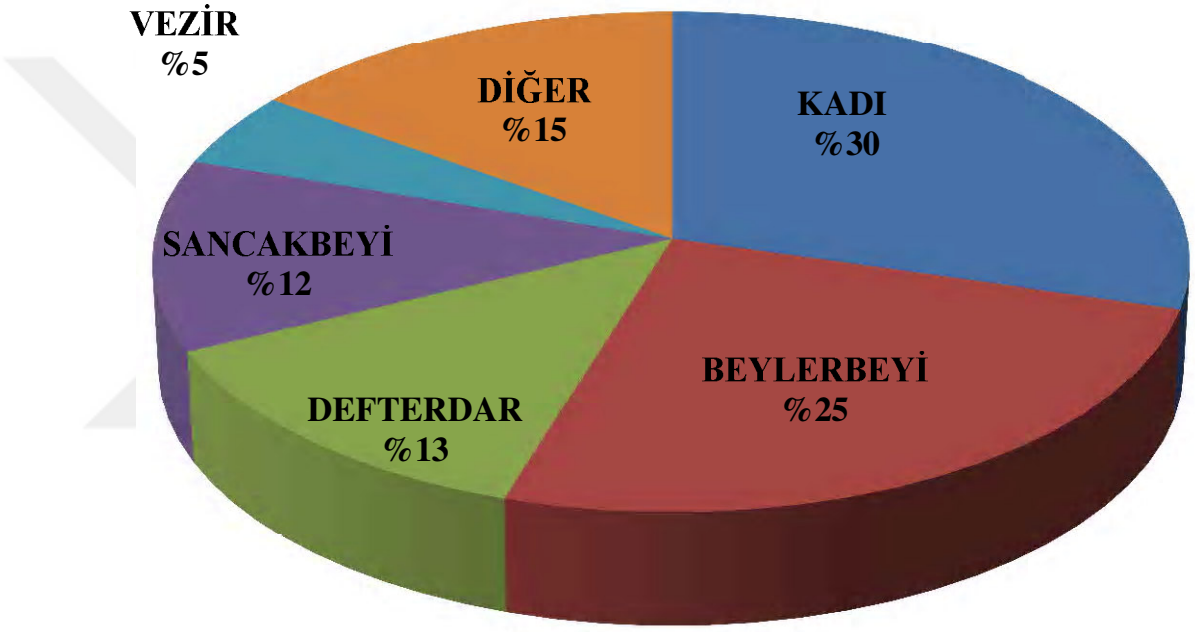

Diğer başlığı altında gösterilenler kendisine beş'ten az hüküm gönderilenler olup bunlar; Kapudan Paşa, Şeyhül-Hârem, Cebecibaşı, Nâib, Muhtesip, Kâtib, Müteferrika, Defter emini, Yeniçeri Ağası, Hâkim, Voyvoda, Alaybeyi, Kırım Hân'ı, Mekke-i Mükerrem Şerifi, Dergâh-ı Ali Çavuşu, Emir-i Hac, Leh Kralı, Melik'dir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

47 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİ'NİN (s. 133-266) ÖZETİ VE TRANSKRİPSİYONU

3.1. HÜKÜM ÖZETLERİ

Hüküm 333

Budun Beylerbeyine:

Erdel vilayetinde bulunan köylerdeki halka zuama ve tımarlılardan bir ahidname-i hümayun göndererek orada bulunanlara zulm etmemeleri edenleri ise bildirmeleri hakkında.

Bir sureti Tımışvar, Göle, Solnok ve Lipova'ya yazılmıştır.

Hüküm 334

Özbek kadılarına:

Özbek adamlarından İstanbul'a gelecek olan Hacı Mehmed Ali' ye geçeceği yollarda güvenliği sağlayıp ona yardım edilmesi hakkında.

Hüküm 335

Haslar ve Çatalca ve Silivri ve Çorlu ve Ereğli kadılarına:

Hassa çavuşlarının biçme ve nakil işleri için yardım etmek amacıyla adam ve araba çıkarmaları hakkında.

Hüküm 336

Eflâk voyvodasına:

İstabl-ı Amire için İstanbul kilesi ile yüz altı bin kilo arpanın gönderilmesi hakkında.

Bir sureti Boğdan voyvodasına yazılmıştır.

Hüküm 337

Kefe beylerbeyine ve nazırına:

Buhara Hanı Abdullah Han'ın İstanbul'a gelip memleketine dönen elçisinin Demirkapı'dan diğer tarafa geçerken Şirvan muhafazasında bulunan serdar Ali Paşa'nın adamlarından yanında olup yardım etmeleri hakkında.

Hüküm 338

Racesne Beyi'ne hüküm ki:

Kâlede bulunan dizdarların çiftliklerinde kalmayıp daima kalelerinde kalmaları hakkında.

Hüküm 339

Racesne kâdılarına:

Haber almak için Osmanlı Devleti'ne giren düşmanlara yol gösteren ve onlardan haber almak için bu taraftan gelenleri düşmana ihbar edenlerin yakalanmaları hakkında.

Hüküm 340

Vezir Osman Paşa'ya:

Özbek elçisi ile sâbık Harput Beyi Piyale'nin Demirkapı'ya vardıklarında altı kıt'a darbzen, yeniçeri ve yüz nefer tüfekçi verilmesi hakkında.

Hüküm 341

Kefe beylerbeyine ve Azak beyine:

Özbek elçisi ile sabık Harput Beyi Piyale'nin Demirkapı'ya gönderilmesi hakkında.

Hüküm 342

Vezir Osman Bey'e:

Özbek tarafına gidecek olan Hızır Çavuş'un yapacaklarına yardım etmeleri hakkında.

Hüküm 343

Arapkir Beyi'ne hüküm ki:

Sipahilerle Rum beylerbeyinin Demirkapı'ya tayin üzerine isyan eden eşkıyaların cezalandırılması için yeni sipahi ve başbuğ tayin olunması hakkında.

Hüküm 344

Karaman Muharririne:

Beratları gereği zeamet ve tımarları dağıtıldıktan sonra görevden azledilmiş sipahilere verilmesi hakkında.

Hüküm 345

Sultaniye Kalesi dizdarı Ömer'e:

Kaledeki topçuların yönetilmesi görevinin topçubaşına ait olduğu ve müdahele olunmaması hakkında.

Hüküm 346

Selânik kâdısına:

Selanik'te Kasımiye ve Derviş Çelebi camileri arasında yapılmış olan manastırın yıkılması hakkında.

Hüküm 347

Kırşehri Beyi ve kadılarına:

Evleri basan ve yolları kesip adam katl eden ve eşyaları yağmalayan eşkıyaların yakalanıp mahkemeye sevkleri hakkında.

Hüküm 348

Batum beylerbeyine:

Erzurum'daki top arabalarının tamir edilmesi ve Batum'daki gemilerin inşaatları bitirilerek Trabzon İskelesi'ne gönderilmesi hakkında.

Hüküm 349

Bolu Beyi ve kadısına:

Bolu'nun Çörek kazasının bir köyünde yirmi beş softa eşkıyasıyla savaşarak, komutanlarından Seyid Alemşah, Karayahşi ve Bahadır Ali'nin başları kesilerek İstanbul'a gönderilmesi ve yaralanan diğer üçünün yakalanıp öldürülmeleri hakkında.

Hüküm 350

Bursa kadısına hüküm ki:

Sur-ı hümâyun için ayrılmış olan has unun gerekli mikdarı kadar gönderilmesi hakkında.

Hüküm 351

Bender Begi'ne Kefe ve Kili ve Akkirman Kadılarına:

Demirkapı'ya gitmek için istenilen askerlerin kalan kısmının da gönderilmesi hakkında.

Hüküm 352

Akkirman kadısına:

Kazada yaşayıp maddi durumu iyi Demirkapı'ya gidecek olan kasab, bakkal ve aşçı gibi orducuların Kefe beylerbeyisi Cafer'in yanına gönderilmeleri hakkında.

Hüküm 353

Budun(Budin) beylerbeyine:

İstolni Belgrad'ın zuama ve tımarlarını yazan zaim Ömer halka haksızlık yaptığından azledilip yerine Katib Ali muharrir tayin edilmesi hakkında.

Hüküm 354

Bosna beylerbeyine:

İzvornik muharriri olan Ali'den sipahiler şikâyet ettikleri için azledilip yerine Kâtib Ali'nin getirilmesi hakkında.

Hüküm 355

Hüdâvendigâr beyine:

Yolları kesip malları yağmalayan ve evleri basarak insanları katleden sipahi Cafer'in katlinden sonra ona yardım ettiği belirlenen birinin idam edilmesi hakkında.

Bir sureti Beypazarı kadısına yazılmıştır.

Hüküm 356

Budun(Budin) beylerbeyine:

Rumeli sancağına katılan Semendire sancağı sınıra yakın olduğu için emniyette bulundurulması gerektiğinden Budin sancağına ilhak olunması hakkında.

Bir sureti Rum ili beglerbegisine yazılmıştır.

Hüküm 357

Alaiye Beyi'ne ve Manavgat kadısına:

Zulm edenlerin mahkemeye verilmesi hakkında.

Hüküm 358

Çemişgezek Beyi'ne:

Sancağın tımarlarını ve zuamanın defterlerini yaparak Demirkapı'daki askerlere serdar tayin olan Cafer Paşa'nın hizmetine gönderilmesini ve sipahilerle oranın güvenliğinin sağlanması hakkında.

Hüküm 359

İzmir kâdısına ve Aydın ve Midili sancakları beylerine ve Midilli ve Foçâ ve Menemen ve Tuzla ve benzer Akdeniz de olan kâdılara:

Kazalardaki üzümler kurutularak bir kısmı ile pekmez ve turşu yapılıp İstanbul'a gönderilmesi ve şıra ve benzer suretinde madrabazların satmasına engel olunması hakkında.

Hüküm 360

Şirvân âhâlisine:

Şirvân'a bağlı olan Aktaş sancakbeyinin bir arkadaşının geldiğine ve Şirvân halkının bağlılık bildirdiğine ve Kırım Hanı Mehmed Giray'ın maiyeti ve kuvvetleriyle Demirkapı'ya gideceğine, Rumeli'nin sağ ve sol kol zuama ve tımarlıları beyleriyle beraber ve İstanbul'dan beş bin yeniçeri ve diğer kuvvetleri Kefe canibine gönderilmeleri, Acemlerle anlaşma yapılarak Şehr-i Zol'dan Bağdad'a kadar kuvvetlerin hazır bir halde bulundurulmalarına ve Şah Kalenderin'de boyun eğmesi hakkında.

Hüküm 361

Erzurum defterdarı Mustafa'ya:

Sinan Bey'in Halep Defterdarlığına tayin edilerek sancakta yazılmamış kısımların tamamlanması hakkında.

Hüküm 362

Halep defterdarına:

Erzurum mâl defterdarlığının Mustafa'ya verilip sancağın defterlerini devretmesi hakkında.

Hüküm 363

Şam beylerbeyine:

Şam hacılarının istekleri üzerine Baalbek nahiyesinin tekrar Şam'a katılması hakkında.

Hüküm 364

Trablus Şam beglerbegine:

Baalbek nahiyesinin Trablusşam'dan ayrılarak Şam'a katılması hakkında.

Hüküm 365

Şam beylerbeyine hüküm ki:

Trablusşam'daki asilerin düzene konulması için nöbetleşe Şam'dan yeniçeri gönderilmesi hakkında.

Hüküm 366

Lahsa kadısına:

Mehmed Paşa'nın kardeşinin Lahsa'daki cami ve evkafından dükkân ve diğer yerlerin tamirleri hakkında.

Hüküm 367

Mısır beylerbeyine:

Sefere yardım için Mısır'dan silâhdâr, sipahi oğlanlar ve kuvvetler gönderilmesi hakkında.

Hüküm 368

Karaman beylerbeyine ve Beyşehir ve Akşehir beylerine:

Halkın mallarını yağmalayan softa eşkıyalarının nizâma sokulmaları hakkında.

Hüküm 369

Tanrıdağı Yörükleri subâşısına:

Yörüklerin nöbetlilerinin Kavala Kalesi'ndeki su yolları işinde çalışmak için altı ay yiyecekleriyle oraya gönderilmeleri hakkında.

Hüküm 370

Gelibolu kadısına ve Ezine nâhiyesi:

Gelibolu bezestanının bir bahane ile Berber oğlu Ahmed ve arkadaşları tarafından tekrar açtırılması hakkında.

Hüküm 371

Bursa kadısına:

Bursa'nın Yâlak derbendinde yolcu ve yeniçerileri öldürerek eşyalarını yağmalayan eşkıyaların yakalanarak Yenişehir'de haps edilip daha sonra İstanbul'a gönderilmeleri hakkında.

Hüküm 372

Boğdan voyvodasına:

Demirkapı'ya gidecek askerler için iki bin at tedariki olunması hakkında.

Bir sûreti Dergâh-ı Ali Çâvuşlarından virildi.

Bir sûreti Eflâk Voyvodasına virildi.

Hüküm 373

Bosna beylerbeyine:

Semendire sancağı ile Budun ve Hersek sancağının Rumeli'ne katılmaları hakkında.

Hüküm 374

Yeniçeri ağasına:

Edirne bahçesine, İslam oğlanlarından otuz askerin verilmesi hakkında.

Hüküm 375

Yalakabad kâdısına:

Remed Çavuş'un tuttuğu hırsızlardan Karaca ve Halil'in çaldığı eşyalarla İstanbul'a gönderilmeleri hakkında.

Hüküm 376

Bozok Beyi oğullarına:

Yollarda eşkıyalık eden Toman oğullarının yakalanarak İstanbul'a gönderilmeleri hakkında.

Hüküm 377

Vezir Osman Paşa'ya:

Şirvan tarafından gelen Aktaş Sancak Beyi Şemseddin ile Ereşli Hacı Mehmed'in İstanbul'a ulaştıklarında Şirvan ahalisinin itaatlerini bildirmelerinin memnuniyetini yaşadığı ve Kızılbaş tarafından elçi olarak İbrahim Han'ın gelmesi hakkında.

Hüküm 378

Köstendil sancağında olan kadılara:

Demirkapı'ya gidecek olan zuama ve tımarlıların memleketlerindeki tımarlarına ve tımar arazilerine dokunulmaması hakkında.

Hüküm 379

Bursa Beyi'ne:

Softa eşkıyasıyla ve diğerleriyle anlaşarak tekrar herhangi bir harekette bulunmayacaklarına söz vererek mahkeme siciline geçirilmesi hakkında.

Hüküm 380

İstanbul kadısına:

İstanbul'da altının altmış akçeden fazla kullanılmaması için bezestan, saraçhane, bitpazarı, at pazarı ve sair esnaf ile konuşularak önlem alınması hakkında.

Hüküm 381

İstanbul kadısına:

Bozacılar kethüdası Maksud ve Yiğitbaşıları Mehmed'in şikâyeti ve esnafın isteği üzerine yeni açılan bozahanelerin kapatılmasına hakkında.

Hüküm 382

Kars beylerbeyine ve Erzurum defterdârına:

Ani kalesi gönüllülerinin resmi hizmette olanların ulufelerine ve mevaciblerine dokunmamaları hakkında.

Hüküm 383

Amasya kadısına:

Amasya'daki bimarhanenin yıkılmasına sebep oldukları için oradaki evkaf halkına tekrar cihet verilmemesi ve buna rağmen cihet verildi diye görevlendirme istemeleri hakkında.

Hüküm 384

Kıbrıs beylerbeyine ve defterdarına:

Miri gemi ile Cezayir'e sefere giden Girid Kaptanı Mehmed'in kendi gemisi ile yapacağı seferlerde dahi ulufesinin tamamen verilmesi hakkında.

Hüküm 385

Kıbrıs beylerbeyine:

Kıbrıs'ın fethinden önce de Venedikliler yelken bezlerini buradan tedarik ettikleri için donanmaya üç yüz bin yelken bezi hazırlanması hakkında.

Hüküm 386

Kıbrıs beylerbeyine:

Magosa Beyi Şaban'ın gemisinde küreğe konarak on senedir kürek cezası çeken birkaç Mısırlının serbest bırakılması hakkında.

Hüküm 387

Mekke-i Mükerrem Şerifine:

Sana kurbunde Diyar-ı yar? Kalesi'nin Hâkim Abdullah'ın Mekke'yi ziyaret etmesine müsaade olmaları hakkında.

Hüküm 388

Bozok Beyi'ne:

Sivas'a giderek elli nefer sipâhi ile o tarafların asayişin sağlamak için Sivas alay beyleri ile zuama ve tımarlıların Demirkapı'ya gönderilmeleri hakkında.

Hüküm 389

Dukakin Beyi ve kâdısına:

Viranik köyünden eşkıya Yusuf Paşa'nın mahkemeye verilmesi ve yaraladığı sol ulufecilerden Ali ile de mahkemede yüzleşmeleri hakkında.

Hüküm 390

Sakız beyine:

Yusuf oğlu Nuri'nin suçu yoksa kürek cezasına son verilmesi hakkında.

Hüküm 391

Trablus Şam beylerbeyine:

Asi kelbiyyun taifesinden Mansur oğlunun üzerine kuvvetlerle varılarak itaat ettirilmesi ve mal-ı mirinin tahsil edilmesi hakkında.

Hüküm 392

Erzurum defterdarı Mehmed'e:

Piyade ve müsellem taifesinin dağıtılmış olmasından dolayı herkesin deftere kaydedilmesi ve Erzurum Defterdarı Mehmed'in Saruhan sancağı defterlerini kaydetmesi hakkında.

Hüküm 393

Hamid ve Teke sancakları piyade ve müsellemlerinin reayaya yazılması hakkında.

Hüküm 394

Kütahya ve Karahisar sancakları piyade ve müsellemlerinin reaya yazılmasına dair.

Hüküm 395

Hüdavendigar, Biga ve Karesi sancaklarının piyâde ve müsellemlernin yazılmasına dair.

Hüküm 396

Ankara, Sultanönü ve Bolu sancakları piyâde ve müsellemlerinin reaya yazlmasına dair.

Hüküm 397

Trablusgarp beylerbeyine:

Yeniçeri tâifesinden Mukarrer tâifesinin üstünde oldukları hakkında Kaptan Ali Paşa'ya hüküm.

Hüküm 398

Trablus Şam beylerbeyine:

Birçok kez isyan eden Dürzi Maan oğlunun ve Şerafeddin oğlunun yakalanarak haklarından gelinmesi hakkında.

Hüküm 399

Amasya kadısına:

Amasya'daki bimarhanenin evkafı harap olduğundan bu vakıftan cihet alınmaması hakkında.

Hüküm 400

Bursa kadısına ve Hassa-i Harca:

Sur-ı hümayun için gelen un bittiğinden tekrar un gönderilmesi hakkında.

Hüküm 401

Bosna beylerbeyine:

İzvornik tâhriri işinde görevini yapmadığı için Zâim Mehmed ile Hüseyin'in azledilmesi ve bu vazifeye Defter-i Hakanı katiblerinden Ali'nin tayin olunması ve defter, evrak ve emirlerin devredilmesi hakkında.

Hüküm 402

Geyve ve Göynük ve Gölpazarı ve Eskişehir ve Taraklı Yenicesi kâdılarına:

Saray için has un lazım olup kimlerde varsa alınıp gönderilmesi hakkında.

Hüküm 403

Sağ kol kadılarına:

Zuama ve tımarlıların memur edildikleri mahallelere gönderilmeleri hakkında.

Hüküm 404

Hüseyin Çavuş'a:

Trablusgarb beylerbeyliğine atanan Ramazan'ın, makamına gelinceye kadar memleketin asayişinden ve güvenliğinden sorumlu olması hakkında. (Bir sureti sol kola yazılmıştır.)

Hüküm 405

Sakız Beyi'ne ve kadısına:

Uzun zamandır kürekte olan Nuri'nin serbest bırakılması hakkında.

Hüküm 406

İstânbul kâdısına:

Biri hassa simkeşlerine ve diğeri esnafa işleyen iki simkeş karhanesinin Darphane Emini tarafından kontrol edilmesi hakkında.

Hüküm 407

Medine kadısına:

Medine fukarasının deşişeden ve beratla tasarruf ettikleri cihetlerden sadakalarına dokunmamaları hakkında.

Hüküm 408

Şehrizol beylerbeyine:

Şehrivan(Şehriban) Beyi İzzeddin'in işârı üzerine sancağındaki bazı yerlerin mamur edilmek şartıyla aşiretinden yararlı kimselere tımar olarak verilmesi hakkında.

Hüküm 409

İstanbul kadısına hüküm ki:

İstanbul'da mahalle aralarında türeyen sakaların çeşmelere su almak için gelen halka engel oldukları ve büyük sakaların kendilerine verilen çeşmelerden hariç başka yerlerden su almaları hakkında.

Hüküm 410

Ohri muharriri katibi olan Sinan'a:

Ebussuud zade vefat ettiğinde defterleri ve saireleri için İstanbul'a gelmesi gerektiği hakkında.

Hüküm 411

Diyarbekir beylerbeyine ve Amid sancağında olan kadılara:

Nusaybin Şakilerinin yolları kesip, malları yağmalayıp ve adam katlettikleri için yakalanmaları hakkında.

Hüküm 412

Karaman beylerbeyine:

Kastamonu beylerbeyisi iken fazladan aldığı hasılâtın Kastamonu Beylerbeyi Veli'ye tekrar teslim edilmesi hakkında.

Hüküm 413

Sirem beyine ve kadılara:

Tımışvar'a göç edenlerin neden gittiklerinin bildirilmesi hakkında.

Hüküm 414

Yemen beylerbeyine:

Yemen ümerasından Kevkeban Hâkimi Mehmed'e gerektiğinde askeri yardımda bulunulabileceği hakkında.

Hüküm 415

Bağdat beylerbeyine ve Musul kadısına:

Musul'da öldürülen kadının katillerinin bulunup cezalandırılması hakkında.

Hüküm 416

Trablusgarp beylerbeyine:

Halka zulm edenlerin mahkemeye sevkleri hakkında.

Hüküm 417

Yemen beylerbeyine:

Yemen'e aid sancak ve terakki ve diğerlerinin kabul olunması hakkında.

Hüküm 418

Rodoscuk ve Marmara kadılarına:

Miri esirlere, vardiyanlara zahire lazım olduğunda kendi akçeleriyle karşılamaları hakkında.

Hüküm 419

İzvornik ve Gradçaniça ve kadılarına:

Mülhid olduğu için katledilen Hamza'nın mezhebinden olanların Memleha-i Bala sakinlerinden Sultan Hamza'nın yerine geçenin ve cemaatinin kontrol edilmesi hakkında.

Hüküm 420

Mısır beylerbeyine, kadısına ve defterdarına:

Mısır'da Şeyh Mehemmedü'l-bikri'nin kardeşlerinin ve oğullarının Mısır'daki Harameyn (Deşişe Kaytbay) ve sair evkâfdan olan cihet ve aidatlarının hacca gittiklerinde vekillerine verilmesi hakkında.

Hüküm 421

Mısır beylerbeyine ve Mısır emir-i haccına:

Şeyh Mehemmedü'l-bikri ve yakınları hacca giderlerken kendi develeriyle hac kafilesi arkasından gidip dağılmamaları hakkında.

Hüküm 422

Mısır beylerbeyine ve Mısır kadısına:

Şeyh Mehemmedü'l-bikrinin evlad ve kardeşlerinin Kaytbay Evkafından aidatlarının verilmesi hakkında.

Hüküm 423

Saruhan beyine:

Manisa'daki caminin evkaf mütevellisi ve nazırı ve kadı huzuruyla İstanbul'dan atanan kapucular bölükbaşısı Abdi'nin yanında tamire muhtaç mahallelerin tespit olunması hakında.

Hüküm 424

Mizistre beyi Receğ beye:

Cezayir-i Garb Beylerbeyisi Hasan'ın mahalli memuriyetine gönderilmesi hakkında.

Hüküm 425

Van beylerbeyine:

Van'da odun satmak için üretilen dört gemiden başka üç gemi daha yaptırılması hakkında.

Hüküm 426

Yemen beylerbeyine:

Cebele kadısı İstanbul'a çağrılmış olup gelmesine engel olunmaması hakkında.

Hüküm 427

Semendire muharririne:

Semendire sancağında Marbak Kalesi'nin fethinden sonra (Topolonik) köyünde Sultan Bayezıd tarafından cami yapıldığına ve bu köyün halkının bu hizmetleri sonucunda aşar, ispençe, adet-i ağnam gibi vergilerden muaf tutulması bunun devam ettirilmesi hakkında.

Hüküm 428

Gelibolu ve Boğazhisarları kâdılarına ve dizdârlarına:

Vezir Mehmed Paşa'nın Çerkes Kaytas adındaki kölesi Mısır'a kaçmak istediğinden tüm gemilerin aranması hakkında.

Hüküm 429

İlbasan Beyi'ne ve Draç kadısına:

Peklin Kalesi'nin sabık kethüdası Süleyman efradın ulufelerini vermeyip ayrıca zulm ve tecavüzlerde bulunduğu için mahkemeye sevk edilmesi hakkında.

Hüküm 430

Kilis Begi Hüseyin'e:

Ayrılmak şartıyla ve iltizam suretiyle verilen ve kardeşine müteferrikalık verilen Balis ve Kilis sancaklarının ayrılması üzerine gereğinin yapılması hakkında.

Hüküm 431

Trablusgarp beylerbeyine ve kadısına:

Mehdiyye'ye düşman gelince halka zulüm eden beylerbeyi adamlarından üç kişinin tecavüzlerinden halkın korunması hakkında.

Hüküm 432

Aydın begine ve Manisa …….ve Ahmed Çâvuşa ve Cafer'e:

Rodos mustahfız ve topçularının Saruhan ve Menteşe sancaklarındaki iltizamlardan gelen mevaciblerin yedi taksiti mukataa nazırları zimmetinde kaldığından onların geri tahsil edilmesi hakkında.

Hüküm 433

İstanbul kadısına:

Hafaf ve dikici taifesinin pabuç ve paşmak eksikliklerinden cezalarının yeterli görülerek muhtesiplerin fazla para almamaları hakkında.

Hüküm 434

Teke beyine:

Antalya Kalesi mustahfızlarından kalpazanlık eden Abdi Şah'ın ve arkadaşının küreğe konulmak üzere İstanbul'a gönderilmesi hakkında.

Hüküm 435

İzvornik ve Gradnica ve Memlehateyn kâdılarına:

Memleha-i Bala'da ilhad üzerine katlolunan Hamza'nın mezhebinde olanların mahkeme tarafından cezalandırılmaları ve şer'i hükmün uygulanması hakkında.

Hüküm 436

Cezayir-i Garb Beylerbeyine:

Bazı nahiyelerin aidatı Cezayir askerlerinin ulufelerine verilirken has ve zeamet olarak verilmeye başlanması mevacibe tahsis ettirilmesi hakkında.

Hüküm 437

Anadolu ve Kavala kapudanlarına:

Trablusgarb'a memur edilen gemilerdeki suçlulara dokunulmaması hakkında.

Hüküm 438

Kavala ve Anadolu kapudanına:

Memur oldukları Trablus'a varıp gelinceye kadar birbirlerinden ayrılmamaları hakkında.

Hüküm 439

Trablusgarp beylerbeyine:

Hafza'da çıkan isyanın bastırılmasında Cezayir'e yardım edilmesi hakkında.

Hüküm 440

İlbasan Beyi'ne ve Draç Kadısına:

Halka tecâvüz eden, düşmana mal satan ve Peklin Kale'sinde olan askerlerin ulufelerini vermeyen kale kethüdası Süleyman'ın mahkemeye verilmesi hakkında.

Hüküm 441

Diyarbekir beylerbeyine, kadısına ve defterdarına:

Kars Kalesi'nin tâmiri ve Kars sancağının Yusuf Bey'e verilmesi hakkında.

Hüküm 442

Erzurum Beylerbeyine ve defterdarına:

Kars'a tâbi Ani, Kağızman ve Geçran gönüllüleri kontrol edilerek ellerinde mirimiran temessükü olmayanlardan cihetleri alınıp başkalarına verilmesi ve bunların mevacibleri ve diğerleri hakkında.

Hüküm 443

…….ve Muğla kadılarına:

Florinin altmış, kuruşun kırkar akçeden fazlaya alınıp verilmemesi hakkında.

Hüküm 444

Medine-i Münevvere kâdısına ve Şeyhülhârem olan Mustafa'ya:

Her sene yüz kişinin haccetmesi için padişah tarafından gönderilen bin altının hac ibadet yerlerinin vakıf, âlim ve Salih kimselere verilmesi hakkında.

Hüküm 445

Aydos kadısına:

Yeniçeri Ağa'sı Ferhad'ın arpalığı olan Kara Ömer mezrasının hududa tayin olması hakkında.

Hüküm 446

Bosna beylerbeyine:

Kilise adamlarından kalpazanlık edenlerden iki kişinin mahkemeye verilmelesi ve sicillerinin gönderilmeleri hakkında.

Hüküm 447

Beyşehri sancakbeyine ve kadılara:

Bazı müfsid ve softa eşkılayalarının serbest ve tımarlı köylerde korunmamaları hakkında.

Hüküm 448

Leh kralına nâme-i hümâyun:

Saray için kürk ve saire satın alıp getirecek olan Mahmud'a dokunulmaması hakkında.

Hüküm 449

Diyarbekir beylerbeyine ve Ruha kadısına:

Samsad Sancak Beyi Sinan, adamlarıyla birlikte Ruha sancağının iki köyünü basarak hayvanlarını sürüp götürdüğü ve eşyalarını yağmaladıkları için mütecavizlerin mahkemeye verilmeleri hakkında.

Hüküm 450

Boğdan beylerbeyine:

Saray için kürk ve saire alıp dönecek olan Mahmud'a yolda dokunmamaları hakkında.

Hüküm 451

Mısır beylerbeyine ve Reşid kadısına:

Merhum Vezir Ali Paşa'nın Reşid İskelesi'nde yaptırdığı Han'ın içindeki tüccarların şeker, pirinç, keten ve sair tüccar emtiaları satmalarına engel olmamaları hakkında.

Hüküm 452

Mizistre Beyine ve Moron ve Koron kadılarına:

Koron Kalesi'nde halka zulüm ve teaddide bulunanların mahkemeye verilmesi ve kanuna aykırı yapılanların araştırılması hakkında.

Hüküm 453

İstanbul ve Galata kadılarına:

İstanbul ve Galata gümrüklerinde ve iskelelerinde eminler ve mültezimlerin Yahudilerden olması tüccarların zararına olduğu için Yahudilerin emin ve mültezim olarak kullanılmamaları hakkında.

Hüküm 454

Ilgın ve Doğanhisâr ve Akşehir kadılarına:

Vezir-i Azam Sinan Paşa'nın develerine, narh üzerinde bir kış yetecek kadar arpa ve saman verilmesi hakkında.

Hüküm 455

Karlıili begine ve İnebahtı ve Karlıili kâdılarına:

İnebahtı'daki mukataalarının eski ve yeni bakıyelerin tahsili hakkında.

Hüküm 456

İnebahtı sancakbeyine:

İnebahtı sancağı tevcih edilse de tekrar Canik sancagına tevcih olunması hakkında.

Hüküm 457

Kızânlık kâdısı Abdullah'a:

Sağ kolun azalan celebleri yerine yeniden celeb yazılması hakkında.

Hüküm 458

Karaman muharriri olan kâtib Mustafa'ya:

Tımarların ayrı bir deftere kaydedilmesi hakkında.

Hüküm 459

Halep beylerbeyine ve kâdısına ve defterdârına:

Haleb'de Mehmed Paşa Evkaf Mütevellisi Hacı Osman'ın vakıf icarelerinden ve diğer hesapları hakkında.

Hüküm 460

Boğdan voyvodasına:

Kili ve Akkirman kazalarında ve Boğdan sınırındaki Sultan Selim İmareti Evkafı'na ait olan sınırları tespit olunan vakıf arazilere dokunulmaması hakkında.

Hüküm 461

Alacahisâr sancağı muharriri Zâim Hüseyin'e:

Livanın yeniden düzenlenen icmal ve mufassal defterlerini mühürlü torba ile acele İstanbul'a gönderilmesi hakkında.

Hüküm 462

Üsküp beyine ve kadısına:

Üsküp nahiyesinde tasarruf olunan bir tımar hakkında araştırma yapılması hakkında.

Hüküm 463

Delvine beyine ve Mızrak kâdısına:

Vezir-i azam Sinan Paşa'nın Delvine kazasının (Aya) köyündeki hassına Parga kalesi keferesi tarafından dokunulmaması hakkında.

Hüküm 464

Van beylerbeyine:

Rumi sancağında sakin Kızılbaş ve mülhid(Ebrihan) hakkında yarım kalmış hüküm.

Hüküm 465

Van beylerbeyine:

Hakkâri Bey'i Zeynel Bey'in adamlarından Abdel ve Hizan Beylere satılması yasak olan bakır ve saireden Kızılbaş diyarına üç bin altınlık mal gönderdikleri için gönderilmemesi hakkında.

Hüküm 466

Karaman beylerbeyine hüküm ki ve Konya ve Kırşehri kâdılarına:

Hamase Kalesi Dizdarı Yusuf'un kaleden yaptığı suistimallerin araştırılması hakkında.

Hüküm 467

Üsküp beyine ve kadısına:

Üsküp nahiyesinde birinin tımarı hakkında araştırma yapılması hakkında.

Hüküm 468

Hınıs beyine:

Hınıs dâhilinde olan yaylaklara gelen (Ulusat) taifesi, kimi asi ve kimi muti aşiretlerden olup elli altmış kişilik şaki toplulukları köyleri basıp yağmaladıklarından eşkıyaların yakalanıp araştırılması hakkında.

Hüküm 469

Karaman muharririne:

Tımar başkaryeleri tamamen tımarlıların olmayıp bir kısım sipahilerinde hisseleri olduğundan kanunlara göre düzenlenmesi hakkında.

Hüküm 470

Dadyan melike:

Tiflis'e giden askerlerine veya tımar taifesinin asi Simon'un saldırılarından korunması için Econ mülki ile işbirliği yapılması hakkında.

Hüküm 471

Kefe beylerbeyine:

Demirkapı'ya gidecek silahdarlardan zayıf olanların ayrılarak muhafaza için Kefe Kalesi'nde alıkonulmasına ve bunların mevacibleri hakkında.

Hüküm 472

Kefe beylerbeyine:

Demirkapı'ya giden askerlerin ulaştıklarına dair bilginin Kasım Çavuş'la bildirilmesi hakkında.

Hüküm 473

Müşarünileyhe hüküm:

Sefer için Anadolu'dan ve Rumeli'den gelen askerlerin sevklerin yapılması hakkında.

Hüküm 473M

Müşarünileyhe hüküm:

Vezir Osman Paşa tarafından gelen haberle dönecek olan kalenderle bir arkadaşına yardım edilmesi hakkında.

Hüküm 474

Bağdad beglerbegine:

Lahsa Beylerbeyi Mehmed'in işarı ve talebi üzerine Lahsa serhaddına on iki aded darbzen topu ve isimleri yazılı sair mühimmat ve levazımın gönderilmesi hakkında.

Hüküm 475

Diyârbekir beylerbeyine, Amid ve Rakka kâdılarına:

Rakka sancağında isyan eden havas-ı hümayun reayasından miri aidatın toplanılması hakkında.

Hüküm 476

Ulus sancakbeyine:

Hınıs yaylaklarında olan Ulusan taifesi âsilerinden köyleri basan, hayvan ve malları yağmalayanların mahkemeye verilmeleri hakkında.

Hüküm 477

Van beylerbeyine:

Muş sancağında Ulusan taifesi tarafından yapılan tecavüz ve yağmaların engellenmesi hakkında.

Hüküm 478

Dadyan melikine:

Başıaçık meliki ile iş birliği yaparak Tiflis'deki askerlere zahire ve sair hususda yardım göndermeleri hakkında.

Hüküm 479

Yemen beylerbeyine:

Memleketi idare etmesinin mükâfaatı olarak bir kılıç gönderilmesi hakkında.

Hüküm 480

Bağdad beylerbeyine:

Lahsa'ya gidecek olan mühimmat için Bağdad'dan Basra'ya kadar kayık tedarik edilmesi hakkında.

Hüküm 481

Mazarak kadısına:

Mazarak kazasının Ayama köyünden Vezir-i Azam Sinan Paşa'ya ait olan hasların aidatın gönderilmesi hakkında.

Hüküm 482

Kefe beglerbegine:

Kefe sancakbeyi hizmetinde iken para harcamış olduğundan Kefe muhafazasında kalmasına ve saliyanesinin Kefe mukataasından ödenmesi hakkında.

Hüküm 483

Boğdan voyvodasına:

İstanbul'un maruf celeblerinden Dimo, Yeni Papa ve diğerlerinin alıp vereceklerinin tedarik olunması hakkında.

Hüküm 484

Ulus sancakbeyine:

Hınıs sancak beyinin işarı üzerine Hınıs yaylasından Ulusan aşiretinin asi ve yağmacı olanların yakalanıp cezalandırılması hakkında.

Hüküm 485

Kengri(Çankırı) ve Kurşunlu ve Kengri(Çankırı) kâdılarına:

Kars Kadı oğlu Mustafa'ya yardım eden Kara Kadı oğlu Mehmed'in kardeşi Mustafa'nın mahkemeye gönderilip sicilinin incelenmesi hakkında.

Hüküm 486

Gelibolu kadılarına:

Gelibolu'da bezestan'a gelip bir hile ile bekçiye kapıyı açtırıp bekçiyi katleden Murmur oğlu Ahmed ve arkadaşlarının cezalandırılması hakkında.

Hüküm 487

Midilli Beyi ve kadısına:

Midilli Kalesi'nin sarnıcı üzerine yapılan Alaybeyi Sinan'ın yaptırmış olduğu binanın yıkılması hakkında.

Hüküm 488

Ankara ve Ayas ve Koçhisar kadılarına:

Haymana'ya bağlı Beğcik köyünde bir tımara dair yarım kalmış bir hüküm.

Hüküm 489

Mısır beylerbeyine:

Zuamadan olduğunu söyleyerek devlet aleyhinde konuşan ve hacca gideceğini söyleyen Yahya ve iki adamının İstanbul'a gönderilmeleri hakkında.

Hüküm 490

Irla kadısına:

Irla nahiyesinin Örenlü köyünden erbab-ı tımardan Mehmed'in elindeki sahte evraklarla İstanbul'a gönderilmeleri hakkında.

Hüküm 491

Mısır beylerbeyine:

Ölen Şeyhülharem Kadı Hüseyin evlâd ve tabilerinin ellerinde olan cihetlerin aidatının verilmesi hakkında.

Hüküm 492

Yeniçeri ağasına:

Sur-ı hümâyunda hizmet eden yayabaşılara, solaklara ve yeniçerilere yapılan zamla birlikte iki ihtiyar yayabaşıya da çavuşluk verilmesi hakkında.

Hüküm 493

Sur-ı hümayun hediyeleri ile gönderilen Behram'ın vusulüne, hacıların ve harameyn halkının terfi hallerine çalışılmasına ve bir hil'at gönderildiğine dair kime yazıldığı bilinmiyor ise de Mekke şerifine gönderildiğine dair.

Hüküm 494

Mısır beylerbeyine:

Ölen Şeyhülhârem Kadı Hüseyin'in çocukları ve tabileri ellerindeki berat ve temessüklerle aidatlarını vermeleri hakkında.

Hüküm 495

Mısır beylerbeyine:

Mısır defterdarlarının saliyaneleri ne kadar veriliyorsa yeni defterdar Hasan'ın saliyanesininde o kadar verilmesi hakkında.

Hüküm 496

Mısır beylerbeyine:

Mısır hazinesinin İstanbul'a getirilmesi ve bu göreve Mısır müteferrikalarından ve kâşiflarinden Cafer'in tayin olunması hakkında.

Hüküm 497

Bursa kadısına:

Bursa'da ölen Seyyid Mustafa'nın iki çocuğuna vasi olan karındaşı Alemşah'ın muhasebesinin görülmesi hakkında.

Hüküm 498

Şehirköy ve Lefkoşa ve Ürgüp kâdılarına:

Şah Sultan'ın Hanı için Filibe'den kurşun alınması hakkında.

Hüküm 499

Vilâyet-i Rum müfettişine ve Tokad kalesi dizdârına:

Kale mustahfızlarının kendi işlerinden başka iş yapmamaları hakkında.

Hüküm 500

Semendire Muharririne:

Semendire livası serhaddın kilidi mesabesinde olduğundan ehemmiyet-i mevkiine binaen hizmetten tekaüd edilmiş itibarlı adamlara tevcih olunageldiğine, bu livanın has ve tımarlarına ve sairesine dair.

Hüküm 501

Rodos Beyi'ne:

Rodos'un muhafazası için tayin olunan Menteşe sipahilerinden vazifelerine gelmeyenlerin tımarlarının ellerinden alınması hakkında.

Hüküm 502

İstanbul kadısına:

Eski bezestanda dükkânları olanların vefatından sonra dükkânların miras olarak kızları ve oğullarına verilmesi hakkında.

Hüküm 503

Kefe beylerbeyine:

Azak Sancakbeyi Mustafa'nın askerler ile birlikte Demirkapı'ya erişilmesi hakkında.

Hüküm 504

Mısır beylerbeyine:

Mısır'dan gelirken getirdikleri mühürlü ve resmi mektupları ve tezkireleri yolda zorla alanlardan geri alınması hakkında.

Hüküm 505

Bağdat beylerbeyine ve defterdârına:

Zenkabad sancağının Halis nahiyesinden olan Birlikdura köyü havas-ı hümayundan olup ulufesi hazinede kalmak üzere mezkûrun Harem-i Hümayun hademelerinden Acemzade Ahmed Ağa'ya verilmesi hakkında.

Hüküm 506

Biga ve Güvercinlik kâdılarına:

Biga'ya tabi Kemer mahalinde yapılan kadırgada çalışan marangoz ve kalafatçılar için zahire tedarik edilmesi hakkında.

Hüküm 507

İznikmîd kadısına:

İznikmid'deki Sultan Süleyman Han' ın gelen gidenlere aid olduğu için kapısının işgal edilmemesi ve içerilere koyun konulmaması hakkında.

Hüküm 508

Zülkadriye beylerbeyine ve Şora kâdısına ve Gerger kâdılarına:

Şora kâdılığında hâkim olan sipahi Zeynel sancakbeyi adına giderek halktan parasız yağ ve bal toplayıp onlara zulüm ettiğinden görevden alınması hakkında.

Hüküm 509

Yalâkabad kadısına:

Karamürsel'de Bali Ağa Vakfi'nın mütevellisi tarafından bir hamam yaptırılması hakkında.

Hüküm 510

Kastamonu Beyi'ne ve Kastamonu vilayet kâdılarına:

Evler basıp, insanların mallarını yağmalayan ve kadınları kaldıran şakilerin yakalanması hakkında.

Hüküm 511

Rum ilinde vâki olan sancakların kâdılara:

Rumeli'nden Sur-ı Hümayun için İstanbul'a koyun getirmekle görevli olan celeblerin getirecekleri koyunlara kasabalarda ve yollarda müdahale edilmemesi hakkında.

Hüküm 512

İstanbul kadısına:

Boğdan'a voyvoda olunca Yanko'nun İstanbul'a koyun getiren yazılı celeblerden borç olarak aldığı paranın geri ödemesi hakkında.

Hüküm 513

Bursa kadısına:

Kale muhafazasında bulunan mustahfızların yeterli olmayışı üzerine sayyadların muhafaza hizmetinde kullanılmaları ve başka hizmette bulunmamaları hakkında.

Hüküm 514

Şam beylerbeyine, Şam kadısına ve Antalya kadısına:

Şam sakinlerinden Şahin oğlu Mahmud'un veresesi olmayan terk edilmiş arazilerde Kadı Kemaleddin ve diğerleri tarafından yapılan müdahalenin beytülmal lehine sonuçlanması hakkında.

Hüküm 515

Boğdan voyvodasına:

Voyvoda olduğu zaman İstanbul'a koyun getiren celeblerden borç olarak aldığı paranın geri ödenmesi hakkında.

Hüküm 516

Kapudan Paşa'ya hüküm ki:

Azâk Kalesi'nde onarıma ihtiyaç duyulduğundan düşman bunu fırsat bilerek taarruz edip yirmi dört saat savaşıldığı ve bundan dolayı kaleye lüzum olan kireç, kereste ve diğer levazımın tedarik edilmesi hakkında.

Hüküm 517

Rodos Beyi'ne:

Bar Cezîresi'ne bir fırkateyni gelip ahaliye zulm edip denizlerde korsanların gemilerimize zarar verdiklerinden bunların yakalanması hakkında.

Hüküm 518

Boğdan voyvodasına:

Boğdan'dan İstanbul için istenilen zahireden noksan gelen kısmının tamamlanması hakkında.

Hüküm 519

Mısır beylerbeyine:

Şehzade Mehmed vakfına ait levazımın tedarik edilmesi hakkında.

Hüküm 520

Mısır beylerbeyine:

Şehzade Mehmed'in validesine ait Mısır'da yapılan zer'iyyat hakkında.

Hüküm 521

Delvine Beyine ve ……..kadısına:

Vezir-i Azam Sinan Paşa'nın haslarından Aya karyesinin mahsulâtı hakkında.

Hüküm 522

Solnok Beyine:

Miri aidat tahsiline gelenlerin kanun pişkeşi diyerek bedava yağ, bal ve sâire topladıklarından bunların görevden alınmaları hakkında.

Hüküm 523

Budun beylerbeyine:

Solnok sancağından zuama ve tımarlıları, Solnok ve Tarhana kalelerinin tamiri için halktan zulm ve teaddi ile mal topladığından halkın da bunu şikâyet etmesi nedeniyle bunların görevden alınması hakkında.

Hüküm 524

Tırhala ve ……. ve İnebahtı kadılarına:

Karlıili Sancak Beyi Ali'nin ahaliden hasların aidat ve mahsulâtını toplarken fazladan topladığından men edilmesi hakkında.

Hüküm 525

Kili kazasında…..olan Molla Mehmed'e hüküm ki:

Sultan Süleyman Evkafı cabilerinden Akkirmanlı Mehmed'in zimmetinde çok fazla para olduğu için muhasebesinin görülmesi hakkında.

Hüküm 526

İstanbul kâdısına ve Mehmed'e:

İstanbul'da sorumlulardan kaynaklanan şikâyetlerin men edilmesi hakkında.

Hüküm 527

Bilân kadısına:

Devlet hizmetine yeni tayin edilen memur çavuş ve ulaklara yardım edilmesi hakkında.

Hüküm 528

İstanbul kadısına:

İstanbul Bahçıvanlarının vefatından sonra bostanlarına müdahale edilmemesi hakkında.

Hüküm 529

Diyârbekir beylerbeyine ve defterdârına:

Malatya' da (bac-ı ubur) işinde yapılan yolsuzlukların giderilmesi hakkında.

Hüküm 530

Tatar Pazarı ve kadısına:

Tatar Pazarı kazasında Vezir-i azam Sinan Paşa'nın haslarına ve buralarda türeyen eşkıyaların yakalanması hakkında.

Hüküm 531

Bozok Sancakbeyi Çerkes'e:

Miri mal cemine tayin edilmiş olan Durak Çavuş'un bütün hesaplarının görülüp defterinin gönderilmesi hakkında.

Hüküm 532

Mısır beylerbeyisine:

Sâbık Vezir Mehmed Paşa'nın adamlarından kaçan Çerkes Kaytas'ın yakalanması hakkında.

Hüküm 533

Gönye Melik'e:

Kızılbaş üzerine sefere çıkıldığında sadâkatle hizmet edilmesi hakkında.

Hüküm 534

Çıldır beylerbeyine:

Penisgird sancağının Ardahan sancağından Kars sancağına tâbi olması hakkında.

Hüküm 535

Müfettiş Koniça kadısına:

Rıdvan ve arkadaşlarının silahla yakalanıp İstanbul'a sevk edilmeleri hakkında.

Hüküm 536

Ustrumca kadısına:

Sol kol celeblerinin tahrir işinin tekrar kendine verilmesi ve bunları tamamlayıp defteri tekrar yollaması hakkında.

Hüküm 537

Bosna beylerbeyine:

Bosna kaleleri için barut, önceden nereden alınıyorsa yine aynı yerden alınıp tevzii edilmesi hakkında.

Hüküm 538

Musul beyine ve Musul kadısına:

Musul'daki hâtip, imam ve müezzinlerin suçluları olduğunda sancakbeyinden habersiz mahkeme olunmaması hakkında.

Hüküm 539

Sakız Beyi'ne ve kadısına:

Kiliselerini eski tarzda onarımı yapmak veya yeniden yapmak için Sakız Adası reayasına verilen ahidname gereğince müdahale etmemeleri ve yakılıp yıktırılan Meryem Ana Kilisesi'nin ve diğer iki kilisenin tekrar yapılmasına müsaade etmeleri hakkında.

Hüküm 540

Manisa ve Akçaşehir kadılarına:

Balta Zade Ahmed ölen kişilerin veresesini karıştırarak vesayet ilan edip zulüm ederek halkın malını gasp ettiğinden cezalandırılması hakkında.

Hüküm 541

Mısır Mısır beylerbeyine:

Peygamber Efendimizin türbesinde yakılacak olan bal mumu kafûrunun tedarik edilmesi hakkında.

Hüküm 542

Mısır Mısır beylerbeyine:

Harem-i Şerif'de ve diğer türbelerde yakılacak olan kandil yağlarının Şam ve Mısır'dan gönderilmesi hakkında.

Hüküm 543

Karaman'da olan kadılara:

Vezir Sinan Paşa'nın Karaman'da yaptıracağı hamam bahanesiyle Karaman Defterdârı Nuh'un halktan kereste ve saire alarak hamam ve diğer binalar yaptırmasında bunun araştırılması hakkında.

Hüküm 544

Mısır beylerbeyine:

Medine'de Şeyhülharem Mustafa'nın şikâyeti üzerine Medine'deki imaret için Mısır'dan yağ gönderilmesi hakkında.

Hüküm 545

Mısır beylerbeyine:

Medine fukarasına müretteb gömleklerin gönderilmesi hakkında.

Hüküm 546

Mısır beylerbeyine:

Medine'deki imaret ve fukaraya dağıtılandan ayrıca Mısır'dan yağ gönderilmesi hakkında.

Hüküm 547

Bigos nehrinde düşmanla savaşılarak bir hayli ölü ve yaralının kaçırılması hakkında.

Hüküm 548

Karaman beylerbeyine:

Karaman'da havass-ı atikadan iltizama verilen mahallelerin iltizam edenlerin hakkında.

Hüküm 549

Mısır beylerbeyine:

Harameyn'de ramazan gecelerinde yakılacak olan kâfuri mumların ve Süleyman Paşa Vakfı'ndan yine buraya has mumların gönderilmesi hakkında.

Hüküm 550

Mısır beylerbeyine:

Peygamber Efendimizin türbesinde, biri baş ve biri ayak uçlarında yakılacak olan kâfuri mumların gönderilmesi hakkında.

Hüküm 551

Mısır beylerbeyine:

Medine'deki imarette fukara için pişirilen çorbaya konulan buğdayın en iyi cinsten gönderilmesi hakkında.

Hüküm 552

Mısır beylerbeyine:

Kadı ve Şeyhülharem aracılığıyla Medine fukarasına Mısır'dan müretteb surre gönderilmesi hakkında.

Hüküm 553

Van beylerbeyine:

Hoy kasabasının ve levahikinin zabtına ve Kızılbaşlar'ın yağmasının engellenmesi hakkında.

Hüküm 554

Cebeci başı Hüseyin Ağa'ya:

Surr-ı hümayunda hizmet eden cebeciler için verilecek olan beş yüz florinin durumlarına göre dağıtılması hakkında.

Hüküm 555

Kazdağı ve Boğaz Hisar ve Bozcaada ve Midilli kadılarına:

Halkın rahatını bozan müfsidlerin yakalanması için Ferhad Çavuş'un tayin edilmesi hakkında.

Hüküm 556

Sakız ve Midilli kadılarına:

Kazdağı kurbünde gemi basıp halka zulm edenlerin ve asayişi bozanların yakalanıp hapsedilmesi hakkında.

Hüküm 557

Diyarbekir ve Van kadısına ve defterdarına:

Pesban, Pozyan ve Zeylan Sancak Beyi Behlül'ün işarı üzerine, mezkur sancakların beyi iken gaybubet eden Yusuf Bey'in halktan almış olduğu akçeler hakkında.

Hüküm 558

Mısır beylerbeyine:

Deşişe Vakfı'ndan Medine'ye müretteb buğdayların Yenbu iskelesinden gönderilmesi hakkında.

Hüküm 559

Mısır beylerbeyine:

Medine'de mahlûl olmuş kişilerin cihetlerin Şeyhülharem ve Medine kadısı tarafından çözümlenmesi hakkında.

Hüküm

Mekke-i Mükerrem Şerifine nâme-i hümayun:

Yemen'den Habeş'e gönderilen iki yüz atlı ve katırın hastalanıp ölmesi nedeniyle yardım edilmesi hakkında.

Hüküm 561

Habeş beylerbeyine:

Muharebe de başarı sağlayan Mısır yeniçerilerinden yirmi beş nefere terfi verilerek Mısır bölüğüne alınmaları hakkında.

Hüküm 562

Mısır beylerbeyine:

Habeş'de istihdâm olunan otuz sekiz nefer yeniçerinin vazifeleri oradan verilmesi mümkün olmadığından Mısır'dan verilmesi hakkında.

Hüküm 563

Bir sûreti Yemen kullarından Habeş'e gönderilecek olan otuz bir neferin ulufeleri içun yazılsın.

Hüküm 564

Erbil Bey'ine:

Şehr-i Zol Beylerbeyliği'ne Zülkadriye Beylerbeyi Ali tayin edilmiş olup görevine başlayana kadar bu bölgede asayişi temin etmesi hakkında.

Hüküm 565

Şambeylerbeyine:

Medine'ye gönderilen kandil yağları yanmadığı için yerine iyi cins kandil yağı gönderilmesi hakkında.

Hüküm 566

Şam beylerbeyine:

Medine'ye gönderilen kandil yağlarının yanmadığından yerine iyi cins kandil yağı gönderilmesi hakkında.

Hüküm 567

Şambeylerbeyine:

Şam ve Halep' den Medine'ye gönderilen mürettep surreler safi altın ve nakit olup bir altın kırk para iken kırk sekiz paraya çıkartılıp tevzi edilmiş orada geçmeyen kuruş ve şahi gönderilmesi hakkında.

Hüküm 568

Mısır beylerbeyine:

Hücre-i Mukaddese'de hizmet eden elli yedi nefer ağalardan kırk neferin maaşları olmadığı için Mısır'dan cerâye istemeleri hakkında.

Hüküm 569

Medine-i Münevvere Şeyhü'l-Hâreme:

Hücre-i Mukaddese'ye hizmet eden ağalardan başka kimsenin girmemesi hakkında.

Hüküm 570

Mısır beylerbeyine:

Mısır'da Sultan Kaytbay ve Melik Çakmak Evkafı'ndan Medine ahalisine müretteb beş bin yüz altmış erdeb deşişe buğdayının noksansız gönderilmesi hakkında.

Hüküm 571

Mısır beylerbeyine:

Medine'de deşişe buğdayının Yenbu iskelesine gelene kadar evkaftan verilen yedi bin dört yüz on altının eksiksiz teslim edilmesi hakkında.

Hüküm 572

Şambeylerbeyine ve defterdarına:

Şam hazinesinden Medine'ye yüz kişiden mürettep onar altından bin altının eksiksiz gönderilmesi hakkında.

Hüküm 573

Mısır beylerbeyine:

Haseki Sultan evkafından Medine fukarasına Mısır'dan vakfettiği beş yüz erdeb buğday ve bin beş yüz altının vakfiyesine göre eksiksiz gönderilmesi hakkında.

Hüküm 574

Mısır beylerbeyine:

Medine'deki Sultan Süleyman İmareti'ne gönderilen Mısır'daki evkafın mahsulden elli bin erdeb buğday eksik gönderilmiş olup tamamının gönderilmesi hakkında.

Hüküm 575

Rum beylerbeyine:

Tokad'da bulunan Sultan Murad Gazi Camii'nin tamir edilmesi hakkında.

Hüküm 576

Mısır beylerbeyine:

Sur-ı hümayun için Mısır'dan mücevher satın alması için Yahudi Simon'a verilen yedi bin iki yüz flori ile Mısır'a giden ve orada hapsedilen diğer Yahudi'nin bırakılıp ve mücevher işine karışmamaları hakkında.

Hüküm 577

Mısır beylerbeyi ve Cidde Emînine:

Medine muhafazasında olan nüvidciyan-ı atik ve nüvidciyân-ı cedid neferlerinin ulufeleri kadı ve Şeyhülharem saliyânelerinin Cidde benderin mahsullerinden verilmesi hakkında.

Hüküm 578

Mısır Beylerine:

Medine fukarasına Sultan Süleyman'ın evkâfından gönderilen deşişe buğdayının mürettep miktarın eksiksiz gönderilmesi hakkında.

Hüküm 579

Mısır beylerbeyine:

Beni Hüseyin'den Medine Emir'i olan bir kişi, fukaraya dağıtılan deşişe buğdayından kendine de pay aldığı ortaya cıkmış olup cezalandırılması hakkında.

Hüküm 580

Mısır beylerbeyine:

Harem-i Şerif'in tamiri için Mısır'dan gönderilmesi emr olunan on beş bin altının eksiksiz olarak gönderilmesi hakkında.

Hüküm 581

Mısır beylerbeyi:

Mekke ve Medine ahalisinden berat, resmi tezkire ve diğerleri için Mısır'daki katiblerin ücret almamaları hakkında.

Hüküm 582

Mısır beylerbeyine:

Peygamberin ve sairenin türbelerinde yakılması için Mısır'dan müretteb dört sandık buhur gönderilmesi hakkında.

Hüküm 583

Tımaşvar beylerbeyine ve defterdarına:

Göle sancağının harac ve cizyesinin tahsil edilmesi hakkında.

Hüküm 584

Yeniçeri Ağası Ferhad'a:

Sur-ı hümayunda hizmet eden, yeniçerilere yayabaşılarına, bölükbaşılarına ve solaklara para dağıtalarak hoş tutulmaları ve terfi ettirilmeleri hakkında.

Hüküm 585

Kili ve Bender üzerindeki sancakbeylerine ve kâdılara ve İskele Eminlerine:

Leh Kralı'nın elçisin memleketine gönderdiği eşyalarına yollarda ve menzillerde dokunulmaması hakkında.

Hüküm 586

Trablusşam beylerbeyine ve kadısına:

Trablusşam Defter Kethüdası Abdüsselam ve sairenin muhzırları ve kadının sicili üzerine Humus ahalisinden Turgud'un evini basıp üç bin altınını gasp eden adam katleden ve ev yakan Murad, Mustafa, Nasıreddin ve refiklerinin ve arkadaşlarının mahkemeye sevk edilmesi hakkında.

Hüküm 587

İmâdiye Hâkimine:

Asi Kürdlerinde kışkırtmasıyla Kızılbaş tarafına firar ederek orada hapsedilen kardeşi Sehrab'ın getirilmesi için birkaç beygir göndermeleri hakkında.

Hüküm 588

İmâdiye Hâkimine:

Asi Kürdlerinde kışkırtmasıyla Kızılbaş tarafına firar ederek orada hapsedilen kardeşi Sehrab'ın getirilmesi için birkaç beygir göndermeleri hakkında.

Hüküm 589

Budun ve Belgrad ve Koçanya ve Lipova ve Tımışvar ve Beçkerek kâdılarına:

Mihrimah Sultan ve Rüstem Paşa Evkafı mütevellilerin Nişancı Feridun Ahmed'e müracaatları üzerine vakıf arazileri cabi, zabit ve sairelerin tekrar muhasebeleri görülmesi için göndermeleri hakkında.

Hüküm 590

Çorum begine ve Çorum ve İskilib kâdılarına:

İskilib'in Hacı Gürcü civarında sakin Türkmen Şadi oğlu Hacı Bali kalpazanlıktan maada halktan para toplayıp zulm uyguladığından hakkında araştırma yapılması hakkında.

Hüküm 591

Sigetvar sancakbeyine:

Petriç ve Boyofça arasında (Vizvar) civarında Macarlıların saldırılarını önlemek amacıyla bir palanga yaptırmaları hakkında.

Hüküm 592

Musul beylerbeyine:

Nusaybin ile Kerkük arasında yol kesip fesat iden Yezidii taifesinden Seyhan cemaatinden olan eşkıyaların yakalanmaları hakkında.

Hüküm 593

Mısır beylerbeyine:

Arafat 'da Mısır kadısı sağ tarafta ve Şam kadısı sol tarafta durmaları hakkında.

Hüküm 594

Budin beylerbeyine:

Rahim Hatun ile Druc Farislerinden Odabaşı Osman arasındaki olayların teftiş edilmesi hakkında.

Hüküm 595

Bosna beylerbeyine:

Sabık İzvornik muharriri zâim Mehmed ve kâtip Osman ile yeni kâtip Hürrem kiliselerden miri için fazla para topladıklarından bunların cezalandırılması hakkında.

Hüküm 596

Semendire sancağında kadılara:

Belgrâd' da ki bendere gelen kafile ve tüccar yollarda soyulup gasp edildikleri için takip ve tediplerine. Bunların arazi sahipleri tarafından muhâfaza edilmemeleri hakkında.

Hüküm 597

Şam beylerbeyine ve defterdarına:

Şam'dan Medine'deki ecza ve e'nâm hanlar için mürettep bin altın ve fukaraların hac etmeleri içinde dört yüz altının gönderilmesi hakkında.

Hüküm 598

……katiplerinden ferman olan katip Mustafa'ya:

Konya sancağında Larende nahiyesinde Balma, Erhan ve Kilise köyleri sipahilere tevzi olunurken tapularında yapılan yolsuzluğun düzeltilmesi hakkında.

Hüküm 599

Mardin Beyi' ne ve kadısına:

Şeyh Ali ve Şeyh Yusuf'un ve diğer iki şeyhin şikâyetleri üzerine Mardin kazasında Şeyh Hüseyin Bey zaviyesinin vakıf şartlarına göre idare edilmesi hakkında.

Hüküm 600

Piyade ve müsellem Mustafa Çelebi' ye:

Piyade müsellemlerin ellerinde bulunan çiftliklerin hazineden gönderilmiş arşunla ölçülmesi hakkında.

Hüküm 601

Mora sancakbeyine:

Manya asilerinden Niloş köyüne gidilerek itaat etmeleri için teklif sunulup buna silahla karşılık verdiklerinden bunların tedip edilmeleri hakkında.

Hüküm 602

Kızılca kâl'a Hâkimi olan Timur Hân'a:

Tasarrufunda olan yerleri Kızılca ülkesi de dahl eyalet ve ülke olarak oğullarına dağıttığı ve oğulları Sultan Ali, Budak ve Murad'a sancak ve diğer oğluna da zeamet olarak vermeleri hakkında.

Hüküm 603

İznik ve ……..kadılarına hüküm ki:

İznik kasabasında Yakup Paşa ve Nilüfer Han evkâfına para ihtiyaç olup tedarik edilmesi hakkında.

Hüküm 604

Karaman beylerbeyine: ve defterdarına, Konya ve Larende ve Karahisar kadılarına:

Niğde sancağı Mirlivası, Karahisar kadınsı, naibini ve diğer kimseleri hapsederek onlara zulüm yaptığından hakkında araştırma yapılması dair.

Hüküm 605

Mısır beylerbeyine:

Habeş hazinesinde müzayeka olduğundan beglerbegisine Mısır'dan dört bin flori gönderilmesi hakkında.

Hüküm 606

Malatya beyine ve Behisni kadısına:

Behisni kazası üzerinde yol kesen, malları yağmalayan eşkıyaları yakalamaları hakkında.

Hüküm 607

Alaiye sancağı olan kadılara:

Alaiye Sancak Beyi İbrahim Bey tarafından mütesellim olarak tayin edilen Mehmed Çavuş isyancı Hüsam'ın başını kestiği ve asayişi sağlaması için emrine sipahiler verilmesi hakkında.

Hüküm 608

Avlonya sancağı muharririne:

Bazı asi karyelerin nizama girmesi için Avlonya sancağına katılması hakkında.

Hüküm 609

Azak Beyi' ne ve Azak kadısına:

Azak Beyi Mehmed Bey'in Toprak kalesi kapısı önünde yaptırmış olduğu dükkânların yarar sağlamadığı için kaldırılması hakkında.

Hüküm 610

Budin(Budun) beylerbeyine ve kadısına:

Budin(Budun)'da Mustafa Paşa Evkafı'na ait bazı hayratların bakımsızlıktan tamir edilmesi gerektiği ve bu yüzden nazırı tarafından kimseye cihetle verilmemesi hakkında.

Hüküm 611

Aydın Beyi'ne ve kadılara:

Bazı yerler ve karyelerde maktul adamla, katiller bulunduğundan bunların tutulup vereselerle mahkemeye çıkartılmaları hakkında.

Hüküm 612

Cezayir beylerbeyine:

Sultaniye Kalesi'ndeki dağılmış olan er gediklerinin oğlan çocuklara verilmeyip hizmete yarar adamlara verilmesi hakkında.

Hüküm 613

Hüdavendigar Beyi'ne:

Köylerde halkın malını gasb eden, eşkıyalık eden şakilerin takip ve tedipleri hakkında.

Hüküm 614

Şehrizol beylerbeyine ve kadısına:

Sine Hâkimi Timur Han'ın kendine ait hassı olan mahsullerine dokunmamaları hakkında.

Hüküm 615

Brusa(Bursa) kadısına ve Karesi ve Saruhan ve Hamidili sancağında kadılara:

Sancaklarda piyade ve müsellem taifesi tahririne başladığından bu işe defterdar Mustafa'nın tayin olunması hakkında.

Hüküm 616

Şehitköy kadısı Mehmed'e:

Sol kol celeblerin tahririnin yeniden yazılması ve defterin tekrar tanzim edilip gönderilmesi hakkında.

Hüküm 617

Geyve kadısına:

Tekfurpınarı köyü sakinlerinden Mehmed'de kalp şahi bir sikke bulunduğundan teftiş edilerek kalpazanlığı kesinleşirse aletleri ile birlikte İstanbul'a gönderilmesi hakkında.

Hüküm 618

Venedik kadılarına:

Venedik tüccârlarına, adamlarına, mal ve hayvanlarına yollarda güvenliği sağlanıp dokunulmaması hakkında.

Hüküm 619

Diyarbekir beylerbeyine:

Mardin ve Nusaybin kazalarında ve etrafındaki hali ve harap yerlerde tımarlı sipahilere Alaybeyi tarafından yapılan müdahalenin yapılmaması hakkında.

Hüküm 620

Brusa(Bursa) kadısına:

Şehzade Mustafa'nın validesi evkafına mülhak olarak yaptırılacak binalara taş tedarik edilmesi hakkında.

Hüküm 621

Bursa kadısına:

Şehzade Mehmed'in validesi oğlu Şehzade Mustafa'nın validesine bir kasap göndermesi hakkında.

Hüküm 622

Budun beylerbeyine:

Buyofca ve Berzice kaleleri arası bölgede yapılan palangaya Sigetvar(Zigetvar)'da ki kalelerden muhafız gönderilmesi hakkında.

Hüküm 623

Semendire Beyi ve kadısına:

Özice Kalesi dizdarlığının Mehmed'den alınarak Mustafa'ya verilmiş olması tahkikatının yapılması hakkında.

Hüküm 624

Bağdad beylerbeyine:

Musul'a tâbi Ulus mukaddema havas-ı hümayuna ait iken aidatının bir kısmı eski Musul Beyi'ne ve diğer kısmı da miriye verilmesi ve Ulus taifesinin zulümden vikaye edilmesi hakkında.

Hüküm 625

Şam beylerbeyine:

Yayabaşı, bölükbaşı ve sair gediklilerden bir yolla tımarı çıkanların tekrar gediklerine müdahale ettirilmemesi hakkında.

Hüküm 626

İçel ili Beyi' ne ve Ermenak kadısına:

Ermenak kazasının Ezine Bolu'daki caminin hatibi Abdullah halka zulüm edip huzurlarını kaçırdığından araştırma yapılması hakkında.

Hüküm 627

Şehirköy kazasından muttasıl olan sol kolun celebleri tahririne me'mur olan ……..:

Defterdar Abdulhay'ın isteği üzerine sol kolun celeblerini yeniden yazıp göndermeleri hakkında.

Hüküm 628

Mevlana Musa'ya:

Rodoscuk'da sipahi Süleyman'ın oğlu Mustafa'ya saldıranların yakalanıp mahkemeye sevk edilmesi hakkında.

Hüküm 629

Silivri kadısına:

Ayasofya Evkafı'ndan olan bazı dükkân ve akarın yeniden inşa edilmeleri hakkında.

Hüküm 630

Azak Beyi'ne:

Demirkapı'ya gitmekte olan kapucıbaşılarından Mustafa ve İbrahim kazaklar tarafından alıkonulmuş olup daha sonra İbrahim Paşa mukabilinde bırakılmış ve Mustafa götürülmüş onun salıverilmesi hakkında.

Hüküm 631

Yeniçeri ağasına:

Yeniçeri ağaları tebdil olununca yeniçerilerden bazılarına iki yeniçeriye yayabaşılık iki yayabaşıya da çavuşluk rütbesi verilmesi hakkında.

Hüküm 632

İzvornik Beyi' ne ve kadılara:

İzvornik kasabasının bazı köylerinde kalp akçeler işleyen kalpazanların olduğunun ve bunların düzeltilmesi hakkında.

Hüküm 633

Batum beylerbeyine ve Gönye kadısına:

Batumlu olup Gürcistan'a, Trabzon'a ve Gönye'ye ticaret için gidip gelen Kostantine Kaş Beyi Hızır Bey tarafından müdahale olunmaması hakkında.

Hüküm 634

Ankara Beyi'ne ve kadısına:

Alaybeyi Mehmed'in halktan fazla para toplayarak suçsuz insanları hapse attığından hakkında araştırma yapılması hakkında.

Hüküm 635

Hâkkari Hâkimi Zeynel Beg'e:

Fazla aldığı florilerin halka tekrar iade edilmesi ve asker için gerekli olan malzemeyi tedarik etmeleri hakkında.

Hüküm 636

Cidde Begi ve Mekke-i Mükerrem kâdısına:

Her üç yılda bir kum ve hurda taş ile döşenen Harem-i Şerife'nin on beş yıldır yapılmayıp ihmal edildiğinin bu nedenle yeniden kum ve taşlarla tamir edilip masrafının Cidde iskelesinin gelirinden karşılanması hakkında.

Hüküm 637

Kırım Han Hazretlerine nâme-i hümayun:

Demirkapı'ya gönderilen Kapıcıbaşı İbrahim ve Mustafa'nın yolda kazaklar tarafından önleri kesilip, birinin para karşılığı bırakılması diğerinin ise kurtarılması hakkında.

Hüküm 638

Üsküdar kadısına:

Valide Sultan Evkafı'ndan Üsküdar'daki hana taşradan gelen tüccarlara Edirne kapısı etrafında olan Karagümrük' deki gümrük eminlerinde kolaylık sağlamaları hakkında.

Hüküm 639

Amasya Beyi'ne ve Sunisa kâdısına:

Sunisa eşkıyası halkın mallarını gasp ederek oğlanlarını götürdüklerinden yakalanmaları hakkında.

Hüküm 640

Üsküdar kadısına:

Kandil bahçesinden Maltepe'ye kadar olan yerlerde taş çıkardıkları için çukurlar oluştuğuna ve bunların tamirinin yapılması hakkında.

Hüküm 641

Anadolu beylerbeyine:

Menteşe sancağına atanan subaşılıkların sancaklarını her ay iltizama verip otuzar atlı ile köylere gidip halka zulüm ettikleri için bunların men edilmesi hakkında.

Hüküm 642

İstanbul kadısına:

İstanbul kasaplarının kestikleri hayvanların derilerini debbağlara ve yağlarınıda mum işleyenlere vermeleri hakkında.

Hüküm 643

Trablusşam ve Humus ve Cebele sancakları muharriri:

Vezir Mustafa Paşa'nın Kunaytara' daki camii ve imareti vakfının Haremeyn Evkafı'ndan ayrılması hakkında.

Hüküm 644

Şam beylerbeyine:

Şam'a bağlı Şufüddeca nahiyesinin bir köyünde Mustafa Paşa'nın cami ve imareti evkafına bazı kişilerden akçe toplanılması hakkında.

Hüküm 645

Basra beylerbeyine:

Basra'ya tabi Sur nahiyesinde gayri köy halkı Mehmed bin Osman muharebesine çeşitli yerlerde katıldıklarından muafiyetinin devam edilmesi hakkında.

Hüküm 646

Kızılca kale hâkimi olan Timur Han'a:

Tasarrufunda olan ülkeyi Kızılca ülkesi de dâhil olmak üzere eyalet ve ülke olarak ayırdığı ve oğulları Sultan Ali, Budak ve Murad'a sancakları ve diğer oğluna da zeamet yöntemiyle pay etmesi hakkında.

3.2. METNİN TRANSKRİPSİYONU

[Yev]mü's-sebt fî 3 Cemaziyelevvel sene (9)90 [26 Mayıs 1582]

[133] Hüküm 333

Hü

Bâ Hattı Şerif

Erdel tercümanına virildi.

Budun(Budin) beglerbegine hüküm ki:

Hala Erdel voyvodası Asitâne-i saadetime arzuhâl gönderüp kadimden kendu vilayetine tabi bazı zuâma ve reâyâsına ahidnâme-i hümayunum muhalif beru canibden bazı kimesneler dahl u taarruz eylemekde men' u def' olunmak babında istidâ-i inâyeti eylemeğin **buyurdum ki** vusul buldukda bu babda kendun bizzat mukayyed olup beglerbegliğe tabi olan umerâ ve kazay-i mevkid mektublar ve yarar mektublar ve yarar adamlar gönderüp her biri taht-ı hükümetde olan zuama ve erbab-ı tımar ve sâir ahali-i vilâyete muhkem tenbih ve tekid ve tehdit ve ekid eyleyeler ki dahl olunan karyeleri kadimü'l-eyyamdan ileyh-hazâl-el'ân defâtir-i atikde ve cedidde mukayyed olmayup bu canibin haraçgüzâr reayasından değil ise kadimden anların zabt u tasarruf ide geldikleri yerlere min bâad ahidnâme-i hümayunuma muhalif kimesneyi dahl u taarruz etdirmeyesin emr-i şerife muhalefet eyleyup memnu olmayanlar her kimler ise isimleri ve resimleri ile ve tımarlarının baş karyeleriyle yazup arz eyleyesin.

Bir sureti Tımışvar Beglerbegine yazılmışdır.

Bir sureti Göle Bege yazılmışdır.

Bir sureti Solnok Bege yazılmışdır.

Bir sureti Lipova Begine yazılmışdır.

[133] Hüküm 334

Hüve

Bâ Hattı Şerif

Dergâh-ı Âli Çavuşları oğullarına virildi.

Özbek'den Asitâne'ye gelince yol üzerinde olan beglere ve kâdılara hüküm ki:

Özbek adamlarından Hacı Mehmed Ali Özbek'den bazı umûru'l-mühimme içun Asitâne-i sa'âdetüme teveccüh oldukda buldukda andan lazım olan mühimmatı tedârik ve ihzâr olunmak emr idup **buyurdum ki** vusûl buldukda bu bâbda her birinüz bizzât mukayyed olup anun gibi mezkûr bazı umûru'l- mühimme vâki olup südde-i sa'âdetüme teveccüh oldukda her kangınızın taht-ı hükümetine dâhil olur ise lâzım olan zâd ü zevâdelerin ve sâir mühimmat akçesiyle narh-ı ruzi üzere tedârik ve ihzâr idub asla ve kat'â bir nesneye müzâyeka çekdirmeyup mürûrdan derbendleri emin ü sâlim geçirüp ber-vechi isti'câl Asitâne-i sa'âdetüme irsâl ü isâlde dakika fevt etmeyesiniz.

[134] Hüküm 335

Mim mim

Büyük mir-ahur canibinden gelen Serhad Çavuş'a virildi.

Ya Hazret

Haslar ve Çatalca ve Silivri ve Çorlu ve Ereğli kâdılarına hüküm ki:

Hassa çayırları mühimmatı içun taht-ı kazanuzdan sene-i sabıka da ihraç olunduğı üzere lazım olan arabalarıyla adem ihraç olunmasın emr idub **buyurdum ki** vusûl buldukda te'hîr etmeyup sene-i sâbıkada ihrâç olunduğu üzere lazım olan arabalarıyla kifâyet mikdârı adamı ihrâç eyleyup gönderesin. Zamanıyla varup ola geldüği üzere hizmetlerini edâ ideler. Tâife-i mezbureden bazı mîr-î müsellem çeltükçüde ve menzilci ve doğancı olup tersâne-i âmireye dahi hizmet iderüz deyu çayır hizmetinde te'allül iderler imiş anun gibilerden kadim-i çayıra hizmet idenleri te'allül etdirmeyup giru ihrâç eyleyup ola gelene mugâyir te'allül ve bahane etdirmeyup çayır hizmeti avk u te'hîr olunmakdan ihtiyâd eyleyesin.

[134] Hüküm 336

Bâ-hâttı şerif

Sâhib-i beglerbegisi Selâm Çavuş Mustafa Çavuş'a virildi.

Eflâk voyvodasına hüküm ki:

Hâliyâ Istabl-ı Âmirem mîr-î içun İstanbul Kilesiyle yüz altı bin kile arpa lazım olmağın maliye canibinden hükm-ü hümayunum virilmişdir **buyurdum ki** vardukda birân ve bir sâat te'hîr u terâhî etmeyup maliye tarafından virilen hükm-ü hümâyunum mûcebince fermân olınan yüz altı bin kile arpayı ve mahalle-i me'mura ber-vechi isti'câl irsal ü isâl eyleyup ihmâl u müsâheleden ihtiyâd idesin.

Bir sûreti Boğdan voyvodasına gönderildi.

[134] Hüküm 337

Hüve

Bâ-hatt-ı şerif

Osman Paşa Hazretlerinin Şatırına Virildi.

Kefe beglerbegi ve nazırına hüküm ki:

Hala vilayet-i Buhara hanı Abdullah Hân dâme't- meâlihi südde-i sâ'adetüme irsâl etdüğü elçisi Demurkapu canibinden vilayet-i mezbureye isâlü içun Şirvan muhafazasında olan Düstûr-ı mükerrem Vezirim Osman Paşa edâma'llahu te'âlâ iclâlehu adamlarından Şatır Mehmed ve Hüsrev ve Ali Çavuşa koşulup gönderilmeğin **buyurdum ki** vusûl buldukda asla te'hîr ve terâhi etmeyup ola geldüği üzere levâzım ve mühimmâtları gönderup emîn ü sâlim Demurkapu'ya i'sâl eyleyesin.

[135] Hüküm 338

Mimmim

Bâ-hattı şerif Semendire sancağında Uçiçe nâhiyesinde beglerbegisi inâyet olan merkûm beglerbegisi kethüdâsı olan

Mehmed Kethüda'ya virildi.

Racesne begine hüküm ki:

Mektûp gönderüp livâ-i mezburda vâki olan kal'âlarda dizdâr olanlar kal'âda sâkin olmayup kal'âda taşrada çıktıklarında sâkin olunmağla kal'âlar hâli kalduğunı i'lam eyleduği ecilden. **buyurdum ki** vusûl buldukda bu bâbda bizzât mukayyed olup göresin. Vâki ise ol makûle gereği gibi tenb'ih ü te'kîd eyleyesin ki kal'âlarından taşrada olmayup kal'âda olup leyl-i nehâr hıfz u hırâsetden hâli olmayalar ba'det-tenbîh eslemeyup terk-i kal'â idup taşra da sâkin olan dizdâr her kim ise yazup arz eyleyesin ki dizdarlığı âhere virile amma bu bahane ile kal'â muhafazasında olanlar dahl olınup hilâf-ı vâki arz olunmakdan ihtiyâd eyleyesin.

[135] Hüküm 339

Müşarün-ileyhe ve livâ-i mezbûrede vâki olan kâdılara hüküm ki:

Sen ki Sancakbegisin mektûp gönderüp vilâyet-i mezbûrede bazı harâmzâdeler zuhur idup mücerred memâlik-i mahrûseye zarar-ı kasdına küffâr-ı haksâr hâfiyyeten gelup giden a'dânın önlerine düşüp fesâdtan hali olmaduklarından mâadâ asâkir-i islâmdan Bazı lâzım gelen â'dâ cânibine varmak üzere iken küffâra haber eyleyup fitne ve fesadtan hâli olmaduklarını i'lâm eylediğü ecilden anun gibiler ele getürülmesini emr idub **buyurdum ki** vusûl buldukda göresin ol makûle casûsluk iden ehl-i fesadı ele getürüp vech-i meşrûh üzere fesad ü şenâat eyledükleri bî-hâsebi'ş-şer' üzerilerine sâbit olanların haklarından şer'ile lazım geleni icrâ idup lazımü'l-arz olan husus-ı vuk'u üzere tâfsil-i meşrûh yazup arz eyleyesin.

[137] Hüküm 340

Hızır Çavuş ile sa'âdetüme gönderildi.

Vezir Osman Paşa'ya hüküm ki:

Özbek elçisi sâbık Harput Begi olan Piyâle dâme izzühû Demurkapu'ya varduklarında altı kıt'a darbzen ve kul karındaşından ve mîrîden yüz tüfeng endaz virilmesi emr idup **buyurdum ki** vardukda emrim üzere asla tevâkkuf etdirmeyup altı kıt'a darbzen ile kul karındaşından ve mirîden yarar yüz nefer tüfeng endaz koyup gemiler ile Buhârâ Hânı'na geçüresin.

Bu dahi

[137] Hüküm 341

Kefe beglerbegine ve Azak begine hüküm ki:

Özbek elçisiyle sâbık Harput Begi olan Piyale dâme izzühû vardukda asla te'hîr ve tevakkuf etdürmeyup Demurkapu'ya irsâl eylemeyesiniz emr idup b**uyurdum ki** Vardukda bunları gayrıya kıyâs etmeyup emrim üzere eğer araba ve eğer bârgir ve eğer sâir levâzım ve mühimmâtlarıdır tedârik etdurup ve kifâyet mikdârı âdem dâhi koşup sizden mukaddem bunları muâccele demurkapuya irsâl idup avk u te'hirden ziyâde ihtiyâd eyleyesin.

Bu dahi

[137] Hüküm 342

Vezir Osman Beg'e hüküm ki:

Hâlâ dergâh-ı mu'âllâm çâvuşlarından Hızır Çâvuş Özbek tarafına irsâl olunmuşdur. İnşâ'a'llahü'l-E'azz me'mûr olduğı üzere varup öteden beru cevap geturmelu oldukda eğlendirmeyup isâl olunmasını emr idup **buyurdum ki** vardûkda müşârün-ileyh Çâvuşum me'mûr olduğı üzere mahal-i mezbûreye varûp dahi İnşa'allahü'l-E'azz öteden cevap getürmelü oldukda lâzım olan mühimmâtını tedârik idup aslâ eğlendirmeyup südde-i sa'âdetüme emîn ü sâlîm isâl eyleyesin.

[138] Hüküm 343

Bâ-hatt-ı hümâyun

Hasan Sâhibi sa'âdetüme gönderildi.

Arâbkir begine hüküm ki:

Vilâyet-i Rum da bazı eşkıyâ zuhur idup beglerbegi Demurkapu'ya me'mûr olmağla muhâfazaya tâyin olınan sipahilere sen başbuğ olup hıfz u hırâset eylemen emr idup. **buyurdum ki** vusûl buldukda te'hîr etmeyup emriyle muhafazaya tâyin olunan sipahileri yanına getürdüp deyu leyl ü nehâr hıfz u hırâseti memleket ve zabt u sıyânet itmek bâbında dakika fevt etmeyup anun gibi ehl-i fesâd u softa ve sâir eşkıyâ zuhur

idup fesâd u şenâate mübâşeret iderler ise muhafazaya kalan sipahiler ile kifâyet etmez ise eri ile üzerilerine varûp âle'l-gafle bâsup itâat etmeyup cenge mübâşeret iderler ise […] her ne vechile mümkin ise ele getürüp âhvâllerini toprak kâdıları marifetiyle hak üzere teftîş ü tefahhus idup fesad u şenâat sâbit olup şer'î kısası icâb edenler haklarında kâdı mâarifetiyle şer'ile lâzım icrâ idup kısas lazım olmayup şer'ân küreğe konılmak icâb ider cerâyimi sâbit olanları sûret-i sicilleriyle tasdiklerini südde-i sa'âdetüme gönderesin ki küreğe konıla.

[Yev]mü'l-Hâmis fi 8 Cemâziyelevvel sene 90. (30 Mayıs 1582)

[139] Hüküm 344

Bâ-hatt-ı şerif

Büyük Devâtdâr Mahmud Beg'e virildi.

Karaman muharririne hüküm ki:

Südde-i sa'âdet'üme arzuhal sunulup vilâyet-i mezbûre tahrîri itmâma irüşüp erbâb-ı istihkâk berâtları mûcebince tımarları tevcîh olunmadın ifrâzdan tımâra hükm-ü şerifüm virilenlere tevzî olmağla müstehakına mahsûs lâzım geldüği i'lâm olunmağın bu bâbda mes'ûl olmuşsundır **buyurdum ki** vusûl buldukda tahrîr hususuna gereği gibi mukayyed olup evvelâ erbâb-ı istikâka ellerinde olan berât-ı hümayunum muktezâsınca zeâmet ve tımarlarını tevcîh eyledükten sonra bâ'ki kalan ifrâz-ı sâir mâzul kalan sipâhilere tevzî eyleyesin. Şöyle ki ifrâzdan talep olanlara mukaddem virilmekle ashâb-ı istihkâka […] lâzım gelup şikâyet oluna ol bâbda beyân olunacak özrün makbûl olmayup ana göre mukayyed olup erbâb-ı istihkâka zeâmet ve tımarlarını tevzî ve tevcîh etmeyesin. İfrâzdan hüküm ile talip olanlara tımâr tevcîh eylemeyesin.

[139] Hüküm 345

Bâ-hatt-ı şerif

Kale-i mezbûrda topçubaşı olan Hasan'a virildi.

Sultâniye kalesi dizdârı Ömer'e hüküm ki:

Kâdimden kale-i mezbûrede olan topçuları topçubâşı olanlar zabt ide gelmişler iken senin tarafından mezbûrların zabtına dahl olunmağla topçular kendû ser umurunda olduğu i'lâm olunup imdi kâleye lâzım olan topçulardır. Anların zabtı topçubâşına emr olunmuşdur **buyurdum ki** vardûkda kâ'lay-i mezbûrede olan topçuları kadîmden ola geldüği lazım topçubâşı zabt ide ola gelene mügâyir iş anlara dahl etmeyesin.

[139] Hüküm 346

Samsa Çavuş ile hala sâhib-i sa'âdet'ime gönderildi.

Gelen arz ve mahzar kâtibi konulmuşdır mîrî ahkâm kesesine konıldı.

Selanik kadısına hüküm ki:

Selânik sancâğı begi ve Âyân-ı vilâyet südde-i sa'âdet'üme mahzar gönderüp Kâsımiye dimekle marûf Sultân Bâyezîd Hân câmi şerîfiyle Derviş Çelebi nâm sâhib-i hayr câmi kurbinde Müslimîn mahallesi ortasında sulu manâstır dimekle marûf bir keşişhâne olup mesâcid-i müslümîn ve mahalle-i ehl-i islam ortasında ol küffârın âyin-i bâtılları icrâ olunmağa münâsip olmayup şer'î şerîfe dahî muhâlif olduğundan gayri müslimîne zarar deyu mezbûr keşişhâne ref' olunmasını ricâ etdükleri ecilden ol bâbda mirlivâya mufassal hükm-ü hümâyunum irsâl olunmuşdur **buyurdum ki** vardukda bu bâbda sen dâhi mirlivâya irsâl olunan hükm-ü hümâyunum ile âmel idup icrâ-i şer' mübeyyin bu bâbda olan fetevâ-i şerife mûcebince amel eylesin.

Bu dâhi

Bir sûreti Selânik begine bi'l-külliye keşişhâneyi ref' idesin deyu yazıldı.

[140] Hüküm 347

Mirlivâ-i mezburun kapu kethüdâsı virildi.

Kırşehri begi ve livâ-i mezbûrede olan kâdılara hüküm ki:

Kırşehri sancâkbege mektûp gönderüp taht-ı kâzanuzda bâzı ehl-i fesâd ve kuttâ'u't-târîk zuhur idup evler bâsup ebnâ-i sebîl yolunu kesup adamlar katl idup ve esbâb ve avretlerin gâret idup ahvâlleri şer'ile teftîş olunmak içûn ele getürülmek murâd olundukda bâzı evkâf ve emlak ve serbest tımarlara ve havâs-ı hümâyuna ilticâ idup

eğer muhkem fesâd u şenâatleri ziyâde olduklarını i'lâm etmegin **buyurdum ki** vusûl buldukda ana göre Fesâd u şenâat üzere olanların ahvâli şer'ile teftîş olmak içûn ele getürülmesi murâd olundukda murâd idup Evkâf ve emlak ve serbest tımarlara ilticâ idenleri ashâbından talep idup getürdüp davayı Hak idenler ile berâber idup dahi bir defâ şer'ile fâsıl olmayup on beş yıl mürur eylemeyen hususların ber mucebi şer-i şerif teftiş idup göresin fesâd u şenâatleri ve ademleri katl idup hırsuzlık ve haramîlik ide gelenler şer'ile sâbit olanların sipâhisi ise haps idup ahvâllerini mufassalan yâzup arz eyleyesin değiller ise ol serbest tımarlar sahiplerin mâarifetiyle günahları sâdır olduğu mahalde şer'ile lazım geleni icrâ idup yerine koyup hârice alup gitmege komayup ve bedel-i siyâset deyu akçelerini aldırmayasın ve bu bahane ile mücerred ve celb ile ahz içun kendu hallerinde olanları rencide eylemekden ve rüsûm-u serbestiyelerine dahl u tecâvüz olunmakdan ve bil-cümle şer'i şerife muhâlif iş olmakdan ziyâde hazer edesin. Şöyle ki serbest ve emlak ve evkâf sahipleri ve havâs-ı hümâyun eminleri ehl-i fesâdı ele vermeyup himâyet iderler ise ve himâyet idenler kimler ise alât-ı-sâbit yazûp arz eyleyesin.

[140] Hüküm 348

Bâ-hattı şerîf

Top arabacı başına virildi.

Hükmün içun muharrem bölûk başına yazılmışdır.

Yâ tâkrir Hâzreti Efendi

Bâtûm beglerbegine hüküm ki:

Hâliyâ Erzurum da top arabaların Erzurum da merâmmatçıdan Südde-i sa'âdet'ümde âlât ü esbâbı tedârik ve gemiler inşâ olunup Trabzon İskelesine irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:** Vardûkda zikr olunân âlât u esbâbı avk u te'hîr eylemeyüp Mahall-i me'mura irsâl ü îsâlinde dâkikâ fevt eylemeyup ihmâl u müsâheleden hazer idesin. Bu hususa sâir umura kıyâs eylemeyesin. Şöyle ki ihmâl u müsâhele eyledûkleri istimâ' olana muhatab olman mukarrerdir ana mukayyed olup dikkât u dakîka fevt eylemeyesin.

[Yev]mü's- Sebt fî 10 Cemaziyelevvel sene 90. (2 Haziran 1582)

[141] Hüküm 349

Bâ-hattı

Hacı Paşa'nın âdemine virildi.

Bolu begine ve kadısına hüküm ki:

Sen ki sancak begisin Südde-i sa'âdet'üme mektup gönderup livâ-i Bolu'da dâima fesâd u şenâat iden Hârâmzâde eşkıyâ softalardan yirmi beş nefer softa Çörek kazâsında nâm karyede cemâat üzere iken haber alınup âdem gönderilup serdarları olan Seyyid Alemşah ve Karayahşi ve Bahadır Ali nâm softâlar külli muhârebe ü mukâtele etdükleri ecilden katl olunup başları Asitâne-i sa'âdet'üme gönderilüp ve cemâat-i mezbûrede olan üç nefer softâlar firâr etmişlerdir. Anları dahi tutmağın dedikleri artın Bolu halkından etvâr-ı kasaba ve Bekir nâm nâib teftîş olunup Şer'ile haklarından gelinmesi icâbını arz eyledükleri ecilden **buyurdum ki** Vardûkda bu bâbda gereği gibi mukayyed olup mezkûrların garet idenleri Şer'ile buldurup lâzım olanları buldurup gönderdûp dâ'vâyı hak iden var ise bir defâ Şer'ile fasl olmayûp on beş yıl mürur etmeyen hususları hak üzere teftîş idûp göresin dâhi ashâb-ı hukuk hakları alıverdiklerinde mezkûrlar sipâhi ise habs idûp arz eyleyesin değil ise ol bâbda Şer'i kâvim âmel olûp Şer'ile lâzım geleni icrâ edesin fe emmâ hüsn-i teftîşi hak üzere olup kimesney-i hilâf-ı Şer'i şerîfe teâddî olunûp ve hilâf-ı vâkî husûsa arz olunmakdan hazer edesin.

[Yev]mü'l-Ehâd fî 11 Cemaziyelevvel sene 90.(3 Haziran 1582)

[142] Hüküm 350

Bâ-hattı sahib-i sâ'adet

Hayreddin Çâvuş ile nişâncı bege gönderildi.

Brusa kâdısına hüküm ki:

Sur-ı hümâyunum mühimmâtı içûn Brusa'da ihzâr olunan Hâs unun bâzısı gönderilup ve bâzı dahi henüz irişmeyûp kalduğı i'lâm olundı. İmdî iş bu sene-i mübâreke cumâdel ulasının edâdilinde sür sürûn ibtidâlarında olunmuşdır. Ol cânibde olan Hâs unun ber-vech-i isti'câle erişmesi ehemmi mühimmâtdan olmağın **buyurdum ki** vardûkda aslâ te'hîr ü tevakkuf etmeyûp sur-ı hümâyun mühimmâtına ihzâr olınân undan ne mikdâr bâki ûn bâki kalmış ise divarlara tahmîl olınûp Mûdânya iskelesine gönderilmesi

bâbında ikdâm u ihtimâm eyleyesin. Bu cânibde un husûsunda hayli müzâyeka vârdır gaflet etmeyûp bizzât mukayyed olup isti'câl üzere tedârikini görüp göndermesine mukayyed olâsın. İki bin mikdârı dahi Koçhisâr tuzu alûp muâccelen bile gönderesin. Zikr olınân husûs mühimmâtı umurundur onât-ı vechile mukayyed olup ihmâlinden hazer eyleyesin sonra mes'ûl olursun ihtimâm eyleyesin.

[142] Hüküm 351

Bender begine Kefe ve Kili ve Akkirmân kâdılarına hüküm ki:

Bundan âkdem demûrkapû cânibine giden Asâkir-i nusret-me'âsire içûn taht-ı kazânuz içûn ordûcu ihrâç olunmak içûn emr-i şerîfim gönderilmiş iken ordûculuğa yarâr olanlardan bâzı kimesneler yâzılup orduculuk içûn çıkmaları tenbîh olundukda bâzıları inâd ü muhâlefet idûp ihmâl üzere oldukları i'lâm olunmağın **buyurdum ki** vardûkda bu husûsa bizzât mukayyed olûp sâbıkâ gönderilen emr-i şerifim mûcebince taht-ı kazânuzdan tâyin olınân orducular her kim ise muâccelen orduculuğa lâzım olan sermâye ve alât-ı ve esbâb-ı ile bî-kusur ihrâç idûp ihmâl ve inâd u muhâlefet idenleri yâzup bildûresin. Husûs-ı mezbûr ehemi umurdandır anâ mukayyed olûp gayr-ı kıyâs etmeyûp ber-vech-i isti'câl ihrâç idûp me'mura irsâl eyleyesin.

[144] Hüküm 352

Kefe'ye giden Câfer Pâşâ

Akkirmân kâdısına hüküm ki:

Mektûp gönderûp sipâhi oğlanları cemâ'atinden Hamza elinden emr-i şerife vârid olûp hâlâ Kefe beglerbegisi olan Câfer dâme ikbâluhu ile Demûrkapu'ya irsâl olunacak asâkir içun ordu lâzım olup mezbûr Hamza emr-i şerifimle vardûkda taht-ı kazânuzda mün ü maldar kimesnelerden ber-vechi adâlet kasab ve aşçı ve başçı ve bakkal tedârik idûp ihrâç eyleyesin deyu fermân olunmağın. Nefs-i Akkirmân halkından niçe kimesneler Şer'i şerife

[Yev]mü'l-hâmis fî 15 Cemaziyelevvel Sene 990 (7 Haziran 1582)

[144] Hüküm 353

Dâvâ sahiblerine virildi.

Budun(Budin) beglerbegisine hüküm ki:

İstolnî Belgrad sancağında zuâmâ ve erbâb-ı tımâr gelup bizzat vilâyet muharriri olan Zâîm Ömer bâzıların himâyet etmekle ziyâdeye tâhmil olanları eğer ki yâzup bâzılarına dahî tevâkkubu sicil ile bi-hesâb olan tımârlarını ziyâde yâzmakla fukarâya teâddî u tecâvüz olduğundan gayrî defterler ahvâli müşevveş olduğunı bildirûp ol bâbda külli şekâvet eyledûkleri ecîlden muharrir-i mezbûr ref' olunûp yerine südde-i sa'âdetümden defter-i hakani kâtiplerinden olan Kâtib Ali tâyin olunmuşdur. Mezbur Ömer'in mukaddema tahrîr itdûğü zeâmet ve tımârlardan şunlar ki dîn üzere tahrir olunûp bir cânibe himâyet olunmağla noksân üzere yâzılup veyâhud muhâsıb iken noksânıyla ziyâdeye yâzılmış olmayup adâlet üzere yâzılmış ola. Anûn gibileri hâli üzere ifâ itdürûp ifâ şunlar ki arz olundûğu üzere tâvdip veyâhud celb ü ahz sebebi ile bâzısına himâyet bâzısına emânet olınup havâs-ı hümâyunuma yaramayanlar haraç hilâf-ı kânundan mügâyir fermân-ı hümâyun kimesneye teâddi ve tecâvüz olmuş ola olmakûleleri müşârül-ileyh Kâtib Ali'ye ihtimâm itdürûp müşevveş nesne kondurmayasın ki eyyâm-ı adâlet encâbında kimesneye hilâf-ı Şer' ve kânun zulm olmak ihtimâli olmaya.

[144] Hüküm 354

Davaya gelenlere virildi.

Bosna beglerbegisine hüküm ki:

Bir sureti Bosna beglerbegisine İzvornik'de olan sipâhiler gelûp livâ-i mezbûr muharriri Mehmed azl olunup yerine mezkûr Kâtip Ali

[145] Hüküm 355

Bâ-hatt-ı hümâyun

Sabık Mahmûd

Dava sahibine virildi.

Hüdâvendigâr begine hüküm ki:

Mektûp gönderup livâ-i mezbûrda Beypâzârı nahiyesinde Okçu nâm kârye ve gayrîden 6000 akçe tımara mutasarrıf olan Cafer nâm sipâhi şer-i şâki olup yol kesup haramîlik idup fesâd üzere olan kimesnelere yatak olup ve Mehmed nâm Şâkird'in Abbas nâm babası ve karındâşların evlerinde yatarken basdurûp katl etdurûp fâillerinden birkâçı ele getürilüp katl itdükleri şer'ile sâbit olup şer'ile haklarından gelinûp lakîn mezkûr Cafer merkûm Mehmed benden şikâyet eyledi deyu ise elinde olan hârâmzâdeleri tahrîk idûp katline kasd eylemeğin. Ehl ü ıyâlleri celâ-yi vatan idûp bundan ma'âda câniblere de ne denlü hâramzâde softalar ve kadr u gayrîler ele getürülüp şer'ile haklarından gelindikde mahallesi dahî merkûm Câfer'in mârifetiyle fesâd ider idûk yatağımız ve durağımız olup hizmetde muâvenet ettirdi. Biz dâhi her ne tahsîl idersek anâ getürdük yatâğımız ve durağımız olûp hizmetimize muâvenet ettirdi biz dâhi her ne tahsîl idersek anâ getürdük anûn eliyle hırsızun deyu cevâp itdükleri sâbit-i sicil olunûp ve bundan gayrî şikâyetçilerinin muhâlefeti olmayûp şerrinden reâyâ ne mikdâr ekl olmuşdur deyu arz eyleduğün ecilden tımârı ahz itdürüp şer'ile hakkından gelinmek emr idûp. Mezkûr-ı ihzâr idûp keyfiyet hâlî ise arz-ı mutemed-i aliyye kimesnelerden onât-ı vechile hak üzere teftîş ve tefahhus idûp göresin arz olunduğu gibi ise ki şer'ile sâbit ü zâhir ola ol bâbda muktezâsı şer-î kavimle amel idüp sâhib-i eşirra hakkında lazım geleni icrâ idup yerine gönderesin.

Bâ-hatt-ı hümâyun

Dâva sahibine virildi.

Bir sûreti Beypâzârı Kadısına virildi.

[145] Hüküm 356

Bâ-hatt-ı hümâyun

Kâpu kethüdâsına virildi.

Budun(Budin) beglerbegisine hüküm ki:

Mektûp gönderup Semendire sancağı Rum iline ilhâk olunmağla vilâyet-i mezbûra gâyet serhadde vâkî olup küffâr-ı haksâr hâreket itdüğü serhad sancakları muâvenete gelinmeğe kâdir olmamağın kendu sancâkları muhâfazasında olûp vilâyet-i Budun

ancak Semendire sancağına muhtâç iken ol dâhi edilmeğle serhade hafif kâlup memâlik-i mahruseye hazer gelmesi ihtimâli olduğun bildirdüğün ecilden livâ-i mezbûr geru yerine ilhâk olunûp defterlerini tekrar virmek Rum ilinin beglerbegisine emredilmişdir. Vûsul buldukda mîn bâ'ad dahi Semendire sancağı Budun'a tâbi edildi. Zuâma ve erbâb-ı tımâr ve âzebin tezkereleri kemâkân senün cânibden virile.

Mezkûra virildi.

Bir sûreti Rûm ili beglerbegisine yazılmışdır.

[Yev]mü'l-Cum'a fi 16 Cemâziyelevvel Sene 90.(8 Haziran 1582)

[146] Hüküm 357

Kapu Emini'ne virilmişdir.

Efendi müsveddesiyle

Alâiye begine ve Manavgât kâdısına hüküm ki:

Eyüp nâm kimesne gelup ve kazâ-i mezbûrede sâkin nâm kimesne müteyyid olup şimdiye değin niçe kimesnelere zulm u teâddi etdükten gayrî hilâf-ı şer'i şerîfe ile mârifet'ül-kâdı dahî otuz akçesini alup teâddi eyledüğün ve hâlâ tâyin-i berât olan Mevlana Muhiddin dâme izzuhu mezbûrun müteyyid olup başından alâmet-i sihâret almağla mektûp virdüğini bildirdi imdi vardûkda göresin dedüğü gibi ise ki şer'ile sâbit ola ol bâbda muktezâsı şer' ile amel olup lazım geleni hakkın hükm idup bi kusur alıverdükden tâyin-i bil eşrâf mektûbuyla amel idup şer' şerîfe ve tâyin-i bil eşraf mektûbuna muhâlif iş etdürmeyesin.Mezbûrun hakkında bir dahî şikayet etmelu eylemeyesin.

[146] Hüküm 358

Bâ-hatt-ı hümâyun

Ademına virildi.

Cemişgezek begine hüküm ki:

Mektûp gönderûp Süleymân Çâvuş bundan emre vârid olûp sancağın sipâhiler ve ademlerıyle Kefe'ye vârup Demûrkapû muhafazasına serdâr tayin olunân Câfer Pâşâ'ya mülâkat idub hizmette buluna deyu fermân olunmuş lâkin livâ-i mezbûrun Alaybegisi ile dokuz nefer sipâhisi olup ve sen dâhi hizmete tâyin olûp cânib-i ferâş olduğundan gayrî dimeğin mâl-ı mîri olûp mezbûrun sancağında tahsil olunmaz ise zâyi olur deyû bildirdüğün ecîlden. Vardûkda livâ-i mezbûrun zuâma ve erbâb-ı tımârın defter idûp defter ki mükemmel ve müselleh emr-i sâbık mûcebince Mahall-i mezbûra gönderûp ademlarıyla livâ-i mezbûr muhâfazasında olûp muhâfaza babında hizmetde olan mâl-ı mîrî tahsilinde dakîka fevt eylemeyesin ve zuâma ve erbâbın defterlerinin bir suretini mühürleyûp beglerbegine

[147] Hüküm 359

Ömer Çâvuş'a virildi.

Hala Mülahazasıyla Erek Üzerinedir.

İzmir kâdısına ve Aydın ve Midillü sancakları beglerine ve Midillü ve Foçâ ve Menemen Ayazmend ve Tuzla ve sâir Akdeniz de vâkî olan kâdılara hüküm ki:

Bundan akdem taht-ı kazânuzda Mahrûse-i İstânbul'da üzüm ve sâir kuru yemiş ve pekmez ve turşu gelup şehre sâir ve eshâbına ticâret vâkî olurdı. Hâliyâ bazı kimesneler bağlarının üzümlerini küffâra satûp şıra ettürüp ve bazı dahi kendûlere şırâ idûp fıçılara doldurup bey' eyleyup kuru meyve ve turşu ve pekmez bâbında müzâyeka virdükleri ve bazı madrabâzlar ve küffâr-ı Yahudi tâifesine ol tarîkiyle vârup müslim tarîkiyle mukaddem akçe virup zamânında üzüm cem' eyleyup dermahzen idup ba'de yemiş idup istedükleri zamanda murâd eyledükleri yerlere gönderûp ve bazıları dahî âzâcılara virûp ısladup ve yoğurup ziyâde üzüm zâyî olduğu istimâ' olundı imdî âzâcılar ve eğer küffâr-ı Yahudi tâifesi men' olunup âdet-i kâdîme üzere İstânbul zâhiresi içun**buyurdum ki**dergâh-ı muâllam çâvuşlarından Ömer Çâvuş mübâşir tâyin olunmuşdır. Vârdukda min ba'ad her birinüz ki mukayyed olup taht-ı kazânuzda vâkî olan bağların üzümlerini kadimden olageldüği üzere gönderdüp ve pekmez ve turşu itdürup varân incir gemilerine tahmîl etdürüp doğru İstânbul'a gönderesin ki eshâbına ticâret ve şehir halkına ve bu hususda vusûl dâhıl ola ve kuru meyveyi eğer kara üzüm ve eğer râzakı üzüm ve eğer incirdir ve gayrıdır. Dermahzen etdürmeyup ve Selânik'e ve Aher'e kuru

meyve virdürmeyup cümlesini İstânbul'a gönderup ol câniblerde vâkî olan bağların üzümlerini şıra içûn virmeyesin ve matrabâzlar kuru meyveyi dermahzen idup aherden ve Selânik'den ve hârici yerlerden gemiler geldikde ziyâde bir cânibe bey' etdirilmiş ise dahi göresin. Vâkî ise men' idup dermahzen etdürmeyup ve hârice göndermeyesin. Ve min ba'd müslim tarîkiyle matrabâzlara ve küffâra ve Yahudi tâifesine üzüm virdürmeyup dermahzen etdürmeyup ve âzâcılara dahi vech-i meşrûh üzere üzüm ısladup yoğrulmayup âdet-i kadime üzere göndermekden ziyâde hazer eyleyesin ve bu hükmü hümâyunum sûret-i sicile mahfuz kayd etdurup min ba'ad ana göre âmel olunup emr-i şerife muhâlif iş etdürmeyesin.

[Yev]mü's-sebt fî 17 Cemâziyelevvel sene 990 (9 Haziran 1582)

[148] Hüküm 360

Şirvân âhâlisine istimâlât nâme-i hümâyunun suretidir.

Melce ve me'vâ-yı esâtîn olan Dergâh-ı Mualla-yı saâdet-i kârinimize vilâyet-i Şirvân tevâbından Aktaş sancakbegi Şemseddîn ile Ereşli Hâcı Mehmed nam Şeyh Zâde irsâl eyleyup sizin kemâl-i ihlâsla ta'âtiniz ve tamâm-ı […] ve ihtisâsıyla Hasan'a itâatini i'lâm eyleyup dahi her ne denilmiş ise Ali vech-i ikâmet-i takrir eyledüklerinde ilm-i şerifemiz muhit u şâmil olup dört yıldan beru uğûr-ı dîn-i mübînde çalışup bâb-ı tâ'at ve itaatde ne mürettebe sâbit ü kâdim olduğunuz ve havme-i saltanatımızda münderic olan cümlesine mâlum olmuşdur imdi bi-'inâyeti'llâhi'l-Meliki'l-Mennân vilâyet-i Şirvân hayta-i hilâfetimizde münderic olan memâlik ve diyâr ve havme-isaltanatımızda münderic olan medâ'în ve emsârdan biri olmuşdur. Kızılbaş kefere karşı ol vilâyetden hergiz bir şibr-i tibr dâhi virilmesi ihtimâli yokdur. Şimdiki haldeşâh-ı dîn-tebâh mukâdeme-i mesâlihaya tebdîlile bit-dikkâtisti'fâ-yı hatî'ât eyleyup mahrum-u etvârnâ-hemvârî olub vekâlet ile kendû cânibinden gönderdüğü Kırım Hânı İbrâhim Hân cânibinden gelup vâsıl olup akabince vilâyet-i Buhara Hânı Abdullah Hân*dâmet me'âlîhi ilâ yevmi'l-haşri ve'l-mîzân*cânibinden dahîelçi gelup mezbûr İbrâhim Hân getürdüği nâmesini teslim ile hizmet risâleti edâ idup istidâ-i rahmet ve istiğfâ eyledüğünde evvelâ islâm ve veyâhud teslîm vilâyet ilzâm olundukda kabza-işehrimizde dâhil olan memâlik ve menâzili teslîm idup vilâyet-i Şirvândan dahî isâl-be-sâlhâzine-i âmireye haraç irsaline muktedir olup gelen âyet-i kerîme-i *Lâ tehinû ve ted'û ile's-selâm*

ve entimü'l-a'levne mefhûm-ışerifincebi-inâyeti'llahbu cânibden külli âliyye ile kuvvet ve istitâ'atimiz var iken şerây-i mesâlihâyada hizmet olmaduğu ecilden. 'ulüvv-i 'inâyet-i Hakk celle ve 'alâya tevekkül ü i'timâd ve sümüvv-i mu'cizât-ı kesîretü'l-berekât-ı Hazret-i Server-i Kâ'inât'a tevessül ü i'timâd olınup ol şirzime-i şerzimem ellerinden memâlik-i Acem bi'l-külliye tahlîse hulûs-ı niyyet ile tasmîm ve 'azîmet olunup deryâ misâl ecnâd-ı cihâd-i'tiyâd ile destûr-ı Ekrem vezir-i âzâm geru serdar tâyin olınup ve Kırım Hânı Mehmed Girây bizzât evlâd u emcâd ve ihvân-ı safâ-nihâdı ile Demurkapu cânibinden'azîmet eylemesi işâret olunup ve Südde-i sa'âdetüm yeniçerilerinden beş bin nefer ve 'umûmen silâhdâr ağâlarıylave Rumeli'nin sağ ve sol kol zuâma ve erbâb-ı tımârı ve Niğbolu ve Silistre ve Köstendil begleri Rum ve Kefe beglerbegi umumen zuâma ve erbâb-ı tımarlar ile Kefe cânibinden gönderilup ve Şehr-i Zolve Basra ve Lahsa ve Van ve Bağdad ve Darü'l-İslam câniblerinden dahî Mîr-i Mîrân-ı zevi'l-ihtirâm ve ümerâ-yı uli'l-ihtişâm ve eshâb-ı eyâlet ve aşâr ve sâir asâkir-i nusret-me'âsir dahî ol câniblerden melâ'în ve fâsidînin üzerine yürüyüp ve ol firâk-ı bed-ahter vilâyetine muttasıl Şüştercâniblerinde zuhur iden Şâh Kalender dahi südde-i sa'âdetümde izhâr-ı itâat ve ubudiyet ile ol canibden ol dahi mâlumat üzerine azîmet eyleyup bilcümle cevânib-i erba'adan bi-'inâyeti'l-meliki'l-Hayyi'l-Kayyûm üzerine hücûm eyleyup vilâyet-i Buhârâ hânı ve karındaşı Özbek Sultan ve oğluAbdül mümin Hânve Yaka Türkmeni hanı Hacım Hânve Semerkand hâkimi Abdullah Hâna gelen elçi ile her birine nâme-i hümâyunumuz ile birerkabzai şemşîr-i zâfer'i-te'sir irsal olunup anlar dahî ol cânibden suâl olunmuşdur ki gör ki**vusûl buldukda**siz dahî kemer-i gayret ü hamiyet-i din-i mübini dermiyân idup beru cânibe kemâl-i hulûs ve sefâ ilebâb-ı tâ'at uitâatde sâbit ü kâdim ve râsıh-dem olup demur kapuda olan destur-u ekrem vezirim Osman Paşa ile ittifâk ve ittihâd ile dîn yolunda hizmete envâî riayet-i hamiyet ile Cenâb-ı Fettâh u 'Allâm'a her subh u şâm tevekkül-i tâm ile hüsn-i kıyâm gönderesin. Ümîddir ki ol firâk-ı dâllenin sene-i ibtida bi-'inâyeti'l-Meliki'l-Müte'âl ahvâl-i nekbet-me'âli bi'l-külliye ber-taraf olup nâm u nişânlarından eser kalmayup kâdimden Dârül-islâm olan diyâr-ı'Acem'de bit-tamam feth u teshîri ve levs-i rafz u ilhâddan tetâhiri müyesser olmağla eyyâm-ı adalet-encâmımda ol diyârın cemîle reaya ve berayaya âsûde- halve müreffehü'l-hâl 'ale'd-devâm du'â-i hayra iştigâl üzere olalarbi-'avni'llahi'l-Meliki'l-Müte'âl

[149] Hüküm 361

Bâ-hatt-ı efendi

Müşarülileyhe virilmişdir.

Erzurum Defterdârı Mustafa'ya hüküm ki:

Erzurum'a müteallik olan sancakların tahrîrî senden mukaddem defterdar olan Sinan dâme uluvvuhûya emr olunmuşdı. Hâlâ mumaileyh Halep defterdarı olmağla kitâbeti fermân olunan sancaklardan evvel tahrir etmedüğü yerleri sen tahrir idup itmama irüşdürmesi emr idup ve tahrire müteallik olan defterlerı ve sâir temesükâtı sana irsal ü isâl etmek içun mumaileyhe Sinan dâme uluvvuhûya emr-i hümâyunum gönderilmişdir. zikr olunan defterdârı ve tahrîr yerlerini ve sâir tahrîre müteallik temessükât var ise müşarülileyhden taleb idup alup dahi kitâbeti fermân olınup mumaileyhe tahrîr etmedüğü yerleri ber-vech-i adaleti sen tahrîr eyleyup meskût ve mühim bir nesne komayup itmama irüşdüresin.

[149] Hüküm 362

Bu dahi mezbûra virilmişdir.

Halep defterdarına hüküm ki:

Hâlâ Erzurum'un mal defterdarlığı Mustafa'ya inâyet olunmağın sen tahrîrine me'mur olduğun yerlerden henüz tahrîr olunan sancakların kitâbeti müşarün-ileyhe fermân olmağın. Vusûl buldukda te'hir etmeyup yanında olan icmâl ve mufassal defterlerini ve tahrîr emini ve sâir vilâyet kitâbetine müteallik olan defterine yazduğın defterler ile keseleyup ve mühürleyup adamına viresin.

[Yev]mü'l-Ehâd fî 18 Cemâziyelevvel sene 990 (10 Haziran 1582)

[150] Hüküm 363

Bâ-hatt-ı hümâyun

Dergâh-ı Ali çâvuşlarından Hasan Çâvuş'a virildi.

Şam beglerbegine hüküm ki:

Şam kadısı mektûp gönderûp Şâm-ı şerîfe hüccacı Meclis-i Şer'a gelup mukatâa beglik nâhiyesi Şâm-ı şerife tâbi iken hüccac lazum olan zehâyir bulunduğundan gayri hala on iki altun ele girmeyen meta' evvel zamanda on dört altun ele girüp kayd-ı nâhiye-i mezbûra üslub-u sâbık üzere Şâm beglerbegliğine ilhâk olunmak emr idûp**buyurdum ki:** Vardûkda üslub u sâbık üzere yine beglik nâhiyesi Şâm beglerbegine tâbi olup senûn cânibinden hıfz u hırâset oluna.

[150] Hüküm 364

Bâ- hattı hümâyun

Bu dâhi mezbûra virilmişdir.

Trablûs Şâm beglerbegine hüküm ki:

Bundan akdem Şâm'a tâbi îken Trablûsa ilhâk olınan beglik nâhiyesi yine Şâm'a tâbi olmak içûn Şâm hüccacı iltimâsı Şâm kadısı arz etmeğin. yine Şâm'a ilhâk olunmuşdır. **Buyurdum ki:**Nâhiye-i mezbûreye min bâ'ad senün cânibinden dahl olunmağın kemâkân Şâm beglerbegisi cânibinden zabt oluna.

[Yev]mü'l- İsneyn fi 19 Cemaziyelevvel sene 990(11 Haziran 1582)

[150] Hüküm 365

Trablûs Şâm beglerbegisi kethudâsı virildi.

Şâm beglerbegine hüküm ki:

Trablûs Şâm beglerbegisi mektûp gönderup Trablûsda olan âsilerin haklarından gelinmesi içûn asker talep olundukda Şâm kullarından bin üç yüz yeniçeriden bostancı tarîkıyle kifâyet mikdârı kul virilmesi fermân olunmuş idi. Zikr olunan yeniçerilerden altı yüz nefer kul tefrik olunup ve bir Mustafa Ağâ tayin olunup memleket ıslâh oluncaya değin müddet-i Recebli nâhiyesinde mütemekkin olalar ve sâkin olanlardan ellerinden tüfengleri alınup küreğe zabt olunırdı deyu bildirmeğin **buyurdum ki**Anûn gibi müşârün-ileyh tarafından asâkir talep olunup yeniçeri tâifesinin gönderilmesi lüzum geldikde kethüdâlarına bâşbûğ tâyin olınup emr-i sâbıka üzere tâyin olunan yeniçerileri

mezbûra teslim idup irsâl eyleyesin ki varûp hizmetde bulunup müşarün-ileyh Trablûs beglerbegisi vech-i münâsib gördüğü üzere livâ-i hizmetde ideler.

[Yev]mü'l- Erbâ'a fi 21 Cemaziyelevvel sene 990 (13 Haziran 1582)

[151] Hüküm 366

Bâ-hattı

Osman Paşa

Lahsa kullarından Hasan'a virildi.

Lahsa kadısına hüküm ki:

Tahmasiye begi mektûp gönderup mütevelli Mehmed Paşa'nın karındaşı nefs-ı Lahsa'da bir câmi-i şerif bina idup bir gün bâ'de salatü's- zuhur tilâvet içun otuz cüz'î şerif vaz' idup ve câmi-i şerifin mühimmâtı ve cüz'î hizmetlerin vezâifi içûn yüz on bâb dükkan binâ ve dört beş bedestân vakf eyleyûp falanumuzdır. Kimesne olmamağın bağlar haraba-i müşrif olup ve dekakinlerden otuz bâb dükkan işleyûp ma'adası harab olmağla erbâb-ı vezâifin vazifeleri dahil olmamağla on beş aded cüz'î şerif ancak tilâvet olunur. Zikr olunan evkâfın tamir ve tertîmi olınûb erbâb-ı vezâifin vazifeleri verilmesi içûn emr-i şerifim verilmesi ricasını arz eylediği ecilden vardûkda bu bâbda mukayyed olup zikr olunan câmi-i şerif evkâfının haraba müşrif olan dükkan ve bostân ve bağları arz eyleduğün üzere tamir etdirup dahî şart-ı vâkıf üzere erbâb-ı vezâifin vazifelerini verdirûp amma hilâf-ı şart-ı vâkıf iş olmakdan ve tamir bahanesiyle vakıf akçesi ıtlâf ve isrâf olunmakdan hazer idesin.

[151] Hüküm 367

Bâ-hattı

Kapu kethüdâsı Çâvuşa virildi.

Mısır beglerbegisine hüküm ki:

Sefer-i hümâyunum olmağın anda istihdâmda olan dergâh-ı muallam sipâhi oğlanlarından ve eğer silahdârdır ve sâir kullarıdır südde-i sa'âdetüme gönderilmesi emr idup. Vardûkda zikr olunan kulları a'let-tâcil gönderesin.

[152] Hüküm 368

Bâ-hattı Efendi

Dergâh-ı Âli çavuşlarından Veyis'e virildi.

Karaman beglerbegisine ve Beysehri ve Akşehri beglerine hüküm ki:

Taht-ı hükümetde bazı ehl-i fesâd-ı softa tâifesi olup ebnâ-i sebilin kulu ve Müslümanların evlerini basdırup erzak ve umuru havalelerinde garet ü hasâret idup ve katl-i nefs idup dahi Müslümanların oğlanlarını suâle çekup alup fesâd eyledikleri kendülerini halas etmek içun on sancakdan kaçup ahere sancağına varmağla ele geçmeyup fesad u şenaât üzere oldukları i'lam olunmağın. Ol makûle ehl-i fesad ele getürilüp ahvâlleri toprâk kâdıları marifetiyle şer ile gönderilmesini emr idûp. Vusûl buldukda bu bâbda her birinüz mârifetine mukayyed olup taht-ı hükümetinizden anun gibi fesad u şenaât üzere olan ehl-i fesadı toprâk kadıları marifetiyle ele getürüp hak üzere göresin. Sahibü'l şer' üzerlerine fesad ü şenaât babında olanların haklarında şer ile lüzum geleni icrâ idup dahi lüzum'ül-arz olanları yazub arz eyleyesin sonra haklarında emrim ne vechile olursa mucebince ile amel idûp eyleyesin ama bu bahane ile kendu hallerinde olanlara dahl ve teâddî olunup ahz u celb sebebi ile himâyet olan ziyâde hazer idesin.

[152] Hüküm 369

Dergâh-ı muallam çavuşlarından Hasan Çâvuşa

Tanrı dağı Yörükleri subâşısına hüküm ki:

Subaşılığına müteallik Yörüklerin akıncı nöbetlüsü ki dört yüz on dokuz neferdir fî 990 da Kavala kalesinde suyolu hizmeti içun tayin olunmuşdır. Zikr olunan Yörükleri subaşiları ve mukaddemleri bu altışar bölük zer ü zevâd ile bi-kusur ihrâç idup mahal-i me'mura vârup hizmette buluna geç ve eksik göndermekden ihzâr eyleyesin.

[153] Hüküm 370

Gelibolu kadısına ve Ezine nâibine hüküm ki:

Nefs-i Gelibolu'da olan bezestan halkı arz-u hal gönderup Berber oğlu Ahmed ve Hüsrev kadı Kâtib başıoğlu Hasan ve mütevelli Mehmed Bin Abdullah ve Yavacı Ali nâm kimesneler ikrar u iltizâm idup Ahmed ile Mehmed taşradan bezestâncı çağırup kapuyu açup defterlerimiz bir gice muhasebemizi görüp İstanbul'a gönderilmesi gerekdir deyup bezestancı dahi kapuyı açup mezkûr Ahmed ile.

[154] Hüküm 371

Mülahazasıyla

Mustafa Çâvuşa virildi.

Brusa(Bursa) kadısına hüküm ki:

Kazâ-i mezbura tâbi Yâlâk nâm derbendinde yeniçeri ve yolcu katl idup esbab ve emvallerini garet ü hasaret iden sekiz nefer harâmiler hâlâ Yenişehir'de tutulup habs olunmağın kayd-u bend ile südde-i sa'âdetüme getirmesi içun dergâh-ı muallam çâvuşlarından Mustafa Çâvuşa irsal olunmuşdur. Vusûl buldukda zikr olunan sekiz nefer harâmi kayd-u bend ile ellerinde bulunan eşyalarıyla müşârülileyh çavuşa koşup südde-i sa'âdetüme gönderesin ahvalleri görüle.

[Yev]mü'l-hâmis

[154] Hüküm 372

Bâ-hattı Efendi.

Dergâh-ı Ali çavuşlarından Edirnelü Sipâhi oğlanları zümresinden ilhâk olunan Mustafa'ya virildi.

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Bundan akdem Demurkapu'ya giden asakir-i nusret meâsîr içûn iki bin beygir içûn emr-i şerifim gönderilmişdi. Henüz tedârik olunmayup ihmâl üzere olduğunu i'lâm olunmağın. Vardûkda bu bâbda asla ve kat'a ihmâl ü müsâhale etmeyiniz. Emr-i sâbık üzere tâyin olunan bargirleri bi-kusur ihrâç idûp muaccele Mahall-i me'mura irsal

eyleyesin. Husus-ı mezbûr sâire kıyas olunmasın. Ana göre mukayyed olup bab-ı ikdâm u ihtimamda dakîka fevt etmeyiniz.

Bir sûreti Dergâh-ı Ali Çâvuşlarından Veli Çelebi'ye virildi.

Bâ-hattı Efendi

Bir sûreti Eflâk Voyvodasına virildi.

[154] Hüküm 373

Rum ili Çâvuşlarından

Bosna beglerbegine hüküm ki:

Bundan akdem Rum iline ilhâk olunan Semendire sancağı içun Budun beglerbegisi mektûp gönderup Semendire sancağı yine Budun'a ilhâk olunmak lazımdur deyu arz etmeğin. Budun'a ilhâk olunup anun yerine Bosna'ya tâbi Hersek sancağı Rum iline ilhâk olunmasını emr idup**buyurdum ki:** Vardûkda Hersek sancağı defterini mühürleyup mezbûra teslîmeyleyesin.

[Yev]mü'l-Cum'a fî 23 Cemaziyelevvel sene 990(15 Haziran 1582)

[155] Hüküm 374

Bâ-hattı Efendi.

Ağa hazretlerinin adamına virildi.

Yeniçeri ağasına hüküm ki:

Hâliya Edirne bağçesinde oğlan lazım olmağın bizzât islâma gelen oğlanlardan otuz nefer oğlan virilmesi emr idup. **Buyurdum ki:** Vardûkda hâla islâma gelen oğlanları yararı olup bağçesine hizmete kadir olanlardan otuz nefer oğlan yazup deftere yazasın.

[155] Hüküm 375

Ademi Mustafa Çâvuş'a virildi.

Yalakâbâd kâdısına hüküm ki:

Bundan akdem dergâh-ı muallam çâvuşlarından Mustafa Çâvuş taht-ı kazâsında ele getürdüğü hırsızlardan Karaca ve Halil nâm kimesneleri bulunan esbâblarıyla mezbûrları müşerül-ileyhe teslîm olunup**buyurdum ki**Emr-i şerifim mucebince mezbûrları zikr olunan esbâbı müşarülileyh çâvuşuma teslîm eyleyup südde-i sa'âdetüme gönderesin ve bunlardan gayri teslim olup töhmet-i sâbıkaları şer' ile mahcup olanları dahî müşarülileyh çâvuşuma teslim eyleyesin ki küreğe konıla amma bu bâbda tamamı hâk üzere olup eyyâm-ı adâletümde şer'e muhâlif kimesneye tahmil etdürmeyesin.

[155] Hüküm 376

Bâ-hattı

Piri Kethüdaya virildi.

Bozok begi oğullarına hüküm ki:

Südde-i sa'âdetüme arz-u hâl sunulup Tomân oğulları dimekle marûf kimesneler kırk altı yoldaşlarıyla ayende ve revendeye zarar irüşdurup kızılbâşlardır deyu i'lâm etmeğin mezbûr Tomân oğullarını kutta'üt-tarîk olduğu müddetlerin irüşmeğin. Hüsn-i tedbir ile ele getürülüp mukayyed u mahpus Asitâne-i sa'âdetüme gönderilmesini emr idup te'hir etmeyup mezbûr Toman oğullarını dakika tetebbu ve tecessüs eyleyup her kangıda olursa hüsn-i tedbir ile ele getürüldukden sonra mukaddem haber etmekle kayd u bend ile yarar kimesnelere koşup gönderesin. Ama ber-vechile tedârik eyleyesin ki ele girmezden mukaddem haber almağla gıybet etmek ihtimali olmaya ve yine koşup gönderdüğü kimesnelere dahi muhkem tenbih eyleyesin ki menâzil ü merâhilde gaflet ile gıybet etdürmekden ihzar eyleyesin.

156] Hüküm 377

İstimâlât-nâme

Vezir Osman Paşa'ya hüküm ki:

Hala vilâyet-i Şirvan ayânı ile sâir ahalisini Aktaş sancakbegi Şemseddin ile Ereşli Hacı Mehmed'i südde-i sa'âdetüme irsâl eyleyup umumen kemâl-i ihlas ile itâatlerin ve tamam ve safa ihtisâs ile hüsn-i itâatlerini bildirup dergâh-ı penahi ve bargâh-ı sa'âdet dergahından istibdâi inâyet ve ricâsı Râfet ve atifet eylemişler. İmdi bi inayetillahil melikü'l-mennân vilâyet-i Şirvan hadikâti vilayetimizde münderiç olan sâire-i memâlik ve diyar ve medayin ve ihsârdan biri olmuşdur. Hâlâ Kızılbâş cânibinden südde-i sa'âdetüme gelen elçi İbrahim Hân kıllet ve kesir ve tebâyı ve Seyhilan dâhil olan memâlik ve menazili teslîm eyleyup Şirvan'dan dahi irsâl ü isal hazine-i âmireye harâç irsâline müteahhid olup lâkin mefurum şerifince bu cânibden gelen müddet ve galebe ve istibdat var iken seran müsalahaya ruhsat olmaduğu ecilden Kızılbâş küfürbaş ol vilâyetden hergiz bir şibr-i tibr virilmek ihtimali olmaduğundan gayrı aff-ı inayeti Hazret-i Hakk-ı cell ve a'lâya tevekkül ve itimat ve […] mu'cizât-ı kesiretü'l berekat sürur-ı kainat-ı 'aleyhi […] salavâta tevsip ve kayd ü azimet olunup ol şirzime-i şerzimem ellerinden memâlik-i Acem bi'l-külliye tahlîse hulûs-ı niyyet ile kasd u 'azîmet olunup deryâ misâl ecnâd-ı cihâd-i'tiyâd ile vezir-i azâm Sinan Paşa ki serdar tâyin olunup ve Kırım Hânı Mehmed Girây Hân bizzât evlâd u emcâd ve ihvân-ı safâ-nihâdı ile asâkir tatar siyareddar ile Demurkapu cânibinden teveccüh üzere olduğuna. 'aleyhi salavâta

[158] Hüküm 378

Bâ-hattı Efendi

Şakird İbrahim Çelebi'ye virildi.

Köstendil sancağında olan kâdılara hüküm ki:

Livâ-i mezbûr sancakbegi mektûp gönderup livâ-i mezbûrda vâki olan zuâma ve erbâb-ı tımâr kendune gelûp hâlâ Demurkapu seferine me'mur olup emrim mucebince gitdiklerinden sonra Demurkapu'ya hilâf-ı semt olmağın. Tımâra talep bazı kimesneler tımârlarını tezkire idup şahbender ile ve ğayri tarîkiyle tımârlarını üzerlerinden

kaldırmak ihtimâli olmağın. Ol vakdinden? Emin ü hazır dahl olmak içun demur kapu canibinden olan serdârdan arz veyâhud emr gelmeyince tımarlarına kimesne hizmet etdürmemek bâbında hükm-ü rica etmeğin. **Buyurdum ki:**Bu bâbda her biriniz mukayyed olup bu hükm-ü hümâyunumun suret-i sicili mahfuzaya kayd idup dahi emrim mucebince Demûrkapu da olan zuâma ve erbâb-ı tımârdan birinin zeâmet ve tımârını aldım deyu kimesnelerin beratları içinde Demurkapu'ya giden serdâr arz etdüğü mukayyed olmayan birisinin zeâmet ve tımârını bir ferdi dahl etdürmeyesin ve ol makûlelerun dahi aynı ile beratları vermek gerekdir mücerred-i? berat sûreti ile zabt etdürmeyesin.

[158] Hüküm 379

Bâ-hattı virildi.

Arz getürene virildi.

Brusa(Bursa) begine hüküm ki:

Südde-i sa'âdetüme mektûp gönderup mukaddema vârid olan emr-i şerifim mûcebince ehl-i fesad eşkıyâ ve softâ fesad ve cem'iyyetlerini def' u ref' etmeğin. Tamam dikkat ve ihtimâm olunup eğer ehl-i fesad ve softa vâki ile virilir deyu tenbih olunup vech-i meşrûh üzere arz idup sahip olunup sen ehl-i fesad u softalıkdan zarar ihtimâli olmaduğunu ve şimdiye değin bu husus içun nâm-ı mahalde cem'iyyet üzere olup Brusa'ya gelmesi içûn icâzet-i hümâyun talep etdüğü ecilden**buyurdum ki**anun gibi ehl-i fesad u eşkıyâyı softalardan zarar u gezend ihtimâli olmayup bertaraf olursa gelup Brûsa'ya dâhil olup hıfz u hırâset olasın. Şöyle ki sen geldikden sonra mezbûrlardan birine zarar olursa senden suâl olunur ana göre mukayyed olup sancağının hıfz u hırâset hususu hakkında dakika fevt eylemeyesin.

[158] Hüküm 380

Bâ-hattı

Sami Çâvuşa virildi.

İstanbul kâdısına hüküm ki:

İstanbul'da kırık ve kızıl akçe yürüyüp ve altun altmış guruş kırmızı akçeye geçup ziyâde virilmeye haydi mesa' ve bedelli olunmuş iken giru mukayyed olmayup kırtık ve kızıl akçeler ile altun ve guruş ziyâdeye geçduğu istima' olundı. İmdi bu bâbda mukaddema sadır olan fermân-ı hümâyunum kemâkân mukarrerdir. Vardûkda bu bâbda bizzât mukayyed olup bezastân ve saraçhâne ve vekilleri ve bit pazarı ve at pazarı ve sâir hiref kethüdâ akçe getürdüp tenbih eyleyesin. Min ba'ad altun altmış guruş kırtık alup virup kızıl ve kırtık ve hark akçelerini dâhi harka etmeyup gönderup bir bir cem' idup darbhâneye gönderile ki akçeleri sâhih-i itibâr kesilüp sahiplerine mesa' oluna.

[159] Hüküm 381

Bâ-hattı Efendi

Sahibine virildi.

İstanbul kâdısına hüküm ki:

Mektûp gönderup mahmiyye-i mezbûrda vâki olan dârendekân bozacılar kethüdâsı olan Maksûd ve Yiğidbaşıları Mehmed Hâcı Murad ve Sefer ve gayrileri gelup kadîm'ül-eyyamdan mahmiyye-i mezbûrda kimesneler bunların marifeti yok iken reftûni boza hâneler açup boza işleyup gelmiş değil iken hâlâ önüne gelene muhâlif bunlar mârifeti yok iken bâzı kimesneler mahalle içinde bozahaneler açup boza işleyup ve sefer-i hümâyuna hizmet idup anlar dahi muâvenet eylemesi teklif eylediklerinde biz bozacı değiluz deyu talep idup bunlara muâvenet ve maaşlarına müzâyeka virdüklerini bildurup men' olmaları bâbında emr-i ricâ etmeğin. Şimdiye değin olan bozâhânelere dahl etmeyup bu emr-i şerif tarihinden sonra ihdas olanları men' olunmak ve boza işleyenleri marifetli ise orduya muâvenet eylemesi emr idup vardukda vak'i ise men' idup kâdimden olanlardan gayri bunların mârifeti yok iken bundan sonra kimesneye mahalleler içinde ve gayri yerde boza işlemeyup ve lazım olup ordu içun emrim vardukda boza işleyenleri gereği mahallede gereği gayri yerde bunlara muâvenet eyleyeler.

[159] Hüküm 382

Rüstem kethüdâya virildi.

Kars beglerbegine ve Erzurum defterdârına hüküm ki:

Sen ki beglerbegisin mektûp gönderup Ani gönüllülerin ağası ve kâdısı sana arz ve sûreti sicilini gönderup ani gönüllü Ayendeyân Ağa olduğu geldükde sâbıka Erzurum beglerbegisi ihvân mektûbu mûcebince kul tâifesi Âni sancakbegi alel-gafle yoklama etmek ile ağayi sâbıka zamanında ve sonra deftere ve hizmete giden kimesneler nâ-mevcud işaret olunmağla ber muceb yüz nefer kimesnenin ulufesi bâki konulmak ile sonra mâ'mul olan mevâciblerinde dahi altmış nefer kimesnenin mevâcibleri bâki konulup sarf olmuşdur. Mezkûrlar hâlâ hizmetlerinde mevcudlardır ahvalleri arz olunmasını rica eyledüklerini bildirdüklerini i'lam eylemişsin. İmdi tuğralı defterde olup hizmetlerinde hazır olmayanların dirlikleri alınup ise emirlü olup hizmetlerinde olanlara virildi. **Buyurdum ki:**Bu bâbda gereği gibi mukayyed olup tavâif-i mezbureden tuğralı deftere mukayyed olup hizmetlerinde hazır olmayanların dirliklerini ise emirlü? olub hizmetlerinde olanlara tevcih eyleyesin ve kul ağalarına tenbih eyleyesin ki kul tâifesinden birini hizmete tâyin eyleyup olunduğu hizmetin defterde ismi üzere kâin işâret üzereler. Amma bu bahane ile kendu hevasında olanları mücerred ahz içun birisi hizmet deyu işâret etmeyeler ve arz ve tafsili ile bir ferde zulm u teâddi etdürmeyesin.

[160] Hüküm 383

Divân kâtiblerinden […] virildi.

Amasya kâdısına hüküm ki:

Nâibi mektûp gönderup nefs-i Amasya'da olan bimârhânenin evkâf-ı hâraba müşrif olup vâki olan mahsullerini şart-ı vakfı mucebince tâyin olunan cibâyet ve tâifesine kifâyet etmezken hâlâ bazı kimesneler bizzat itirâz idup evkâf-ı mezbûrdan cihet tâyin olunmuşdur deyu vazife taleb idup müzâyeka virdüklerini bildirup ihdâs olunan cihetin ref' olunması bâbında hükm-ü rica etmeğin hadis olup cihet ref'olunmak emr idup. Bu bâbda mukayyed olup hadis olan ciheti ref' eyleyup min bâd ol vechile müzâyeka virdürmeyesin. Ama vakf-ı inâyetle lazım olmağla hadis olan cihet ref' olunup hadis olan.

[160] Hüküm 384

Divân kâtiblerinden Mahmud sabıka virildi.

Kıbrıs beglerbegine hüküm ki ve defterdârına hüküm ki:

Cezayir beglerbegi mektûp gönderup altmış akçe ile Girid kapudanı olan Mehmed içun istihdama tabi yarar olmağla bundan akdem donanma ile Cezayir-i garb cânibine sefer idup hizmetde bulunmak içun emr-i şerife vârid olmağla ber-mucib emr-i ali sefer-i mezbûrda edâ-i hizmet idup geri nâme-i hümâyun gemileriyle mahruse-i İstanbul'a çekdikde gemisi ziyâde köhne olup mücerred ayrı gemi bina olunmak lazım olmağın. Kendünü mülk-ü mevrusa esirleri bu def'a muhafazaya tayin olunan kadırgalara tevzi' olunup kendü gemi binası mübaşeretde olmağın gemisi itmama irüşüp hizmetine varıncaya değin virilmekle kimesne mâni' olmayup ve müstehak olduğu ulufeyi bi-kusur ad olunmak bâbında emr-i ricâ itmeğin ve Müşarülileyh gelup bir ân mucebince müstehak olduğu ulufeleri eda olunmak içun maliye tarafından hükm-ü hümâyun verildüğü bildirup inâyet eylemeyeğin. Arz olunduğu üzere müşarülileyh bu cânibde gemisi ile itmama irüşüp hizmetine varıncaya değin maliye tarafından verilen hükm-ü hümâyun mucebince müstehak olduğu eyyâm-ı müteferika? ma'âda ademıne teslim eyleyesin.

[160] Hüküm 385

Tersane çâvuşlarından Mustafa çâvuşa virildi.

Kıbrıs beglerbegine hüküm ki:

Ve defterdârına bundan akdem vilâyet-i Kıbrıs feth olunup memâlik-i islamiyeye ilhâk olunmadan mukaddem dahi kefere elinde iken dendiği vesâir küffâr vilâyetine yelken bezi lazım oldukda vilâyet-i mezbûrdan tedârik olunup gelup vilâyet-i Kıbrıs'dan bu senede üç yüz bin zira' yelken bezi tedârik olunup muma-ileyh ile anda olan kadırga ile Rodos İskelesine gönderilmesini emr idup. Me'mur re'isden Mustafa Re'is vardukda emrim mucebince bu sene vilâyet-i mezbureden hala gönderilen numuneye göre üç yüz bin zira' yelken bezi işletdürüp dahi kutu ile kadırgalara koyup mahalle me'mure irsâl idup hariç ve haracı ve sevaccı ne mikdâr olursa defter idup irsâliyeye hesap eyleyesin. Tavakkuf ve te'hirden ve mal miriye gadr olmakdan hazer eyleyesin.

[Yev]mü'l- Erbâ'a fi 28 Cemaziyelevvel sene 990(20 Haziran 1582)

[161] Hüküm 386

Arz-ı hâl sahibine virildi.

Kıbrıs beglerbegine hüküm ki:

Rodos ahâlisinden Hacı Süleyman ve Hacı Salih ve Ali Ebu Hasan ve Ahmed ittifâkla ve Şerif ve Hacı Ali ve Mehmed iltizamıyla Sâlim bin Honda nâm kimesneler tarafından südde-i sa'âdetüme şer' ile arz-ı hal olunduğu mezburlarınca günah iken mücrîm olup Magosa Begi Şaban dame izzuhunun gemisine virilup on yıldan mütecâvizdir ki kürek çeken ıtlâk edilenler babında inayet-i rica eyledükleri ecilden ahvalleri teftiş olunup kısâs icâb ider defterci yoğ ise ıtlâk olunmalarını emr idup**vardukda**mezburların ahvalleri dikkat ve ihtimâm ile tahsis idup göresin. Şer' ile kısâs icâb ider deftercileri olmayup ve küreğe konulanı on yıl olmuş ise ıtlâk eyleyesin.

[161] Hüküm 387

Nâme-i Hümayun

Mekke-i Mükerrem Şerifine hüküm ki:

Yemen beglerbegi mektûp gönderup Vilayet-i Yemen'de Sana kurbunde Diyar-ı yar nâm Kal'a hakimi olan El-Hâlid südde-i sa'âdetüme arz-ı ihlâs eyleyup Mekke-i Mükerreme tavafına icâzet-i hümayun rica etdükde arz etmesini icâzet viresin deyu Yemen beglerbegine müstakil hüküm gönderilmişdir ki gerekdir ki nâme-i hümayunumuz ile müşarünileyh Mekkke-i Mükerremenin […]Mübârekine dahil oldukda emin ü salim kifâyeyi mazbataya irsâl eyleyup mezburu eda idup geru vazifesine azm etmek murâd etdükde lazım olan tedâriki kendû akçesiyle virmek bâbında envâi' mesâi' cemileniz vücuda getüresin.

[162] Hüküm 388

Bâ-hattı

Seydi kethüdâya virildi.

Boz Ok begine hüküm ki:

Hâlâ nefs-ı Sivas'ın ve etrafının hıfz-u hırâset mühimmatda olmağın siz livâ-i mezbur sipahilerinden elli nefer sipahi ile nefs-ı Sivas'a varup oturtup dahi liva-i mezburdan bâki zuama ve erbâb-ı tımârı alaybeglerine koşup ihrâç eyleyup dahi beglerbegleriyle Demurkapu'ya irsâl eylemesini emr idup. **Vardukda:** Emrim üzere te'hir etmeyup liva-i mezbur sipahilerinden elli nefer sipahi ile nefs-ı Sivas'a varup oturup cüm'le vilayetleri ehl-i fesâd ve softa ve haramzadeleri ve Kızılbaş namına zuhur iden Celali eşkıyasından hıfz-u hırâset idup dahi sen ki muhafazaya kalan elli neferden ma'ada zuama ve erbab-ı tımarı cebe ve cebşin defterler ile bil-cümle müretteb ü mekkemmel düşman yarağıylaihrâç eyleyup alaybeglerine koşup dahi Demurkapu'ya gitmeleri içun muaccele varup beglerbeglerine mülaki olup sen Muhafaza hizmetinde ve mezburları sefere muaccele ihrâç eyleyup irsâl eylemekde dakika fevt etmeyup ve muhafaza içun seninle kalan sipahilerin isimleri ve baş karyelerin tımarlarının mikdarı ile defter idup mühürleyup bir suretin dergâh-ı mu'allama irsâl eyleyesin.

[Yev]mül- Hâmis fi 29 Cemaziyelevvel sene 990(21 Haziran 1582)

[162] Hüküm 389

Bâ-hattı Hümayun

Müşarülileyhe virildi.

Dukakin begine ve kâdısına hüküm ki:

Sabıka begi Tortos mektûp gönderup livâ-i mezbura tâbi Viranik nâm karyede sâkin Yusuf eşkıya nâm şaki kadimden fesad u şenaat üzere olup kendu akranı Eşkıyâya baş olup yolda inup adamlar katl idup Müslümanların ehl-i iyyallerini çekdüklerinden gayri karye-i mezbûrede sâkin sol ulufecilerim zümresinden Ali'nin evin basup kendunü mecbur idup ve esbâb ve emvâlini garet idûp ol mahalde ehl-i fesâdın biri katl olunup mezkur Yusuf ele gelmişdir deyu hakkından gelinmesi içûn arz etmesini şer' ile görülmesini emr idup vusul buldûkda husus-ı mezbûr bir def'a dahl olmuş olmayup on beş yıl mürur etmeyen hak üzere dahl idûp göresin. Arz olundığu gibi ise ki bi sahibü'l-şer-i sabit ü zâhir ola ol bâbda muktezâ-i şer-i kavim ile amel olup şer' ile lâzım geleni icrâ idup yerine koyasın.

[162] Hüküm 390

Bâ-hattı

Arz-ı hâl sahibine virildi.

Sâkız begine hüküm ki:

Yusuf oğlu Nuri nâm kimesne hayli zamandan beru anda kürekde olduğu i'lâm olunmağın. Şer'an kısas icâp iden hususu yok ise ıtlâk olunmasını emr idup. Vardûkda mezkurun şer'an kısas icap iden cümrü olmayup on yıldan ziyâde ise ıtlâk eyleyesin.

[163] Hüküm 391

Trablus Şam beglerbegine hüküm ki:

Bundan akdem isyân üzere olan Kelbiyyun tâifesi Mânsur oğlunun hayli ademleri kırmağla isyanları […] olduğundan ma'da mal-ı mîrinin tahsili ayrı olup üzerilerine varmak lüzum olduğun vaziyetini i'lâm eyleyup müfsit-i mezbûrun tahsil etdikleri sahibi'l-mürur cânibin adedi mahallerine vakf içûn lüzum gelmeğin dağ üzere doğru bâde't-ted'iyye geldukde Sermus oğlu Pir Ali gelup ve Kelbiyyun tâifesinin mukaddemlerinden dahi gelup emân ile gelup ve avârız-ı divaniye ve şakka-i mîri tahsiline maliye câniblerinden gelen cidâlleri divân-ı Trablus çâvuşlarından muâvin tayin olunup sonra Trablus'a gelinup ve Mansûr oğlu dahi gelup lâkin sıdık? üzere olup külli adem ile gelmeğin ahale-i memleket şark-ı târik olup kazây-i sâhib-i tezkire

[164] Hüküm 392

Bâ-hattı hümâyun

Ademine virildi.

Sâbıka Erzurum defterdârı olup hâlâ dergâh-ı mu'âllam müteferrikâlarından olan Dülbenzâde Mehmed dâme mecduhuya hüküm ki:

Hâla umuma piyâde ve müsellem tâifesi ref' olunup cümlesi re'âya kayd olunmak fermânım olup Sâruhân sancâğında vâki olan piyâde tâifesinin kendûleri ve müteferrikalarında yerleri ve çiftlikleri sâir re'âya tâifesi gibi tâhrir ve defter olunmak içûn sana tayin olunup. **Buyurdum ki:** vûsûl buldûkda fermân-ı şerîfim üzere vilâyet-i

mezbûreye vârup bizzât mevcûd olan piyâde tâifesi müteferrika olan yerleri ve çiftlikleri ile mufassal ve meşrûh tâhrir ve defter idup muhtell ve müşevveş nesne komayup defterlerin ber-vech-i isti'câl Asitâne-i sa'âdetüme gönderup teslim eyleyesin.

[164] Hüküm 393

Bir sûreti Hamid ve Teke ve Manisâ sancaklarının piyâde ve müsellemleri sâbıka şıkk-ı sâni defterdârı olup dergâh-ı Ali müteferrikalarından olan Mustafa'ya…

[164] Hüküm 394

Bir sûreti Kütahya ve Karahisar hâliya piyâde ve müsellemleri sâbıka Halep defterdârı olup hâla dergâh-ı Ali müteferrikalarından olan Bâli Bey'e…

[164] Hüküm 395

Bir sûreti Hüdâvendigâr ve Biga ve Karesi sancaklarının piyâde ve müsellemleri defter kâtiblerinden Kâtib Ali'ye…

[164] Hüküm 396

Dergâh-ı Ali müteferikkalarından mezbûra virildi.

Bir sûreti Ankara, Sultanönü ve Bolu sancaklarının piyâde ve müsellem tâifesinin tahriri dergâh-ı Ali müteferikalarından Hüseyin dâme mecduhu'ya…

[164] Hüküm 397

Bâ-hattı

Divân'da defter kâtibi arz getürene virildi

Trablusgarp beglerbegine hüküm:

Kâpudan Ali Paşa mektûp gönderup vilâyet-i mezburede olan mukarrer tâifesi fetih hâkânından beru başka oluna gelmiş olup yeniçeri tâifesi önce buyrulu gelmiş iken mukarrer tâifesi olunagelene muhâlif nizâ ve teâddiden hâli değillermiş deyu bildirduğun ecilden. Yeniçeri tâifesi mukarrerden mukaddem oldukları bâisden mukaddem buraların emr idûp vardûkda fermân-ı hümâyunum muktezâsınca yeniçeri tâifesi mukaddem oldukları ecilden min ba'âd vâki olan sefer ve cemiyetlerde iyyallerine yeniçeri tâifesini yurt tutdurup kâdimden olunagelen muhâlif kimesneye iş etdürmeyesin.

[165]Hüküm 398

Müşarün-ileyh kethüdâsına virildi.

Trablus Şâm beglerbegine hüküm ki:

Bundan akdem Dürzî tâifesinden serdar olup Ma'an oğlu ve Şerâfeddin oğlunun isyân u tuğyân ve şart-ı şekâvetleri arz olunmağla askerleriyle üzerlerine varılup hakkı tedârikle haklarından gelinmesi içûn Şâm beglerbegisine ve sana ve Sâfed sancağı begine mükerrer ahkâm irsâl olunmuş imdî hâlâ Şâm beglerbeginin sâbıka Bâğdad beglerbegisi olan Hasan dâme ikbâluhu'ya tevcîh olunmağın. Müşarün-ileyh vilâyet-i mezbûreye varup dâhil olunca anda olan umera ve saîr asâkir-i mansureye serdâr olup kemâkân hıfz u hırâsetde olmak emr idûp **buyurdum ki** vardûkda bu bâbda gereği gibi mukayyed olup müşarün-ileyh Hasan dâme ikbâluhu vilâyet-i mezbûreye varup dâhil oluncaya değin Sâfed sancağının ve sâir umerâ ve asâkire serdâr olup vilâyet-i mezbûrenin hıfz u hırâset ve reaya ve berayanın zabt u siyanetinde bezl-i makdur say-i mevfûr zuhura getüresin.

[165] Hüküm 399

Amasya kadısına hüküm ki:

Nâibi Mektûp gönderup nefs-ı Amasya'da olan bimârhânenin evkâfı harâbe müşrif olup vâki ola mahsullerini şart-ı vâkıf mucebince tâyin olunan mu'âccelen ve işârına ve taleb-i vazîfesine kifâyet etmez iken hala bâ'zı kimesneler bizzât itirâz idup evkâf-ı

mezbûreden cemiyet? tayin olunmuşdır deyu vazife taleb idup müzâyeka virdüklerini bildirub ihdâs olunan cihât ref' olunması bâbında hükm-ü ricâ olunduğunu bildiresin. Hadise olan cihât-ı ref' olunmak emr idub **buyurdum ki** vardûkda bu bâbda mukayyed olub hadis olan cihât-ı ref' eyleyup ol-vechile müzâyeka virdürmeyesin. Ama dakika inayyetiyle lüzum olmağla hadis olan cihât ref' olunmaya ve bu bahane ile cihât-ı ref' itirâz deyu bi kere de ahz u celb olunmaya.

[165] Hüküm 400

Kâtiblerinden Hüseyin Bege virildi.

Brusa(Bursa) kâdısına ve hassa-i harca hüküm ki:

Surre-i hümâyunum mühimmatı içûn gönderilen un harcı olunub hâlâ un yânında müzâyeka olmağın. Brusa'da ihzâr olunan undan tekrar un gönderilmesini emr idub **buyurdum ki**Bu bâbda bizzât mukayyed olub tevakkuf etmeyub bizzat hassa undan mahmiyye-i mezburede ne mikdâr mevcûd un var ise ber-vecihe ist'câl davarlara tahmîl idub iskeleye gönderesin ve min ba'âd dahi mukayyed olub mütevelli un tedârik etdurub arada komayup müstakil göndermekden hâli olmayasın. Husus-ı mezbûr mühimmatdandır ona mukayyed olub ihmâlden hazer eyleyesin. Sonra özrün makbûl olmaz münâsip olunmaz ana göre ikdâmda kusûr etmeyesin. Ne mikdâr un gönderildüğini yazûb bildiresin.

[Yev]mü'l-İsneyn fi 3 Cemaziyelâhir sene 990 (25 Haziran 1582)

[166] Hüküm 401

Bâ-hattı Efendi

Defter kâtiblerinden Ali'ye virildi.

Bosna beglerbegine hüküm ki:

Bundan akdem İzvornik muharriri Mehmed nâm zâim ile kâtiblerinden şikâyet olub ref' olunmaları lüzum olmağın livâ-i mezbûrun tahriri hususunu südde-i sa'âdetümde defter-i hakanı kâtiblerinden olan Ali zide kadruhu vardûkda te'hir etmeyup ref' olunan muharrirlerde olan atik mufassal ile cedidin müsveddelerini ve tahrire müteallik südde-i

sa'âdetümden mukarrer ahkâm-ı şerife virilmiş ise imdi dahi muharrirlerden taleb idub alup cümlesini müşarün-ileyh kâtib Ali'ye teslim eyleyesin.

[166] Hüküm 402

Geyve ve Göynük ve Gölpazarı ve Eskişehir ve Taraklı Yenicesi kâdılarına hüküm ki:

Bundan akdem hassa-i hümâyunum içun has un lâzım olub taht-ı kazânuzda her kimde has un bulunur ise alub miri içun zabt idup südde-i sa'âdetüme gönderilmesi içun emr gönderilub. Ol emrim mucebince alınup südde-i sa'âdetüme gönderesin. Gölpazarı kazanuzda bazı kimesneler ellerinde alub muhkem döküp ve esbâblarını dâhi çekip alup envâ-i teaddi eyledüklerini i'lam olunmağın vardûkda taht-ı kazânuzda eğer çavuş ve eğer yeniçeri ve sipâhilerde ve eğer gayride her kimde ne mikdâr has un bulunur ise kimesneye taleb itdürmeyup alup hassa-i hümayunum içun zabt eyleyup hükm-ü şerifimle varan bezestân ustasına teslim eyleyesin ki südde-i sa'âdetüme göndere ve ne mikdâr has un bulunup irsâl olunduğunu yazub bildiresin. Sen ki Gölpazarı kâdısısın Sason gönderenlerin ellerinde has un ve esbablarını alub teâddi idenleri şer' ile teftiş idub dâhi ba'des- subud alınan esbâblarnı aldırub ve bu fesadı idenler sipahi ise habs idub arz idesin değil ise darh idup gönderesin.

[167] Hüküm 403

Dergâh-ı Ali çavuşlarından Kasım çavuşa virildi.

Sağ kolda vâki' olan kâdılara hüküm ki:

Fermân olunan zuama ve erbâb-ı tımârı mu'accele ihrâç ve tahmil? me'mura irsâl içun dergâh-ı muallam çavuşlarından irsâl olunmuşdır. Vusul buldukda te'hir etmeyup taht-ı kazanuzda sefere me'mur olan eğer zuama ve erbâb-ı tımarı ve gayrıdır bir an ve bir saat te'hir etdirmeyup hemân ol güne ihrâç etdürüp ber-vechi isti'câl Demurkapu'ya irsâl eyleyup emr-i şerife mügâyir ihtimâlden hazer eyleyesin. Husus-ı mezbûr ziyâde mühimmât-ı umurdandır. Şöyle ki bade't-tenbih sefere me'mur olanlardan bir ferdi kalduğı mesmû olanlar ister siyaset eyleyesin olduğundan gayri külli münâsip olmakdan mukarrerdir ana göre bâb-ı ihtimâmda dakika fevt eylemeyesin.

Bir sureti sol kola yazılmıştır.

[167] Hüküm 404

Piri Gemi Re'isi Mehmed'e virildi.

Dergâh-ı mu'allam çavuşlarından Hüseyin çavuşa hüküm ki:

Rum beglerbegisi Haydar mektûp gönderup Cezayir beglerbegisi Ramazan Trablusgarb beglerbegliğine tayin olub müşarün-ileyh varıncaya değin vilâyet- i mezbûrenin hıfz-u hırâsetinde olmak münâsib etdüğinü arz etmişsin vusul buldukda müşarün-ileyh Ramazan dâme ikbâluhuya gelup vilâyet-i mezbûreye dâhil oluncaya değin leyl'ün-nehâr muhafaza hizmetinde mecdü say olub kimesnenin malına ve canına zarar u gazend erüşmekden ihtiyad eyleyesin.

[167] Hüküm 405

Arz-ı hâl sâhibine virildi.

Sâkız begine ve kâdısına hüküm ki:

Yusuf oğlu Darende Nuri nâm kimesne hayli zamandan beru anda kürekde olduğını i'lam olunmağın şer'an kısas icâb edercesi yok ise ıtlâk emr idup **buyurdum ki** vardûkda göresin bu kürek şer'an kısâs icâb idercesi yok ise mezkûr on yıldan ziyâde ıtlâk eyleyesin.

[Yev]mü'l- Erbâ'a fî 5 Cemaziyelâhir sene 990(27 Haziran 1582)

[168] Hüküm 406

Nesimi Çavuşa virildi.

İstânbul kâdısına hüküm ki Dergâh-ı mu'allam çavuşlarından darbhâne emini olan vilâyet-i Nesimi'ye hüküm ki:

Mahruse-i İstanbul'da vâki olan Simkeş tâifesi rikâb-ı hümâyuna rikâ sunup ma-tekâddümden iki kârhaneleri olub birisi hassa-i simkeşe virilmiş Rençber tâifesine mahsusdır ve biât olub ve fetih hakanından beru darbhâne nâzırı görüb gözedüp yeni ve

yarar sarrafa işletdüğin hâlâ yeniçeri başı tarafından arz-ı hâl sunulub Simkeşlik alımından haberdar değil iken kendun üzerilerine nazır tayin idub ve buyurdum gümüş on dirhem akçe gibi teklif itmekle olunagelen amel ve kanuna mügâyir mahallerde muhtefi yerlerde kalıb ve biraz altun ve gümüş işletmeğe başlayup Kostantîn nâm harami kenduye şerik idub kârhanenin birisi ana tâyin eyleyub Rençber tâifesine ise teâddi ve zulm iderler deyu üslub-u sâbıka üzere darbhâne-i Amire nâzırları kârhanelerine geru nâzır olub yeniçeri başı dahl-u taarruz etmeyup ve gümüş yasakçısından gayri kimesne gümüş ve altun ve terdip kal eylememek bâbında inâyet eyledükleri ecilden vezir-i sâbık darbhâne-i Amirem nâzırı Nesim kendi üzerinden nâzır olmadığını emr idub **buyurdum ki** bu bâbda bizzât mukayyed olub sen ki darbhâne nâzırısın alet ü kadim üzerine Simkeş tâifesinin üzerlerine nâzır olub tâyin kârhanelerden gayri muhtefi yerlerde biraz altun ve gümüş işletdürmeyup ve gümüş yasakçılarından ğayri kimesne altun ve gümüş kal etdürmeyup min ba'd simhaneci başı tahririnden ticâret hizmetine müteallik olan hususlarda bir ferdi dahl itdürmeyesin.

[168] Hüküm 407

Arz getüren Mihrâm Bege virildi.

Medine kâdısına hüküm ki:

Şerif mektûp gönderup Medine-i Münevverede eşrafdan Hüseyin fukârasının sadakat-ı hüsrevânemden mübaşeretleri içun defatir-i kâdime ve takrir-i berâtı vâziyet ve bâzı ahkâm-ı şerife mucebince deşişe-i şerife ve gayriden mutasarrıf oldukları haklarına bâzı kimesnelere tâbi olub taciz ve teâddi eyledüklerini arz etmeğin vusul buldûkda virmeye memnû olanlardan değil ise mezkûrların ellerinde olan temessükleri mucebince deşişe-i şerife ve gayriden tâyin olunan vazifelerine ve berâtlarına kimesneyi dahl etdürmeyesin. Askerleri mucebince tasarruf etdüresin.

[169] Hüküm 408

Arz getürenlerden İsmail'e virildi.

Şehr-i Zol beglerbegine hüküm ki:

Şehrivân Begi İzzeddin mektûb gönderub livâ-i mezburlar surda vâki olub ma'mur ve ecilden olunmağa münâsib külli harabe-i müşrif yerleri olduğunu bildirup işârından yarar kimesneleri şen etmek şartıyla kifâyet mikdârı tımâr virilmesi bâbında hükm-ü ricâ etmişsin. Vardûkda bu bâbda gereği gibi mukayyed olub arz olundığı üzere livâ-i mezbûrede vâki olan hali ve harâbe olan yerler mâ'mur ve eyyallerden etmek şartıyla ne mikdâr kimesne tımâr virilmesi kabz itdüği tamamı ma'lum itdirüp dahi sıhhat ve hakikati ile yazub südde-i sa'âdetüme arz eyleyesin.

[169] Hüküm 409

Mâliye kâtiblerinden Şadi'ye virildi.

İstanbul kâdısına hüküm ki ve Dergâh-ı mu'allam müteferrikalarından su yolu nâzırı Hasan'a hüküm ki:

Sen ki nâzırsın mektûp gönderup bundan akdem Mahruse-i İstanbul'da at sakaların az kimesne olup sonradan Kâğıdhâne su yolu gönderilmeğle herkes ırgat tutub sâkalık etdürub her çeşmede nice saka cem' olub mahallat halkına ve sâir avrat ve oğlana su almağa komayup müzayeka virub ve bâzı kimesneler gece ile su kuyuları açup bağçelerine husus su sâlup suyu beyân icrâ itmeğle inaba hazer virub ve bâzı çeşmenin burmaları olmayup enata temessükü kabz iken mahalle halkı burmalu lülerına râzı olmayup burmaluları onarub ve bâzı hamamcı mühletle kenduleri su yolu [..] etdirüp su yolu kuyularını veya bacalarun açup suyu istedikleri yerlere icrâ etdirup suya külli hazer idub ve kadimden at sâkâları kırk çeşme Ayasofya çeşmesi ve at meydânı çeşmesi ve meydan ve minber-i mecâr Kârhânesi önünde olan çeşmelerden su alub gelup sâir çeşmelerden at sâkaları vârub müzâyeka virmeğle su felahı olur yoksa kırk çeşme evvel iki lüle iken hâlâ dört lüle Ayasofya bir lüle iken iki lüle ve at meydanı bir iken İki lüle ve kârhâne bir buçuk lüle iken bir lüle olmuşdır. Şöyle ki at sâkaları zikr olan çeşmelerden gayri çeşmelerden satmak içun su alanlara müzâyeka virmezler ise suya kalil çekmezler deyu bildirmişsin **buyurdum ki** vech-i meşruh üzere at sâkaları satmak içun aldıkları suyu kâdimden zikr olınan çeşmelerden eyleyegelmiş iken tabi olmayub mahalleye tâyin olınan çeşmelere teaddi iderler ise mahallelerden getürdükleri mühimmatı at sâkaları su alanları men' idub kâdimden olunagelene muhalif kimesneye iş etdürmeyub ve mezburların gece ile kimesneye acdırmayup ve burma Lüle ile esaya dimekle kail olan çeşmelere lüle itdirüp ol babda kimesneye muhâlif etdürmeyub

hamamcılardan ve mahalle halkından kimesne açtıklarını ayırup açtığı su yolu kuyularını bağçelerinde açanlara tenbih eyleyesin ki emre muhalif iş eylemekden hazer eyleyeler deyu tecdid olmuşdır.

[170] Hüküm 410

Kabaklı Zâde'nin Kethüdâsı İmamzâde'ye virildi.

Ohri muharriri kâtibi olan Sinan'a hüküm ki:

Kabe'ye gitmek murad etdikde sana icâzet-i hümâyunum virilmişdi. Hala Ebussuud zâde vefât olmağın defterlerin sihâhı içun senün düsturun lüzum olmağın mu'accele südde-i sa'âdetüme gelmesi emr idup vardukda asla te'hir etmeyub südde-i sa'âdetüme gelup mufassala ve beyaz eyleyesin.

[Yev]mü's- Sebt fî 8 Cemaziyelâhir sene 990(30 Haziran 1582)

[170] Hüküm 411

Küttâbdan Ali Çelebi'ye virildi.

Diyarbekir beglerbegine hüküm ve Amid sancağında olan kâdılara hüküm ki:

Nusaybin begi âdem gönderup liva-i mezbûrede ehl-i fesad-ı şart üzere olub yollar kesub ve adamlar katl olunub külli fitne ve fesaddan hâli olunmayup sancakbegi ademleri hakkından gelmesini istedikde bâdehu emrimdir deyu beglerbegi cânibine dahl olunmağla ehl-i fesad hakkından gelinmedüği i'lâm olunmağın muktezâ emr-i şerifim virilmesi yine dahl-u taarruzdan hâli olunmadığını bildirub tekrar emr-i şerifim ricâ etmeğin. Fi'l-vâki husus-u mezbur içun sâbıka emr-i şerifim virilmiş ise ol emr mucebince amel idub anda muhâlif iş etdürmeyesin Nusaybin kâdısı dâhi mektup gönderup teftiş hizmetinde olan hizmet kethüdâları ve karye kethüdâları ahâli-i vilâyetinden nice kimesneler meclis-i şerana gelub beglerbegiler ve subaşıları azebden ve eğer aherden sipâh ve bostan eğer virilen nam çiftlerin basub davarlarını ve sâir mallarını garet etmekle tâife-i mezbûrenin ehl-i fesâdı etraf vilayetine dağılub yollar kesub ademler katl idub mallarını aldıklarından ma'âda olan çeltik ve buğday ve penbeden dahi külli sana garet ü hasaret etmişlerdir ve dâima fitne ve fesaddan ziyâde olmak üzeredir şöyle ki min ba'd beglerbegi ve subâşıları dahl idub sancağını zabt

etdirmezler ise külli fesad bâis olup ahale-i vilâyeti celâ-yı vatan etmek mevzudır deyu ve zulm eylediklerini i'lâm etmeğin **buyurdum ki** vardukda hususu mezbûr hak üzere göresin. Arz olunduğu üzere ise ki şer' ile sabit ü zâ'hir ola. Ol bâbda muktezâyı şer-i kâvimle amel olub lüzum geleni icrâ idub yerine koyasın.

[171] Hüküm 412

Kethüda Ali'ye virildi.

Kastamonu begisi

Karaman beglerbegine hüküm ki:

Sâbıka Kastamonu begi iken zikr olınan beglerbegliği tevcîh olundukdan sonra hâlen Kastamonu sancakbegi olan Veli begin tâhvilinden düşen mahsulünden ikiz yüz yedi bin yetmiş akçesi kabzeylediğini i'lâm olunmağın müşarün-ileyh Veli begi tahviline düşüp senün cânibinden kabz olunduğın mahsul müşarün-ileyhe teslim olunmasını emr idub. **Buyurdum ki** emrim üzere tahviline düşen mahsulü ne mikdar ise şer' ile sâbit ola bi't-kusur hesab eyleyup mutasarrıf olduğun beglerbegliği kadıları mahsulünden müşarün-ileyhin ademine teslim eyleyesin.

[171] Hüküm 413

Hâlâ olan kapu kethüdâsına virildi.

Sirem begine hüküm ve anda olan kâdılara hüküm ki:

Hâlâ livâ-i mezburun reâyası yerlerinden kalkup Tımışvar'a tebasına göçüp gitdüklerini i'lâm olunmağın teftiş olunub mezkûrların perakende olmalarına bâis nedir arz olunmasını emr idub vardukda bu bâbda geregi gibi mukayyed olup mezkûrun reâya yerlerinden kalkup etrafına perakende olduklarını sebep nedir tamam hak üzere görüp vâkıf olduğunuz üzere südde-i sa'âdetüme arz eyleyesin.

[172] Hüküm 414

Beglerbegi tarafından Asitane'ye gelup çavuş olana virildi.

Yemen beglerbegine küküm ki:

Vilâyet-i Yemen ümerasından bizzât Keykeban hakimi olan Mehmed südde-i sa'âdetüme kemâl-i ubudiyet ve ihlâsı üzere arz-ı ihtisâs ve sana ber-vechile tâyin tedariklerün etmekle hıfz-u hırâset-i memleket bâbında ve â'dayı bedâyi defâ nusret-i meâsirelerinde gereği gibi muâvenet ve zâhiresinden hâli olmaduğını i'lâm idup Müşarün-ileyh dahi südde-i sa'âdetüme mektup gönderup etrafında olan â'da'dan kendü taht-ı hükümetde olan yerlere ve memâlik-i mahruseme mügâyir hareket ve hücum ihtimâli oldukda mir-i mirân olanlar ve ümera ve sâir asker her ne vechile mümkün olursa muâvenet etmeniz bâbında ahkâm-ı şerife ricâ etmekde **buyurdum ki** vusul buldukda bu bâbda eğer sen ve eğer sâir beglerbegi olanlar anun gibi müşarün-ileyhde bir tarafdan â'da hücum idup muavenet lüzum gelur ise vilâyetine kârin olan ümeradan ve sâir asâkir-i mansureden kifâyet mikdârı asker tedârik idup irsâl eyleyesin ki vârup müşarün-ileyhe mülâkı olup vech-i münâsip gördüğü üzere â'danın def-u ref' bâbında hizmetde bulunalar ve etrafında olan ümeraya dâhi tenbîh eyleyesin ki lüzum olunca müşarün-ileyh her ne vechile mümkün olursa gereği gibi muavenet idub taht-ı hükûmetinizde olan vilayet-i memleketine ve reayasına kimesne dahl u taarruz etmeye ve bu hükmü hümâyunum müşarün-ileyhin elinde itmâ eyleyesin ki min bâ'ad dâhi mir-i mirân olanlar mazmun-u hümâyunum mucebince âmel eyleyeler.

[173] Hüküm 415

Darende kâdısı arzuhâl gönderup ana virildi.

Bâğdâd beglerbegine hüküm ki ve Musul kâdısına hüküm ki:

Darende kâdısı gelup Umiyye? Oğlu[…] nâm kâdısı nesf-i Musul'da sâkin iken gece ile bâzı ehl-i fesâd yolu üzerine gelup Mevlana-i mezburu katl etdüklerini bildirup bu bâbda şer' ile hükm-ü ricâ etmeğin **buyurdum ki** vardukda bu bâbda olanları şer' ile buldurması lazım olanları buldurup gönderup dâhi bu husus bundan akdem bir def'a şer' ile dahl olmayup on beş yıl mürur etmiş değil ise şer' ile onat-ı vechile hak üzere teftiş idup göresin. Arz olduğu üzere ise ki şer' ile sâbit u zâhir ola ehl-i fesâd sipâhi ise habs u arz idesin değil ise ol bâbda şer'i kâvimle lazım geleni icra idup yerine koyasın.

Kendünun kethüdâsına virildi.

İzmir kâdısına ve Çeşme kâdısına hüküm ki: Edirne Begi Osman mektup gönderup sancağının hıfz u hırâset

[174] Hüküm 416

Kapudân Paşa'nın kethüdâsı yanında

Trablusgarb beglerbegine hüküm ki:

Vilâyet-i mezbûrede şer'i şerife muhâlif bâzı zulm ve teâddi kâdimden olunagelene mügâyir nice bidât ihdâs olunmağla fukara ve sıbyana reâyaya teâddi ve tecâviz olunduğunı i'lâm olunmağını tâksim iden **buyurdum ki** vardukda bu bâbda mukayyed olup göresin kâdıya arz olundığı gibi ise anun gibi gelup zulm iden fukaranın vâki olan maslahatın bi-hasebi's şer'î şerife hak üzere görüp dahl idup hilaf-i şer' kimesneye zulm ve teâddi etdürmeyup ve kâdimden olunagelene muhâlif ihdâs olınan bid'âtlerin dâhi ref' etdürüp bir ferde teâddi ve tecâviz etdürmeyesin ki eyyâm-ı adaletimde reâya ve berâya asûde hâl ola.

[174] Hüküm 417

Yemen beglerbegi çâvuş başına virildi.

Yemen beglerbegine hüküm ki:

Bu defa Dergâh-ı muâllam arz-ı hâl gönderüb vilâyet-i Yemen'e tâbi sancakdan terâkki dergâh-ı muâllam çâvuşlarından ve sâir münâsib ve ibtidâ dirlikden? her ne arz eylemiş ise pâye-i serir-i alem-i hüsrevânema vâki olup tevcîh olunmışdır vardukda arz etdüğin münâsip yerlü yerine zabt u taarruz etdirüp min baâd ol câniblerde vâki olan her ne memâlik-i mahruse ve sâir reâya ve berâyaya kemâl-i adâleti ve istikâmeti üzere zabt u siyâset eylemesi bâbında envâi mesâi cemîle vücuda getüresin.

[176] Hüküm 418

Rodoscuk ve Marmara kâdılarına hüküm ki:

Mirî esirler ve yanında olan vârdiyanlara zâhire lüzum olmağın akçeleri ile mirî bulunan yerlerden müzayeka çekdirmeyup zâhire tedârik olunmasını emr idup vardukda mezbûra emrim mucebince bulınan yerlerden akçeleriyle narh üzere rızâlarıyla bey' idenlerden kifâyet mikdârı zâhire tedârik idup ol bâbda müzâyeka çekdirmeyup Amma

bu bahane ile ahz u celb olunmadan ve mezbûrlara zâhire bâbında müzâyeka çekdirilmekden ihzâr üzere olasın.

[177] Hüküm 419

Dergâh-ı Muâllam çavuşlarından İmam Zâde Mehmed'e virildi.

İzvornik ve Gradçanica ve Memleha kâdılarına hüküm ki:

Mektûp ve sûret-i siciller gönderup Memlehâ-i Bâla sâkinlerinden Mehmed bin Hasan ve Hacı Ali ve Ali Hoca ve İbrahim Hâlife ve Hüseyin Ağa ve Mustafa ve Zafer ve Hasan ve Hırkacı Behrâm ve yağcı Yusuf ve Osman bin İshâk ve diğer Osman bin Hamza ve Hüseyin bin Rıdvan ve Ferhad ve Baba Han bin Ahmed ve Hasan bin Durmuş ve Yusuf bin Mustafa nam kimesneler İzvornik sancağı Ferhad mârifetiyle Meclis-i şerâna ihzâr olınup bundan akdem ilhadı sâbit katl olınan Hamza nâm mülhidin mezhebi üzere olup rençberinden biri Sultan nâmına olup avretleri yer yerde cem' olup cemiyet idup şer-i şerife muhâlif isâl kapucıları olduğından ma'âda saltanatında ne mikdar deyu dâvâ ider dedikleri suâl olundukda mezbûrlar inkâr ile cevâp virup kazay-ı mezbûreden bâzı Müslümanlar ve Ömer Halife ve Yusuf Halife bin Mehmed nâm kimesneler 'Mehmed bin Hasan muvacehesinde Ben Sultan Hamza'nın yerine Sultan Mehmed oldum' dediklerine şehâdet eyleyup ve bâzı kimesneler dâhi avratlarınuz na-mâhrem niçun cem' iderler dediklerinde Size haram ise bize helaldir' deyu cevap virdüklerinin ve birbirinin avretlerinin omuzlarına basup mesâhip etdüklerini ve niçe ahbâr-ı sâhiha niçelerini gördüklerini sicil eyleyup arz-ı i'lâm etdikleri ecilden vardukda teftiş idup fi'l-vâki mezbûrlar vech-i meşrûh üzere olup zikr olınan haller sabit u zâhir olur ise sipâhi tâifesinden ise haps idup arz eyleyesin.

[179] Hüküm 420

Şerifin ademine virildi.

Mısır beglerbegine hüküm ki ve Mısır kâdısına ve defterdârına hüküm ki:

Şeyh Mehmedü'l-Bikrîadem ve arzuhal gönderup muma-ileyhin ve oğullarının ve karındaşlarının Harameyn-i şerifede ve Deşişe-i Kaytbay ve karındaşımda evkâfından bâzı müretteb vâzifeleri olup seferde kendulerine bi't-tamam ile tevzi' teslim olunup

Hacc-ı Şerife gitdüklerinde zikr olınan vâzifeleri seferde olan ademlerine veya vekillerine virilmesi içun hükm-ü ricâ etmesi hakkında mezbur inâyet-i pâdişahanem zuhura geturüp kâdimden olunageldüği üzere seferde oldukları müretteb vazifeleri bi't-tamam kendülerine teslim olınmasını emr idup **buyurdum ki** Fi'l-vâki mezkûrlar evkâf-ı mezburdan müretteb vâzifeleri olup şimdiye değin bu böyle gelmiş ise hâlâ dâhi alât-ı kâdim üzere tâyin olınan vâzifeleride ellerinde olan temessükleri mucebince ile tevzi' kendulere teslim etdüresin. Ve kendüleri hacc-ı şerîfe gitdüklerinde bile tevzi' bi't-tamam Mahmiyye-i mezbûrede olan vekillerine teslim etdüresin. Ve kendüler olunagelmiş muhâlif zikr olınan evkâfın nazırlarına dahl u taarruz etdürmeyesin ve vâzifeleri dâhi var ise bi-kusur alıviresin. Husus-u mezbûr içun âher emr-i varmak eylemeyesiniz bade'l-nazar idesin.

[179] Hüküm 421

Bu dahi

Mısır beglerbegine ve Mısır emir-i haccına hüküm ki:

Müşarün-ileyh adem gönderup tâkâddemden birisin Mehemmedü'l-bikrinin yanında olup virup hacc-ı şerife gidup lâkin hacc-ı şerife gidince kendünin ve tavâifinin develeri katara dahil olmağla bâzı târiklere gelindikde külli müzâyeka çekilür deyu hacc-ı şerife gitdüği zamanda kendünin ve tavâifinin develeri katara dahil olmayup hüccâc kılavuzlarumuzın ardılarınca cem' tavâifi ile müstakil yürümek babında hükm-ü hümâyunum talep etmekde **buyurdum ki** Mevlana müşarün-ileyhe gerekdir ki arz olunduğı gibi üzere her kangısına hacc-ı şerife tavâifine azimet iderler ise kendünin ve cem' tavâifinin develerini katara dahil etmeyup kafile-i hüccâcın kılavuzlarımızın Ardınca müstakil yürüyüp emr-i şerife mügayir bir ferde dahl u tecaviz etdürmeyesin.

[179] Hüküm 422

Bu dahi

Mısır beglerbegine hüküm ve Mısır kâdısına hüküm ki:

Müşarün-ileyh adem gönderup Kaytbay evkâfından kendünin ve evladının ve karındaşının tâyin olunmış vâzifeleri olup mütevellileri ve nâzırları kâmil-i evkâfda

ma'ada yokdur deyu haklarını virmeyup bu sebep ile evkâf-ı mezburede hayli hakları kalduğını i'lâm eyledüği ecilden. Buyurdum ki arz eyledüği üzere ki ise mezkûrların

[180] Hüküm 423

Elinde olan kapucuya virildi.

Saruhân begine hüküm ki:

Nefs-i Manisa'da olan cami-i şerifin ve evkâfının ahvâli mûkaddem olmak üzere olmağın. Dergâh-ı muâllam kapucuları bölük başılarından Abdi zide kâdruhuma irsâl olundu. **buyurdum ki** vârup vusul buldukda evkâf-ı mezbûr mütevellisi ve nâzırları getürdüp kâdısı ile hemen câmi-i şerife üzerine varup göresin tâmir ve termime muhtâç bir yer var mıdır ve ne mikdâr akçe ile tâmir olunmak kabildir ve evkâfın ma'âdası var mıdır yoksa müzayeka üzere midir ve mütevellinin ahvâlini dâhi ehl-i vukufu biraz müslümanlardan tetebbu ve tecessüs idup istikâmeti var mıdır yoksa evkâfa garezi mi vardır Müslümanlar hakkında ne vechile saadet iderler ve mukaddema mütevelli Asitâne-i sa'âdetüme gelup evkâfının mahsule masrafa kifâyet eylemez deyu i'lâm eylemişdir. İrad ü masraf hususunu dâhi göresin. Mümteni ziyâdedir ve câmi şerife kurbinde olan zaviyede sâkin olanlar şarab-ı hamr etdükleri ecilden midir ise olmak evlâdır deyu i'lâm olunmuşdır. Anı dâhi dikkât ve ihtimâmla hâk üzere görüp zikr olınan hususları vâkıf müttâli olduğunız üzere mufassıl-ı meşrûh yazup arz eyleyesin. Hak tayininde tâmam bâsiret ü intibâh üzere olup evkâf-ı vüzerâya husus ve mütevelli ahvâlini vuku üzere i'lâm idup birisine ketm etmeyup hilâf-ı vaki ve kayd üzere i'lâm etmekden ziyâde hazer idesin.

[180] Hüküm 424

Mahmud Kethüdânın ademinevirildi.

Mizistre begi Recep bege hüküm ki:

Hâlâ Cezâyir-i Garb beglerbegisi Hasan Cezayir'e alup gitmesini emr idup vusul buldukda müşarün-ileyh Cezayir'e tevcîh etdükde sen dahi gereği donatup müretteb ü mükemmel yat u yarağıyla müşarün-ileyhe ile Cezâyir-i Garba değin varasın.

[180] Hüküm 425

Kethüdâsına virildi.

Vân beglerbegine hüküm ki:

Mektûp gönderup odun yanında külli vazifeleri olup odun gelmesi içun ancak dört aded gemileri olup kifâyet etmeyup beglerbegi tarafından üç aded sefine dâhi yapmak ricâsını arz etmeğin. Üç kıt'a gemi dâhi yapılmasını emr idup. Vusul buldukda arz etdüğün üzere odun taşımağa bi'l-fiil olan dört aded gemiler kifâyet etmezler ise kendunünkiyle üç kıt'a gemi binâ etdüresin ber vechile eyleyesin.

[180] Hüküm 426

Kâdı Efendi'ye virildi.

Yemen beglerbegine hüküm ki:

Cebele kâdısına mümanâat Mevlana Selim bu cânibe gelmesini murâd etdürdükde icâzet virilmesini emr idup. Vardukda Mevlana-i mezbur bu cânibe gelmesini murâd etdürdükde icâzet virup hilâf-ı şer'i kimesneye dahl idesin.

[181] Hüküm 427

Divân-i hümâyun kâtiblerinden Mahmud'a virildi.

Semendire muharririne hüküm ki:

Budun beglerbegisi mektûp gönderup Semendire sancağında Kale-i Marbak feth olundukda Topolonik nâm karye-i vilâyet ortasında vâki olmağla karye-i mezburede ve etrafında olan köyde ve kentde Müslümanlar tevekkül idup karye-i mezkûr sâkinlerdir ve takdis ve kerâmet bu hilâf-ı kimesne olub Merhûm Sultan Bayezıd Hân envâ'i kerâmet-i mesâhelede itmekle karye-i mezburede cami binâ idup ve ol karye halkı bâzı hizmet mukâbelesinde aşar ve ispençden adet-i ağnâmdan ve sâir hilâf-ı şeriyye ve rüsum-u örfiyyeden sefere üç cebelü irüşdürmek üzere muaf idup defter-i atikada vech-i meşrûh üzere mukayyed olup uhdelerinde olan hizmeti dâhi edâ ide gelmişler iken hâlâ Mustafa kethüdâ nâm kimesne gelup on cebelü irüşdürmek şartıyla karye-i mezbure kendüne virilmesi içun sana bey' ve nükkâba hükm-ü şerifim ihrâç etmeğle karye-i

mezbure ahalisine defter-i atika mucebince henüz suret-i defter-i cedid hakana virilmedüğini bildirmekde**buyurdum ki**vardukda fi'i-vâki karye-i mezbûre ahalisi câmi-i şerife hizmet icrâ idup ve sefer-i hümâyunum vâki olunca üç nefer cebelü irüşdürüp defter-i hakana şimdiye değin hizmetlerde kusur yoksa kâdimden olunageldüği üzere amel eyleyup südde-i sa'âdetüme arz geldüğünde husus-u mezbura mufassala yazup arz eyleyesin.

[181] Hüküm 428

Ayaz bege virildi.

Gelibolu ve Boğazhisarları kâdılarına ve dizdârlarına hüküm ki:

Bundan akdem vezirim olan Mehmed'in Çerkessiyyul Asl Kaytas nâm merkule emân idup hala Mısır'a gidup barçalar ile ve Trablusgarba giden kadırgalar ile gitmek ihmâlini virup tahsib içun ademi Mustafa'yı tâyin idup ol sâbit hükm-ü şerifim ricâ etmeğin **buyurdum ki** taht-ı hükümetinize dahil oldukda bu bâbda bizzad mukayyed olup zikr olınan barça ve kadırgalar tamamı aradup anun gibi mezkûr kulu anlarda bulunur ise mukayyed olup mezkûrun ademine teslim idesin kimesneye tâyin nizâ etdürmeyesin.

[181] Hüküm 429

İlbasan begine ve Drâç kadısına hüküm ki:

Sen ki kâdısın mektûp gönderup İlbasân'a tabi Peklin Kalesi'nin sâbıka kethüdâsı olan Süleyman şart-ı vazife üzere olup ayende ve revende rencide etdüğünden gayri nice neferâtı hilâf-i şer'i üzere haps idup ve küffâr-ı heksâra tereke virup sabıkâ kale-i mezbûr dizdârı olan Hüseyin Ağa'nın ve sâir neferâtın dokuz aylık ulufelerini hilâf-i şer'i şerife alup ve Hüseyin Ağa'nın ve diğer Hasan[…] Ağa'nın ve bâzı kimesnelerin dâhi cebren evlerini alup yakup bâzı binâlar basup ve Mehmed nâm Dürzî'nin çiftliğini bâsup kendüne mecruh idup ve Sinan ve Abdi nâm kimesnenin dâhi cebren ve nehhârların basup zulm ve teâddi idup fesâd ve şenaat üzere olduğını bildirmeğin şer' ile görülmesini emr idup mezkûrları ile gönderup davayı hak idenler yarar idup göresin

üzerine şer' ile sâbit olan hususu bi-kusur ashabını alıyor dedikden sonra üzerine afv u sevad sâbit olursa arz idesin.

[Yev]mü's-Sebt fi 1 Cemaziyelâhir sene 990 (23 Haziran 1582)

[182] Hüküm 430

Sâbıka Nişâncı olan Hazret-i Hamza Efendi Reis-i Şut

Begin kendüne virildi.

Kilis begi Hüseyin Beg'e hüküm ki:

Bundan akdem Kilis ve Balis sancaklarının tahrir ve tevzî etmek şartıyla beş yüz bin akçe ifrâz ihrâcını kabul etmiş iken ol şarta muhâlif zikr olınan sancakları Antakya begi Yarfes'e yollanup lâkin tevziliği şartı mucebince geru sana tayin olunup vâkıf olduğını aklamdan cıkarup çıkmayanı kendü sancağın hassalarından tekmîl etmeği kabul idup ve Kilis sancağının zeytun emâneti istihâr virilmesi itmâ olduğını kâdısına arz olup. Bu bâbda karındaşı olan Ali Han'a şart etdüğin müteferrikalık virilmek üzere andan dâhi külli ifrâz zuhura itmekle mukayyed olduğın ecilden **buyurdum ki** vusul buldukda mukteza olan şart-ı iltizamın mucebince karındaşın olan müşarün-ileyh alıncaya dergâh-ı muâllam müteferrikaları hizmetine ilhâk olunmak üzere zikr olınan sancakların tevziğine giruş idup mukayyed olduğın ifrâzı zuhûra getüresin. Vaziyetden riyasetde dâhi arz olunduğı üzere istihâr virup mal-ı mirinin teksir ü tevfirinde dakika fevt etmeyesin.

[182] Hüküm 431

Trablusgarb beglerbegine ve kâdısına hüküm ki:

Trablusgarb ahâlisi arzuhal sunup sâbıka Trablusgarb beglerbegi ademlerinden Mukin oğlu Abdullah ve Ali bin Sağ nâm kimesneler içun Mehdiyye üzerine kafir geldikde mezbûrlar küffâra yardım idup Müslümanları kovdurup zulm u teâddilerin mühimmatı olmayup hâla mezbûr Mehdiyye'de Abdi bin Muhdi ve mezkûr Ali amel olmağla geru zulm u teâddiden hâli olmayup rencide ve remîde etdüği i'lâm olunmağın. Vardukda teftiş idup göresin fi'l-vâki arz olunduğu gibi olup fukaraya ve Müslümanlara teâddileri var ise ref' eyleyup eyyâm-ı sa'adet-encamumda ola. bir ferde zulm u teâddi

etdürmeyesin. Eğer men' olunmayup zulm u teâddi ider ise men' idup ref' yazup arz eyleyesin.

[183] Hüküm 432

Rodos'da Hisar bölük başısı Musa'ya virildi.

Aydın begine ve Menteşe berü cânibe ve Ahmed çâvuşa ve Cafer'e hüküm ki:

Rodos begi Hüsam Beg Rodos kâdısına mektuplar gönderup kale-i Rodos mustahfızları ve topçuları […] gelup sene semân tis'in ve tisâmiyye Rebiü'l-âhir gurresinden sene tis'in ve tis'âmiyye Rebiü'l-evveli gâyetine varınca iki yıllık e'dâ-i hizmet idup müstehâk olduğımız mevâciblerimizi emr ile livâ-i Aydın ve Saruhân ve Menteşe de vâki havâs-ı âtikine ve hizmete sâbit ü müşevveş piyâde ve müsellem ve mukatâanın tahvîl-i âtik ve cedidesine ber-vech-i iltizâm nâzırı olan Hâcı Çâvuş ve Nâzır Halil Ödemiş oğlu Mehmed Çavuş tahvîllerinden fermân olundukdan sonra zikr olınan mevâcibden mezkûr câbilerden nıfs-ı mevâcibimiz gelup teslim olup yedi buçuk kıt'â mevâcibimiz mezkûrdan nâzırlarun zimmetlerinde kalup emri şerâna muhâlif virmekde tâallül iderler bu sebep ile halimiz mükedder olmuşdur mukteza alımında virilen ol emri şerife mucebince e'dâ-i hizmet idup müstehâk olduğu mevâcibleri alıvirmek bâbında emr-i ricâ eyledüklerini mâliye tarafından emr-i şerifim virilup divân-ı hümâyunum tarafından dâhi emr-i hümâyunum ricâ etdükleri ecilden Vardukda iftihâr-ı kâdı ve tâife-i mezburenin mukaddema ellerine virilen ahkâma nazar idup göresin. Mezkûrların ise mezbûrda e'dâ-i hizmet idup müstehâk oldukları vâzifeleri mezkûrlara nâzar tahvillerine saliyane olunup fermân olunmuş ise ve ol mikdârında virup ma'âdaya bâki kalmış hâlâ mezkurân nâzırlar hilâf-i şer'-i kanun virmekde talep eyledükleri vâki ise şer' ile sâbit ola kat'a mecâl virmeyup ellerinde olan ol emr-i şerife mucebince ise bir mezburda e'dâ-i hizmet idup müstehâk oldukları vâzifelerinden mezkûrlar rızalarında bâki kalan nısf-ı mevâciblerini mukataât mahsulünden bit kusur alıverup bir husus içun tekrar mekânına gelmelu eylemeyesin. Eyleyup emr-i şerife muhâlif tâlep iderler ise habs idup alıviresin ve mühimmâtı arz olanı yazup bildiresin.

[184] Hüküm 433

İstanbul kâdısına hüküm ki:

Mahruse-i İstanbul'da vâki olan Hafaf tâifesi ve Dikici üstâdlar rikâb-ı hümayunuma rikâ sunup icâzetde pabuç ve paşmağına müteallik cerimeler vâki oldukda muhtesip olanlar eline siyaset ideruz deyu külli akçelerini alup zulm ve teâddi iderler kangı metâda lazım gelur ise ol metâğın berâya pabuç paşmak bahası cerime olup ziyâde sizleri alınmalık bâbında istibdâi inayet etdükleri ecilden. Min ba'ad dedikleri pabuç ve paşmaklarun kusurları olup sahibü'l-kânun hazineye icâb ider ise ol pabuç ve paşmağını bahası cerime olup muhtesip ziyâde nesne almayup ol mikdâr akçe almasını emr idup. **buyurdum ki**vardukda bu bâbda mukayyed olup ola bu fermân-ı şerifim ilân idup muhkem tenbih eyleyesin ki virdükleri pabuç ve paşmaklarını alçak keraste dikmeyup ve iyisinden dikdükleri [...] dahi muhkem dikkat ve ihtimâm idup istihkâm üzere dikdirup ihmâlden hazer eyleyesin. Anun gibi kereste dikup ve diğer senede ihmâl olanlardan sahibü'l-kânun cerime alınmak icâb ider ise fermân-ı şerifim mucebince ziyâde akçelerini alınmayup eğer pabuç ve eğer yaşmak duranların sermaye mikdârı cerimelerini aldırup hilâf-i emr-i ziyâde zulm ve teâddi etdürmeyesin.

[184] Hüküm 434

Bostancılığından çıkan Hüseyin çâvuşa virildi.

Teke begine hüküm ki:

Livâ-i mezbûra tâbi Antalya kalesi mustahfızlarından Abdi Şah nâm dizdârı ve kâle-i mezburenin Bostancı zımmilerinden kuyumcu olup İsmail nâm zımminin kale içinde olan melik havâlisinde bir mustahfız yerde Teke birleşmiş gelmek amelinde oldukları istimâ' olmağın. Kendü ademi ile kıbel-i şerândan muhzır gönderilup varduklarında ellerinde bir sefât Teke kalpazanları pul şeklinde şahi olacak on pâre gümüş ve üç aded Tekelü şâhi bulınup şer' ile üzerilerine sâbit olmağın sahib olunup kale mustahfızlarından olmağla haklarından gelinmeyup habs olunup ellerinde olan şeklinde on pâre gümüş pulları ve üç aded Tekelü gümüş Suret-i sicilleriyle südde-i sa'âdetüme irsâl eyledüğün ecilden mezkûrlar gör ki gönderilmesini emr idup. Bu bâbda mukayyed olup ihmâl eylemeyup mezkûrları yarar ademleri koşup Asitâne-i sa'âdetüme gönderesin ki gör ki kuvvetle ve teslim idup gönderduğin kimesneye muhkem tenbih u

takayyüd eyleyesin ki getüresin. Ahz u celb sebebi ile yolda gayp etdürmek ihtimâli olmaya.

[185] Hüküm 435

İmâmzâde Mehmed Çâvuş'a virildi.

İzvornik ve Gradnica ve Memlehateyn kâdılarına hüküm ki:

Mektup ve suret-i siciller gönderup Memleha-i Bala sâkinlerinden Mehmed bin Hasan ve Hacı Ali ve Ali Hoca ve İbrahim Hâlife ve Hüseyin Ağa ve Mustafa ve Cafer ve Hasan ve Hırkacı Behram ve Osman bin İshâk ve diğer Osman bin Hasan ve Hüseyin bin Nasuh ve Ferhad ve Baba Hân Pir Ahmed Hasan bin Durmuş ve Yusuf bin Mustafa nâm kimesneler İzvornik sancakbegi Ferhad dâme izzuhu mârifetiyle meclis-i şer'-i şerife ihzâr olunup bundan akdem ilhâdı sâbıka olmağın katl olınan Hamza nâm mülhidin mezhebi üzere olup rençberinden biri Sultân nâmına olup avratlarıyla bir yerde cem' olup cemiyyet idup şer'-i şerife muhâlif isâl olduğundan ma'ada saltanat sahibidir deyu dâvâ ider dedükleri heval olundukda mezburlar inkâr ile cevap virup kazay-ı mezbûrdan bâzı Müslümanlar ve Ömer Hâlife ve Yusuf Hâlife bin Mehmed nâm kimesneler Mehmed bin Hasan nâm mülhid muvacehesinde Ben Sultân Hamza'nın Yerine Sultân Mehmed oldum dedüğine şahitleride eyleyup ve bâzı kimesneler dâhi avratlarınuz na-mâhrem ile niçün cem' idersiniz dediklerinde size haram ise bize helaldir deyu cevap virdüklerinde ve birbirinin avratlarının omzuna basup müsahip etdüklerinde niçe efâl-i fesihaları gördüklerini arz-ı i'lâm etdükleri ecilden husus-ı mezbûr şer' ile teftiş olunmasını emr idup **buyurdum ki** hüküm ki şerifimle dergâh-ı muâllam çâvuşlarından Mehmed Çâvuş zîde kadruhu vardukda mezkûrları meclis-i şerân mürâfi idup gaybet iderler ise kefilleri şer' ile buldurup lâzım olanları buldurup ve geturdup bu husus bundan akdem bir defâ şer'-i kâvimle muvaffak fâsıl olunup üzerine on beş yıl mürûr etmiş dava değil ise muktezâsı şer' üzere dikkat ve ihtimâm ile Hamza muvacehesinde teftiş ü tefahhus eyleyup göresin Fi'l-vâki kâdıya arz olunduğı gibi olup sahibü'l-şer'-i şerife bâbda ve zâhir oldukdan sonra bu fesâd ve kabahat üzere olanlar sipâhiler ise habs idup arz eyleyesin değiller ise şer' ile lâzım geleni muhâlif icrâ idup yerine koyup hilâf-i şer'-i kâvim kimesneye taallül ve nizâ etdürmeyesin. Ama dîn-i devlete tamam hak üzere olup tezvir ü telbisden ve şühûd-ı zurdan hazer idup südde-i

sa'âdetden udul itmeyup hilâf-i şer' özr etmekden gayr-i vâki kadıya i'lâmdan ihtiyad eyleyesin.

[185] Hüküm 436

Kapucılardan Mustafa'ya virildi.

Cezâyir-i Garb beglerbegine hüküm ki:

Vilâyet-i Garb bâzı nevâhi kâdim bidâyetten Cezâyir askerlerinin ulufeleri içun ber-vechi iltizâm maktua olup eline gelmiş iken hâlâ maktua olınan nevâhinin mahsullerini ol cânibde nice kimesneler sancak ve zeâmet nâmına südde-i sa'âdetümden berât etdürüp mutasarrıf olmağla Cezâyir askerlerinin müstehâk oldukları ulufeleri virilmeyup tegavvüş olunduğı i'lâm olunmakda olunageldüği üzere amel olunması emr idup **buyurdum ki** anun gibi evvelden kul tâifesinin nevâhi içun ver-vechi maktua zabt u kabz olunagelen nevâhi görülmeyup sâbık üzere mîrî cânibden kul nevâhiye zabt u tasarruf etdurup ol bâbda fermân-ı hümâyunuma mügayir kimesneye nizâ' etdürmeyesin. Bu bahane ile sancakbeglerinin mazul olur ise ahzdan münâsib ecilden biri geru anlara tevcih idup arz eyleyesin ki berât-ı hümayunum virilup zabt u tasarruf ideler.

[Yev] mü'l- Ehâd fî 16 Cemaziyelâhir sene 990 (8 Temmuz 1582)

[186] Hüküm 437

Trablusgarb beglerbegi Ağâsına

Kapudanın kethüdâsı Mehmed çâvuşa virildi.

Anabolu ve Kâvala kâpudânlarına hüküm ki:

Gemileri bâzı umur-ı mühimmatı içûn Trablusgârb'a gönderilup anda vardukda gemilerde olan mücrimlere dahl olınup çıkarılmayup gemide yerlerinde durmasını emr idup. Vusul buldukda emrim mucebince gemilerde olan mücrîmlere asla ve kat'a bir ferdi dahl etdürmeyup gemilerden dışarı çıkarmayasın.

[186] Hüküm 438

Kâvala ve Anabolu kâpudânına hüküm ki:

Hâlâ me'mur olduğunuz Trablusgarb'a varup gelinceye dek birbirinüzden ayrılmayınız emr idup vusul buldukda fermân-ı şerifim mucebince Trablus'a vârup gelup hizmetleri bitinceye değin birbirinüzden ayrılmayup gelüp göresin.

[186] Hüküm 439

Trablusgarb beglerbegine hüküm ki:

Hafza begi mektup gönderup livâ-i mezbûr kendüne tevcih olunup emr-i vârid evimizden buraya mukaddem livâ-i mezbûrda vâki olan Arab-ı kâle'de nöbetçi olan tevâif kullarını çıkarup sâbıka Tunus begi evlâdını umumiye-i mevâdd-ı âhmedi Kâfir yakasından gönderup kâle-i Hâfza'nın içine koyup kendülerine tayin eyleyup Hâfza'nın etrafında olan Garb diyarından yirmi bin mikdârı Garb'ı kendüne muavenet içûn getürdüp hâlâ dâhi asker cem' eylemek üzere olmağın. Müragât olunup müşarün-ileyh Hâfza'ya tâbi defterlerde nam vatan karine vârup içeru girmek mümkin olmayup Garb-ı cem-i isyân üzere olup şöyle ki Tunus ve Trablusgarb askerlerinden muâvenet olmayup ihmâl u tekâsül olunur ise ahvâl ü muhtell olur deyu mezkûr âsilerin haklarından gelinmesi bâbında emr-i ricâ etmeğin vardukda bu bâbda gereği gibi mukayyed olup ber-vechi isti'câl ol cânibde olan asakir-i nusret-i mâsir ile yarar tüfeng endâz ve kavas kifâyet mikdârı

[187] Hüküm 440

İlbasan begine ve Draç kadısına hüküm ki:

Sen ki kâdısın mektûp gönderup İlbâsan'a tâbi Peklin kâlesi'nin sâbıka kethüdâsı Süleyman şart-u sena üzere olup ayende ve revendeye rencide etdüğünden gayri nice fukâray-ı hilâf-i şer' üzere habs idup ve küffâr-ı heksâra tereke virup sâbıka kâle-i mezbûr dizdârı olan Hasan Ağa'nın ve sâir neferâtın dokuz ilin ulufeleride hilâf-i şer' alup dâhi Hasan Ağa'nın ve diğer Hasan Hüsn-i Nihadı oğlunun ve bâzı kimesnelerin dâhi civarlarını alup yakup bâzı binâlar bâsup ve Mehmed nâm Dürzî'nin çiftliğini basup kendüne mahrum idup fesâd-u şenaât üzere olduğını bildirmekde şer' ile

görülmesini emr idup vardukda mezkûru ele getürüp dâvayı hak idenler ile yarar idup göresin üzerine şer' ile sâbit olan hukuku bî-kusur eshâbını alıverdükden sonra üzerine avkle mevâd-ı sabit olup ne mâkule zulm ve teâddisi vardır sicil oldukdan sonra suret-i sicilleriyle mufassala yazup arz eyleyesin ki sonra emrime ne vecihle zarar olur ise mucebiyle amel oluna. Amma hin-i teftişde hakk-ı sariha tâbi olub tezvîrden ve telbisden şuhud-ı zûrdanolan hilâf-i şer' kimesneye iş olunmakdan ve bu bahane ile hilâf-ı vâkı' kazıyye arz olınmakdan hazer eyleyesin hakk-ı sâriha tabi olubudul eyleyesin.

[Yev]mü'l-İsneyn fî 17 Cemaziyelâhir sene 990 (9 Temmuz 1582)

[188] Hüküm 441

Diyarbekir beglerbegine ve kâdısına ve defterdârına hüküm ki:

Beyân virilen ve Bozbon begler ve millet ve sipâh kâdıları gidup getirdüp. Bundan akdem Kars Kâle'si tâ'mir olunur iken livâ-i mezbûr Yusuf bege virilmekle.

[189] Hüküm 442

Rüstem kethüdaya virildi.

Erzurum beglerbegine ve defterdârına hüküm ki:

Mektup gönderup Kars'a tâbi Ani ve Kağızman ve Geçivan gönüllülerin ve Şemud gedik alanlar tezkereleri yoklanup ellerinde Mirîmirân temessük bulunmayanların gedikleri ahz-ı tevcîh olunup ve hilâf-i kânun mutasarrıf oldukları mevâcib bâbında eminleride kayd-ı zabt ide ise deyu emr-i vârid oldukdan sonra geru hazineye Erzurum defterdâr emvâl-i hassa olan sancakbegleri ve ağaları araziyle deftere gedik kayd eyleyup kendü vâkıf olmağla serhad mülâzımlarından yarar kimesnelere tevcîh idup tezkereleri deftere vardukda bu gedik ahz-u kayd olunmuşdır deyu kabz olmağla gelup zulm idup feth-i hakaniden beru ise kayd edilen tezkereleri beglerbegi tevcîh etdüği tarihden hazine defterine kayd oluna gelmiş iken hilâf-i kânun birinci aylık mevâcibleri füruht olup tekrar tezkereye buyrulup târihi yazılup ol târihden vakitde kayd olunmağla fukâraya gadr olur deyu bildirmeğin vardukda bu bâbda mukayyed olup Kars ve Kağızman ve Geçivan ve Magosperd ve Zerdişâd ve sâirlerde gedik düşdükde Kars

beglerbegisi Ani emirlülerinden yarar olanlara tevcih idup müşarün-ileyhin tezkeresi mucebince deftere kayd olunup aher kimesne temessüküyle gedik kayd etdirmeyesin. Bu bâbda tamam ve ihtimâm idup uğur-ı hümâyunda hizmet iden fukâraya zulm olmakdan ihtiyat idesin sen ki defterdârsın Kars beglerbegisi mühürlü tezkere gönderdükde ol tezkere mucebince Erzurum beglerbegi sevkiyle kayd idup sancakbegi ve ağaları arazileri ile gedik kayd eylemeyesin. Bu bâbda dâima mukayyed olup mahlûl olan gedikleri yarar ve tuvâna […] yat ve baraka kullanmağın mâlik Rum yiğitlerine mukayyed olunup Tat ve Arap ve çengi tâifesine gedik kayd olunmakdan ihtiyad eyleyesin.

[189] Hüküm 443

Yatağan? ve Muğla kâdılarına hüküm ki:

Hâlâ flori altmış ve guruş kırkar alınup emr-i şerifim mecmûfakat bu vechile câri iken hâlâ taht-ı kazânuzda flori yetmiş guruşa alınup virildüği isti'mâ olundı. Husus bu bâbda mukaddema ahkâm-ı şerife gönderilmiş iken geru ana muhâlif vaz' olunmasın sebebi nedir bu hususda inayet olmanuz mukarrerdir **buyurdum ki** hükm-ü şerifim vusul buldukda bu bâbda her birinüz ziyâde mukayyed olup min bâ'ad flori altmış guruş kırka alup virdüği emr-i şerifime muhâlif vaz' olunmakdan ziyâde hazer eyleyesin. Emr-i şerifimin muktezâsında ihmal-i müsahelenüz i'lâm oluna veyâ emr-i şerifime mügayir altmış guruş ziyâde verildüği isti'mâ oluna ol bâbda beyân olunacak özrünüzhasıl olmayup külli mes'ul u maiyyet olmanuz mukarrerdir. Ana göre mukayyed olasın.

Bir sureti mütevelli Lâtif Efendi'ye Virildi.

İzmir kâdısına hüküm yazılsın.

[190] Hüküm 444

Medine-i Münevvere kâdısına ve Şeyhülhârem olan Mustafa'ya hüküm ki:

Bundan akdem Şam-ı Şerifi hazinesinden Cenâb-ı hilafet meâbım kabilinden yüz nefer kimesne üzeri altunla hac etdirilmesi içun her sene Medine-i Münevvere ahalisine bin altun gönderilmesi fermânım olmağla bu sefer gönderilen hac altunu şer'-i şerife

muktezâsınca ehline virilmeyup menâsikin hac nâ-ehil kimesnelere verildüği isti'mâ olunmağın. Min bâ'ad gönderilen bin altun menâsikin hac vâkıf, âlim ve ulemâ ve müderrislere ve sâlih ve fukâradan yetmiş bir nefer kimesne tevzî ve taksim olunup ulemâ ve müderrisin on nefer kimesneye yirmişer altun ve ulemâ ve sâlihden on beş nefer kimesne on beşer altun ve fukara ve zuâfaya kırk beş nefer on ikişer altun verildikden sonra bâki kalan kırk beş altunla bilfiil Medine-i Münevvere'de Türbe-i Hazreti Seyyidül En'am Aleyhi eftâlül-salat ve selâtin ve Aleyhi hizmetinde olan Cafer –i Halife zide kadruhu tayin olan kimesnelere ise maan cenab-ı şerifim içun hac eyleyup ve hac idecek kimesnelerin üzerilerine nâzır olup mezâhib cânibinde vâki olan ihtilâf-ı kâbil imâm-ı Azam kâvli üzere görüp tamam şerâit üzere hac etdürüp ve müceddeden vaz' olınan kanadil ve buhurdan ve şemilerin yakmasın ve hafızların ve tilâvet-i fermânım olan aher en'amzevâtların üzerilerine nâzır olup bi't-tamam okutdurup bir nesne hâli komayup gereği gibi görüp gözetmesini emr idup **buyurdum ki** hükm-ü şerifimle vardukda bu bâbda onât-ı vechile mukayyed olup emrim mucebince Şam şerifinden gelen bin altun hac akçesini ulemâ ve müderrislere ve sâliha ve mesâkininden tayin olınan mikdârı kimesnelere vech-ü münâsib görüldüği üzere tevzî-i taksîm eyleyup bâki kalacak kırk beş altunu hakkı nâzırda alup mutasarrıf olup vesile-i hac eyleyup tayin olınan şerâiti İmâm-ı Azam kavli üzere tamamı riayyet idup ve müceddeden vaz' olınan İmam-ı şerife ve ümerâ-i lâtifin ve kanadil ve buhur ve şem-i anların dâhi üzerilerine nâzır olup şem'ileri kanadil ve buhurları yakup hıfz-u hırâset eyleyup imam ve umerâ ve zevâtların azli ve bâzısı tevcih ve tâyin müşarün-ileyhe tasarruf olunmuşdır. Min bâ'ad halktan bir ferde dahl u taarruz etdirmeyup mâni ve mezâhim olmaya.

[191] Hüküm 445

Aydos kâdısına hüküm ki:

Yeniçerilerim Ağası Ferhad adem gönderup taht-ı kazanuzda vâki olan arpalıklarından Kara Ömer nâm mezrâsının hududu görülmesi fermân olunıp husus-ı mezbureye mübâşir tayin olınan dergâh-ı muâllam çavuşlarından idup üzerine varılup görüldükde zikr olınan Kara Ömer mezrâsı Cerike ve Sarıkum Nâm karyeleri yanında vâki olup mestur olan karyeler dört nefer sipâhiye ber-vechi iştirâk tımar virilup sipahilerin bâzısı mesâ-i tâyinde sâkin olunmağda mesturları müesser olmayup cemîleden birisi mezrây-ı

mezbûreye kârin yerde yollanup dâvet oldukda müşteriklerim zâimlerdir ve yine vekilleri […]

[192] Hüküm 446

Bosna beglerbegine hüküm ki:

Südde-i sa'âdetüme arzuhal sunulup kaza-i mezbura tâbi kasaba-i Hersek de sâkin olan Kuraşiyyet ve Selâdiyyet? kalpazanlar kalıp akçe bulundurduğu arka virup ellerinde altun ve guruş ve kalıp akçe bulunduğu ve fitne-i pare subaşıları ve yerlü naibler murâdlarınca akçelerini alup üzerilerine şer' ile nesne sâbit olmadı deyu ıtlâk etmeğle kalıb akçe ve altun ve guruş günden güne ziyâde olmakdadır deyu i'lâm olmağın **buyurdum ki** vardukda bu bâbda gereği gibi mukayyed olup mezkûrları ve kalpazanlığla meşhur mutasarrıf kimesneleri hapsedip ele getürüp ahvallarini hak üzere şer' ile teftiş idup göresin ve ellerinde i'lâm bulınup üzerilerine nesne sabit olur ise sicil eyleyup kendü varup habs idup suret-i sicilleriyle yazup arz eyleyesin. Ama bu bahane ile kendü hallerinde olanlara mücerred celb-i ahz içun dahl u tecavüz olunmakdan ve hilâf-i şer' akçelerini almakdan hazer idesin.

[192] Hüküm 447

Kâtib Mustafa Beg'e virildi.

Fî 18 Cemâziyelahir sene 990 (10 Temmuz 1582)

Beyşehri sancakbegine ve livâ-i mezburda olan kâdılara hüküm ki:

Sen ki sancakbegine mektûp gönderup Beyşehri sancağında bâzı karyeler serbest olmağla nice ehl-i fesâd ve softazâde haramzâdeler fesâd idup serbest olan karyelere varup fesâd ve şenâatleri sabit ü zâhir olmuşken zikr olınan haramzâdeleri ele getürilmesi murâd olundukda sâhpleri mâni olup karyelerimiz serbestdir deyu ele virmedüklerini bildirdüğü ecilden **buyurdum ki** vardukda taht-ı kazanuzda olan serbest karyeler sahibleri muhkem tenbih ve tekayyüd eyleyesin ki anun gibi fesâd ve şenâat idup vârup karyelerine ilticâ etdüklerinde ele virmeyup anlar ve muhâliflde eylemeyeler ki ahvâlleri şer' ile görilüp şer' ile lâzım gelen a'dâ idamları ve kendü reâyasından fesad ve şenâat idenleri meclis-i şerân ihzâr idup mârufda şer' ile görilüp ehl-i fesadın

hakkından geline anun gibi hariçden varup iltică idenleri ele virmesi ve kendü reâyasından fesad üzere olanları meclis-i şerân'a gönderilmekde taallül ü inâd iden serbest sahibleri kimler ise yazup bildiresin ki ol ehl-i fesad olanlara olacak anlara ola.

[192] Hüküm 448

Ademine virildi.

Leh kralına nâme-i hümâyun:

Bundan akdem hâssa nâdim olan zâimlerden Mahmud vilâyet-i meşhûreden hassa-i hümayunumuza müteallik semmur kürk ve bazı metâ' almak içun hizâne-i âmireme bbir mikdâr altun ve libas ile ol canibe irsâl olınup fermân-ı şerifim mucebince alınan samur ve sâir metâdan ve memleketinizde bey' ve şirâ etdüği metâdan âdet ve kanun üzere para ve gümrük taleb etdirmeyüp varış ve gelişde kürkleri ve sâir esbâblarına ve ademlerine ahd ü emâna muhalif kimesne dahl etdürülmeyup ve ol câniblere müteallik tekâlif teklif olunmamak içun nâme-i hümâyunumuz dahi sâdır olmuş iken hâlâ müşarün-ileyhin zikr olınan esbâbıyla ve cenâb-ı emâret-me'âb Mehmed Giray Han dâmet me'âlihinin hazinesine gelur iken vilâyet-i Lih'e tâbi' Cerkes Kirman[?] menzilci[?] yolların basup yirmi deste samur ve yirmi aded sincab kürk ve on beş deste lavda[?] ve on aded kakım kürkü ve yirmi bin aded nakd-i Osmanî ve beş res' cariye ve dört res' kavlen[?] ve yirmi res' dahî atlarun alup yüz elli nefer ademlerin katl etmişler idi vilâyetinde ehl-i fesâd u şenâat ve müdahil yol basub gâret ü hasâret idup ta'addî eylemeğe mukayyed olmayup ele getirüp hakkından gelinmesi memlekete hıfz u hırâset etmeyup ibtihalinden yâhud Asitâne-i saâdetimden olan dostluğunuzda nev'an adem-i ashabındır husûsan gâret olınan hâssa-i hümâyunum bazergan merdumlarıdır ki nâme-i hümâyun vusul bulduğu gibi kadimden Âsitâne-i Sa'âdetimize olan vüfûr-ı sadâkat ve ihlâsınuz mûcebince bu husûsa yazları kendünüz mukayyed olub zikr olunan akça ve esbâb ve esir ve davarları gâret idup bir vechile hakâret eyleyeni […] buldurub dâhi beyân olınan metâ'ı ve esbâbı buldurup hakkında olunan ahd mucebince bî-kusur alıvirüb müşarün-ileyhe yazup teslim idup dâhi ehl-i fesâda asla rahat virmeyüb bir mufassala haklarından gelesin ki sâ'irlerine mûcib-i ibret ola ve sabıka irsal olınan nâme-i hümâyunumuz mûcebince yolda ve izde bir ferde dahl ü ta'arruz itdirmeyüb emîn ü sâlim bana ulaşdırasın.

[Yev]mü's- Sülâsa fî 18 Cemaziyelâhir sene 990(10 Temmuz 1582)

[193] Hüküm 449

Hassa'ya virildi.

Fî 19 Cemâziyelâhir sene 990(11 Temmuz 1582)

Diyârbekir beglerbegine hüküm ki ve Ruha Kâdısına hüküm ki:

Ruhâ Mahkemesi nâibi Yusuf mektup gönderup Kilis sancağına tâbi İnâyet-i hakaniyeden beru Ruhâ sancağında Lala Virâne? Nâm karye mütemekkinlerinden olan Belender kethüdâ ve Mehmed ve Hayreddin ve Nureddin ve Musa ve Hızır ve Halil ve Hasan ve Belender ve diğer Musa ve Sinan ve diğer Hızır ve Sinan nâm kimesneler mahkemeye gelup ve kâzâ-yı Kilis'e tabi kendü halimizde olup kimesneye hazer ve ziyân ve şer'ân vâki olmamış iken Samsad sancakbegi olan Sinan begi asla bizde bir hakkı yoğ iken gelup nice atlu ve tüfeng-i endâz ademleriyle evlerini basup iki bin koyun ve on bin res' at ve iki res' katır ve kırk res' öküz ve kırk res' dâhi inek ve yirmi dört res' merkep ve bi'l-cümle ederi yerde bulınan esbâb u eyyalleri gâret u yağma idup bilâ âherde evin iltifâkı üzere habs idup teâddi idup eyledi. Fi'l-vâki kifâyet ve kimesne harâmi yatağı var ise haber etmenizde sâkinler şer' ile perâkende zulm ü teâddi eyledüğünde fitne-i şer'i etrafında ademler gönderilup varan esbâbları mezkûra teslim idup dâvâ ve nizâ etmek var ise şer-i şerife vâki olan vusul olundukda asla itâat etmeyup ve mezbûr Sinân'ın Diyârbekir begi mal defterdârı ile sâlâh olmak içun Ruhân'a gelup geru sancağına davet eyledükde reayaya ne kâbil zulm idup ve cemâat-i mezbur kendü hallerinde olup kimesneye zarar u ziyân etdürmeyup bi-kes perâkende iken müşarün-ileyhe zulm ve teâddi eylemişdir deyu isyânı vilâyete haber virdüklerini bildirup arz-ı ifâ etmesin**buyurdum ki**vardukda ihzâr u husâma idup bundan akdem bir defâ şer' ile görilüp dahl olmuş olmayup on beş yıl mürûr virilmiş değil ise bi- hâsebi'ş-şer-i şerifim hak üzere teftiş eyleyup göresin kâdıya arz olundığı gibi ise şer' ile sâbit ve zâhir ola ol bâbda muktezâya şer'i kâvimle amel olup sahibü'l-şer' tevcih olan şer' ile hükm idup ana viresin.

[193] Hüküm 450

Ademlerine virildi.

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Hâliya Bâğri olup zuâmadan Mahmud bundan akdem voyvoda zamanında hassa-i hümayunuma müteallik aded kürk ve bâzı metâ' almak içun hizâne-i amireden bir mikdar altun ve esbâb ile vilâyet-i Moskof'a irsâl olunmuş idi. Hâliya müşarün-ileyh vilâyet-i mezbureye vardukda edâ-i hıdmet etdükden sonra geru Asitane-i sa'âdetüme mevcud olmağın. **Buyurdum ki:** Müşarün-ileyhe gelup Bogdan'a dahil oldukda alât u kânun üzere getürdiği kürklerden ve sâir esbâblardan ve metâdan ellerinde olan emr mucebince gereği talep olmayup kendüne ve adamlarına ve davar ve esbâblarına dâhi yolda ve izde ve menâzil-i merâhilde bir ferdi dahl etdürmeyup virâne olan yerlerde muavenet etdirüp emin ü sâlim gönderup avk u te'hir etdürmeyup memâlik? yanında envâi ikdâm ve ihtimâm eyleyesin.

[193] Hüküm 451

Dergâh-ı Ali bevâblarından Mustafa'ya virildi.

Fî 18 Cemâziyelâhir sene 990(10 Temmuz 1582)

Mısır beglerbegine ve Reşid kâdısına hüküm ki:

Vezir iken vefat olan Ali Paşa'nın nefs-ı Reşid'de iskele bina eyledüği hanın içinde tüccâr tâifesi ve şeker ve dokuz batman keten vilâyetden gelen ketenden ma'âda zikr olınan hanın iskele Petrinç? ve Rodos ve ademlerine gelür ise otuz yıldan beru narh-ı rûzi üzere âid olan mahsulü kabz olunur iken mahallerden bâzı kimesneler sart-ı vâreste var iken iskeleye muhâlif teâddi eyledükleri i'lâm olunmağın **buyurdum ki** hükmü şerifimle vardukda şart-ı vâki Mısır'a gelüp göresin. Fî'l-vâki i'lâm olunduğı gibi olup şart-ı vâki muhâlif hükmü hümayunum virilmiş değil ise şart-ı onât ecilden muhâlif kimesneye iş etdürmeyesin.

[Yev]mü'l-sülâsâ fî 18 Cemâziyelâhir sene 990(10 Temmuz 1582)

[194] Hüküm 452

Divân-ı hümayun kâtiblerinden Mahmud virildi.

Fî 18 Cemâziyelahir sene 990(10 Temmuz 1582)

Mizistre Begine ve Moton ve Koron kâdılarına hüküm ki:

Sen ki sancakbegisin südde-i sa'âdetüme mektup gönderup Koron'a tâbi kaleye vardığında fukâra reâya ve berâyası ve zulmden fet ızdırâbda olmağla zulm-ü teâddi idenlerin kimlerin etdüği mâlum olmak içun kadı mahkemesinde kurulmuş eyledikde… [Bu hükmün devamında yazılar birbiri içine girdiği için okunamamıştır.]

[194] Hüküm 453

……hacısına virildi.

Fî 20 Cemâziyelâhir sene 990(12 Temmuz 1582)

İstanbul ve Galata kâdılarına hüküm ki:

Mahmiyye-i İstanbul'da zâhire getürilen……. Ve tüccâr tâifesi rikâb-ı hümayunuma rikâ' sunup Mahmiyye-i mezbûrda olan iskele ve gümrük eminleri ve sâir mültezim tâifesi ekseri Yahudi tâifesi olmağla cem' …… ve sâir ……Yahudi taifesi……eminleri Yahudi tâifesinden……eyledüğünde…….. sureti ve ulemâ ve sâliha ve neferâ? Tâifesi envâi nizâ… [Bu hükmün devamında yazılar birbiri içine girdiği için okunamamıştır.]

[195] Hüküm 454

Süleyman Çavuşa virildi.

Fî 18 Cemâziyelâhir sene 990(10 Temmuz 1582)

Ilgın ve Doğanhisâr ve Akşehir kâdılarına hüküm ki:

Düstûr-ı Ekrem ilâ ahirihi vezir-i azam Sinan Paşa *edâmel'lahu te'âlâ iclâlehu'ya* kendü develeri nefs-ı Ilgın'da kışlık kifâyet mikdârı arpa ve samanları narh-ı ruzi üzere

akçesiyle cem' ve tahsil etdirilmesi babında emr-i şerifim ricâ etmek **buyurdum ki** hükmü şerifim vâcibü'l-ittimâumla vardukda kâzâ-i mezburda bu defâ kışladuğı dogru kendü develerine kifâyet mikdârı arpa ve samanı narh-ı ruzi üzere akçeleriyle aldırup müzâyeka çekdirmeyesin ama bu bahane ile kimesneye zulm ve teâddi etdirmekden hazer eyleyesin. Bu babda dergâh-ı Ali çavuşlarından Süleyman Çavuş zide kadruhu mübâşir sevk olmuşdır.

[195] Hüküm 455

Sefer Çavuşa virildi.

Karlıili begine ve İnebahtı ve Karlıili kâdılarına:

Eski mukataası üç bölük akçesini kifâyet olduğından gayri âtik ve cedîd bakâyası tâhsil etmek maksad oldukda yüz bin akçe terâkki ile buraya tabi Karlıili sana inâyet olunmuşdır ol babda zikr olınan bakayadan ceime-i nesne tahsil eyledüğinden ma'âda sana[…] değin dâhi nihâyet yokdır (silik) olmağın. Sancakbegi olmuşsa **buyurdum ki** hükm-ü şerifimle dergâh-ı muâllam çavuşlarından Mehmed Çavuş zide kadruhu (silik) üzere olup şöyle ki uhde etdürdüğün üzere uhdene lazım olan hazineye rûusundan bâkiye irsâl eyleyesin deyu âmel almağla koydurup esnâ-i inâyet olmak mukarrerdir ana göre basiret üzere olasın.

[195] Hüküm 456

Sahip kapucısına virildi.

Fî 18 Cemâziyelahir Sene 990(10 Temmuz 1582)

Sâbıka Canik begi olup İnebahtı sancağı virilen hüküm ki:

Bundan akdem sana İnebahtı sancağı tevcih olınup emr-i şerifim gönderilmiş idi hâlâ mezbur inayetten Cânik sancağı geru sana mukarrer olup emr-i sâbık üzere Demurkapu'ya girmesi fermanım olmuşdır **buyurdum ki** hükm-ü şerifim vusul buldukda emrim üzere Cânik sancağına kemâkân mutasarrıf olup sâbık irsâl olınan emrim üzere sancağının zuâma ve sipâhileriyle kânun üzere cebe vü cevşen ve cebelü ile müretteb ve mükemmel düşmen yarağıyla çıkup olduğun mahalde gemilere binup

Kefe'ye varup anda serdar olan *ifitihâ'rül ümerâ'ül-kirâm* Cafer dâme ikbâluhu ile Demurkapu'ya varup hizmetde bulunasın.

[195] Hüküm 457

Dergâh-ı muâllam çâvuşlarından Cafer'e virildi.

Fî 18 Cemâziyelahir sene 990(10 Temmuz 1582)

Sâbıka Kızânlık kâdısı olan Mevlana Abdullah'a Hüküm ki:

Sağ kolun aşar defterlerinin külli celebleri hark ve kerime olunması vilâyet-i mezbûrenin celebi tahrir olunması irâd olunmuş idi. Sonra padişahaneme? Gönderilup sabıkâ hazine-i amirem defterdârı olan Mehmed dâme uluvvühu zikr olınan celeblerden noksanını çırak Eymürcü bâli yazılmış celeb defteri müşevveş olmuşdır. Bu müsvedde henüz vâsıl Mevlana Şucâ ile dergâh-ı muâllam çâvuşlarından Hasan Çâvuş sevke gönderup Mevlâna-yı mezbur ihrâç eylemiş idi halen meğer ittihâd ve ilâm olmağın ve şimdiye değin defterin muâccelen südde-i sa'âdetüme gönderilmiş fermanım olduğuna hizâne-i amirem defterdârı olan Abdullah dâme izzuhu arz virmeğin **buyurdum ki** hükmü şerif mesâhib-i şer-i şerife ameli dergâh-ı muâllam çavuşlarından Cafer Çavuş zide kadruhu vardukda emrim üzere şimdiye değin yarar eyledükleri defteri ber- vechi isti'cale irüşdüresin dâhi te'hir ve tefâhhus eyleyesin.

[Yev]mü'l-Erbâ'a fî 19 Cemâziyelâhir sene 990 (11 Temmuz 1582)

[196] Hüküm 458

Mezkurun ademine virildi.

Karaman muharriri olan kâtib Mustafa'ya hüküm ki:

Südde-i sa'âdetüme mühürlü tereke gönderup mukâddeme emr-i şerife vârid olup vilâyet-i mezbûrda olan tımarlar hisselerin defter-i cedid müstâkil kayd eyleyesin. Emr-i fermânım olmağın. Emrim mucebince müstâkil kayd etmek istediğinüz subaşı kaleminden yedi sekiz dâhi ziyâde sipâhilerin hisseleri olmağın. Her birisin baş kalemi sana tâyin eyledü müzâyeka virdükleri bildirdüğün ecilden temessük ile görülmesini

emr idup **buyurdum ki** hükmü şerifim vusul buldukda bu bâbda ne vechile temessük alur ise ihrâç idup müeccel eyleyesin.

[196] Hüküm 459

Sahibine virildi.

Fî 19 Cemâziyelâhir sene 990(11 Temmuz 1582)

Halep beglerbegine ve kâdısına ve defterdârına hüküm ki:

Hâliyâ ahâli-i vilayet Mehmed nâm kimesne dergâh-ı muâllama arzuhal sunup mahmiyye-i Haleb de vâki mütevelli Mehmed Paşa evkâfından bundan akdem mütevellisi olan Hoca Osman nâm kimesne evkâf-ı mezbureden mezburun babası Seydi Ahmed icâresiyle iki bin kereste ve sâir evkaf-ı mezbureye müteallik eğer dükkân ve eğer mâhzen ve eğer karbansaray ve hamam ve gayri bil cümle icâresi dahil olan mülâkı cıkarır ve ekseri kimesneleri icâze-i seniyye ile virup tâyin olınan icârelerin cem' ve kabz eylemişler ber-mucebi emr-i Ali sekiz şâhi beratınuz iken Merhum Hoca Osman cebren dokuz şahi ve iki pâreye nesne-i cerîmedenyüz altun alup ve icâret alup kabz eyledüğüne temessük virmeyup taallül te'hir idup yanında zaman mürur Etdüğünden sonra vakfa aid olan icâreleri her zilhicce alup kabz eyledüği ellerinizde temessüküm yokdur deyu sene-i düyundan cebren tekrar icare akçesi alup mezbur Mehmed'in babası Seydi Ahmed'in gıyâbında bin yüz seksen icar akçesi vardır deyu sicil etdirüp ibrâz eyledükde mezbur Seyyid Ahmed bu hususda atika olmuşdır deyu efendi görsün deyu dimekle huccet-i şerife muhkem taarruz itdirdüğünden ma'âda seksen yaşına her bir….tutup bu sene rençber ve ellerinde yek-cihet olup birkaç gün aç ve susuz vekilin birkaç gün dahi kâl'ada habs idüp vekilin hizmetinde hasta ve zebûn olmağlaaşağı kâl'aya indirüp dördüncü gün babası omzunda fevt olup külli zulm ü teâddi eyledüğini bildirmeğin **buyurdum ki** vardukda bu babda onatı vechîle mukayyed olup ihzâr idup bir defâ şer' ile görilüp dahl olmuş olmayup on beş yıl mürûr etmiş dâhi ber tâhsil emr-i şer-i kâvimle tamam hak üzere teftiş idup göresin arz olunduğu giru alup mütevelli mezbur şer-i şerife muhâlif ve şart u vâkfa mügâyir sene-i düyûna ol vechile zulm ü teâddi eyledüği mezbur Seydi Ahmed anun tarafından fevt olduğu şer' ile sâbit ü zâhir alur ise müstevfâ olan hukuk-i şer'imle dâhi bi hüküm idup bi kusur virdükden sonra

kabili sâbit tâifesinden ise habs idup arz eyledükden sonra ise bu babda şer' ile lüzum geleni icrâ idup göresin.

[197] Hüküm 460

Sultan Selim mütevellisi olan Mustafa'ya virildi.

Fî 20 Cemâziyelâhir sene 990(12 Temmuz 1582)

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Kıdvetü'l-ümerâ'il-kirâm Bender sancakbegi ile Akkirman kâdısı südde-i sa'âdetüme mektûp gönderup Kili ve Akkirman kâdılarına ve Boğdan sınırında Merhum ve mağfurleh Sultân Selim Hân tâbe-serâhu'nun imâreti evkâfından olan karyerinin mukaddemâ emr-i şerif ile sınurları görilüp tâyin olunup sınurnâme virilup tâyin olınan sınur dahilinde olan ekin mahsulü vakf tarafına zabt olunur ki senin tarafından bâzı kefere dahl idup vakfın sınurında sahip olan mahsulı alup zabt idup vakfa gadr olunduğu i'lâm olundukda Boğdan sınurında olan evkâf-i mezburda karyelerinin muhtar sınurları ve ahâlinde mahsul vakıf-a kimesneye dahl etdürmeyesin deyu sana hükm-ü şerifim virilmişken hâlâ giru ona mügâyir senün tarafından dahl u tecaviz olduğunu i'lâm etdükleri ecilden mes'ul olmuşdı **buyurdum ki** vardukda bu bâbda bizzat mukayyed olup ol tarafda olan adamlarun tenbih-ü tekayyüd eyleyesin. Evkâf-ı mezbur karyelerinin mukâddema tâyin olınan sınurlar dâhilinde olan mahsullerini ber vechile dahl-u tecaviz etdürmeyup irüştürmeye muhâlif iş olmakdan ziyâde hazer eyleyesin.

[197] Hüküm 461

Alacahisâr sancağı muharriri Zâim Hüseyin'e hüküm ki:

Hâlâ livâ-i mezburun müceddeden tahrir olınan icmâl ve mufassal defterlerini torbaya koyup mühürleyup alet-tâcîl südde-i sa'âdetüme irsal olunmak emr idup **buyurdum ki** vusul buldukda asla te'hir ve terâhi eylemeyup livâ-i mezburun müceddeden tahrir olınan icmâl ve mufassal defterleri fermân-ı şerifim üzere torbaya koyup mühürleyup yarar adamlarıyla ber-vechi isti'câl Asitâne-i sa'âdetüme irsâl eyleyesin. Avk u te'hirden ziyâde hazer eyleyesin.

[197] Hüküm 462

Üsküp begine ve kâdısına hüküm ki:

Livâ-i mezburede ve nâhiyesinde üç bin akçe tımara mutasarrıf olan Mehmed'in bundan akdem mutasarrıf olduğı tımarı arzen mahludür deyu arz olundukda ahere virildiğüni bildirmişsin hak üzere görülmesini emr idup **buyurdum ki** vardukda hak üzere teftiş idup isyan olınan vâka mıdır yoksa arz ol vechile muma-ileyhin midir nicedir vuku üzere yazup arz eyleyesin.

[198] Hüküm 463

Delvine begine ve Mızrak kâdısına hüküm ki:

Sen ki kadısın südde-i sa'âdetüme gelup mektup gönderup bundan akdem emr-i şerife vâcibü'l-ittibâ'um vârid olup düsturu'l-ekrem ilâ-âhiri Vezir-i âzâm Sinan Paşa *edâmel'lâhu te'âlâ iclâlehunun* mutasarrıfı olduğın hassalarından taht-ı kazanuzda vâki Ayânam karye vermesin. Sınuri dahilinde olan umumi yerlerun mahsulü Parga nâm kâle keferesi dahl idup müşarünileyhe müteveccih olan öşr-ü galatlı ve öşr-ü semere zabt idup ve müşarünileyhin yazılu reayasından cizye deyu akçesini alup zulm ve teaddiden hâli olmadukları vâki ise Parga keferesi muhkem tenbih idup min bâ'ad müşarünileyhin hassalarından mezbur mezrasın mâmulüne olan sınur dahilinde olan yerlerinin mahsuline dahl-u taarruz etdürmeyup mahsulünden biraz alup kabz eylemiş ise bâde subud giru bi-kusur alıvirup teâllül ü nizâ etdürmeyesin deyu fermanım olmağla ber-muceb-i emr-i Ali zikr olınan ise ile kale-i Parga kurbinde vâki olan […] kalesi varılup ve parga keferesine yarar ihzâr kale ihtiyarları gönderilup Parga kafirleri davet-i şer' olunduklarında Pezvendî kemeri nâ pâyvendi ve korkosu begleridir. Siz ki muhkeme göre Armatez? Şer'-i şerife iltifât ve emr-i münîfe itâat etmeyup gelmeyecek karyeleri mezburede el çekip dahl eylemeyesin deyu tenbih olup asla tenbih olmayup cem'ân hububât ve rüsûmâtı kale-i mezbure keferesi fuzulen zabt eyledüğini i'lâm eyledüğin ecilden **buyurdum ki** vardukda fi'l-vâki kâdıya arz olunduğı gibi ise bu makule şer-i şerife ve emr-i şerife itâat olmayanları getürmeyi teaddi ve tecaviz idenler kimler ise habs idup ve tedârikle ele getürüp ber-mucebi şer-i kâvimle haklarından gelesin. Ama bu bahane ile kendü hallerinde olanlara dahl olınup ve ehl-i fesad celb ü ahz olunmağla himâyet olunmakdan ziyade hazer idesin.

[199] Hüküm 464

Van beglerbegine hüküm ki:

Rum Begi mektup gönderup Rum sancağı ile beraberdir. On bir günlük yol mezbureden iki günlük yol ilhâk olup ve virmedüği halen Ebrihân dedikleri Mülhid anda sâkindir. Rum sancağıyla serkeşleri olup Kızılbaş bu maaşı

[Yev]mü'l-Hâmis fî 20 Cemâziyelâhir sene 990(12 Temmuz 1582)

[199] Hüküm 465

Hasan kethüdana virildi.

Van beglerbegine hüküm ki:

Hakkari Zeynel Beg'in ademleri Abdel Beg ve Hizân Beg dâme izzuhuya Kızılbaş virilmesi memnu olan bakır ve sâirenden üç bin altunlık göndermişler iken ele girmeyup keramet olduğı i'lâm olundı. İmdi bâkır Kızılbâş'ına gelmesi memnu'dır **buyurdum ki** vusul buldukda bu bâbda bizzat mukayyed olup bir defâ memnu' olan malımdan Kızılbaş gönderilmekden ziyâde hazer eyleyesin ve halen kerâmet olan bakırı dâhi defter idup mufassalda hıfz etdüresin.

[199] Hüküm 466

Karaman beglerbegine hüküm ki ve Konya ve Kırşehri Kâdılarına hüküm ki:

Hamase kâlesi mustahfızlarından Hacı gelup kale-i mezbur dizdârı olan Yusuf kale-i mezburunun kapu demurlerin ve cümle yarakların ve anbardan yüz müdüre buğday yükün satup kemisin ve bey' etmişler deyu i'lâm etmeğin **buyurdum ki** Hükmü şerifim vusul buldukda bu bâbda gereği gibi mukayyed olup mezkûr dizdârın ahvâli hak üzere teftiş idup göresin. Fi'l-vâki mezkûr dizdârı kale-i mezburun sâdır suretini yazup ve Mirâlay ve bizzat ellerinde yazup ekl ü bey' eyledüği muhkem midir üzerine ne vechile sair alırsa hesap idup suret-i sicil ile yazup arz eyleyesin. Ama hesabı teftiş-i hak üzere olup hilâf-ı vâki kâdıya i'lâm etmekden hazer eyleyesin.

[199] Hüküm 467

Sahibine virildi.

Üsküp begine ve kâdısına hüküm ki:

Livâ-i mezburdan ve nâhiyesinden üç bin akçe tımar mutasarrıf olan Mehmed'in bundan akdem mutasarrıf olduğı tımarı ırsen kıl'âya deyu arz olundıkda emr virildüğini bildirüp hak üzere görülmesini emr idup **buyurdum ki** Hükmü şerifim vusul buldukda hak üzere teftiş idup göresin. İsti'mâmız olınan hususa hak vâki midir bir hayli ırsen ol vechile arz olunmağla eylemişdir nicedir dava üzere yazup arz eyleyesin.

[199] Hüküm 468

Hınıs sâbık begine hüküm ki:

Hınıs sancakbegi mektup gönderup livâ-i Hınıs yaylaklarına gelup Ulusat tâifesi yerine aşiret olup kimi muti ve kimi isyân üzere olup yaylaklarından meraya ahvâl arâlarından nice ehl-i fesadlarıda cem' olup Müslim Türk'den atlar ile bagi asker ma teaddi elli ve altmış kimesne cem' olup Kürdi fukâranın mallarunı ve eşyalarını cebren talân idup ve ekinleri ve çobanları deyu yayaları ve koyunları yürüdüp çeküp ve çekmeyup dâhi sâadetüme çekdikde nice çuval getürüp terekelere doldurup muhkem kimesneler yaylağa geldüklerinden haber yolladı deyu terekeyi giru sahiblerine emânet koyup kimesnelerin geldiklerinden alup bildikleri kimesnelerin taze avretlerini cebren alup bizim avretlerimizin yerine doğursun avretleriniz tazedir deyu alup gidup yerine yerlü alınmayup bu makule zulümlerin nihâyeti yokdur şer' ile ahvalleri görülmesi içun meclis-i şerân dâvet olunduklarından firâr idup sâhib-i hükümete varmağla eshâb-ı hükümet hakları alınıpvirilmeyup kalduğını bildirmeğin bunun gibi ehl-i fesâd-u şenâatden firar idup dahi taht-ı hükümet ki üzerilerine müşarün-ileyh tarafından adem varup taleb eyledikden davaları mahalinden şer' ile görülmesi içun yarar ademlere koşup mahal cânibe göndermesi emr idup **buyurdum ki** Hükmü şerifim vusul buldukda anun gibi ahl-i fesad firar idup sâhib-i hükümetin adamları ki müşarün-ileyh eshâb-ı hukuk ile ahvallerini şöyle görmek içun taleb eyledikden sonra tedarikle ele getürüp yarar adamlara koşup mahal-i sa'âdetüme irsâl eylesin ki ahvâlleri şöyle görülüp hak sâhibine vâsıl ola.

[200] Hüküm 469

Karâman muharririne hüküm ki:

Bundan akdem Karaman çavuşlarından bâzıları südde-i sa'âdetüme gelup tımarlarımızın baş karyeleri akçesi virilmişdir deyu şekvâ itmekle görülmesi içun ahkâm-ı şerifimle virilmiş. İmdi sen dâhi dergâh-ı mu'âllama doğru mektup gönderup baş karyeleri müstâkılen kendülerinin olmayup dâhi nice sipahilerin kusurları olmağla münâsip olanlarına virup ekserinin tımarları iştirâkden hâlâs idup müstâkil eylediklerini i'lâm eylemişsindir **buyurdum ki** Hükm-ü şerifim vusul buldukda Karaman çavuşlarından ve zuama ve erbâb-ı tımardan şunların ki zeâmet ve tımarlarından baş karyelerinden hisseleri olmayup müstâkil olan ol asiller hassı hümâyunuma bırakır ise giru ellerinden ifâ iden ama baş karyelerinden hisseler var ise baş karyelerdir dediklerini amel etmeyup teftişe münâsip ise ana virup bu bâbdan hükm-ü şerife dahi ibrâz iderler ise vecih-i mâ'mul ve mümkin ise hak üzere görüp ber-vechi adâlet-i tevzî eyleyesin.

[200] Hüküm 470

Bölükbaşı kethüdası Bedir Kethüda'ya virildi.

Fî 22 Cemâziyelâhir sene 990(14 Temmuz 1582)

Dâdyan Melik'e hüküm ki:

Kâdimden Asitâne-i sa'âdetüme olan husus-ı tuğyân muktezây-ı şer? Baş içun Econ Melikle yekdîl ve yekcihet olup eğer Simon bi'l-fiil teslimse deftere alup giden asâkir-i mansûreme ve memâik-i mahruseme tecâvüz etmek ihtimâli olur ise siz dâhi fırsat el virdüği üzere mahalli iktizâsına göre Simon'un vilâyeti üzerine varup gâret ü hasâret eylemenüz emr idup **buyurdum ki** Hükmü şerifim vusul buldukda fermân-ı şerifim muktezâsınca çiftlükde mezkûr olan sadâkat ü istikâmeti zuhura getürüp baş Econ Melike yekdil ve yekcihet olup Simon tarafından bu ayrı hareket sâdır olur ise siz dâhi yarar âzebân[…] ademleriniz ile Simon'un üzerine varup vilâyetde gâret ü hasâret eylemeyup muhkem hakkından gelup dîn ü devlet-i hümâyunuma müteallik […] tâhsil Etmesi babında Envâ-i ikdâm ve ihtimâmın vücuda getüresin. Husus-ı mezburdan sâdır olan şecâat ve şehâmetiniz mügâyir envâi[…] hüsrevânemle kıdvetü'l-bâli olması mukarrerdir ana göre mukayyed olup ihtimâlden kusur komayasın.

[200] Hüküm 471

Müşarün-ileyhin kethüdası olan Osman'a virildi.

Fî 20 Cemâziyelâhir sene 990(12 Temmuz 1582)

Kefe beglerbegine hüküm ki:

Südde-i sa'âdetüme mektup gönderup Mahmiyye-i Kefe'nin vâki olan neferlerine mevâcipleri virilmesi ile ekseri perâkende olup kale muhâfazasına cüz'i adem kalup ziyâde adem ile kâle-i muhafazası mühimmatdan olmağın hâla Demurkapu'ya fermân olınan silâhdarlar zümresinden Pir natuvân olup sefere iktidârı olmayanlarından yüz nefer mikdârı kâle muhafazası içun alıkonulmasını arz etmişsin. Ol bâbda dâhi yerine her ne demiş isen mâlum oldı. İmdi Demurkapu'ya fermân olınan silâhdârlardan kâle muhafazası içun kimesne alıkonmağa ve gadra rıza-i hümâyunum yokdur giden nefer yerine adem tedârik olunmayup konılmak emr idup **buyurdum ki** Hükmü şerifim vusul buldukda perâkende olan neferler yerine fermân-ı şerifim üzere kifâyet mikdârı adam tedârik eyleyup kâle muhafazası içun tâyin eyleyup kâdimden olunageldüği üzere kâle-i mezburları onat zabt u hırâset etdürmeyesin.

[201] Hüküm 472

Osman Kethüda'ya virildi.

Fî 20 Cemâziyelâhir sene 990(12 Temmuz 1582)

Kefe beglerbegine hüküm ki:

Bundan akdem Demurkapu'ya gidecek asâkir-i mansûr Kefe'ye varmışlar mıdır deyu mâlum olmak lüzumdır deyu dergâh-ı muâllam çavuşlarından Kasım Çavuş ulâk irsâl olunmuşdır. Husus-ı mezbûr ehemm-i umurdan olmağın tekrardan dergâh-ı muâllam çavuşlarından *kıdvetü'l-emâsilve'l-akrân* ulak irsâl olunmuşdır **buyurdum ki** vusul buldukda asla bir ân ve bir sâat te'hir ve terâhi etmeyup şimdiye değin zuâma ve erbâb-ı tımârdan ve dirlik halkından ve mücrimatdan ve bi'l-cümle Demurkapu'ya me'mur olanlardan kimler varmışdır levâzım neferden ne mâkule ki ne tedârik olunmuşdır. *Cenâb-ı emâret-me'âb Mehmed Giray Hân dâmetmeâlihiyi* demurkapu'ya kaçmasın. Tatar Asâkiri tâyin eyleyup ve kangı oğluda serdâr tâyin etmişdir ve ne zamanda teveccüh ü âzimet ider muâllama yazup bildiresin ve sen dâhi Asakir-i mansûre Kefe'ye

vardukdan sonra asla te'hir ve tevâkkuf etmeyup hemen muaccelen demurkapu'ya teveccüh eyleyup ihmâl ve müsâheleden ziyâde hazer eyleyesin. Vilâyet-i arz olan hususları yazup bildiresin.

[201] Hüküm 473

Müşarün-ileyhin kethüdasına virildi.

Fî 20 Cemâziyelâhir sene 990(12 Temmuz 1582)

Müşarün-ileyhe hüküm ki:

Dergâh-ı muâllama mektup gönderup sefer-i hümayunuma müteallik cem-i levâzım ve mühimmat ihzar olınup Anadolu'dan gelecek asâkir-i mansûre iskelelere vâsıl olup rüzgarları muhalif olmağla deryaya salınmağa mümkin olmayup ve Rum ili asâkirinin dâhi yolları üzere üç dört yerde âzim sular olup gemi ile geçmeğe muhtaç olup gayret çekildüğinden Kefe'ye vasıl olmayup lâkin kârib yere gelmişlerdir. İnşâllahu Te'alâ geldikleri gemi ufak olmayup mahal me'muruna tevcih olunır deyu arz eyledükleri ecilden **buyurdum ki** Hükm-ü şerifim vusul buldukda Anadolu ve Rum ilinden iskele Demurkapu'ya gelmesi fermânım olınan asâkir-i nusret-i me'âsirüme Kefe'ye vâsıl olduklarında ki te'hir ve terâhi ve mürûrlu dâhi eylemeyup me'mur olduğun müesser mahalle acele üzere ikdam ve ihtimâm idup dâhi Demurkapu muhafazasından olan Dürturü'l-Ekrem Vezir Osman Paşa edâmal'lâhü iclâlehü ma'âliyehu olup vech-i münâsib gördüğü üzere asâkir-i nûsret me'âsirüm ile hizmetinde ve yoldaşlıklarda bulunasın. Bu husus sâir olanlara kıyas etmeyesin.

[201] Hüküm 473M

Müşarün-ileyhin kethüdasına virildi.

Fî 20 Cemâziyelâhir sene 990(12 Temmuz 1582)

Müşarün-ileyhe hüküm ki:

Vezir Osman Paşa tarafından olup ilmimle Asitane-i sa'âdetüme gelen Kalender oğlu nâm kimesnelerine Kefe cânibinden müşarül-ileyh tarafına gelmesi emrim olmağın **buyurdum ki** Hükmü şerifim vusul buldukda te'hir etmeyup mezburları hüsn-i tedbir ü

tedârik üzere mahal me'mura isâl etmesi babında say u ihtimâm eyleyup avk u te'hir etdürmeyesin. Husus-ı mezbur ehemm-i mühimmatdandır. Muaccelen isâli her ne vechile olup gereği gibi muavenet idup emin ü sâlîm olunması babında sây u ihtimâm eyleyesin.

[202] Hüküm 474

Müşarün-ileyh kethüdası Ali Kethüdâ'ya virildi.

Fî 20 Cemâziyelâhir sene 990(12 Temmuz 1582)

Bağdad beglerbegine hüküm ki:

Lahsa beglerbegisi Mehmed dâme ikbâluhu mektup gönderup Lahsa serhadına on iki aded darbzen ve on iki mükemmel araba kayışı ve on araba oku ve on aded ding ve yirmi kıt'a kendir urganı ve yüz batman demur ve elli batman fitil ipliği ve iki yüz aded vezne ve otuz bin tüfenk kundağı ve on batman katran ve on batman neft yağı ve yirmi bin ok ve üç katı şakoloz lazım olduğunu bundan akdem müşarün-ileyhe arz eyledikde cümlesin Bağdad'dan virmesi içun. Bundan akdem sana hükm-ü hümayunum irsâl olınup sûreti ise aslındır ve sonra emrim mucebince tamamı virilüp üç katı sakloz ve üç yüz sakloz kundağı on bin tüfenk kundağı ve yüz batman demur ve yirmi aded kendir ve on batman neft yağı ve otuz batman iplik ve iki yüz elli aded vezne irsâl eyleyup ma'âdası vilayet-i Bağdad'da bulunmaz deyu virmeyup zikr olınan levazımın irsâlı mühimdir deyu arz etmişsin. Bi't-tamam bi kısmı dâhi irsâl etmesini emrim idup **buyurdum ki** bu babda bizzat mukayyed olup mukâddema irsal olınan hükm-ü hümayunum mucebince zikr olınan levazımın bi kısmı dahi tedarik idup vilâyet-i Lahsa'ya ber-vechi isti'câl gönderesin. Husus-ı mezbur umur-ı mühimmatdandır avk u te'hir ve ihmâl ve müsâheleden hazer idesin.

[202] Hüküm 475

Van beglerbegisi kethüdâsı Hasan kethüdaya virildi.

Fî 22 Cemâziyelâhir Sene 990(14 Temmuz 1582)

Diyârbekir beglerbegisi, Amid ve Rakka kâdılarına hüküm ki:

Sen ki Rakka kâdısısın Hızır kadı ve Rakka dizdârı ve sâir Ayan vilâyeti imzaları ve mühürleriyle mühürlü ve arz-ı mahzar gönderup liva-i mezburede olan havas-ı hümayun reâyası isyân ve tuğyân üzere olup miriye aid olan mahsulât ve rusûmat virmeyub ve şer-i şerife itâat eylemeyup envâi fesad-u şenâatde oldukları i'lâm eyledikleri ecilden gönderilen mahzarın aynı ile sureti ihrâç olınup ahvalleri şer' ile teftiş olup miri aid olanemvâl miri tahsîl içun sureti size gönderildi **buyurdum ki** Hükmü şerifim vusul buldukda zikr olınan mahzar suretinde yazılan […] bir defâ şer' ile dâhil olmayup on beş bin tereke olmayan hususları hûsemâ muvâcehesinde muktezây-ı şer-i kâvim teftiş ü tefâhhus üzere eyleyup göresin. Kadıya arz olunduğı gibi olup vech-i meşruh üzere fesad-u şenâatleri isyan ve tuğyanları sahibü'l-şer-i şerife sabit-ü zâhir olursa miriye aid olan mahsulü şer' ile tevcih olanlardan bi- kusur tahsîl etdürüp alıverdükden sonra eshab-ı hukukun şer' ile sâbit olan haklarını alıverup ulufeleri kat' eyledikden sonra fesad-u şenâatleri ve isyan u tuğyanları sâbit olanlar sipahilerle habs eyleyup arz eyleyesin değiller ise şer' ile lazım geleni icrâ idup şer-i şerife muhâlif kimesne iş etdürmeyesin. Bu babda tamamı hak üzere olup tezvir ü telbisden ve şuhûd-ı zûrdan hazer idup kazada vâki olmayanı dahl eylemekden ve arz-ı sebeb ile hilâf-ı şer-i şerife kimesne zulm ve teâddi olmakdan hazer idesin.

[203] Hüküm476

Ulus sancakbegine hüküm ki:

Hınıs begi südde-i sa'âdetüme mektup gönderup livâ-i Hınıs yaylaklarına gelup Ulusan taifesi Terice Aşiret olup kimi muttâ' ve kimi isyân üzere olup yaylaklarından firar idup aralarından niçe ehl-i fesadlar bir yerde cem' olup kılınc ve yarar atlaruyla bagi asâkir yanından elli ve altmış kimesne cem' olup Kürdî fukaranın mallarını ve esbâblarını cebren talan idup ve ekinleri çobanları koyunlarını yürüdüp ve çekdirup harmanları çıkardup bir pirinç çuvalı gönderüp terekelerin doldurup gelmeğin baharda yaylağa geldükden hazır yola yürüdün deyu terekelerin giru sahiblerine emânet koyup baharda geldüklerinde alup ve beğendikleri kimesnelerun taze avratlarını cebren alup bizim avratlarımız yerine deyu sizun avratlarınız tazedir deyu alup gidup yerine yer yer mezbureyi alıkoyup bu makûle zulümlerin nihâyeti yokdur şer' ile ahvalleri görülmesi içun muhâlif davet olunduklarında firar idup taht-ı hükümete varmağla eshâb-ı hususun haklarıda alıverilmeyup kalduğını bildirmeğin anun gibi ehl-i fesad-u şenâatden firar

idup dâhi taht-ı hükümete varanları müşarün-ileyh tarafından adam varup taleb eyledikde dâvâlarıda mâhâlinde şer' ile görülmesi içun yarar adamlar koşup Mahall-i Çavuşa göndermesi emr idup**buyurdum ki**vusul buldukda anun gibi ehl-i fesaddan firar idup taht-ı hükümetde varanları ki müşarün-ileyh eshâb-ı hukuk ile ahvalleri şer' ile görmek taleb eyledikde Hınıs tedarikle ele getürüp yarar adamlara koşup mahal çavuşa irsâl eyleyesin ki ahvalleri şer' ile görilüp hak mustahfıza vâsıl ola.

[203] Hüküm 477

Şeref Han Kethüdası Ali Baba'ya virildi.

Fî 21 Cemâziyelâhir sene 990(13 Temmuz 1582)

Van beglerbegine hüküm ki:

Muş sancakbegi mektup gönderup yaz ve güz eyyâmlarında Ulusan'dan ve Hınıs el-müyessir ekrâd tâifesi livâ-i mezburun […] mîr müşarün-ileyhe virmesi cemiyyet üzere olup sancağında mevcud olmağla Ulus tâifesi ayende ve revendeye rencide etdiklerinden ma'âda reaya ve fukâraya külli teâddileri olup her kangı karye ve mezraya uğrarlar ise mallarını alup envâi zulm ve teâddi itmeğin beher sene subaşı bir mikdar adem ile üzerilerine vardukda külli gavga ve ceng olup cânibde bu bâbda katl olınup ve halen bazı eşirrâlar müşarün-ileyh nâm kimesne beglere tâbi olmak içun yeniçeri taleb idup Ulusan'ın zabtı yeniçeri ile mümkin olmayup zikr olınan eşkıyânın zarar ve teâddilerinden yaz ve güz eyyâmlarında livâ-i mezburun muhafazası içun vâki olan eşkıyanın zarar ve teâddilerinden yaz ve güz eyyâmlarında livâ-i mezburun muhafazası içun vâki olanı virmekden alıkonulmak babında emrim rica etmeğin **buyurdum ki** Hükmü şerifim vardukda fi'l-vâki kaziyye ifâ olunduğı gibi ise mîr müşarün-ileyh sancak muhafazasında olup eyyâm-ı sa'âdetüm hümâyun mâkrunumda umerây-ı mezbur yerlerde zulm ve teâddi etdürmeyup vilayetin zabt u siyânetde reâya ve berayanın hıfz u hırâseti babında bezl-i makdûr ve sây-i mahsûr eyliye viresin şöyle ki müşarül-ileyh Ulus tâifesi zabt u rabt-ı ra'iyyetve himâyetde kalup giderler ise celb ü ahzdan olan sancağı alınmağla konulmayup envai azab ile te'dip olması mukarrerdir ana göre bildiresin.

[204] Hüküm 478

Başıaçık Meliki kethüdâsı mezkur kethüdâya virildi.

Fî 22 Cemâziyelâhir sene 990(14 Temmuz 1582)

Dâdyan Meliki'ne hüküm ki:

Kâdimden Asitâne-i sa'âdetüme olan cülus tâifesi muktezâsınca Başıaçık Meliki yekdil ve yekcihet olup eğer Simon teslim ve tâbiinin ve cebren alup giden asâkir-i nusrete ve memâlik-i mahruseye binâen ve tecâvüz etmek ihtimâli olursa siz dâhi fırsat el virdiği üzere mahal-i iktizâsına göre Simon'un vilayeti üzerine varup garet ü hasâret eylemenüz emr idup **buyurdum ki** vusul buldukda fermân-ı şerifim mucebince mezkûra olan sadâkat ü istikâmetinüzde zuhura getürüp Başıaçık Meliki yekdil ve yekcihet olup Simon'un nefsine mügâyir herkese sâdır olursa siz dâhi yarar anâvur şerikiniz ve güzide ademleriniz ile Simon'un üzerine varup vilâyeti garet ü hasâret eyleyup muhkem hakkından gelup din-i devleti hümayuna müteallik yüz aklıkların tahsil etmek babında envâi ikdam ve ihtimâmın vücûda getüresin husus-ı mezbûra sâdır olan şecâat ve şehâmetiniz vücuda mukâbelesinde envâi inayet-i hüsrevânemle ol bâbda olmağın mukarrerdir ana göre mukayyed olasın.

[204] Hüküm479

Dergâh-ı Ali Çavuşlarından Hasan'a virildi.

Yemen beglerbegine hüküm ki:

Halen hıfz-u hırasetde memalikin umurda müstevli olan ve a'dây-ı def-u ref' etmek hususunda envâi ikdam ve ihtimâm üzere olduğun istima' olundukdan sonra âfitâb-ı inâyet me'âb âfitabımtâlebimle ve dâfi olup bir kılınç-ı şimşir zâferi takdim ile sarılup meâhir-ü hüsrevânemle ihsân ve itâ' kılınmağın ihtimâli içun cümle hümâyunum dasdârı ile ol-mâkrunDursun Ağa mahalde tâyin olmuşdur. **buyurdum ki** Hükm-ü şerif vâsıl vilâyet-i âmele vusul buldukda irsâl olınan hilkât […] iltimâsı envâi ifrârdan ele keyfiyet ve tahsir yerlere sâ'adet nizanımız takınup dâhi beglerbeglige tâbi olan Memâlik-i mahrusemin reâyasının hıfz-u hırâsetinde ve etrâf ve cevânibinde müstevli olan a'dânın def' u ref' müteallik olan mühimmatda envâi mesâ-i cemilenüzi vücuda

getürüp ol canibe müteallik ve muvaffak ve muttâli olduğun ahbâr-ı sâhihâyı avk eyleyup i'lam eylemekden hâli olmayasın.

[Yev]mül-Cum'â fî 21 Cemâziyelâhir sene 990(13 Temmuz 1582)

[205] Hüküm 480

Müşarün-ileyh kethüdası Ali Kethüda'ya virildi.

Bağdad beglerbegine hüküm ki:

Hâlâ Lahsa'ya tâbi bâzı mühimmat içun Lahsa beglerbegisi kethüdası Ali Kethüda ol ile? irsâl olunmuşdır.Bağdad'dan âtika Basra'ya varınca kâyık lazım olmağın ber-vechi isti'câl kâyık ile irsâl olunması emr idup **buyurdum ki** Hükm-ü şerifimle vusul buldukda asla te'hir ve tavakkuf etdürmeyup ber-vecihi isti'câl kâyığa koyup Basra'ya irsâl eyleyesin ve Lahsa'ya irsâl olunması fermanım olan yarâkdan kusur yarak kılınmış imiş. İmdi dâhi ber-vecihi isti'câl mahal me'mura irsâl eylemekde ikdam ve ihtimâmla vücûda getüresin husus-ı mezbur mühimmat-ı umurdandır ana göre mukayyed olup ihmalden ihtiyad eyleyesin.

[205] Hüküm 481

Müşarün-ileyhin adamlarından Hasan Voyvodaya virildi.

Fî 21 Cemâziyelâhir sene 990(13 Temmuz 1582)

Mazarâk kâdısına hüküm ki:

Südde-i sa'âdetüme mektup gönderup Düsturü'l-Ekrem Vezir-i âzâm Sinan Paşa *edemallahu teâla iclalehunun*ademlerinden hak voyvoda ile hükm-ü şerifim gönderilüp Müşarün-ileyhin kazay-i mezburede vâki olan haslarından Ayata Nam karyenin sınırı dâhilinde olan yerlerden muma-ileyhe aid olan mahsulâtına ve rüsumâtı Parga keferesi zabt idup ve reâyadan cerime sayup nice akçelerini alup envâi teâddi eylemekden hâli olmayup ademi varup tenbih eyleyup min bâ'd müşarün-ileyhin hassâları toprağına dahl etmeyup ve mahsulünden alınan akçesi geru ademlerine teslim eyleyesin ve reâyadan alınan çerâğı ashâbına ol tekmil eyleyesin sâbıka hükm-ü hümâyun gönderilmeğin emr-i şerife mucebince Pargalı kalesine varılup ve Parga keferesine defâ'at ile adem

gönderilup dâvet-i şer-i şerife olduklarında Venedik'e tâbi olup beglerimiz Venedik ve Korfos begleridir. Sizin mahkemenize varmazız diyu Şer-i şerife itâat eylemeyup geldiklerinde kâle-i mezbureden el gelüp dahl iken deyu tenbih olundukda asla bey' olmayup cem-i mahsulât kâle-i mezburenin nehyen ve hususen mahsulü zabt idup müşarün-ileyhin voyvodasına dahl itdürmeyup ve hâsıl olan öşrü gâllatın kemâl-i tahmil idup Korfos kâlesine gönderirler. Mukaddema heman zulm ve teâddileri ziyâde olup anlara İtâat eylemeyenleri tutup kâlelere alınup kulaklarından asup ve nice gün kâlelerinde habs eyleyup nice akçelerini aldıkdan sonra ıtlâk iderler deyu ahâle-i Kâ le ve memleket mühimmâtları eylediklerini bildirmişsinimdi **buyurdum ki** Vusul buldukda bu bâbda mukayyed olup zikr olınan kâle keferesi ol şer-i şerife dâvet eylemeyup itâat iderler ise müşarün-ileyhin voyvodası yarar idup dâhi ber-vecihi şer' ile dâhil olan hususların muktezây-ı şer-i şerife üzere onat-ı vechile dikkat ve ihtimâm idesin teftiş eyleyup göresin kazay-ı arz olunduğı gibi olup fi'l-vâki müşarün-ileyhin hassalarından aid olan mahsullerinden nesne almazlar ise her kim ne mikdâr nesnesin almış ise bâde'l-subud şer' ile müteveccih olanlardan bi-kusur tahsîl etdurup müşarün-ileyhin voyvodalarını alıvirup kimesne tâallül etdirmeyesin ve emr-i şerifime muhâlif deryâyı tereke virup fesad-u şenâatlerini isyân-u tuğyanlarını şer' ile sâbit olanları ele getürüp sipâhilerle habs eyleyup ahvallerini mufâssıl u meşrûh yazup arz eyleyesin. Sipâhi değiller ise ol bâbda muktezây-ı şer-i kâvimle amel eyleyup mahallinde şer' ile lazım geleni icrâ etdüresin şöyle ki itâat-ı şer' eylemeyesin isyân u tuğyanlarında hâzer olup hala emr-i Korfos'a tereke virup vech-i meşrûh üzere teâddileri sâbit olursa baş ehl-i fesâdlarıda ele getürüp şer'ile muhkem hakkından gelup emrim yerine vardığını yazup bildüresin.

[206] Hüküm 482

Murad Efendi'ye virildi.

Fî 22 Cemâziyelâhir sene 990(14 Temmuz 1582)

Kefe beglerbegine hüküm ki:

Mektup gönderup mukaddemâ Kefe sancakbegi Mehmed dâme izzuhuya sancak koşunca Kefe mukataasından saliyane tâyin olınup şöyle ki Demurkapu'ya gelmesi fermân olınup lâkin müşarün-ileyhe üç defâ' mahall-i mezbura varup gelmesi ziyâde

fâkirü'l-hâl olup kimesneye sefere yokdur deyu Kefe muhafazası içun bir yarar sancabegi lüzum olmağın muhafaza-i mezbureye müşarün-ileyh tâyin olınup fermân olınan saliyanesi dâhi Kefe mukataasından virilmesi edâsın recâ eyledüğün ecilden saliyanesi virilmesi üzere Kefe muhafazasını alıkonulmasını emr idup **buyurdum ki**fermân-ı hümayunum mucebince müşarün-ileyh mukâddemâ ferman olınan saliyanesi Kefe mukataasından bi't-tamam almak üzere Kefe muhafazasına tayin eyleyup memleketde ve vilâyetde reaya ve berayaya kemâl-i adâlet ü istikâmet üzere zabt-u hırâset etdiresin.

[207] Hüküm 483

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Mahruse-i mezbura müteâllik yazılu celeblerinden Stefan ve Dimo ve İsferlan ve Papakor Yeni Papa ve diğer Dimo ve Bardoş ve Andorya ve diğer Andorya ve diğer İstefan ve gayriler rikâb-ı hümayunuma rikâ sunup bundan akdem mezkurlarun ber-târik-i hesap kırk beş kere yüz bin akçe alup ellerine mühürlü temessük virup ve ol temessükler mucebince İstanbul kâdısı mahalinde sicil ü huccet olınup cüz'i zamanda edâ itmekle kanaat iken yanında hayli zaman mürûr idup mâ'an müyesser mezbur içun bundan akdem üç defâ' yağma evlerin muaccelen dergâh-ı muâllam çavuşları irsâl olunmuş iken hâkk-ı hâreketleri edâ olınup avk u te'hir olınup bu bâbda bize külli hasâret ü gâret etmişdir deyu zulm eyledikleri ecilden. Bu babda mezkurların ellerinde olan hucceti şer' iyye ve mühürlü temessük muktezasınca uhdesinde kırk beş kere yüz bin akçe haslarında müteâhid olduğın üzere dikkât ü ihtimâm ile bî't-kusûr edâ itmeyup külli müzâyeka virup ve belâgatda bu bâbda vârid olan ol emr-i şerife itâat-ı inkıyâd gösterilmeyup avk u te'hir eyledüklerin sebeb nedir bu hususda gereği gibi mukayyed olmuş **buyurdum ki** vusul buldukda bu defâ mezkûrun celeblerin ellerinde olan hucceti şer'iyye ile mühürlü temessükü muktezâsınca uhdesinde olup henüz edâ olınmayan haklarıda bî-kusûr mezkurların edâ eyleyup ihmal eylemeyup bu husus içun tekrar südde-i sa'âdetüme şikâyet olunmalu eylemeyesin.

[207] Hüküm 484

Hınıs sancakbegi kethüdası Hasan Kethüdaya virildi.

Fî 21 Cemaziyelâhir sene 990(13 Temmuz 1582)

Ulus sancakbegine hüküm ki:

Hınıs sancakbegi mektup gönderup livâ-i Hınıs yaylaklarına gelup Ulusân tâifesi Terice aşireti olup kimi muta' ve kimi isyân üzere olup yaylaklarından firâr idup aralarından niçe ehl-i fesâd yerde cem' olup kılınç ve yarar atlaruyla bagi asâkir yanında elli ve altmış kimesne cem' olup girup fukâranın mallarını ve esbâblarınıda cebren tâlân idup ve ekinleri çobanları ve koyunlarını yürüdüpve çekdirup harmanları çıkardup bir pirinç çuvalı gönderüp terekelerinide doldurup gelmeğin baharda yaylağa geldüğünüzde hazır yola yürüdüp deyu terekelerde giru sahiplerine emânet koyup baharda geldüklerinde alup ve beğendikleri kimesnelerun taze avratlarunı cebren alup bizum avratlarımızdur deyu sizun avratlarınızu tazedir deyu alup gidup yerine yer yer mezbureyi alıkoyup bu makûle zulümlerin nihâyeti yokdur şer' ile ahvallerin görülmesi içun meclis-i şerâna davet olunduklarında firâr idup taht-ı hükümete varmağla eshâb-ı hususun haklarıda alıverilmeyup kalduğını bildirmeğin anun gibi ehl-i fesad-u şenâatden firâr idup dâhi taht-ı hükümete varanları müşarün-ileyh tarafından adam varup taleb eyledikde davaları mahalinde şer' ile görülmesi içun yarar adamlara koşup mahal çavuşa gönderilmesi emr idup **buyurdum ki** vusul buldukda anun gibi ehl-i fesâdın firâr idup taht-ı hükümetünde varanları ki müşarün-ileyh eshâb-ı hukuk ile ahvalleri şer' ile görülmesi içun taleb eyledikde Hınıs'a tedarikle ele getürilüp yarar adamlara koşup mahal çavuşa irsâl eyleyesin ahvalleri şer' ile görilüp hakk-ı mustahfaza vâsıl ola.

[208] Hüküm 485

Sahibine virildi.

Fî 22 Cemaziyelâhir sene 990(14 Temmuz 1582)

Kengri(Çankırı) ve Kurşunlu ve Kengri(Çankırı) kâdılarına hüküm ki:

Mektup gönderup taht-ı kazanuzda Kara Kadı oğlu Kara Mehmed'in karındaşı olan Mustafa nâm kimesnenin bundan akdem teftiş içun hükm-ü şerifle gönderilup gelüp ol cânibde firâr itmeğle eğlendirüp Milân kazasında Uzun oğlu Mustafa nâm kimesne

bundan emr-i şerif gönderilup taht-ı livâsında tahmil olan Kara Kadı oğlu merkum Mustafa'ya yataklarına ve duraklarına bi'l-cümle buldurması lazım olanlara buldurup habs idup ifâ eyleyesin deyu ferman olunmakda emr-i şerif mucebince mezkur Mustafa'nın refikleri adem gönderilup itâat etmeyup firâr etdükde vilâyet halkından ve Mutemedün aleyh Müslümanlardan mezkur Mustafa'nın ahvali şerre ve hayra ifâ olundukda niçesi bi günâh Müslümanların evleri basup insanlarınıda gâret idup ve bazı kimesnelerin dahi bâkire kızlarını tAhrik idup katl etdüğini ve niçe bunların emsâl müslümanlarun evleri basup kat'a bertaraf olduğuna isyan vilâyetden arz-ı müslümanlara haber virdüklerinden gayri mezkurun itdüği fesâdun vukuuna bir niçe kazaândan suret-i sicil ve huccet ibrâz olınup tezellüm olunduğunda ifâ eyledükleri ecilden b**uyurdum ki** Hükmü şerifim vusul buldukda sür sürûn ahvallerinde bazı muvâcehesinde onat-ı vechile hak üzere teftiş eyleyup göresin fi'l-vâki vech-i meşruh üzere fesad-u şenâat üzere olduğını şer' ile sâbit ü zâhir olursa minvâl fesad-u şenâat sâbit olursa mufassal ve meşruh yazup suret-i sicilleriyle yazup arz eyleyesin.

[208]Hüküm 486

Sahibine virildi.

Fî 22 Cemâziyelâhir sene 990(14 Temmuz 1582)

Gelibolu kâdılarına hüküm ki:

Gelibolu sakinlerinden Yasef nâm Yâhudi rikâb-ı hümayunuma rikâ' sunup kâzây-ı mezbur sakinlerinden Murmur oğlu Ahmed ve karındaşı oğlu Hasan ve Hacı Mustafa ve kulu Mehmed ve Hasan Ali nâm kimesneler ahşam ile yassı mabeyninde bezestan kapusuna gelup mezbur Ahmed bezestancıyı çağırup muhasebe defterleri içerude kalup muhasebe defteri elinde kalub muhasebe yaprakları ellerinde kapuyu açdırup bir […] dahi açtıkda elinde cüretle mezbur bezestancıyı katl idup içeruye girup iki müslümanın ve bir yahudinin dükkânına girup olanca nâkdilerin alduklarından maâda tarikıyle konılan. Yahudi mallarını dahi alup […] zımmilerden tutulup şer-i şerife eyleyup suâl olundukda biz mezbur ısrar idup der dest dâhi bile Bezestan kapusına vardukda Murmur Ahmed bezestâncıyı çağırup kapuyı açdırup su içurduği muhalif anda cüretle mezbur bezestancıyı kapu önde katl eyleyup içeru girdükde cem'i mâl alup yerine koyup Murmur Ahmed'in evine iletdük deyu ibrâz eyledükden sonra mezbur harâmilerin şer'

ile haklarından gelmeğin lazım olmağın **buyurdum ki** Hükmü şerifim vusul buldukda bu hususa bundan akdem her defâ şer' ile fâsıl olmayup on beş bin mürur etmiş değil ise ihzâr-ı husemâ kılup gasb etmişler ise kefillerine şer' ile buldurması lazım olanları buldurup muktezâyı şer' olup teftiş idup göresin Husus-ı mezbur arz olunduğu gibi olup sahibü'l-şer'-i şerife sâbit ü zâhir alursa gâret olınan ahvali şer' ile müteveccih olanlardan eshâbına hüküm idup bi-kusûr alıvirdüklerinüzden sonra bu fesadı idenler sipâhiler ise habs idup bildiresin. Hilâf-i şer' kimesneye taâllül ve nizâ etdirmeyesin.

[209] Hüküm 487

Kâle-i mezbur mustahfızlarından Sinan'a virildi.

Fî 21 Cemâziyelâhir sene 990(13 Temmuz 1582)

Midillu Begi ve kâdısına hüküm ki:

Kâle-i mezbure dizdârı olan Sinan mektup gönderup livâ-i mezbur alaybegi olan diğer Sinan'a cezire-i mezbure kâlesinde sarnıcı üzerine ev eyleyup sarnıcı muâttal eyleyup ve nöbedhanlar yollarunda tutup nöbed bekleyub kalmışdır ve nöbed hanları kuş ve tavuk kümesi işletdürüp eylemişdir nöbedçiler yapanlara müzâyeka virup. Şöyle ki bu minvâl üzere kalursa zikr olınan sarnıç tobar hanlar harap olursa mukarrerdir deyu arz eyledüğin ecilden **buyurdum ki** Hükmü şerifim vusul buldukda göresin fi'l-vâki mezburun binâsını kâleye ve sarnıca şerân zararı var ise vâki olan zâruret şer' ile def' u ref' eyleyesin.

[210] Hüküm 488

Ankara ve Ayas ve Koçhisâr kâdılarına hüküm ki:

Sen ki Ankara kâdısısın mektûp gönderup Anadolu beglerbegisi mübâşereti ile sana…..ve Ayas kâdılarına ol emr-i şerife vârid olup Haymana'ya tâbi Beğiçik nâm karyede sâkin erbâb-ı tımardan Şehsuvâr ile Haymana'ya isâl olan.

[210] Hüküm 489

Mısır beglerbegine hüküm ki:

Mektup gönderup kırk bin akçe zeâmet sancak olan Yahya nâm kimesne tebdil-i suret ile dâhi iki hizmetkâr ile vilâyet-i Mısır'a gelüp vech-i şerife mügayir ve hâk sadır olduğın gönderilüp ne makûle kimesnenin deyu suâl olundukda divân-ı hümâyun kâtiblerinden olup bir oğlum yetmiş bin akçe ile gasp idup anun ardunca geldum deyu hükm-i şerife gönderirsin deyu cevab virub hükm-i şerife […] ve oğlum Ermeka? Elinde bir tevâif kâidesi olmayup ve vilâyetine asla ihtimal virmeğin kâl'ada habs olunmuşdır deyu arz eyledüğin ecilden. Mezbûr mukayyed ve mahbus südde-i sa'âdetüme gönderilmesini emr idup **buyurdum ki** vusul buldukda mezbura emrim üzere mukayyed ve mahbus yarar adamlar koşup Südde-i sa'âdetüme gönderesin deyu emr-i şerife mufassala yazup heman arz-ı i'lâm eyleyesin ve mahbus gönderilen ademler muhkem tenbih eylediği yolda menâzil ü merâhilde onât-ı zabt eyleyup âmel eyledüği yazup hazer üzere olasın.

[210] Hüküm 490

Efendi Hazretleri'nin kendü ademi Ahmed oğlu Hüseyin'e virildi.

Fî 22 Cemâziyelâhir sene 990(14 Temmuz 1582)

Irlâ kâdısına hüküm ki:

Hâlen erbâb-ı tımardan Mehmed nâm kimesne gelup Hâmid sancağını Irla nâhiyesinden Örenlü nâm karye defterinden dört bin dokuz yüz doksan dokuz akçe diyâr-ı şark seferine bile olmayup Irla tâhvilinden kendüne virilup min bâ'd mezbur […] yarar ibrâz idup tımar sana mukarrer olduğı deyu varup tımarun mahsulünü alup mezkur zikr olınan emrin suretinde südde-i sa'âdetüme gönderilup ifa olundı edâsı hüküm edâsı olmayup suret-i hüküm mevâd defterinde bulunmayup tezvîr olduğın zâhir olmayup**buyurdum ki**Hükmü şerifim vusul buldukda mezbur Irlâ'ya hüsn-i tedârikle ele getürüp dâhi elinde olan hükmü alup derkise idup mühürleyup ve mezkuru dâhi hemen yarar ademlere koşup südde-i sa'âdetüme irsâl eyleyesin.

[210] Hüküm 491

Mısır beglerbegine hüküm ki:

Sabıka Mekke-i Mükerrem Şeyhül-haremi olup vefat iden Kadı Hüseyin evlâdı ve tevâifine vâzifelerine vârid irâde ve mâlumlarına dahl u taarruz olunmayup ol babdân ellerinde olan berevât-ı şerife ve ahkâm-ı hümayunum olmayup defâtirde mukayyed olduğı üzere ellerine virilen temessükât muktezâsınca kemakân mutasarrıf olmalarını emr idup **buyurdum ki** vusul buldukda tevcîh müşarün-ileyh olan ve tavâifinin vâki olan vezâife vârid irâde ve mâlumlarına kimesneye hilâf-ı emr-i şerife dahl-u taarruz etdürmeyup ellerinde olan berâtı temessükât mucebince kemâkan zâbt-u taarruz etdüresin.

Bir sûreti dâhi vech-i meşrûh üzere Medine-i Münevvere kadısına yazılsın.

Fî 25 Cemâziyelâhir sene 990(17 Temmuz 1582)

[211] Hüküm 492

Yeniçeri ağasına hüküm ki:

Mukaddemâ sur-ı hümâyunda hırkâ hizmet iden yayabaşılara ve solaklara ve yeniçerilere inâm virdüklerinden maâda hân sur-ı hümâyunda ziyâde hizmet iden yayabaşılardan iki ihtiyar olan iki nefer yayabaşı dergâh-ı muâllam çavuşlarına ilhâk olunmak emr idup **buyurdum ki** emrim üzere sur-ı hümayuna hazer iden yayabaşılardan iki ve ihtiyar olan iki nefer dergâh-ı muâllam ilhâk olunmak üzere isimlerini yazup i'lâm eyleyesin.

[211] Hüküm 493

Tehiyye-i velime-i müşevvet-i bahşa mevlüdi ber cur-i beciheti emr almayup dergâh-ı muâllama irsâl olınan fâhrü'l- havas ademlerünizden yâdigâr Behram dame mecduhu bazı hazine ile gelüp mektub-ı muhâlesatnâmenüz isâl eyleyup ve a'dat-ı belagi ve eblâgi kemayan begi merâmet-i müezzin kılub imân-ı sâ'adet encâmımızdan […] huccâc-ı zebil indihaç ile terkiye ahvali sakinân Harameyn-i şerifeyn ve hümayunu

şerefü'l tâyin hususundan eyyâm-ı kirâm vâcit ve azâmirden ilâ hindülhin câri olan âdet-i hâsene ve kâide-i müstahseneye râiyyet olınup dâima rızâ-i hümâyunumuz üzere hareket eyledükleri pâye-i serir-i âlem meâsirimizin arz u tâkrir olundukda ılm-i âlem-şümûl-i husrevânemiz muhit u şâmil olmağın. Avâtıf-ı âliyye-i şahânemizden size bir hilât[…] almayacağımız erzâ kılınup irsâl olunmuşdır ki gerekdir ki vusul buldukda […] envâi tânzim ve itinâfı bil kâdim ile gelüp âlel- usul devâm-ı eyyâm- ı saltanatıhümayunumda avatıf-ı? İştigâl ile siyânet hukuku din-i mücrimler ile inâyyet ve râiyyet babında mesâ-i cümleniz zuhura getürile.

[211] Hüküm 494

Mısır beglerbegine hüküm ki:

Sâbıka Mekke-i Mükerrem Şeyhülhâremi olup vefat iden Kadı Hüseyin evlâdı ve tevâif vâzifelerine vârid olup ve mâlumlarına dahl-u taarruz olunmayup ol bâbdan ellerinde olan berevât-ı şerife ve ahkâm-ı hümâyun ve ol cânibden defâtirde mukayyed olduğın üzere ellerine virilen temessükât muktezâsınca kemakân mutasarrıf olmalarını emr idup **buyurdum ki** vusul buldukda müşarün-ileyhin evlâdı ve tavâifinin vâki olan vezâyif ve vârid ve irâde ve mâlumlarına kimesneyi dahl-u taarruz emretmişdir. Ellerinde olan beratları mucebince kimesneye dahl etdirmeyesin.

[211] Hüküm 495

Mısır beglerbegine hüküm ki:

Hâlâ mektup gönderup Mısır defterdârı olan Hasan dâme ikbâluhunun saliyanesi hususunu Hasan'a bildirmişsin. Bundan akdem defterdâr olanlar ne mikdâr saliyâne ile mutasarrıf ise Müşarün-ileyh ol-vechile virilmesini emr idup **buyurdum ki** Hükmü şerifim vusul buldukda müşarün-ileyh defterdârı saliyanesini mukaddema defterdâr olanlar mutasarrıf olduğın üzere tasarruf etdüresin.

[Yev]mü'l- Cum'a fî 21 Cemâziyelâhir sene 990(13 Temmuz 1582)

[212] Hüküm 496

Bu dâhi divan defterleri kethüdâsına virildi.

Mısır beglerbegine hüküm ki:

Bu defâ Südde-i sa'âdetüme gelecek Mısır hazinesi Mısır müteferrikalarından yevm-i altı akçe ulufeye mutasarrıf olan Cafer Kâşif mezbura tâyin olmasını emr idup **buyurdum ki** vardukda emrim üzere bu defâ' südde-i sa'âdetüme gelecek Mısır hazinesi müşarün-ileyhin hizmetine tâyin idup zimmetleriyle hazineden mukaddem irsâl eyleyesin virebilmiştir.

[212] Hüküm 497

Demur Çavuşa virildi.

Fî 22 Cemâziyelâhir sene 990(14 Temmuz 1582)

Brusa(Bursa) kâdısına hüküm ki:

Mektup gönderup Mahruse-i mezburede fevt olan Seyyid Mustafa'nın oğlu Seyyid Mahmud'un karındaşı hâtem nâm yetimenin vâsi olup lâkin ana vâsi idup validesi Şefika Nâm Hatun cânibinden vekili serbest olan Alemşâh Abdullah'ın meclis-i şerânda muhasebesi görülmesi içun divân oldukda amel eyledüğini bildirdüğin ecilden **buyurdum ki** Mustafa Çavuş vusul buldukda bizzât mukayyed olup mezburi meclis-i şerâna dâvet idup gaybet iderler ise şer' ile buldurması lâzım olduğunda buldurup gönderup hüsema muvacehesinde hak üzere teftiş idup şer' ile lazım mahallerde ahvallerini.

[212] Hüküm 498

Dergâh Çâvuşları Süleyman Çavuş'a virildi.

Şehirköy ve Lefkoşa ve Ürgüp kâdılarına hüküm ki:

Merhume Şah Sultân *tâbe serahûnun* evkâfı içun nefs-i Filibe'de kendü akçesini satun alınan hânın avlusuna kurşun lazım olmağla kifâyet mikdârı kurşun virilmesi içun maliye tarafından hükm-ü şerifim virilup lâkin alınan kurşunun tahmiline kirâ ile araba

tedârik olunmak lazım olmağın **buyurdum ki** vardukda emin olan Ahmed olup divâna vardukda bu bâbda her birinüz taht-ı kazanuzda mukayyed olup husus-ı mezbur içun alınan kurşun tâhmiline kendü akçesiyle kifâyet mikdârı araba tedârik idup buldurasın.

[212] Hüküm 499

Sipahi olan Zâim Mehmed'e virildi.

Fî 22 Cemâziyelâhir sene 990(14 Temmuz 1582)

Vilâyet-i Rum müfettişine ve Tokad kalesi dizdârına hüküm ki:

Mektup gönderup zikr olınan mustahfızları harb olup gitdükleri dâhi şey'-i kâlil olduğundan gayri mâl kâdıları ve nâzırları mahruse-i mezburede sâkin olup kâdılıkda istihdâm eylediklerinden gayri aher beylerbeylikde ve sancaklarda ve sâir yerlerde istihdâm eyleyüp iktidarları olmasın. Yerinden ve kaleden kale-i istihdâm üzere olunmak üzere emr-i şerife ricâsını ifâ etmeğin **buyurdum ki** Hükmü şerifim vardukda mezkûrda müzâyeka virmeyup kâdimden olunagelen muhâlif kendü uhdelerine lazım olan yerde istihdâm eyleyup ve kalanı kaleye istihdâm eyleyesin.

[213] Hüküm 500

Livâ-i mezburda Sancakbeyi olan Sinan Beg'in kethüdâsına virildi.

Fî 23 Cemâziyelâhir sene 990(15 Temmuz 1582)

Semendire muharririne hüküm ki:

Semendire Beg'i mektup gönderup livâ-i mezbur serhadın kilidi olup ve cem'-i serhadın levâzımı livâ-i mezburda görilüp yol üstü olmağla murad iden çavuş ve kapucılara her sene yüz elli bin akçe almak kifâyet mikdârı idup ve livâ-i mezbur feth-i hakâniden beru mütekâid ve vâcibü'l- reâya kullarına virilü gelmeğin mirliva beg icmallü hassı beş yüz bin üzere bağlayup ve aid hassaları yüz yetmiş iken mukaddema livâ-i mezbure-i tahrir iden malı ol zamandan beru Mirlivâ olan Hasan Paşa ile adâvet üzere olmağla bir karye hassı virmeyup ve livanın cümle mahsulünü tasarruf noksansız tahmil itmez birkaç hassın hesabında ve bâc-ı bazâr ve bad-ı hevâya münhâsır kılup her ne mertebe defter olmuşdır. Şimdi mahsulü üç yüke tahmîl olmamağla emr idup zindegâni

müzâyekaüzere olmağla hala sipâhilerede yoğsa olan mezburun Beg dâme uluvvuhû livâ-i mezbureye vâli etmek ahvâli mufassala arz idup tahrir ve teslim fermân olınup ve livâ-i serhada tâbi kâl-ây-ı Eflak mustahfızları livâ-i Semendire de mutasarrıf oldukları iki yüz bin dahi dört bin altı yüz akçelik tımarlardan Hüseyin tevzîde Belgrad topçuları müstehâk oldukları yetmiş altı bin akçe virilup bâki kalan yüz yirmi sekiz bin akçe ile Mirliva'ya dahl olup hassaları ıslah olunmak içun alıkonulması mütevelli Vezir-i azam Mehmed Paşa re'y-i tedbir idup vefât etdükden sonra Üveys Paşa bâzı ellerde mütemekkin zeâmetleri ve tımarları olan kimesnelere himâyye-i zikr olınan yüz yirmi sekiz bin akçelik tımarları Türklere tebdîl tevcîh idup tezkire virmeyin berât itdürüp ve tevzî-i meşrûh olundukda muharrirlere dâhi aid olan zeâmet ve tımarlardan külli ifraz-ı ihrâç etmişler sonra mirlivâ tezkirelü ise tasarruf noksansız tâhmil eylemez bi hâsıl hâsılât ve bâc-ı bâzâr ve gelen ekseri tahsil olmayup bazısu mültezim uhdesinde kalup ve bâd-ı hevâya mukayyed olmak memleket ve fukâraya tahmil olmaz hala virilen haslar ile zindegâni ve hizmetimize kifâyet idecek adem müsellem kâbil değildir. Bundan akdem mütevelli müşarün-ileyh Mehmed Paşa zamanında hasların ıslâh ve tâshihi içun kâl'ay-ı Eflak mustahfızlarından alıkoydukları karyeler ve muharrirler ile ihrâç eyledükleri ifrâz ile Mirliva'nın bi-hâsıl haslarını ve bi- hâsıl zeamet ve tımarlarını ıslâh olunmasını emr-i şerifim virilmesini arz eyleyup imdi Semendire sancağı serhad yerdir sana ve zuâma ve erbâb-ı tımarı adem-i müsellimi kâdir olmak gerek mirlivâ haslarını ve zeâmetlerini ve tımarlarını ber-vecihi adâlet tevzî idup hiç olmaz ise yazılmağa yarısı mirlivabazusına tâhmil olmak üzere verilmesi emr idup **buyurdum ki** vusul buldukda bu bâbda mukayyed olup livâ-i mezburun hasların ve zeâmet ve tımarlarını fermân-ı hümayunum üzere ber-vechi adâlet tevzi' eyleyup mirliva bazusuna müstehâk olmak üzere tevzî eyleyup göresin tekrar ki berâtları virile.

[213] Hüküm 501

Rodos begine hüküm ki:

Menteşe sancağı sipahileri Rodos muhafazasına emr olunmuş iken varmaduklarını arz eylemişsin **buyurdum ki** bu bâbda gereği gibi mukayyed olup göresin Rodos muhafazasına me'mur iken gelmeyen sipahilerin tımarları alınmak mukarrerdir tenbih ü te'kîd eyleyesin ki emr-i şerifim üzere muhafazada olup hıfz-u hırâsetde dakika fevt eylemeyesin. Bu defâ dâhi hizmetlerinde ihmâl eyleye. Anun gibiler ki eshâmlarıyla ve

tımarlarıyla vukû üzere hak eylemeyesin. Tımarları alınup âhere virdüği tarafları sâirlere muceb-i ibret ola gereği gibi haklarından geline.

[214] Hüküm 502

Divân-ı kapudan kethüdası buna mügâyir.

İstanbul kâdısına hüküm ki:

Mâhmiyye-i İstanbul'da vâki olan eski bezestanda dükkânları olanları ve etrafında olan kapucılar tâifesinde arzuhal sunup herkes […] encâmında âlel - hâvâle ma'mul beher-sene ve bir murad olup zikr olınan bezâstan içunde bir dükkânı nice bin altun satup tasarrufumuzda iken yerimize tâyin oldukda oğullarına dükkanlarıda virilmeyup oğlu ve kızı olmayanları mütevellisine akçe virmekle sâir vermese mahrum kalup ekseri fâkirü'l hâl olmuşdır zikr olınan yerler kendü akçesiyle satun alup malları olan dükkânları kendülerine sonra oğulları ve kızlarına ve oğlu kızı olmayup ve sâir vârislerine bi-hâsebül-şer-i şerif muradlarınca virilup ve varisleri olmayanları zimmete virilup mütevelliler ol vechile dahl etmek babında vârislerin kasap yazılmalu. İçinde olmak bâbında emr-i şerifim ricâ etdükleri ecilden **buyurdum ki** Hükmü şerifim vusul buldukda zikr olınan bezestânda dükkânları olanların ve etrafında olan kapucılar tâifesinden biri katl oldukda tasarrufunda olan mülk dükkânları oğlu ve kızı varup anlara ve oğlu kızı yoğsa şer'imle miras intikâl idenlere bi-hâseb'ül mizânda virilup hâriçden dahl etdürmeyesin ve kasaplık olınup hilâf-i şer-i kimesneye iş etdürmeyesin.

[214] Hüküm503

Hâlâ Kefe beglerbegi olan Cafer Paşa'nın kethüdasına virildi.

Fî 23 Cemâziyelâhir sene 990(15 Temmuz 1582)

Kefe beglerbegine hüküm ki:

Kefe beglerbegi mektup gönderup bil fiil Azak sancakbegi olan Mustafa dâme izzuhu asker irüşmeyup geride olan sipâhi taifesi asker ardunca Demurkapu'ya irsâl etmesi fermân olınup lâkin kâ'lay-ı mezbure serhad olup Rus eşkıyasından hali olmayup bundan akdem bin beş yüz mikdârı küffâr-ı haksar kâl'ay-ı muhatara idup bi-inâyetillâhi te'âlâ münhezim olmalarıyla külli adâvet üzere olup on bin mikdârı tüfeng-endaz kâfir

cem' olup kale-i mezbur üzerine gelenleri mukarrerdir deyu casuslar haber virup ve kâl'a dahi gûşe olup içinde olan neferlerin mevâzileri dahil olmağla ekseri terk-i kâl'a etmişlerdir ve livâ-i mezburun sipâhisi olmayup yalnuz kendü ademiyle bunun gibi muhatarayı görürse ırz-ı nâmus saltanata mügayir vâz' sürûr etmek mukarrerdir deyu arz etmeğin ol minvâl asker yetişmeyup gerüde kalan sipâhi tâifesini demurkapu'ya eyleyup isâl hususunda sana emr idup **buyurdum ki** Hükm-ü şerifim vusul buldukda bu bâbda gereği gibi mukayyed olup ol ma'âda gerüde kalup asâkir kalup henüz irüşmeyen sipâhi tâifesininde yanına cem' idup der'âkıp mahalle me'muruna eyleyup vecih-i münâsib görüldüğü üzere hizmetde bulunan husus-ı mezbur mühimmât-ı umurdandır onat-ı vechile mukayyed olup gerüde asâkir koymayasın.

[214] Hüküm 504

Mısır beglerbegine hüküm ki:

Umerâ-i Mısır'dan Mahmud adem gönderup bundan akdem müşarün-ileyh Asitâne-i sâ'adetüme bazı mühimmat içun ademler irsâl eyledükde yolda gelür iken fitne olan âhere kâşif adamlarını tutup ellerinde bulunan elli kıt'â mühürlü mektublar ile iki kıt'â mühürlü tezkireleri alup taleb eyledüklerini virmeyup isâl eyledüğüni bildirmişsin **buyurdum ki** vusul buldukda mezkurunkâşif ihzâr eyleyup dahi müşarün-ileyhin ademlerinden olduğı elli kıt'â mektupları ve iki kıt'â mühürlü tezkireleri de ademleri alıvirüp emre mügâyir iş eyleyesiniz.

[215] Hüküm 505

Lahsa beglerbegi kethüdası Ali Kethüda'ya virildi.

Fî 23 Cemaziyelâhir sene 990(15 Temmuz 1582)

Bağdad beglerbegine hüküm ve defterdârına hüküm ki:

Zenkâbad sancağından Halis nahiyesinden Birlikdura nâm karye havas-ı hümayundan olup defter icmâlinde yüz bin iki yüz kırk altı akçe yazılup harem-i hümayunum hüddâmından Acemzâde Ahmed Ağa dâme mecduhu karye-i mezbureye mutasarrıf olduğı ulufesi hazinesinde kalmak üzere kendüne virilmesini ricâ etdurüp bundan akdem mezkur karyenin elli bin akçesi ber-vechi zeâmet mezkura tevcih olınup berât-ı

hümayunum virilup ma'âdası havas-ı hümayunum içun zabt olunur idi. Hâlâ zikr olınan karyesi dokuz yüz doksan cemâziyelâhiresinin yirmi üçüncü gününden geru cem'-i havas-ı hümayuna ilhâk olunmuşdır **buyurdum ki** vusul buldukda ferman-ı hümayunum mucebince mezkur karyenin cem'le mahsulüne min bâ'ad havas-ı hümayunum içun zabt idup ve mahsulü her sene iki bin altun olur deyu istima' olınur yarar mün'ın ü mütemenvil kimesnelere iltizam virilup hâsıl olan mahsulün sâir irsâline zabt etmeyup müstâkil derkise eyleyup muhasebesine dâhi başka defter idup mühürleyup südde-i sa'âdetüme gönderesin.

[215] Hüküm 506

Biga ve Güvercinlik kâdılarına hüküm ki:

Hâlâ Biga'da Kemer nâm mahalde bina olınan kadırgalar hizmetinde olan tüccar ve kalafatçı ve sâir hizmetden olanlara zâhire lâzım olmağın **buyurdum ki**d ergâh-ı muâllam çavuşlarından Mehmed Çavuş vardukda vusul buldukda te'hir eyleyup taht-ı kazanuzda vâki müstevfâ zâhire tedârik ve ihrâç idup zikr olınan mahalle ashabı ile irsâl eyledüğün narh-ı câri üzere bey' olınup ashâbına ticâret ve anda olanlara mesbuât u mâişet hâsıl olan ihmal ve müsâmeleden hazer eyleyesin.

[215] Hüküm 507

İznikmid kâdısına hüküm ki:

Bundan akdem kazay-ı mezburda Merhum ve Mağfurleh Sultan Süleyman *tâbe serâhu* tarafından İznikmid'de ayende vü revende içun bina olınan hanın kapusuna emr idup olan kura halkı açup içine davar koyup misafirine müzâyeka virdükleri tânzim olunmağın**buyurdum ki**Hükm-ü şerifim vusul buldukda zikr olınan kurra halkı ayende vü revendeye meşrut olan hanın vecih-i meşruh üzere kapuda sadup davar koyup müzayeka virdükleri vâki ise men-u def' idup emr-i şerife muhâlif şart u vâk'a mügâyir kimesneye iş etdürmeyesin.

[216] Hüküm 508

Hacı olan Abdullah Han'a virildi.

Fî 23 Cemâziyelâhir sene 990(15 Temmuz 1582)

Zülkadriye beglerbegine ve Şora kâdısına ve Gerger kâdılarına hüküm ki:

Sen ki Şora kadısına mektup gönderup kazay-ı mezbur ahâlisi meclis-i şerâna gelup bundan akdem zikr olınan kâdılıkda hakim olan Zeynel nâm sipahi sancakbegi namına vârup Müslümanların hilâf-ı şer-i şerife akçeleri alup vilayette yağ ve bal salup kendülerine ne mikdârı yine virüp ehl-i […] bir olup nicesinin memleketlerinde alup ziyâde hayf u zulm iken sâbıka kâdı arz eyledükde teftiş olınup üzerine şer' ile sana sabit ü zâhir alur ise Segedin? kal'asında habs idup arz eyleyesin deyu ibrâzım virilup şer' ile teftiş olundukda eshâb-ı hukuk şer' ile mevcud olan hakları alınup davaları görülmesi suret iken bu mâkule fitne u fesât ferâgat iden deyu şart eyledikde sicil olmuş iken tekrar erbâb-ı hukukdan virdüği içun alup zulm ü hayf olmakdan ziyâde olmuşdır deyu arz etmeğin **buyurdum ki** Hükmü şerifim vusul buldukda bir mezkur bizzat mukayyed olup rû'uz şer-i şerife dâvet idup itâat itmezler ise şer' ile buldurması lazım olanları buldurup getürtüp […] iderse berât idup. Bundan akdem dâvâları şer' ile görilüp dahl olmuş olmayup müşarün-ileyh bilâ arz on beş yıl mürur etmiş olmayan hak dâvaları onat-ı vechile dikkat ve ihtimâm üzere şer' ile teftiş edip göresin. Sana arz eyledüği gibi ise şer' ile sâbit-ü zahir ola. ashab-ı hukuku şer' ile mevcud olan haklarında hüküm idup bi-kusur ashabını alıvirdükden sonra ne mâkule mevâd ile sabit ü zahir olur ise inâyetle yazup sicil-i mahsusa kayd idup suret-i sicilleriyle südde-i sa'âdetüme arz eyleyesin sonra emrim ne vechile sâdır olursa muceb-i şer' ile amel eyleyesin. Amma bu bâbda tamamı hak üzere olup tezvir ü telbisden sühud-ı zurdan ve hilâf-ı vâki arz olundukda sâdır eyleyesin.

[216] Hüküm509

Mütevelli Beg'e virildi.

Fî 25 Cemâziyelâhir sene 990(17 Temmuz 1582)

Yalakâbâd kâdısına hüküm ki:

Mektup gönderup nefs-ı Karamürsel'de Bali Ağa vakfına mütevellisi olan Hasan meclis-i şerâna gelup vakıf içun hamam bina etmek istedükde hamam ihtiyaç olduğunı kadıy-ı mezbureden suâl olunmasını taleb iderse kasaba halkı heman gelup bizum hamama külli ihtiyacımız vardur. İskele kurbinde hamam bina olunmak lazımdır deyu cevap virdükleri arz eyledikleri ecilden ricâ etdükleri mahalde hamam yapılması emr idup **buyurdum ki** Hükmü şerifim vusul buldukda arz etdüğün üzere kasaba halkı arz etdükleri mahalde vakf canibinden bir hamam bina etmek istediklerinde şerân kimesnenin mülküne ve vakfına dühul ise hariçten kimesne ki dahl etdirmeyesin.

[216] Hüküm 510

Seyyid Paşa'ya virildi.

Fî 23 Cemâziyelâhir sene 990(15 Temmuz 1582)

Kastamonu begine ve Kastamonu vilayet kâdılarına hüküm ki:

Südde-i sa'âdetüme arzuhal sunup livâ-i mezburda on beş nefer hırsuzlar peydâ olup başkan idup ve evler basup ve avret çekup envâi zulümler idup üç neferin tutulup ellerinde evrâk ve esbâb bulunup bâkisi İstanbul'a gitdi deyu haber virup ve asileri olan haramzâdeler dahi südde-i sa'âdetümde ele getürilüp kethüdasına teslim edilüp Elinde olan esbâba emânet olunduğunı i'lâm olunmağla **buyurdum ki** Hükm-ü şerifim vardukda asla te'hir ve tevafuk idup sür sürûn bir defâ şer' ile dahl olınup on beş yıl mürur isyân hususları husemâ muvacehesinde hak üzere teftiş idup göresin. Şer' ile sâbit olursa ashâb-ı hukuk hakları alıvirdükden sonra ehl-i fesâd ve şenâat ise arz idesin. Diğeri ise ol bâbda şer' ile amel olup şer' ile lazım geleni icrâ eyleyesin. Amma meclise hâk üzere oluptezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan hilâf-ı vâki hususdan hazer eyleyesin.

[217] Hüküm 511

Yasef, Dimo, Babakir, Dimitri ve diğer Yasef, Androdorya, Dimo vechile müşarün-ileyh gelüp kât-a ahkâm-ı şerife alanlar.

Fî 23 Cemâziyelâhir sene 990(15 Temmuz 1582)

Rum ilinde vâki olan sancakların kâdılara hüküm ki:

Mahruse-i İstanbul'a koyun getüren celeb tâifesi Sur-ı hümayunuma rikâb-ı hâliya rikâ sunılup taht-ı hükümetinüzden koyun alurlar iken yanlarından akçeleriyle bir yerden bir yere gider iken yolda ulağa rast geldüklerinde kendüleri ve yanlarında olan hizmetkârlarının bindikleri bargirlerin ulâk almağın. Bunları yayan yerde akçe ile kalup ehl-i fesad ve haramileri dahil olup malların ve hanlarına zarar-u ziyan etmekden hali olmayup ve celeb tâifeside min bâ'ad ulâk olanları dahl etmeyin deyu ellerinde ahkâm-ı şerife dâhi var ise te'âllül ü bahane idup elinde olanı ibrâzlarına muhâlif bargirlerin alınup tâhsili zarar-u ziyân olmadan hâli değüldir deyu arz etdükleri ecilden. Min bâ'ad celeb tâifesinin bargirlerine kanun-ı kâdime mügâyir dâhl olunmasını emr idup **buyurdum ki** Hükm-ü şerifim vusul buldukda her kangınuzın taht-ı hükümetine dâhil alur ise celeb tâifesinin ve kendülerin ve çobanları ve mallarınca bile getüren hizmetkârların bindikleri bargirlerün ulâk kasabasından ve sâir ifrâz idup bir ferde dâhi dahl u tecâvüz etdirmeyup yollarda kendülerin yüklerin yıkup bargirlerin alınmakdan ziyâde inkırâz-ı ihtıyâd üzere olan husus-ı mezburda onat-ı vechile mukayyed olasın. Bâde'l-subud bu hükm-ü hümayunuma mügâyir celeb tâifesinin bargirlerine dahl u ta'arruz eyleyenler kimler ise isimleri ve resimleri yazup arz eyleyesin.

[217] Hüküm512

Bu dâhi bir sureti sipahilere virildi.

Fî 23 Cemâziyelâhir sene 990(15 Temmuz 1582)

İstanbul kâdısına hüküm ki:

İstanbul'a koyun getüren yazılı celeb tâifesi rikâb-ı hümayunuma rikâ sunup bundan akdem Yanko'nun voyvoda vilâyet-i Bağdad'a voyvoda olduğunda umumen celeb tâifesinden altı ay vâde ile kırk beş yük akçe sarf idup ol cânibde voyvodanın mübâşirleri ve vekilleri olan Borak? ve Giran? ve Androni ve Simon Gorasi ve Dürzî Andriye nâm zımmiler bunlara dahl olmak içun akçelerine mezbur voyvodadan seksen dört bin koyun almış iken getürüp bunlara virmeyup kendülerin satup zimmetlerine bâki kalup taleb etdüklerinde envai hile ve […] olup eğer zamanında bazı maslahat içun İstanbul'a gelup girup anun gibi alınur dediklerindee şer' ile hakları alıvirmeğin. Bu babda hükm-ü şerifim taleb eyledikleri ecilden **buyurdum ki** Hükm-ü şerifim vusul

buldukda mezkurlar taht-ı kazanuzda ele getirür ise meclis-i şerân celeb tâifesi müdafaa idup amel iderler ise şer' ile buldurursa lâzım olanlara beher-hâl buldurup gönderüp onat-ı vechile hak üzere dikkat ve ihtimâm ile teftiş ü tefâhhus eyleyup göresin fî'l-vâki bunların mezkur voyvoda da hakları olup mezburân zımmîler bunların akçelerinide mezbur voyvodadan ol mikdâr koyunu almışlar ise getürüp bunlara isâl etmeyup zımmilerinde kalduğı şer' ile su'bûd bulan koyunları mezbur zımmilerden hüküm idup bi- kusur üzere bir koyun satup min bâ'd şer-i şerife mügâyir te'âllül ü nizâh etdürmeyesin. Mezburların ahvalleri beher-hâl şer' ile dahl idup arz eylemeyesin.

[218] Hüküm 513

Seyyid Zeynel Abidin kapucısına virildi.

Fî 23 Cemâziyelâhir sene 990(15 Temmuz 1582)

Brusa(Bursa) kâdısına hüküm ki:

Südde-i sa'âdetüme mektup gönderüp Mahruse-i mezburede seyyadlar Şeyhi olan Seyyid Zeynel Abidin ve İbn-i Seyyid Ali ve serdârı olup topçular umerâsından Mustafa bin Abdullah ve sâir meclis-i şerân gelup Mahruse-i mezburenin muhafazası müşkîl mustahfızı kılup olmağda muhafaza içun seyyadlar vaz' olunduğı zamanda ancak nefs-i şehirde bulunmakdan istihdâm olınup harici kazada istihdâm olunmaya deyu râzı olunmuş idi hâlâ ahale-i şehirden suâl olınup haberleri yazılup arz olunmasını taleb eyledüklerini ve Ayân-ı şehir takrirlerine muvaffak haber virdüklerini bildirmişsin**buyurdum ki**vusul buldukda göresin tâife-i mezbur harici kazada hizmet idegelmiş değil ise var ise olmuş değil ise emr-i şerife muhâlif ve kâdimden olunageldiğüne mügâyir iş etdürmeyesin.

[218] Hüküm514

Dergâh-ı Ali Çavuşlarından Orducıbaşı Mehmed'e virildi.

Fî 23 Cemâziyelâhir Sene 990(15 Temmuz 1582)

Şam beglerbegine ve Şam kâdısına hüküm ki ve Antalya kâdısına hüküm ki:

Şam-ı şerif sâkinlerinden Şahin oğlu dimekle mâruf Mahmud nâm kimesne vefat olup şer' ile muhalefat-ı intıkâl ider veresesi olmayup metrukâtı cümlesin Beytü'l-mâla aid ve râci iken kâdı Kemâleddin ve babası Mehemmed hattat ve tercümân Alaaddin nâm kimesneler ahâliden Mehmed nâm kimesneye gönderüpkülli müteveffâ-i mezburun oğlum da bize seksen kadar akçesinide ve emlâkın sabit etdüm alalum deyu kavil eyleyup mezbur Kâdı Kemâleddin mezkur Mehemmmed'in vekili olup müteveffâ-i mezburun muhâlefatın bu târikle alup mabeynlerinden ekl ü bey' eyledikleri i'lâm olınup mezburun südde-i sa'âdetümde bulınup mezburun oğlu olduğunı itirâz eyleyup sicil olup livâ-i mezburun muhâllefâtın ve nâkdiler her kimler almışlar ise mâl-ı mezburun tahsil olınup miri içun zabt u rabt ahvalinde ibrâzım virilmişdir **buyurdum ki** Hükm-ü şerifim vusul buldukda ol emr-i şerifim mucebince amel olup vech-i meşruh üzere mâliye canibden mufassal hükm-ü hümâyunum mucebince mütevvefâ-i mezburun muhâllefatın ve nâkdiyesinden her kimler almış ise tahsil idup ol emre muhâlif iş etdürmeyesin.

[219] Hüküm 515

Tâife-i mezbureden Dimo ve İshâk ve Bâbakir ve Pedri gelüp isâl olundı.

Fî 23 Cemâziyelâhir sene 990(15 Temmuz 1582)

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Halen Mahruse-i İstanbul'a koyun getüren celeb tâifesi rikab-ı hümâyunuma rikâ sunup. bundan akdem voyvoda olduğun zamanda celeb tâifesinden virmek vâadiyle ile kırk beş yük akçe alup ol zamandan beru akçe ile kırk akçelerini virmeyup taleb etdüklerini sana kimesneler ile gönderdim niçün diğeri deyu cevap virup tâife-i mezburede ol mikdârdan beru sana virdükleri akçenin bâzı evkâfa ve divarlarına her sene mukâbelesinde virup envâi zarar u ziyân eyleyup ziyâde zulm ü hayf olmuşdır deyu virdükleri akçe bi't-tamam virilmesi bâbında hükm-ü şerifim taleb etdikleri ecilden vilâyet-i mezburdan alınan emrim bi't-tamam almasını emr idup **buyurdum ki** dergâh-ı muâllam çavuşlarından vusul buldukda bu bâbda gereği gibi mukayyed olup göresin. Fi'l-vâki voyvoda olduğun zamanda tâifey-i mezburda ol mikdâr akçe alup henüz edâ itmedüğin var ise asla tâ'allül ü bahâne eylemeyup celeb tâifesinden aldığın akçeyi bi't-tamam sahiblerine teslim idup […] ise komayup bazınuz rızâ-i ıslâh eyleyup bu husus

içun tekrar rikâb-ı hümayunuma rikâ sunup şikâyet olunmakdan ziyâde ihtiyad eyleyesin.

[Yev]müs- Sebt fi 29 Cemâziyelâhir sene 990(21 Temmuz 1582)

[219] Hüküm 516

Hisâr ademlerinden Hacı Ahmed sahibine virildi.

Kapudan Paşa'ya hüküm ki:

Memâlik-i mahrusemde Azak kâl'ada iktizây-ı serhadde vâki olup etrafında kurra ve nevâhi olmadığından gayri ziyâde zamandan beru tamir olunmamağla ekseri divârları haraba müşrif olup tâmir mikdârı akçe virup bâzı yerleri toprak ile meremmet olınup taş ve kireç olmamağla müstahkem olmayup hukuk üzere oldukda Rus Simon keferesi bin yüz nefer kefereye Simon da Nâm âhere serdâr olup gice ile gelüp […] varuşlarına dahl olup bir gün bir gice ceng oldukdan sonra bi inayetillahi Te'ala ehl-i islama mansur u muzaffer olup palanganın ekseri kılınçdan geçup başlarını Asitâne-i sa'aâdetüme irsâl idup şöyle ki min bâ'ad kifâyet mikdârı akçe gönderilüp ve sekiz aded kadırgalar korsanları ile gelüp kâl'ay-i mezbureyi müstahkem üzere ta'mir ve termim idup noksan üzere olan neferâta binmek olmadı küffâr-ı heksâr tarafından bir gün hıdmet ile sâbıka Azak sancakbegi Mustafa dâme izzuhuya i'lâm etdükleri ecilden varup kâl'ay-i mezburenin ahvâli vûkû üzere görüp mâlum etmeğin lâzım olmağda **buyurdum ki** vusul buldukda me'mur olduğın hizmetde tamam oldukdan sonra muâccele kâl'ay-ı mezbureye varup etraf ve cevânibde ve divârların bizzâd tâmir ve termim idup göresin. Küffâr-ı heksârın birbirine istilâsına arz olunduğu üzere divârları harabe ve meşruf olup ve toprak ile tâmir olduğundan simdiden sonra tâ'mir olunacak yerleri ne mikdâr olup ne kadar akçe ile hâsıl olur ve kereste ile ol cânibde yollanur ise yoğsa içerüler dâima çekilmek gelmesi lâzım gelür ve muâneti içun ne mikdâr adem lâzımdır ve neferâtın noksan mıdır dâhi kaç nefer kimesne lâzımdır hemân tâfsil üzere ve defter idup bu hususâtı tamam sıhhat üzere vâkıf u muttâli olup dâhi vûkû üzere Asitâne-i sa'âdetüme i'lâm eyleyesin emr-i şerifim üzere olursa mucebince âmel oluna.

[220] Hüküm517

Kapu kethüdâsı Hasan'a virildi.

Fî 26 Cemâziyelâhir sene 90(18 Temmuz 1582)

Rodos begine hüküm ki:

Mektup gönderüp Bare Ceziresi'ne bir kıt'a fırkâteyn gelup İstendil? Ceziresinin beginin gönderdüği limanına girup Bar keferesi fırkâteynden sevk etmekle gemilerde zabt etdürüp fırkateyn dâhi Çatal adasına gizlenüp birkaç Müslümanlar alup ve bir araya […] dâhi perakende alup Girit cânibine gitmişlerdir deyu haber alınup ve İskenderiye'den iki kıt'a kendüsi gemileri gelürken yolda bir kalyona rast gelüp birinin üzerine varup top atup ahşama irüşmekle nice olduğu mâlum olmadı dediklerini ve Trablus'dan gelen sabun gemileri zikr olınan kalyon korsanlığa gelmişdir deyu haber virdükleri ecilden gemiler ile derya muhafazasına müteveccih olduğunu bildirmişsin imdi bundan evvel sana hükm-ü hümayunum gönderilüp ol hüküm mucebince sana ve sâir beglere başbuğ olup küffâr-ı haksâr ve korsan gemilerinden memâlik-i mahruseye hıfz u hırâset eylediler deyu fermânım olmuş idi. Sana ol vechile fermân-ı hümâyunum vardukdan sonra bu zamana değin derya yüzüne çıkmayup ihmâl ve müsâhele sebebi ile tamamı mes'ul ve mu'âtep olmuşsundır **buyurdum ki** Hükm-ü şerifim vardukda mukaddema gönderilen hükm-ü hümayunum mucebince asla te'hir ve terâhi ve bir dürlü dâhi eylemeyup senünle muhafazaya tâyin olınan umera kullarıma haber gönderüp muâccele deryaya çıkup her kangida ilticâ etmek ihtimâli virilür ise tenbih eyleyup sahih haber alındukda asla tevkif ve tevâkkuf eylemeyup her ne târik mümkin ü müyesser olursa ele getürilüp mazarrat ve fesadlarında def-u ref' hesap almakdır. Bezl-i cidal? mahsur kalasın ve küffâr-ı heksâr tarafından gaflet üzere olmayup dâima tedbir ve tedârik kemal-i basîret ü intibâh üzere olup bi inayetillâhi Te'âla gaflet ile memâlik-i mahruseden biride donanma-i hümayun gemilerine zarar u gezend irüşdürmekden ziyâde hazer eyleyesin.

[220] Hüküm 518

Boğdan Voyvodası'na hüküm ki:

Hâla Bosna uhdesine lâzım olan zâhire getürdüp lâkin yedi sekiz kile mikdârı noksan üzere irsâl etmişsin ise ve açıktan bâki kalan akçe ile altun ve kâlil defterine yazılıdur ve

yarar nâm dört çerâğımla südde-i sa'âdetüme gönderilmesini emr idup**buyurdum ki**Hükm-ü şerifimle dergâh-ı muâllam çavuşlarından Hasan zide kadruhu vusul buldukda asla te'hir ve tevâkkuf etmeyup uhdenize bâki kalan akçe ile zikr olınan dört neferden bazıları fermân-ı hümayunum mucebince muaccele südde-i sa'âdetüme irsâl idup ihmâl ü müsaheleden hazer eyleyesin.

[220] Hüküm 519

Mısır beglerbegine hüküm ki:

Ferzend-i ercmend-i erşed-i es'ad oğlum Mehmed tâle bekâhu'ya vâlidesi tarafından musi alup sâh-i vakfa âyid ü müteveccih vilâyet de kamış içindeiçindeolınan kafes şekeri zikr olınan muside arz olunmasını emr idup**buyurdum ki**Hükm-ü şerifim vusul buldukda südde-i sâ'detüme fermân-ı şerifim mucebince zikr olınan mevât içinderiâyyetalınankafes şekeri mûsi de arz edilmeyubitiraz itmeğin edâsında dâima mukayyed olasın ve dâhi mezburda alınan şekerden ana ne mikdâr nesne hâsıl olur ise mufassal zabt itdirüp defter idup i'lâm eyleyesin.

[Yev]mül- Hâmis fî 27 Cemâziyelâhir sene 990(19 Temmuz 1582)

[221] Hüküm 520

Mısır beglerbegine hüküm ki:

Ferzend-i Ercmend-i erşed-i es'ad-[…] saltanat-ı fermân […] oğlum Mehmed tâle bekâhu vâlidesine mektup gönderup kendülerin hizmetinde olmak içun on bin flori hâsıl olup ber-mucebi şer' ile âdem satun alup resm-i ahd idup tahrir içun bu sene devridüp dört […] barut kantar sekiz fitil olur etdikleri olup lâkin sâh-i vakfa bir ehemmiyet de müteveccih vilâyetlerden zer'iyyat olınan […] mezkûr mûsiye kifâyet içun hükm-i şerifüm virilmesini bildirmişsin ise ola zikr olınan musiyye yolda mezburda zer'iyyat olınan […] getür deyu arz olmasını emr idup**buyurdum ki**vusul buldukda bu bâbda mukayyed olup müşarün-ileyh Tarafından gönderdüğin mektubun mucebince zikr olınan zer'iyyat olınup hâsıl olan […] musi-i mezburda arz idup arz eyledüğin üzere zuhura hıfz u zabt idup her ne mikdâr sana hâsıl alursa haber eyleyup müşarün-ileyh tarafında i'lâm eyleyesin.

[221] Hüküm521

Delvine begine ve Mızrak kâdısına hüküm ki:

Sen ki kâdısın suret-i sicili gönderup kazay-i mezburede nâm düstûr-ı ekrem ilâ âhirihî Vezir-i azam Sinan Paşa edâma'llâhü te'âlâ iclâlehû'nun hassalarından Aya nâm karyede sâkin deyu göründüğü Delvine'deki nâm karındaşları meclis-i şerana gelup karındaşlarınca idub karye nam zımmiye girup tâifesinden bazıca nâm kâl'asından kimesne bâzı ehl-i fesâd ile katl idub ve diğer karındaşı […] ve diğer karındaşı nâm zımmileri kâl'ayı mezburda habs itmişlerdir dediklerinde ehl-i vukufdan bâzı Müslümanlar gelup şerândan istediklerini bildirmişsin. İmdi **buyurdum ki**vusul buldukda mezburları ihzâr idup inât iderler ise şer' ile buldurması lâzım olanları buldurup gönderdup bir defâ şer' ile fasl olmayup üzerinden on beş yıl mürur eyledikleri ise hak üzere dikkat ve ihtimâm ile teftiş ü tefâhhus idup göresin. Kâdıya arz olunduğı gibi ise şer' ile sâbit ü zâhir ola. Ol bâbda muktezâyı şer-i kâvimle âmel olup şer' ile lâzım geleni icrâ idup ber-mucebi hüsn-i teftiş hak üzere olan bu yerden vilâyetlerden tezvir ü telbisden ve suhud-ı zurdan hazer idup hizmetinde olasın.

[221] Hüküm522

Zuâma'dan Halis Beg'e virildi.

Fî 27 Cemâziyelâhir sene 990(19 Temmuz 1582)

Solnık begine hüküm ki:

Liva-i mezburda vâki olan zuâma ve erbâb-ı tımar südde-i sa'âdetüme arzuhâl sunup livâ-i mezburda cihetine gelenler hilâf-i kanun pişkeş deyu bir köyden beş[…] alup virmeye kâdir olmayan köylerden her birinden otlâk verinceye odun ve birer koyun ve bal ve yağ ve alef ve buğday tâleb idup ve bedel akçesi deyu on ikişer akçe ve hâne akçesi deyu bir haneden üç akçe alup ol sebep ile reâya ve berâya perâkende olup ve perâkende olduklarına sebep olduğunu bildirdükleri ecilden**buyurdum ki**Hükm-i şerifüm vusul buldukda bu bâbda gereği gibi mukayyed olup reâya ve berâyaya ol vechile teâddi itdürmeyup olagelene muhâlif reâya ve berâyadan bir nesne ve bir habbe aldırmayasın. Mevcûd olagelene mügâyir olmayasın re'âyâ ü fukârâya zulm u teâddi olmamalu olmaya.

[222] Hüküm 523

Budun(Budin) beglerbegine hüküm ki:

Solnok sancağında vâki olan zuâma ve erbâb-ı tımâr südde-i sa'âdetüme arzuhal göndermesi kal'ay-ı Solnok sancağında vâki olan zuâma ve erbâb-ı tımâr südde-i sa'âdetüme arzuhal gönderup kal'a-i Solnok ve Tırhana Simaloş serhâdinde olup tâmir u termîm ihtiyaçları olmağın. Livâ-i mezburda mutasarrıf olan umerâ vilâyet reâyasına salma salup sonra Tırhana'ya göndermeyup reâyadan hâyli mâl alup vilâyetin perâkende olmalarını bâ'is oldukları kâl'aları dâhi tâmir olunmadığını bildirdükleri ecilden**buyurdum ki**vusul buldukda bu bâbda mukayyed olup anun gibi zikr olınan kâl'aların tâmire ihtiyâç oldukda te'hir eylemeyup gidup yeniden ehl-i adem gönderup sonra olageldüği üzere ehl-i âdemler zikr olınan kal'âları müstâhkem üzere tâmir itdürüp reâya ve berâyadan beru vârid idub olmuş değin reâyâdan olunagelene muhâlif vech-i meşrûh üzere akçelerin almalular ise bâde'l-subud ise zuhura getürdükden sonra ademi tenbih eyledikleri bu bahane ile akçeleri aldırmayasın.

[222] Hüküm 524

Tırhâla ve […] ve İnebahtı kâdılarına hüküm ki:

Karlıili sancağı reâyâsı rikâb-ı hümâyunuma rikâ sunup sancakbeglerinden olan Ali dâme izzuhunun kendu hassâlarından aid olan rüsum-u hukuk kânun üzere almayup ziyâde alup ve koyun ve mâl ve şehir sâliyâne idub sâliyane virup virdükleri sâliyâne dâhi subâşıları tâyin deyu teâddiden hâli olduğundan gayri Manisa sancakbegi olan Mahmud dâme izzuhunun öşüründen on ikişer akçe alup ve âdemleri zabt itmeyup ashâbından etmesi ve […] koyun virmeyup ve âyendeden ve revendeden şimdiki fermanım olmayup gelen on altışar akçe üzere alup ve kendü sâliyâne eyledüği şimdüki akçesinide altışar akçe üzere virmesin şimdükiemsâli zamanında olmayup böyle teftiş olınup hak mucebince dâhil oluna perâkende olanları mukarrerdir olunageldikleri ecilden teftiş olmasını emr idup**buyurdum ki**vardukda bu bâbda gereği gibi mukayyed olup teâddi hak idenler ile ibrâz idup bir defâ şer' ile fâsıl olmayup on beş yıl mürur etmeyen hususları hak üzere şer' ile teftiş idup göresin dâhi arz eyledikleri gibi ise bi-hasebi şer-i şerife zâhir olup bil cümle mevcud olan hakları mevcud olanlardan bi't-

kusur ise sicil idup bunun üzere suret-i sicilleriyle yazup südde-i sa'âdetüme irsâl eyleyesin.

[223] Hüküm 525

Kili kâzâsından münfasıl olan Mevlana Mehmed'e hüküm ki:

Hâlâ merhum Sultân Süleymân Han Evkâfı câbilerinden Akkirmânlu Hâcı Mehmed dört ay mikdârı Akkirman'da olan evkâf-ı mahsulde zabt idup ve Gelibolu'lu Hacı Mehmed dâhi sekiz ay mikdârı zabt idup idup asla mahsulden nesne virmeyup mesâib-i sâbit ekl ü bel' eyledikleri mütevellisi Lütfullah i'lâm eylemegin**buyurdum ki**dergâh-ı muâllam çavuşlarından Bâli Çâvuş vusul buldukda südde-i sâ'adeti ihzâr eyleyup dâhi istediklerinden mukâddemasına değin vâki olan hususları her ne ise müfredât defterlerinde görüp yerlü yerinden mufassal şer' üzere teftiş eyleyup göresin. Arz olunduğı gibi olup evkâf-ı mahsulden zimmetlerinde nesne zâhir alur ise mâlul etdürmeyup bi't-kusur vûkû içun el virup sahibine teslim etdiresin ve bundan ne mikdâr mahsul alup hak olduğunı defter eyleyup hemân irsâl eyleyesin.

[223] Hüküm 526

Bâ hatt-ı Hümâyun

Şakirdi Nasuh Beg'e virildi.

İstanbul kâdısına ve Muhtesip'e hüküm ki:

Mahrusey-i mezburda vâki olan […] südde-i sa'âdetüme arzuhal sunılup kâdimden ihtisâb olmayana hizmet idup keten ve kendir almalarun bildirup mahsullerinide ellerinden alup ahere virup ve bundan mâ'ada fevt olduklarından yerlerine oğulları nasb olmayup olan kimesneye virüldüğini bildirüp arz eyledükleri ecilden**buyurdum ki**vusul buldukda bunlar kifâyet olmayup hizmetlerinden kusurları yoğken bilâ sebeb yerleri alınmayup fevt olduklarında dâhi kâdimde yerlerine yarar ve müsellah oğulları var iken dâhi mühürleyup yerlerine yarar olan oğullarından istihdâm eyleyesin.

[224] Hüküm527

Bilân kâdısına hüküm ki:

Taht-ı kâzânuza ulak içun tâyin olınan bârgir Karaca nam karyede olursa ifâ yerde olmağla südde-i sa'âdetümde mesâlih-i mühimme içun etraf ü cevânibe irsâl olınan eğer dergâh-ı muâllam çavuşlarıdır ve muma-ileyhin ademleri ulâğı irsâl olunanlardır ve eğer serhâd memleketlerden südde-i sa'âdetüme gelecek ulâklardır Karaca nâm karyede bulunmağla bargir almak te'hir olunduğı i'lâm olunmağın. Sen mezbur kâryede olmak emr idup **buyurdum ki** vusul buldukda emrim üzere zikr olınan karyelerde olundurmayup eğer südde-i sa'âdetümden irsâl olınan ulâk hükümleri tâyin olundukda mikdârı menzil bargirleri tedârik idup avk u te'hirden ziyâde hazer eyleyesin. İntikad ü beyân olunmak özrün makbûl olmayup mügâyir olmak mukarrerdir ana göre mukayyed olasın.

[224] Hüküm 528

Sahibine Ali nâm kimesneye virildi.

[…]

İstanbul kâdısına hüküm ki:

Mahruse-i İstanbul bostancıları rikâb-ı hümâyunuma rikâ sunup sokaklarında olan bostâncılarına vefât etdiklerinden sonra hariçten dahl olunduğını bildirdükleri ecilden**buyurdum ki**mezkûresinin sokaklarında olan bulunanları husus şer-i şerife ve şart u vâkıf mucebince âmel idup. Hilâf-i şer' mügâyir şart u vâkıf kimesneye iş etdirmeyesin.

Bir sûreti dâhi vech-i meşruh hâslar kâdısına yazılsın.

[224] Hüküm 529

Malatya Beglerbegi kethüdâsı Receb silâhdâra virildi.

Diyârbekir beglerbegi ve defterdârına hüküm ki:

Malatya Begi mektup gönderüp cerîmesi vâki olan hacı midir ve tahsil bâc-ı ubûrundan kulu nâm Kimesnenin uhdesinde olup ve mahmiyye-i âherde vâki gümrük ve menzili

zâhiresi Yunus nâm kimesne malınızun tâhvili arz olup uhdesinde ne mikdâr akçe alur ise tâhvilde ve zimmetinde vâki olan haslar anun tevâifiyle hasları tevâif Sancakbegi Mustafa dâme izzuhu zimmetinde otuz dokuz yük akçede alup anun tâhvilinden mukâtaaları Diyârbekir zuâmâsından mumâ-ileyhe vâzife ve hizmet sahiblerine emin ve mültezim olup zuâması elindedir. Diyârbekir ve zuâmasından? receb ve mevâciblerinden yoğsa vâki olup ve Van Şeriflerinden Mervân ve Yunus atlu kullarından Mehmed ve Yunus ve Ahmed ve diğer Mehmed'in Emin ve mültezim olmak üzere Yunus bin Abdullah ve diğer Yunuf ve Van kullarından Mustafa ve Rıdvân ve Osman ve İbrahim ve Hasan ve İsa ve Cafer ve Mehmed ve âle'l-civâr kullarından ve belki kullarından Rıdvân nâm kimesneler dâhi vechile isimleri bildirmelu Olup âmel ise her birine sâdır mallarına kifâyet olduklarından mâ'ada ademler mâ'ruf yerinden kulu Ahmed nâm kimesneler dâima her mala emin ve mültezim olup mezkurun bildirdiklerun mallarına gidup üzerilerine nazır olup zikr olınan mukâtaalar bir müddet eylemeyup birbirinin […] kesrine mahsûs olmak üzere otuz bin flori ziyâde alup tâhvil cedidleri […] giru müşarün-ileyhe mukarrer olınup ubudiyetinden zâim Pir Ali ziyâde dergâh-ı Ali çavuşu şart koyup eyledikleri arz iken ve sâbıka Diyârbekir beglerbegisi arzı mucebince sâbıka zimmetinde kalan yirmi altı yük akçe ve ziyâde eyledikleri otuz bin altunu alınub müsellimi hesâbı üzere elli yük akçe alıvirenlerden irüşüp koyup alıvirki sancağa dâhi her kime ise amel olınur ise zikr olınan elli yük akçeyi ve mukâtaaları koyup eylemeğin. Mukataa emin ve mültezimlerin kifâyetleri […] teftiş olmak üzere mevcud olunmuşdır **buyurdum ki** vusul buldukda müşarün-ileyh […] bir vekile kayd etdirüp dâhi şartları muaccele mevcut olunmuşdır.

[225] Hüküm 530

Müşarün-ileyhimanın hizmetinde kâtip olan Mansur Celil'e virildi.

Fî 27 Cemâziyelâhir sene 990(19 Temmuz 1582)

Tâtâr Pazarı kâdısına hüküm ki:

Nâhiye-i mezbûrenin nefs-i […] defterinde vezir-i âzâm Sinan Paşa edamallahu teala iclalehunun hassı olup kâdimden rençber yedide gelmiş iken hala rençberlerin? ile eşkıyâ ve yaramaz ademin fitne vü fesadı getürdiğün ziyâde olup nâhiyedekiler içun dikkat ile emr-i ibrâzına vârid olmuş iken nahiyeleri hak üzere sâbıka ehl-i fesâdı tutup

müşarün-ileyhe âid olan hakkı alup müşarün-ileyh edamelllahu tala iclâlehu'nun kâdıları noksân üzere i'lâm olunmağın **buyurdum ki** vusul buldukda bu bâbda gereği gibi mukayyed olup fi'l-vâki nâhiye-i mezburun Müşarün-ileyh hassa tâyin olınup kâdimden rençberleri gelmiş ise ola geldiği üzere giru rençberlerine virup vâki olan ehl-i fesâdı ele getürüp ahvâllerinide hak üzere teftiş idup göresin dâima Müslüman ve anlarun kanununa muaccelen cerimeleri aldırup vâsıl müstehâk olanlar dâhi sipâhi ise habs idup hak eyleyesin değil ise şer' ile lâzım geleni mahalinde icrâ etdürüp yerine koyasın. Haber alup kethüdâ koşup göresin deyu sipâhileride aldırasın.

[225] Hüküm 531

Bozok Sancakbegi olup muhâfâzay-ı tâbur olan Çerkes dâme izzuhuya hüküm ki:

Dergâh-ı muâllam çavuşlarından mâl mîrî tahsildârı olan Durâk Çâvuş ademlerinden […] bâc-ı nâzırın âdemi Erdoğmuş nâm kimesnelerun emr idup **buyurdum ki** hükm-i şerifümle dergâh-ı muâllam çâvuşlarından Çâvuş zide kâdruhu vusul buldukda asla te'hîr vü tevâkkuf etmeyup mezbûr Durak Çâvuş şimdüye değin ne mikdâr mâl mîrî tahsîl etmişler ise defter idup dâhi akçesini Emîn olan mukânnen? teslim idup gönderesin ve zikr olınan âher mîrîyi ferrmân-ı hümâyunum mucebince müşarül-ileyhe koyup gönderesin avk u te'hirden ziyâde hazer eyleyesin.

[226] Hüküm 532

Müşarün-ileyh'in kethüdâsına teslim olundı.

Mısır beglerbegine hüküm ki:

Sâbık vezir olan Mehmed Paşa'nın adamlarından Çerkes Kaytas nâm kulu ayak idup ol cânibde olduğı istimâ' olunmağla âdemi hükm-i şerifümle irsâl olunmuşdır **buyurdum ki** müşarün-ileyh zikr olınan kulu ol cânibde her kimde bulınur ise kayd u bend ile hükm-i şerifümle varân âdeme teslîm idup südde-i sa'âdetüme irsâl eyleyesin.

Bir sûreti Osman Paşa'ya yazılsın.

Bir sûreti Câfer Paşa'ya yazılsın.

Bir sûreti Haydar Paşa'ya yazılsın.

[226] Hüküm 533

Gönye Melik'e hüküm ki:

Hâlâ südde-i sa'âdetümde ve ecilde Lâlâ Kızılbâş bir maaş üzerine sefer-i hümâyunum nusret-i makrûnum vâki olup senün dâhi Asitâne-i sa'âdeti ubudiyetine sadâkat ü ihlâs üzere olduğı istimâ' olınmağın. Envâ-i atebe-i aliyye-i pâdişâhânemde vâki olup min bâ'd sadâkâti ü istikâmete sabit ü kâdim olmasını emr idup **buyurdum ki** vusul buldukda Dergâh-ı Sa'âdet-destgâhum cânibinde olan mevcud sadâkât ü ihlâs u şart min bâ'd ashâbının ibtidâsı celilesine mezkûr olan hilâfet-i padişahanemin zuhuruna getürdüp devlet-i ebedpeyvend-i husrevâneme müte'allık olan umûrda müte'âllik olan envâ-i sadâkât ü esbâbda ve […] husrevânemle […] ziyâde riâyyet olması mukarrerdür ana göre mukayyed olasın.

[227] Hüküm 534

Kendü kethüdâsına virildi.

Çıldır beglerbegine hüküm ki:

Bundan akdem Penisgird sancağı müstâkil sancak olup bir târikle Ardahan sancağına ilhâk olmuş iken vilâyet-i kâzâ müstâkil beglerbegligi olmağla livâ-i Penisgird dâhi Ardahan'dan ikrâr alınup dokuz yüz seksen sekiz şabanının yirmi beşinci gününde gönderen Kars beglerbeglige ilhâk olınup livâ-i mezburda olan zuâmâ ve erbâb-ı Kars beglerbegisi ile Kars muhâfâzasında tahassusdurdeyu sefer-i hümâyunda hükm-i şerifüm virilüp lâkin livâ-i mezburun icmâl ve mufassal defterleri henüz Beglerbegine vâsıl olmamağla Penisgird sancağında olan zuâma ve asbâbların zeâmet ve tımarlarına dahl olınduğı i'lâm olınmağın. Penisgird sancağının icmâl ve mufassal defterleri Kars beglerbegine gönderilmesini emr idup **buyurdum ki** vusul buldukda emrim üzere livâ-i mezburun icmâl ve mufassal defterlerinde Kars beglerbegine muaccele irsâl eyleyesin.

[Yev]mü'l-Cum'a fî 28 Cemâziyelâhir sene 990(20 Temmuz 1582)

[227] Hüküm 535

Bulan mezburun kendü ademi Kapudan Abdullah'a virildi.

Fî 28 Cemâziyelâhir sene 990(20 Temmuz 1582)

Müfettiş Dupniçe kâdısına hüküm ki:

Mektup gönderüp Rıdvân bin Hasan ve Ahmed bin Abdi ve Ahmed bin Abdullah nâm fesâdları âhz olınup yanlarında yedi kıt'a yolladuğı […] bulınup ve mühürlenip ve emanet vâz' olınup ve mezburlar dâhi habs olınup lâkin kendü istemeyup saliyanesiyle mukayyed olup kendün muâccele getüresin mestur olunduğı bildürdiğin ecilden mezburun sen kâl'a bend idup ve esbâbları ile ve sûret-i sicilleriyle kayd u bend ile südde-i sa'âdetüme gönderilmesi emr idup **buyurdum ki** Hükm-i şerifüm vusul buldukda emr üzere mezbûrları olup isimleri ile ve sûret-i sicilleriyle tecessüs ü kayd südde-i sa'âdetüme gönderesin.

[227] Hüküm 536

Erbâb-ı tımâr Ahmed nâm sipâhiye virildi.

Ustrumca kâdısına hüküm ki:

Sol kolun celeb tâhriri mukâddema sana fermân olınup tâhrir üzere iken bir târikle Üsküp kâdısına yollanması ile Hasan Çâvuş'a fermân olunmuşdı. Hâlâ dergâh-ı muâllâm çâvuşlarından Mehmed Çâvuş mübâşir ile sâbık tâhrir eyledüğin üzere mukâddema virilen emrim mucebince gerü de tâhrir idup. Defteri muâccele südde-i sa'âdetüme göndermesi emretti. **Buyurdum ki:** Hükm-i şerifümle dergâh-ı muâllâm çâvuşlarından Mehmed Çâvuş vardukda te'hir ü terâhi etmeyup sol kol celeb tâhrirden müşarün-ileyh Çâvuşum sana şer'imle sâbıka virilen emrim mucebince i'lâm idup muâccele defteri südde-i sa'âdetüme gönderesin.

[227] Hüküm 537

Bosna beglerbegi çâvuşlarından Mehmed Çâvuş'a virildi.

Bosna beglerbegine hüküm ki:

Mektûp gönderüp livâ-i Bosna'da vâki olan kal'ânın bârut u siyâh külliyetle ihtiyâçları oldukları sancakları i'lâm eyledüklerin bildirdüğin ecilden kâdimden ol kâl'anın ihtiyaçları olan bârut nereden ele gelmiş ise yine ol mahalleden tedârik olmasını emr idup **buyurdum ki** Hükm-i şerifüm vusul buldukda beglerbeglige müte'âllik burâda vâki olan sancaklarada barut u siyâh ihtiyâcı olan kal'â da konılmasını yıne mahalleden bârut virilü gelmiş ise ol yerlerde kifâyet mikdârı barut aldurasın.

[228] Hüküm 538

Musul begine hüküm ki ve Musul kâdısına hüküm ki:

Nefs-i Musul'da vâki olan hâtibe ve eimme ve müezzinlerin ve yarar erbab-ı nâhiyenin cürümleri üzerilerine günâh sâbit olduğu âhere teveccüh olunduğı i'lâm olunmağın **buyurdum ki** vardukda bu bâbda gereği gibi mukayyed olup sen ki sancakbegisin senün mâarifetin olmadığın üzere sâbit ü zâhireleride üzerilerine günâh sâbit olup bi-hâsebi's-şer' alınmak icâb etmedi hilâf-i şer-i şerife ahere tevcih olmağın kendülerine tasarruf etdüresin şöyle ki üzerilerine günâh sâbit olmadığı arz olınup el'an temessükleri berâat itdirmişler ise tasarruf etdürmeyup ahvallerini yazup bilduresin.

[228] Hüküm539

Andre ve Papa[…] nâm kâfirlerine virildi.

Sâkız Begi'ne ve kâdısına hüküm ki:

Nefs-i Cezire-i Sâkız keferesi rikâb-ı hümâyunuma rikâ' sunup kendülere ve Pîr Sultan ahidnâme-i hümâyunuma kiliseleri harâbe-i müşrif oldukda ve vâ'z-i aslisi üzere tâmir etdüklerini kimesne mâni olmaya deyu mastur iken sizki Sancakbegi ve kâdısısın nefs-ı Sâkız'dan bâzı imâmlar ile Meryem Ana nâm kiliseleride ihrâk idup temelinden yıkup hisâr içinde olan iki kiliseleride dâhi yıkmak murâd idup ve vâ'z-ı sâbık üzere fermân etmekle komayup ve geru ahidnâmeleride Sâkızlu'dan yerine bir kimesne bir vechile

dâvâ idup zulm etmeyup ider ise men' olınup ve içlerinden birisi mürd olundukda vereseyi sagir ve sâgire olmayup ihtiyâriyla kısmet tâleb etmezler iken mahkeme tarafından adem vârup cebren kısmet eyleyup ve hisâr erenleri takaddimle hisar içinde alıviriş idup ve taşra dükkânlarıda Sakızlular bey' ve şirâ itdirirler iken hâlâ hisar erenleri dükkânlarını cebren ellerinde alup zulm ü teâddî eyledüklerini bildirup. Ol bâbda hükm-i hümâyunum tâleb eyledükleri ecilden hilâf-ı şer-i kânun ve mügâyir ahidnâme-i hümâyunum Sâkızlu'ya dahl olunmamasını emr idup **buyurdum ki** vusulbuldukda bu bâbda onât-ı vechile mukayyed olup husus-ı kâzaya Sâkızlu tâifesinin arz eyledikleri kilise men u def' eyleyup mezbûr şer-i şerife ve ellerinde olan ahidnâme-i hümâyunlarına muhâlif kiliselerini kimesneye yakup ve yıkdurmayup ve vâ'z aslisi üzere tâmir etmeğe mâni olmayup ve Sâkızlu'dan nefs-ı Sâkız'da dâva idenleri hüsemâları ile beraber Asitâne-i sa'âdetüme gönderüp ve mürd olanlarının ve veresesin sagir ve sâgire olmayup küffârdan olup ihtiyârı ile kısmet taleb etmezler iken vârup cebren kısmet etmek bahanesiyle kimesneye ahz u celb itdürmeyup ve hisardan taşra alış veriş itdükleri mülk ve dükkânlarına hisar erenlerinden gayriden bir ferdî şerân ve kânun ve ellerinde olan ahidnâme-i hümâyuna muhâlif asla ve kât'a dahl u tecâvüz etdürmeyesin.

[229] Hüküm540

Divân-ı Hümâyun Kâtibi Halil Beg'e virildi.

Manisa ve Akçaşehir kâdılarına hüküm ki:

Hâlâ Akçaşehir'den Balta zâde dimekle mâruf Ahmed nâm kimesne ziyâde eşkıyâlarından olup ahâli memleketinden biri fevt oldukdan sonra südde-i sa'âdetlerine vechi münâsib olmuşdır dükkân sana zimmeti vardur deyu ve irsâllerini ellerinden ulâk ve esbâblarıylada alup kendüsi ekl ü bel idup ve yanına bilen sâir cem' idup Müslümanların erzâk ve eşyası tezvir vü telbis ile alup fukâra iken nâ hak yere ulâğın malında ekl idup ve şart u zabt idup yol basup ve Müslümanları yok yere azl idup fesâd u şenâatden hâli olmaduğunda nefs-ı Akçaşehir'den hâlâ Mekke-i Mükerreme kâdısı Mevlana Hasan dâme'd fâzluhu mektubuyla muâccele i'lâm eyledükleri ecilden bu bâbda dergâh-ı muâllam çâvuşlarından Mustafa Çavuş Mânisa'ya tayin olunmuşdır. **buyurdum ki** Hükm-i şerifüm vusul buldukda mezbur-i ihzâr idup gaflet ider ise şer' ile bulundurması lâzım olanları buldurup bir defâ şer' ile görilüp katl olmayup ve on beş

yıl mürur etmeyen hususlarında muvâcehesinde hak üzere teftiş idup göresin. Vech-i meşrûh üzere ahâli vilâyetine zulm ü teâddî olduğı meclis-i şerân üzerine sâbit ü zâhir olursa ol bâbda maksâd-ı şer-i kâdim ile amel olup Manisa tâifesinden değil ise hakkında şer' ile lâzım geleni icrâ eyleyesin düşmen tâifesinden ise habs idup vukû' üzere arz eyleyesin sonra hakkında emr-i şerifümle sâdır olursa muvâceheyle amel idesin.

[229] Hüküm 541

Mısır beglerbegine hüküm ki:

Medine-i Münevvere Şeyhu'l-haremi olan Mustafa kâzay-a defteri gönderüp Ravza-i Mutahhara da vâki olan Seyyidü'l-enâm aleyhi's-salâtü ve's-selâmda[…] Seyyidü'l Hâzreti Muhammed'den sabah namazıedâ oluncaya değin tutdukdan sonra halk namazdan çıkınca dört yük kâfuri bal mumu kâdimden binâ gelüp hemen kantar bal mumu gelür iken zikr olınan sabahı tâyin olınan bezden ki sarı kızıl diğeri beyaz bal mumu olup ekseri yağ mumu vardır deyu içeruden on kantar kâfuri bal mumu gönderilmesi ricâsına i'lâm itmeğin **buyurdum ki** Hükm-i şerifüm vusul buldukda emrim üzere her sene zikr olınan taht-ı mübârek de yanmak içun mügâyir mumlar ile on kantar siyah kâfuri bal mumu gönderesin.

[229] Hüküm 542

Müşarün-ileyhe hüküm ki:

Medine-i Münevvere Şeyhü'l-Haremi olan Mustafa südde-i sa'âdetime kazâyâ defteri gönderüp hücre-i mukaddesde vâkı' Hazret-i Fatıma radıyallahu te'âlâ anhâda ve Ravza-i Mutahhara'da ve Hârem-i şerifde ve Harem-i muhteremin örtüsünde açuk yerde yanan kandiller içün Mısır'dan ve Şam'dan zeyd yağı gelüp lâkin Mısır'dan gelen yağ bir karar üzere gelmeyüp ba'zısında yetmiş kantar ve ba'zısında elli kantara dek ziyâde ve noksân üzere gelür aslının ne mikdâr idüği ma'rûfı olmayup her ne mikdâr ise bî-kusûr gönderilmek ricâsına i'lâm itmeğin **buyurdum ki** vüsûl buldukda bu husûsda evkâf-ı vechile mukayyed olup göresin zikr olınan yerlerde kandil ve […] yanmak içün aslen ne mikdâr zeyd yağı ta'yîn olunmuş ise vaktinde bî-kusûr gönderüp noksân üzere gönderüp müzâyaka etdirmeyesin.

[230] Hüküm 543

Vilâyet-i Karaman'da vâki olan kâdılara hüküm ki:

Rikâb-ı hümayunuma rikâ' sunılup vilâyet-i Karaman'da hazine-i Amirem defterdârı olan Nuh nefs-i Lârende vezir-i azam Sinan Paşa edâma'llâhü te'âlâ iclâlehûnun hâmam binâ etmek bahanesiyle vilâyet-i Karaman ahâlisine müft ü meccânen salup kendü dâhi ol kereste eyledüğin evler ve hamamlar ve gayri binâlar itdürüp hamam taşlarını ağaçlarını ve pirket ve sâir levâzımâtı reâyânın davarlarıyla getürüp ekseri reâyânın davarları helâk olup bunların inşâsı zulm ve teâddisi min bâ'd yokdır deyu şekvâ etdükleri ecilden mezburlardan şer' ile teftiş vâ'z olınmak içun konılan dâhi suret-i sıhhâti üzere ecilden dahl olınup hükm-i şerifüm içine konılup size gönderilmişdir **buyurdum ki** Hükm-i şerifüm vusul buldukda bu bâbda her birinüz bizzât mukayyed olup gönderilen zimmetinde mürur olan mikdârun bir defâ şer' ile sunılup dahl olınan hususların muktezây-ı şer' üzere hak muvâcehesinde dikkat ü ihtimâm ile teftiş eyleyup göresin fî'l-vâki müşarün-ileyh vezirim edâma'llâhü te'âlâ iclâlehû'nun muma-ileyh defterdârı ileyhle hamam yapdırduk vâki midir vâki olduğu tâkdirce sevk olınan kerestenin narh-ı câri üzere ricâsını idenlerden akçesiyle mi aldırmışdır yoksa cebren akçesüz mü alınmışdır bennâ ve neccâr ve ırgâdı dâhi ücret-i yevmiyeler ile mi istihdâm olmuşsundır yoksa reâyâdan ücretsüz âdem târikiyle adem ihrâç olınmak istihdâm olunmuş mudur ve binâya gönderilen kereste dâhi sahipleri mâarifetiyle ücret ile durdurılup getürilmiş midir yoksa cebren reâyâ davarına tâhmîl olınup ekseri helâk oldı dedikleri sâhih midir deyu fermân ile defterdârı mezbur dâhi müft ü kereste ile gayri binalar ve hamamlar yapmışdır dedikleri vâki midir ve vâki olduğı takdirce ne mikdâr ola ve hamamlar ve sâir binalar alınmışdır tamamı adedine erişüp müft ü meccânen ne mikdâr kereste alup akçesinide virmişdir. Eğer müşarül-ileyhin hamamın ve eğer mezbur defterdârın binâların havk ve bennâ ve neccâr ve ırgat vâki olan ücret-i yevmiyelerinden ve sâir icrâ cânibden üzerine hukukı maldan olduğı ve reâyânın müteâllik davarları helâk olup zulm ü teâddî olduğı meccânen yerde bi-hâsebi şer-i şerif sâbit ü zâhir olursa mühim birkaç sebebi ketm itmeyup ve bir cânibe meyl u muhâbba eylemeyup tamam hâlde hak vâsıl olup eger vâki ve eğer kayd u vâki sunup ve zuhur bulana tamam[…]irüşdükleri mevâdı vâkıf u muttâli olduğınız üzere ale't-teferruât yazup defter idup muâccele bâb-ı sâ'adet penâhıma arz u i'lâm eyleyesin amma hîn ü teftiş tamamı hak üzere olup tezvîr ü telbisden ve şuhud-ı zurdan gereği gibi hazer idup

ehl-i sünnet ve erbâb-ı[…] ve mügâyir bir cânibe meyl ü muhâbba itmeğe hilâf-ı vâki nesne alur olmaz arz u i'lâm itmekden tamam-ı ihtiyad üzere olasın. Husus-ı mezburu sonradan âdemler gönderup harfiyen ve âlenen tetebbu idup ve tecessüs etdirmesi gerekdir şöyle ki arz etdüğinüz mevâdı birisi hilâf-ı zuhura idecek olur ise temessükünüzü almak ile konılmayup envâ-i umumiyetle münâsib ve muâfiyyet olmanız mukarrer olmaktadır ana göre mukayyed olup gaflet üzere olmayup bâb-ı ikdâm u ihtimâmda dâkika fevt eylemeyesin.

[231] Hüküm 544

Mısır beglerbegine hüküm ki:

Medine-i Münevvere Şeyhü'l-Hâremi olan Mustafa dâme ulüvvuhû Südde-i sa'âdetüme kâzay-a defteri gönderüp Medine-i Münevvere'de vâki olan imâret-i âmiremde fukârâ içun taleb olınan buğdayı torbasına koymak içun Mısır'dan beş kantar yağ ferman olmuş iken kifâyet etmeyup her yıl on iki kantar yağ sarf olınur. Yedi kantarı Hârem-i Şerif'de kandilleri yakmağa virilup her yıl on iki kantar yağ göndermesi ricâsını i'lâm etmeğin gönderilmesi emr idup. **buyurdum ki** Hükm-i şerifüm vusul buldukda göresin i'lâm olunduğı üzere beş kantar yağ kifâyet imâret-i amiresine on iki kantar yağ gönderup müzâyeka çekdirmeyesiniz.

[231] Hüküm 545

Müşarün-ileyhe hüküm ki:

Medine-i Münevvere Şeyhü'l-Hâremi südde-i sa'âdetüme kazaya? gönderüp Medine-i Münevvere fukâra içun Mısır'da Hârem-i Şerifde on kantar müretteb gömlek gelüp birkaç seneden beru gönderilmeyup birkaç akçe gönderildiğinde bildirmeğin **buyurdum ki** Hükm-i şerifüm vusul buldukda göresin. Evkâf-ı mezbûrdan fukârâ içun gönderilen gömlek birkaç seneden beru göndermemeğe bâis nedir vakfın müsâdesi yoğ mudur yok müsâde var ise şart-ı vakfı mucebince şart olduğun üzere her sene vaktinde gömlek gönderdüp hilâf-ı şart-ı vâkıf kimesneye iş etdirmeyesiniz.

[231] Hüküm546

Müşarün-ileyhe hüküm ki:

Medine-i Münevvere Şeyhü'l-Hâremi kâzây-a gönderüp Medine-i Münevvere'de vâki olan imâret-i âmirede gayri sadaka içun Mısır'dan gönderilmesi fermân olınan buğdayın mevsimi ile olmadığını bildirmeğin **buyurdum ki** Hükm-i şerifüm vusul buldukda bu hususa gereği gibi mukayyed olup min bâ'd buna münâsip olmayan buğday bulındurmayup âmbarda âlâ buğdayı gönderdup ednâ buğday gönderilmekden hazer eylemeyesin.

[232] Hüküm 547

Habeş beğlerbeğisine hüküm ki:

Südde-i sa'âdetüme mektup gönderüp bundan akdem ol câniblerde küffâr-ı haksârın vâki olan hâreket ve cemiyetleri vechile beğlerinden el-vahise[?] nâm kralı mağlup ve nice küffar-ı girdâra serdar olup Nifos[?] dimeğle ma'rûf nehrin üzerine inüp yollarını kesüp re'âyâ ve berâyâyı rencîde ve remîde eyledikde hırfetin muhâfazasiyçün ahâlî-i İslâmdan bir mikdârını ifrâz ve bâkî mevcûdlarından çıkup vahdet-i fermânım ile küffâr-ı be-nâm üzerine varılup sabahdan ahşama dek muhkem muhârebe ve mukâtele olup mel'ûn-ı mezbûr ile mülâyemet-i câsirînden nicesi katl ve mecrûh ve bâkîsi ve nâfîsini ve merdûd ve matrûh olduğın ve bir def'a dahi […] nâm eşirrâ on bin mikdârı küffâra serdâr olup geldikde ânın ile dahi asâkir-i zafer-şi'âr mukâbele idüp muhkem muhârebe ve mukâtele olup bi-inâyeti'llâhi te'âlâ mezbûr on nefer kâfir ile mel'ûnun başı kesilüp […] nâm şehirde ve Kehvele [?] nâm mahalde dahi yarar muhârebe olunup ve tekrar Nifos [?] suyu üzerinde yüz bin mikdârı küffâr-ı sa'âdet-şi'âr? ile muhkem muhârebe ve kâr-zâr olup bi-inâyeti'l-meliki'l-fiham ânda dahi nice başlar kesilüp asâkir-i islâm muzaffer ve mansûr ve a'dâ-yı be-nâm münhezim ve makhûr olduğun vesâir memleket ve vilâyete müte'allik olan ahvâl ve küffâr-ı heksârdan hudûd-ı vilâyete vukû' bulan ihlâl ve mülk-i mahzûl […] mâlik ahâlî-i islâm ile olan harb ü kıtâl ve cenk ü cidâl ve bi-inâyeti'l-meliki'l-gafûr vâkı' olan muhârebelerden ahâlî-i islâm muzaffer ve mânsur ve a'dâ-yı bed-muhtâc mağlûb ve makhûr olup bi'l-âhere bâ'is-i fevz ü felâh olan sulh u salâhı müş'ir mekâtîb-i harâret-i asâlîn ile âdemler gönderüp sulha tâlib ve râgıb olduğını ve irsâl eyledüği mekâtîbin aynı ile atabe-i gerdûn-menâle

irsâl olunduğın bildirmişsin ol bâbda dâhi her ne ki tahrîr ü beyân ve takrîr ü inân olunmış ise mufassalan cümle ma‘lûm ve iz‘ân olunmuşdır eyle olsa nihâd-ı cihâd-ı ictihâdında muzmir olan vufûr-ı şecâ‘at ve şehâmet ve fart-ı celâdet ve hüsn-i hirâsetinden me’mûl olan makûle âsâr-ı hamiyyet ve etvâr-ı pesendîdedir ki vücûda getürilmiş yürek ak olup ber-hûrdâr olasın imdi ol cevânibin cümle umûru senin re’y-i istirahatin fartıyla tefvîz ve mersûl kılınmışdır **buyurdum ki** vüsûl buldukda min ba‘d dahi a‘dâ-yı bed-re’yden gaflet eylemeyup kemâl eyleyenler üzere olup fikr-i fâsid-i visâl kasdı ne ise tetebbu‘ eyleyup dâhi âna göre sulh ve maksûda irişürse ebvâb-ı âliyetü’l-i‘tibârımız dosta ve düşmana dâima meftûh ve küşâde ve makarr-ı umûrda sulh ve eğer harbdir hâzır ve âmâdedir bu bâbda ol diyâr-ı kesîrü’l-i‘tibârda ehl-i vukûf ve umûr-ı dîn efrâd-ı kirâm ve tecârib rûzgârla mü’telif ve âşinâ olan ulemâ-i a‘lâm ve meşâyih-i izâm ile istişâre idüp dahi dîn ü devlete muvâfık ve sıyânet-i nâmûs-ı saltanat ve meyâmin ve vezâyif ve bi’l-cümle memleket ve vilâyete enfa‘ ve evlâ ve refâhiyeti re‘âyâ ve berâyâya münâsip ve âherine ise münfâsıll ile amel eyleyesin şöyle ki cem‘iyyet eyleyup memâlik-i mahrûsede bir mahalle zarar u gazend irüşdürmen kasdına hareket iderse sen dahi ol cevânibde olan asâkir-i nusret-fermânım vesâir ahâlî-i islâm ile gazâ ve cihâda düşman yerağı ile müretteb ve mükemmel hazır ve amâde olup hüsn-i ittifâk ve ittihâd ile yekdil ve yekcihet olup vech ve münâsib gördüğün üzere fırsat elvirüp mahall iktizâ etdüğine göre a‘dânın kal‘a ve […] memâlik-i mahrûseden mazarratlarının def‘ u ref‘inde şol ki lâzıme-i gayret-i dîn ü mübîn ve şerâyite-i cem‘iyyeti himâyet ırz u nâmûs-ı saltanat-ı devlete karîbdir cumhûr-ı umûrda bezl-i mâ-hüve’l-makdûr eyleyüp memleket-i vilâyetin emn ü emânı ve tâife-i reâyâ ki ve dahi hâlık-ı berâyâdır refâhiyet ve huzûrlarında envâ‘ mesâ‘î-i cemîle ve esnâf-ı âsâr-ı celîle vücûda getüresin ve min ba‘d ol diyar-ı kesîrü’l-i‘tibârun ahvâl u etvârın ve a‘dâ-yı bed-re’yden vâki‘ ve muttali‘ olduğun ihbâr u âsârı her ne ise mufassal ve meşrûh yazup ale’t-tevâlî atâbe-i ulyâma arz u i‘lâmdan hâlî olmayasın.

[232] Hüküm548

Karaman Mâl Defterdârı

Karaman beglerbegine hüküm ki:

Karaman mâl defterdârı dâme izzuhuya mektup gönderüp vilâyet-i Karaman’da havass-ı atikâya mukâata ber-vechi iltizâm te’hir olan recebin beşinci günü târihinde Mansır

oğullarına Pir Ali hassalarına sâbıkâ haps olan Kemâl zide fazluhu zamanında beş yüz bin akçeye ber-vechi iştirâk devam olmayup Eski İl kâzâsında Kilis nâm karyeden Hasan ve diger Hüseyin ve diger Hüseyin nâm kimesneler Kilis? Müslümanlarından ma'âda zımmilerin altmış yedi bin dokuz yüz altmış üç akçe bakırları kalup tâhsil içun Karaman Çâvuşlarından Gani Çâvuş gönderüp tahsîl üzere iken mezkûrların karye-i mezbureden akçe ve bakır kifâyetleri olmağın ittifâk idup mâl-ı miriyenin telif etmek içun hemân devlete tâhmil idup vilâyet-i sâir? firâr etdükleri isti'mâ olundukda mâl-ı mîrî kefâletinden tâhsil olınmak içun te'hir mezburun mezrası zâim ishâk ve zeâmete müstehak olan Mehmed ve Karaman Çavuşlarından bâzı kimesneler ile karye-i mezbura varduklarında karye-i mezbureden Hacı oğulları birâder Hasan ve İlyas oğulları ile Budâk? birâderi ile Kuldan? oğulları ile […] nâm kimesneler fesâd u mübâşeret idup kârye-i mezbur ahâlisini cem' idup elinde harab ile mezburların yollarını kesup sabit muhzırı Mezkûr ishâk muhkem harb u mecruh idup dizdâr? Mehmedi dâhi mecruh idup iki gün habs eyleyup zikr olınan ehl-i fesâdların haklarından gelmeniz ile mal mîrîyi tahsîl olunmak mâhaldir deyu ehl-i fesâdın haklarından gelinmesi içun emr-i şerifüm taleb etmeğin zikr olınan ehl-i fesâdı ele getürilüp şer' ile haklarından gelmesi emr idup **buyurdum ki** vusul buldukda ehl-i fesâd olanları Hasan tedbir ve tedârik ile ele getürüp bir defâ şer' ile ele almak dâhi şer' ile fesâd ü şenâatleri sâbit ü zâhir oldukdan sonra ehl-i fesâd sipâhi ise habs eyleyesin değiller ise bi hasebi' şer'-î şerife lâzım geleni icrâ idup yerine getüresin amma bu bahane ile kendü hallerinde olanları dahl itmekden hazer edesin.

[233] Hüküm 549

Mısır beglerbegine hüküm ki:

Medine-i Münevvere Şeyhü'l-Hâremi kâzây-a defteri gönderüp Hücre-i Mukaddese? ve Haremenyn-i Şerifeynde ramazân gecesinde yakmak içun mum bir kantâr olmak hesâb üzere sâbıka Mısır'dan elli kâfuri mumu idi ve mumlar ve Merhûm Süleyman Paşa vakfından vech-i meşrûh üzere iki bin kâdimden her yıl gelür iken hâlâ gelen mumlar ziyâde küçük olup mumu kântâr içun vardurmalu olınmayup kemâkân gelmesi ricâsını i'lâm etmeğin. Kâdimden gönderilü geldiğine göre bir mum bir kântâr olmak üzere gönderilmesi emr idup **buyurdum ki** Hükm-i şerifüm vusul buldukda i'lâm olunduğın

kâdimden gönderilü geldüği üzere mumdan biraz kântâr almak hesabınca gönderüp bel' u ketm olmakla noksan üzere gönderilmekden ihtiyâd eyleyesin.

[233] Hüküm550

Mısır beglerbegine hüküm ki:

Medine-i Münevvere Şeyhü'l-Hâremi kâzâya defteri gönderüp Hücre-i Mukaddese RasûluEkrem Sallallahu Aleyhi Vessellem Hazretlerinin mübârek başları ve ayakları ucunda yakmak içûn Mısır'dan Harameyn-i Şerifeyn evkâfından zikr olınan iki kâfuri bal mumu sana ziyâde dükkân? noksân gelüp bildirmişsin. Aslında ne mikdâr lâzım olan ise ol mikdâr gönderilmesini emr idup **buyurdum ki** Hükm-i şerifüm vusul buldukda zikr olınan mumlar aslında ne mikdâr bâis olur ise ol mikdâr gönderüp ziyâde ve noksân üzere göndermeyesin.

[233] Hüküm 551

Müşarün-ileyhe hüküm ki:

Medine-i Münevvere Şeyhü'l-Hâremi kâzâya gönderüp Medine-i Münevverede vâki olan imâret-i âmiremde taleb olınan buğdây çorbası içun Mısır'dan buğday i'lâm olmağın. Şöyleki kâbil değildir deyu bildirmeğin **buyurdum ki** vusul buldukda min bâ'd imâret-i mezburede taleb olınan çorba içun imârete â'lâ buğday göndertüp […] buğday göndermeyesin.

[233] Hüküm 552

Müşarün-ileyh

Müşarün-ileyhe hüküm ki:

Kâzâya gönderüp Medine-i Münevvere ahâlisine müteâllik olan Hârem-i Mâhsus oldukda mütevellinin ve sâir erbâb-ı istihâkına kâdı şeyhü'l-hâremi tevzî' ve tâyin idup kânun-ı kâdim üzere sure defterine kaydedup defteride Emînleriyle Südde-i sa'âdetüme gönderüp nişâncı nişanlayup kese içinde dutup defteri surre emînleri giru Medine-i Münevvere'ye gönderüp surre akçesi ana göre tevzî' u taksîm alınur iken birkaç yıldan

beru Medine-i Münevvere'de yazılan defter Mısır'da alıkonılup surre alâyı kimesneler […] olınup Asitâne-i sa'âdetüme gönderilüp kânun-ı kâdimi icrâ olmaduğını bildirmeğin **buyurdum ki** vusul buldukda vech-i meşrûh üzere Medine-i Münevvere'de yazılan defteri Asitâne-i sa'âdetüme gelüp nişânlanup kimesnetâyin olmayana gönderilüp aldıkları mucebince sure tevzî' u tâksim olunır iken birkaç yıldan beru Mısır'da alıkonılup ve defterlere berâtlar rikâ olınup âhere tevcîh olunması bâisi içun emr-i şerifüm gönderilmişdir yoğsa kânun-ı kâdim vechile min bâ'd bu bâbda kânun-ı kâdime ne ise âmel idup kânun-ı kâdime ola gelene muhâlif iş olmakdan ziyâde hazer eyleyesin.

[234] Hüküm553

Müşarün-ileyh Kethüdası Hasan Kethüda'ya virildi.

Van beglerbegine hüküm ki:

Mektup gönderüp Hoy sancakbegi sâkin olmak içun devlet umûrına itmekde eyledüğin Emir Hân tarafından sana mektup ve adem gelüp bu yer bâbında sâlim olan yerlerindendir deyu defter gönderüp devlet-i hizâne tâhrir eyleyüp ve muma-ileyhin kullarından binâdan men' eyledükleri ma'âda Kızılbaş bu bâ'isden dâima adamlar gelüp kasaba-i mezbureden gâh çeri ve gâh reâyâsının cebren mallarını yağma ve tâlân eyledükleri ecilden taht-ı mezburâne cânibine zabt olunmak fermân olınur ise Muma-ileyh oluna deyü bildirmişsin. İmdi Hoy bu cânibe müteâllik olan yerlerdendir âherden dahl olunmağa rızâ-i şerifüm yokdur **buyurdum ki** Hükm-i şerifüm vusul buldukda zikr olınan kasaba-i tevâif-i Levâhik ile bu cânibe zabt etdirüp hâriçden kimesneyi dahl etdirmeyesin.

[234] Hüküm 554

Cebecibaşı Hüseyin Ağa'ya hüküm ki:

Hâlâ surre-i hümâyunda hizmet iden Cebecilere ne mikdâr ise buçuk virilmeyince Cebeciler mâiyyetinde câri olan buçuk âhere virilmeyup ve beş yüz flori koyun başından flori dâhi virilmişdir. Hallerine göre sicil olanları tevzî etmek emr idup**buyurdum ki**Hükm-i şerifüm vusul buldukda fermân-ı hümâyunum üzere surre-i

hümayunumda hizmet iden Cebecilerine Mısır'da var isebu hakları virmesi buçuk ahere virmeyesin ve koyun başından irsâl olınan flori hizmetinde olanlara sicil olanlar üzere tevzî eyleyesin.

[234] Hüküm555

Ferhâd Çavuş'a virildi.

Kazdağı ve Boğazhisar ve Bozcaada ve Midillu Kâdılarına hüküm ki:

Kazdağı kurbunda hâlâ bâzı ehl-i fesâd u müfsidler gemileri basup teâddî eyledikleri i'lâm olınmağın dergâh-ı muâllam çâvuşlarından Ferhad Çâvuş zîde kadruhu mübâşir tâyin ol makûle mestur ve müsellim olan ehl-i fesâdı tâyin olunmak emr idup**buyurdum ki** vusul buldukda bu hususa bizzât mukayyed olup zikr olınan gemiyi yakan ehl-i fesâd ol câniblerden tetebbu u tecessüs idup dâhi hüsn-i tedbir virildiği ele getürüp ahvâllerini hak üzere müşarün-ileyh çavuşum sen ki teftiş ve tefahhus idup göresin. Gemi basup fesad u şenâat idup teâddî eyledikleri şer' ile sâbit oldukdan sonra fesâd iden sipâhiyi habs idup arz idesin değil ise şer' ile lâzım geleni icrâ idup yerine gönderesin. Amma teftiş ü tefahhus tamamı hak üzere olup giru hallerinden olınup celb ü ahz içun tezvirden ve telbisden olınmadan Ehl-i fesâd-ı himâyet olınup celb ü ahz olmakdan hazer eyleyesin ve bi'l-cümle mâide suhud-ı udul içun tezvirden ve telbîsden ve şuhud-ı zurdan hazer idup teâddi ve tecâvüz olmakdan hâzer eyleyesin.

[234] Hüküm 556

Müşarün-ileyh Çavuşâ virildi.

Sakız ve Midillu kâdılarına hüküm ki:

Kazdağı kurbünde ehl-i fesâdlar gemi basup teâddî eyledikleri istimâ' olmağın. Dergâh-ı muâllam çavuşlarından Ferhad Çavuş mübâşiretiyle tâyin olınmak içun Boğazhisâr ve Bozcaada kâdılarına hükm-i şerif gönderilmiş**buyurdum ki**Hükm-i şerifüm vusul buldukda anun gibi gemi basan ehl-i fesâd-ı inâyet idup taht-ı hükümetinüzde varup tahsil idup habs sebebi ele getürüp dâhi ahvâllerini müşarün-ileyh çavuşum mübâşiretleriyle emr-i şerif ve caniblerinin maârifetiyle hak üzere teftiş ü tefâhhus idup göresin gemi basup teâddî eyledikleri sâbit olursa sebep olanları habs idup arz eyleyesin

Sipahi olanları hakkında şer' ile lâzım geleni icrâ idup yerine getüresin. Amma hîn-i teftişi hak üzere tâbi idup ehl-i fesâd olanlar celb ü ahz sebebi ile himâyet olunmakdan ve tezvîrden ve telbîsden şuhud-ı zurdan vâki kât'a i'lâm eylemekden hâzer eyleyesin.

[235] Hüküm557

Behlül Beg'in kethüdâsı Abdullah'a virildi.

Diyârbekir ve Van kâdısına ve defterdârına hüküm ki:

Hâlâ Pesbân ve Pozyân ve Zeylân sancakbegi olan Behlül dâme izzuhuya adem gönderüp bundan akdem livâ-i mezbûresi iken gaybubet iden Yusuf Beg livâ-i mezbûresi mebâliğe aid olan iki sene mahsulât reâyâdan cem' ve tâhsîl eyleyup kabz eyledüğine reâyâya Müslüman herkese yer virup ve sicil dâhi olmuşken zikr olınan iki sene mahsülü miriye edâ eylemeyup zimmetinde kalup ve kendünin mal ve mühimmâtı mâlum etdüğini bildirüp emvâl mâlları virmesinden ve umur-ı şer' ile müteveccih olanlardan tahsîl olunmak bâbında hükm-i şerifüm ricâ itmeğin **buyurdum ki** Hükm-i şerifüm vusul buldukda müşarün-ileyh livâ-i mezburu zabt eyleyen adamları ile reâyâya ihzâr eyleyup bu husus içun onat-ı vechîle hak üzere teftîş idup göresin. Fi'l-vâki livâ-i mezbur müşarün-ileyhin tahvîl tarihinde iken mirimikdarolan iki sene mahsusda reâyâdan reâyâ zimmetinde midir yoğsa vecih-i meşrûh üzere muma-ileyh hak eylemişdir şöyle ki reâyâ zimmetinde kalmayup reâyâ müşarün-ileyhe teslim eyledüklerinde ademlerinin varislerinin mevâcipleri ispat idup ellerinde mühürlü temessükleri var ise reâyânın mahsulü olan suret-i sicilleri ve mühürlü temessükleri mucebince mebâliğe âid olan iki sene mahsulü bi-hasebi'ş-şer'ı şerîfe bırakmadan müteveccih iderse bit-kusur tahsil-i himem idûp mîrî içun alup kabz eyleyup kimesne hilâf-i şer-i kânun kâlil etdürmeyup amma bu bahâne ile kimesneye teâddi olandan ziyâde hâzer eyleyesin.

[235] Hüküm 558

Mısır beglerbegi olan ve Yemen beglerbegi olan ve Habeş beglerbegi olan Habeş beglerbegi kethüdâsı Rıdvân Kethüdâ'ya virildi.

Mısır beglerbegine hüküm ki:

Medine-i Münevvere Şeyhü'l-Hâremi mektup gönderüp Deşişe buğdaylarının Yenbu iskelesinden Medine-i Münevvere'ye gönderilmesi içun Evkâf-ı Deşişe'den her yıl irsâl olunagelen akçe-i kâdimden Mısır beglerbeginin mührü ile emr-i haccateslim alınup emir-i hacca dâhi gönderüp mühür ile Medine-i Münevvere hazinesine teslîm edecekleri iken birkâç seneden beru Mısır emîr-i hacca mührü bozup akçeyi kendü Mısır kâdısına sarf idüp Medine-i Münevvere'ye gelüp akçe tâleb olundukda Mısır kâdimden bâki kalanı teslîm idup İnşallahu Teâla'ya gelmesi sene-i bâid zâhire dahi tedârik etdim deyu avk u te'hîr etmesi babında Medine-i Münevvere müzâyeka çekdüklerini bildirmeğin min bâ'd lâkin her kille isâl olınup emr-i hacca defterinde olan akçe dâhi tahsîl ve irsâl olunmak emr idup **buyurdum ki** hükmi şerifüm vusul buldukda min bâ'd irsâl olınan akçeyi kendü elleriyle mühürleyup ehl-i hacca teslîm etdüniz muhkem tenbih ü tekâyüd eyleyesin ki kille isâl idüp mührü bozup içinden akçe çıkarup kendü Mısır kâdısına sarf etmesi tâleb olundukda avk u te'hîr etmesi ihmâli olmaya ve elleriyle mühürleyup şimdüye değin kimesneye varup kendü maârifetim sarf etdüği akçeden zimmetlerinde ne mikdâr akçe kalmış ise tâleb ve tâhsil etdürüp onu dâhi bit-kusur Medine-i Münevvere'ye irsâl ü i'sâl eyleyup ahâle-i Medine'ye müzâyeka çekdirmeyesin.

[236] Hüküm 559

Rıdvân

Mısır beglerbegine hüküm ki:

Medine-i Münevvere Şeyhü'l-Hâremi olan Mustafa kâzâya gönderüp Medine-i Münevvere'de vâki olan fermân-ı mâhsus oldukda erbâb-ı istihkâka kâdı ve Şeyhü'l-Hâremi olanlar tevcîh idup Mısır'da fesâd iken sonra ahere kimesnelere tevcîh olunmağla tevcih olanlar gadr ve hizmetlerinde zâyi olur deyu bildirmişsin. Mahsus olan cihete âhere virilmeyup kâdı ve şeyhü'l-hâremi mevcud etdiğü kimesneler virmesini emr idup **buyurdum ki** Hükm-i şerifüm vusul buldukda min bâ'd Medine-i Münevvere'de mahsus olan ferman kâdı ve şeyhü'l-hâremi tâyin mevcud etdüği kimesnelerde kalup sonra âhere kimesnelere tevcîh olanlara gadr ve hizmetlerinde zâyi olmak ihtimâli olmaya.

[236] Hüküm560

Mekke-i Mükerreme şerifine Nâme-i Hümâyunum

Mekke-i Mükerreme şerifine nâme-i hümayun:

Habeş beglerbegine mektup gönderüp Diyâr-ı Yemen'den olan Vilayet-i Habeş'e iki yüz mikdârı at ve katır ile varup vilâyet-i Habeş'de hastalığa â'rız olmağla ekseri kırılup ve nicesi sonradan helâk olup ancak târikle elli re's at kalup ata ihtiyaçı olduğın leyl ü nehâr küffâr-ı bed-girdar ile muttâsıl muhârebe ve mukâtele olup atsız küffâr ayın […] mecal olmayup ol Diyâr-ı celilü'l-i'tibârda at tedârik lâzım idüğin i'lâm itmeğin ki gerekdir ki hükm-i şerifüm vusul buldukda kâdimü'l-eyyâmdan handan-ı adâlet bünyan ve dudman-ı unvânımda olan vâkur-ı muhabbet ve ihlasınuz noksanları sene gurresin de idüğin müşarün-ileyh adem gönderüp sizden at ve katır lazım olan hususlarda gayret-i din ü himâyet-nisabda namus-ı şer'i resul-ı şerif aleyhü'l-efdalü't-tehiyyatü'l […] ol diyâr-ı küfrül-i'tibârda bulunanlardan hüsn-i muâvenet ve sana her neniz mebzul kılınup ahâli-i İslama takviyyet ve inâyet eylemeniz bâbında envâ-i mesâ-i cemîle ve izâf-ı imâr-ı celîle girer zuhura kâlb ve rey'le ve varan adamların tâhsil-i-imâl ber-vech-i isti'câl irsâl hususunda hüsn-i ihtima'mınuz vücuda gele.

[236] Hüküm561

Rıdvân

Habeş beglerbegine hüküm ki:

Defter gönderüp Mahruse-i Mısır yeniçerilerinden Vilâyet-i Habeş'e istihdâm içun tâyin olınan yirmi beş nefer kimesnenin vâki olan muhârebelerde yarar Müslümanları müşâhid olduğını üçer akçe terfî ile Mısır bölüğüne ilhâk olınmak ricâsını arz etmeğin imdi mezburede geru Habeş'e riâyyet olmak emr idup **buyurdum ki** Hükm-i şerifüm vusul buldukda mezburı geru vilâyet-i Habeş'e arz eyleyesin.

[236] Hüküm562

Rıdvân

Mısır beglerbegine hüküm ki:

Habeş beglerbegi mektup gönderüp Habeş'de istihdâm olınan otuz sekiz nefer Mısır kullarının vâzifeleri Habeş hazinesinden virilmesi müsâit olmayup mezkurların vâzifelerinde hâzine-i Mısır'dan virilmesi arz eylemişsin **buyurdum ki** hükm-i şerifüm vusul buldukda vilâyet-i Habeş'de istihdâm olan otuz sekiz nefer Mısır kullarının vâki olan vâzifelerinide mukâbele defteri muâccele hâzine-i Mısır'dan tedârik eyleyup vakti yarar ademlar ile irsâl ve teslim eyleyesin.

[236] Hüküm 563

Yemen kullarından vilâyet-i Habeş'de istihdâm olan otuz bir neferin uufelerin virilmesi içun yazıldı.

[237] Hüküm 564

Korkud Çâvuş'a virildi.

Erbil Begi'ne hüküm ki:

Şehr-i Zol beglerbegliği Zülkadriye beglerbegi olan Ali dâme ikbâluhuya tâyin olınup müşarün-ileyh ol cânibe varup vâsıl olunca memleket ü vilâyeti zabt u hırâset emr idup **buyurdum ki** Hükm-i şerifüm vusul buldukda te'hir eylemeyup Şehr-i Zol'a varup muma-ileyh ol cânibe varınca zabt u hırâset memleket-i zabt u sıyâneti riâyyet babında envâ-i ihtimâm eyleyup dakika fevt eylemeyesin ve anun gibi Kızılbaş tarafından Memâlik-i Mahruse'den bir mahal-i mâ'ruf emr-i şerifesi kusuruna hareket ider ise ol cevânibde olan umerâ ve zuâmâ ve erbâb-ı tımâr ve sâir âskerler ve sâir ise hüsn-i ittifâk yekdil ü yekcihet olup dâhi lâzım gelür ise kifâyet mikdârı yeniçeri tedârik idup hususa e kadup taht-ı iktizâ etdüği üzere def u ref bâbında[…] etdüği üzere hin-ü mu'âvenet ve müzaherede eyleyup gaflet ile memleket-i vilâyete ve müşarün-ileyh tarafından bir seferde irüşdürmeyup gıyâben ile binâen ırz u namus saltanatına mügâyir sadaretden ziyâde ihtiyâd eyleyesin.

[237] Hüküm 565

Şam beglerbegine hüküm ki:

Medine-i Münevvere Şeyhü'l-Hâremi kâzâya defteri gönderüp sâbıka Medine-i Münevvere'ye vâkıf olmuş olduğı birkaç seneden beru noksan üzere çekdiğinden gayri bedel akçelü sandıklar ziyade ile yağ gelüp kandilleride konıldukda bir saate değin yanmağa kalmak yokdur deyu bildirmişsin **buyurdum ki** vusul buldukda bu bâbda gereği gibi mukayyed olup her sene Şam-ı şerifden tâyin olınan yağ noksan üzere gönderilmeyup […] âlâdan yağ buldurması bâbında say' u ikdâm ile emr-i şerifimce muhâlif noksan üzere gönderilmekden veya alçak? yağ gönderilmekden ihdâr eyleyesin.

[237] Hüküm 566

Müşarün-ileyhe hüküm ki:

Medine-i Münevvere Şeyhü'l-Hâremi kâzây-a gönderüp Şam'da vâki olan evkâfdan sâbıka Medine-i Münevvere fukârası içun şart-ı vâkıf üzere yazılan dört yüz on gömlek verilmesi tâyin olmuş iken bu sene yüz kıt'a gömlek geldüğinden gayri gâyet dar ve küçük olmağla fukâranın isteyeceği mâiyyette değildir deyu bildirmeğin **buyurdum ki** Hükm-i şerifüm vusul buldukda bu bâbda gereği gibi mukayyed olup göresin tâyin olınandan ol mikdâr gömlek noksan üzeri gönderilmiş midir Evkâfın müsâdesi yok mıdır yoğsa mübâşiretde ekl' ü bel' mi olmuşdır. Eger ekl' ü bel' olmuş ise zuhura getirüp dâhi min bâ'd şart-ı vâkıf mucebince tâyin olunduğı üzere biri bulınandan alınup bol ve â'lâ uzun âlet üzere gömlek idup noksan üzere veya küçük ve dar gönderilmekden ziyâde hâzer idesin.

[238] Hüküm 567

Şam beglerbegine hüküm ki:

Medine-i Münevvere Şeyhü'l-Hâremi kâzây-a defteri gönderüp sâbıka Şam ve Haleb kâdısı Medine-i Münevvere'ye geldikde sâfi altun ve nâkid para olup erbâb-ı hukûka altun kırk para sâfi üzere virilürken. Hâlâ altun kırk sekiz para sâfi üzere gönderilüp ve ol cânibde râci olmayan kuruş ve şâhi gönderilmesi Medine-i Münevvere fukârası harç eylemekde usret çekup tamir ve termim olduğını i'lâm etmişsin **buyurdum ki** Hükm-i

şerifüm vusul buldukda bu bâbda gereği gibi mukayyed olup min bâ'd gönderilen hak içun sâfi altun ve nakid para gönderüp altun kırk sâfi üzere gönderilüp emr-i şerife muhâlif altun almak para sâfi üzere gönderilmeyup olmayanakçe olmayan guruş ve sâhi gönderilmeyup üslub u sâbık üzere sâfi altun ve para gönderesin.

[238] Hüküm 568

Rıdvân

Mısır beglerbegine hüküm ki:

Müşarün-ileyhe kâzâya defteri gönderüp hâlâ Hücre-i Mukaddese'ye elli yedi nefer ağa hizmet idup kırk neferinin ceraye içun vâkıf olunmuşdır Mısır'da iki pay köyleri alup on yedi neferinin tâyin nesnelerin olmayup ziyâde kayd u sicil oldukları ecilden yevm-i kadeh cerâye tâyin olmak ricâsını i'lâm etmeğin tâyin olunmak emr idup **buyurdum ki** mezbûr on yedi nefer kimesneye yevmî bir akçe kadeh ceraye tâyin idup her sene sâir fukâra cerayasıyla zuhura irsâl ü i'sâl eyleyesin.

[238] Hüküm 569

Medine-i Münevvere Şeyhü'l-Hâreme hüküm ki:

Kâzây-a gönderüp Hücre-i Mukaddeseye hizmet iden agalar gayri gerü gelemeyeceği kemâ-kân Medine-i Münevvere'ye kâdı olanların bu eyyam deyu âdete muhâlif Hücre-i Mukaddese'ye girup hususlar nesne etvârınca? Medine-i Münevvere agaları girer deyu i'lâm eyledüği ecilden eylemeyup sâbık üzere âmel olınup min bâ'd hizmet idenlerden gayri kimesne girmeyup tenbîh olmak emr idup **buyurdum ki** vusul buldukda bu hususa gereği gibi mukayyed olup olunageldüği üzere hizmet idenlerden gayri Hücre-i Mukaddese'ye mizandan ve hesabdan ve gayriden bir ferdi komayup himâyet üzere olasın.

[238] Hüküm 570

Rıdvân

Mısır beglerbegine hüküm ki:

Müşarün-ileyhe kâzâya gönderüp Merhûm Sultân Kaytbay ve Melik Çakmak evkâfından Medine surre ahâlisine müretteb beş bin yüz altmış erdeb deşişe buğdayı tâyin alınup dokuz yüz seksen bir senesinden dokuz yüz doksan bir senesinde İskeleye cümle yirmi altı bin seksen erdeb buğdayı noksan üzere varmışdır deyu i'lâm etmekde vâki olan buğdayın zuhura getürülmesi emr idup **buyurdum ki** vusul buldukda bu bâbda gereği gibi mukayyed olup deşişe nâzır iken ve sâir mübâşirlerin mahallerinde mezburundan hak üzere teftîş ü tefahhus idup göresin zikr olınan semtlerde ol mikdâr buğdayı noksan üzere varmışdır ekl ü bel' alanlardan bit-kusurun eylemeyup min bâ'd şart u vâkıfa muhâlif noksan üzere görülmekden hâzer eyleyesin.

[239] Hüküm 571

Rıdvân

Mısır beglerbegine hüküm ki:

Müşarün-ileyhe mektup gönderüp deşişe-i şerife buğdayı bender Yenbu'ya geldikden sonra fermân-ı havklardan kâdimden Medine-i Münevvere'ye gitdükleri içun evkâfdan her sene yedi bin dört yüz on altun tâyin olınur ise cümle Medine-i Münevvere'ye gönderüp teslim eyleye gelmişler iken deşişe nâzırının seksen sekiz her sene değin sekiz yıldır şart-ı vakıf mucebince elli dokuz bin iki yüz seksen üç altun kırk altı bin iki yüz on yedi altun vâsıl olup on üç bin altmış altı altun bâki kalmışdır deyu i'lâm etmeğin zuhura getürülmesi emr idup **buyurdum ki** vusul buldukda geregi gibi mukayyed olup vakıfdan bugday kirası içun tâyin olınan altundan zikr olınan senelerde noksan üzere varan altun bel' ü ekl idenler her kimler ise zuhura getürüp dâhi şart-ı vâkıfa muhâlif noksan üzere getürülmekden ziyâde hâzer idesin.

[239] Hüküm 572

Şam beglerbegine ve defterdârına hüküm ki:

Müşarün-ileyhe mektûp gönderüp Medine-i Münevvere'den yüz nefer kimesne her sene ahz u celb ile Şam içun hacc-ı şerife eyleyup Şam hazinesinden Medine'ye onar altun ki cümle bin altun olur virilmesi fermân olınup emr-i şerife gönderilmesi gibi kifâyetdir yüz altun gönderilüp olup altun noksan üzere gönderilmişdir deyu i'lâm etmeğin ihmâl ü mesâhele görilmesi ise münâsib olmamışdur **buyurdum ki** vusul buldukda bu bâbda gereği gibi mukayyed olup giden yüz nefer kimesneye tâyin olınan bin altun alınur. Altun noksan olup gönderilmesi sebebi nedir bel' ü ekl idenlerden bit-kusur tahsîl eyledükden sonra mukaddema gönderilen emr-i şerif mucebince her sene bi't-tamam gönderesin.

[239] Hüküm 573

Rıdvân

Mısır beglerbegine hüküm ki:

Müşarün-ileyh mektup gönderüp Merhûm Hâseki Sultân Medine-i Münevvere'de vâki olan zuâmâsından bir fukârâya tâyin olınan 500 erdeb bugdayı ve bin beş yüz altun şart-ı vâkıf mucebince vâsıl olmayup ve kâdıları me'mûr olup dâhi ziyâdeye mütehâmmil iken nâzırları bel' ü ekl dikkâti ileâdem-i istimâm sebebi ile dokuz yüz seksen başlarından beru erdeb bugdayı vâsıl olmayup seksen altı senesinde bin yüz altmış erdeb bugdayı vâsıl olup ve seksen dokuz senesinde bin erdeb bin erdep buğdayı vasıl olmayup kezâlik seksen beş senesinden yüz on beş altun ve seksen yedi senesinde bin üç yüz ve seksen sekiz senesinden bin üç yüz ve seksen dokuz senesinden yüz altun çıkup zikr olınan senelerde üç bin dokuz yüz kırk erdeb bugday ve bin dokuz yüz seksen beş altun bâki kalup hak fukâraya tâbi olmuşdır deyu i'lâm itmeğin dergâh-ı muâllam çâvuşlarından kırk iki vilâyet mübâşiretiyle görülmesi emr idup**buyurdum ki**vusul buldukda te'hir eylemeyup bu bâbda mukayyed olup husus-ı mezburu müşarün-ileyh çâvuşum mübâşiretiyle şer' ile hak üzere evkâf idup nâzır iden ve sâir mübâşirinden teftiş ü tefâhhus idup göresin.Fi'l-vâki i'lâm olduğın üzere şart-ı vâkıf mucebince bin beş yüz erdeb bugdayı ve mikdâr altun gelmesi lâzım iken ol mikdâr noksan üzere gelmiş midir vâsıl nedir bel' ü ekl olunmış ise bel' ü ekl idenlerden

maksûr tahsil eyleyup min bâ'd şart-ı vâkıfa muhâlif buğday ve altun noksan üzere varmakdan ihzâr idesin.

[240] Hüküm 574

Rıdvân

Mısır beglerbegine hüküm ki:

Medine-i Münevvere Şeyhül-haremi kâzâya gönderüp Merhûm ve mağfûrun-leh ceddüm Sultân Süleyman Hân imâret-i Amiresinden her sene elli bin erdeb bugday tâyin olınup dokuz yüz seksen bir senesinden beru dokuz yüz elli dört bin erdeb bugday gelmesi lazım iken olunagelen kırk sekiz erdeb bugday vâsıl olup on yedi bin dokuz yüz elli iki erdeb buğday vâsıl olmayup hak fukârâ sanayi olmuşdır deyu bildirmeğin **buyurdum ki** vusul buldukda bu bâbda geregi gibi mukayyed olup deşişe buğdayı ve sâir ihzârı lâzım olanları ihzâr idup virilürken hak üzere dikkat ü ihtimâm ile muâteb-i taarruz idup göresin. Zikr olınan senelerde şart-ı vâkıf mucebince tâyin olınandan ol mikdâr bugday noksan üzere varmaga bâis nedir bel' ü ekl idenlerden […] gönderüp min bâ'd şart-ı vâkıfa muhâlif noksan üzere varup hak fukâra sanayi ol mikdar ibrâz eyleyesin.

[240] Hüküm 575

Hünkâr-ı İmâm adamlarından […] virildi.

Erbâb-ı tımârdan

Rum beglerbegine hüküm ki:

Tokad'ın ulemâ ve sulehâları muharrir gönderüp nefs-i Tokad'da vâki câmi-i kebir dimekle mâruf Merhum Sultân Murad Hân Gâzi binâ eyledüği câmi'-i şerîfün selvi ağaçdan tâmir etmeğle örtülmüş olmagla mürûr me'mûr u eyyâmından tesîr idup berât takâtden ayrılup muhitde bizzât ekserimizin a'dây-ı hilâf olınup câmi-i şerif olup hedim üzere noksan kesreti zâyi ihtimâli olmağın. Bundan akdem Merhum Sultân Selim Hân zamanında tâhmin olınup içeri elinde vâki nâm evkâfından tâ'mir olmak içun hükm-i şerife virilup câmi olmuşdır deyu hâlâ câmi-i mezbur bina olmak ricâ etdükleri ecilden tahmin câmi ise tâmir olmasını emr idup **buyurdum ki** Hükm-i şerifüm vusul buldukda

bizzâd câmi etdüği üzerine varup […] binâ ahvâline vâkıf kimesnelere tahmil ve sulehaları ile tâhmis itdürüp dâhi vûku üzere arz eyleyesin.

[240] Hüküm 576

Rıdvân

Mısır beglerbegine hüküm ki:

Sur-ı hümayun mühimmât içun Gerede Simon nâm Yahudi yedi bin iki yüz flori virilup mezkûr Simon zikr olınan floriye cevâba iştirâ etmek içun Mahmiyye-i Mısır'a gönderup Simon nâm bâzergân gönderüp hâlâ mezkûr Simon habs olınup cümle erzâk ve malların zabt olınduğı i'lâm olunmakda tebellüğ mezbur mezkur Simon'un mallarına zabt olınan erzâkdan ihrâç olınup südde-i sa'âdetüme göndermesini emr idup **buyurdum ki** vusul buldukda emrim mucebince mukayyed olup mahsus mezkurun erzâkından zikr olınan mikdârı flori ber-vechi isti'câl südde-i sa'âdetüme gönderesin.

[241] Hüküm 577

Rıdvân

Mısır beglerbegi ve Cidde Emînine hüküm ki:

Hâlâ Medine-i Münevvere Şeyhü'l-Hâremi olan kâzây-a defteri gönderüp Medine-i Münevvere muhâfazasında olan nüvidciyân-ı kâdim ve nüvidciyân-ı cedid ve neferâd kal'ây-ı mezbûre ulufeleri ve kâdı ve şeyhü'l-hârem sâliyânesi bender Cidde-i hümâyun mahsulinden havâle olunmagla her üç ayda bir Medine-i Münevvereden defter ile Cidde'ye havâle gönderilüp ber-mucebi defter gelüp mustâhfiza vâsıl olurken birkaç seneden beru ihmâl olınup mevâcib-i sâliyane ve vecihle gönderilmez deyu i'lâm etmeğin. **buyurdum ki** Vusul buldukda bu hususa geregi gibi mukayyed olup zikr olınan mevâcib ve sâliyâne içun defter ile havaleye vardukda defter mucebince bi't-kusûr suâle teslim idup avk u te'hîrden hazer eyleyesin.

[241] Hüküm 578

Rıdvân

Mısır begler kimesneye hüküm ki:

Medine-i Münevvere Şeyhü'l-Hâremi kâzâya gönderüp Merhûm mâ'fur Ceddim Sultân Süleyman Hân nevvera'llâhü merkadehûnun Medine-i Münevvere fukârası deşişe buğdayı tâyin etdüklerinde mesây-ı üslubu üzere ehl-i sünnet ve cemâatinine virilüp şaci yedi olanlara virilmeye deyu şart eyleyup nice müddetden sonra mal-ı hayr olanları bir târikle emr-i şerîfe ırad idup deşişe bugdayından eşrâfa virile deyu fermân olınup […] olan eşrafa yarar iken hâlâ softalar mezbura mahsusdır deyu ehl-i sünnet ve cemâat olan sâadât-ı hinlere? virmedüklerinden gayri merhûm müşarün-ileyhin deşişe buğdayı sâbıka yılda dört bin erdeb sonra evkâf-ı saat itmekle altı bin erdeb olup […] elli bin erdebin iki bin erdeble salat? deyu alduklarını bildirmişsin. Vusul buldukda mukayyed olup bu bâbda münâsib ise anunla amel idup şart-ı vâkıfa mügâyir ve emr-i şerife mügâyir ber-vech-i kimesneye deşişe bugday virdürmeyesin.

[241] Hüküm 579

Rıdvân

Müşarün-ileyhe hüküm ki:

Şeyhü'l-hârem kâzây-a gönderüp Ben-i Hüseyin'den Emir-i Medine olan kimesne hilâf-i şart-ı vâkıf Merhûm Sultan Süleyman Hân Medine-i Münevvere fukâra deşişesinden iki bin erdeb bugday aldığından gayri yanında kırk elli nefer kimesne ilhâk var iken deşişe buğdayı fukâraya virilü olundıkda iki yüz adam vardır deyu mezkûra iki yüz ademe kifâyet idecek buğday alması fukâraya gadr iderler deyu bildirmeğin **buyurdum ki**hükm-i şerifüm vusul buldukda bu bâbda tamam mukayyed olup fukâraya tâyin olınan deşişe bugday şart-ı vâkıfa muhâlif ber-vechi kimesneye virdirmeyup fukâraya gârez itdürmeyesin.

[241] Hüküm 580

Rıdvân

Mısır beglerbegine hüküm ki:

Südde-i sa'âdetüme kâzâya gönderüp Hârem-i Şerife divârın tâ'miri içun arz olundukda Mısır'dan on beş bin altun virilmesi içun emr-i şerif gönderilmiş iken bir akçe bir ferde virilmeyup itmâm hârem-i şerif divârın ol hâl üzeredir deyu bir defâ virilmesi ifâ etmek virilmesi emr idup **buyurdum ki** Hükm-i şerifüm vusul buldukda asla te'hir ü terâhi itmeyup ma'âda gönderilen emr-i şerife sabık mucebince divârın tâ'miri içun fermân olınan floriyi bit-kusur teslim idup divârı şer' etdürip avk u te'hirden ihzâr eylemeyesin.

[242] Hüküm 581

Rıdvân

Mısır beglerbegine hüküm ki:

Medine-i Münevvere Şeyhü'l-Hâremi kâzâya gönderüp Mekke-i Mükerrem ve Medine-i Münevvere ahâlisinden ve anlara müteâllik berâvât ahkâmı ve tezkireden bir maslahâdan ve Asitâne-i sa'âdetüme alınmaduğı gibi Mısır'da dâhi resmi kâtibleri akçe almamak içun ve akçe virilmelidir fermân-ı şerife müteâllik olan maslahâtın itmâmında ihmâl olunmamak içun emr-i şerife virilmek ricâsını ifa etmeğin bu mâ'adadan fermân-ı şerife müteâllik olan maslahâdan ve Medine-i Münevvere ahâlisinden gayri ve resmi Kâtibleri akçe almaması emr idup **buyurdum ki** vusul buldukda Mekke-i Mükerrem ve Medine-i Münevvere ahâlisinden min bâ'd gayri müteâllik ve bundan […] vâki olan maslâhâddan muâccele gönderüp ihmâl etdirmeyesin.

[242] Hüküm 582

Rıdvân

Mısır beglerbegine hüküm ki:

Kâzâya gönderüp Hücre-i Mukaddese'ye sabahında ve ahşamında yanmak içun sâbık Mısır'dan dört sandık buhur gelüp Hızır-ı Râsul Hazretlerinin mübârek başları ucunda buhur ve mübârekvücuda şerîfleri münâsib yedi buhur alursa salla'llâhü aleyhi ve selem

Hazretlerinin vücûd şeriflerinde ve omzunda Radıyallahu Teâla Hazretlerinin vücûd-ı şeriflerinde karşu buhur ileRavza-i Mutahhereleri'nde Radıyallahu Te'âla Hazretlerinin mübârek ayakları ucunda bir buhuru siyah on bir buhur bir ahşam on buhur ve kandil günlerinde Hücre-i Mukaddese'den Peygamber Rasullullahi Aleyhi Teâla vessellem mübârek başları ucunda üç buhur ve mahreminde iki buhur yakmak alat-i kâim iken hâlâ gelen buhur ziyâde[?] etrafta satılân buhur gibi olduğundan gayri sabahda buhur icâbında satılan buhur hâli üzere gönderildüği ecilden. Rasulullahi Radıyallahu Teâla Hazretleri mübârek yüzleri karşusında kalan yedi buhurun altı ref' olınup hâlâ buhur yanar deyu bildirmişsin sâbıka üzere gönderilmesi emr idup **buyurdum ki** Hükmi şerifim vusul buldukda buhura değin Hücre-i Mukaddese'de yakmak içun Mısır'dan ne mikdâr buhur gönderilürse bit-kusur ol mikdâr buhur gönderilüp sâbıka min bâ'd noksan üzere […] ile gönderilmekden hâzer idesin.

[242] Hüküm 583

Dergâh-ı Ali Çâvuşlarından Mehmed Çavuş'a virildi.

Tımaşvâr beglerbegine ve defterdârına hüküm ki:

Arzûhâl idup Göle sancağının harâcı vâki üzere cizyesinin iki başında umûmi kendüne tâyin olınup emr-i şerif ile varmış iken arz üzere cem' etmesi i'lâm etmeğin. **buyurdum ki**Hükm-i şerifimle vusul buldukda fi'l-vâki mer-i sâbıka mucebince ol seneden vâki olan cizyenin iki bâşın ile cem' edilmemiş dâhi olınmayup hükm-i sâbık mucebince bulunasın iki başıyla zimmetlerin teslîm idup cem' etdüresin emr-i şerife muhâlif iş olmakdan ziyâde hâzer eyleyesin.

Gurre-i Receb sene 990 (22 Temmuz 1582)

[243] Hüküm 584

Yeniçeri Ağası Ferhad dâme uluvvühu'ya hüküm ki:

Hâlâ sur-ı hümayunuma bu defâ vâki olan bulınan dergâh-ı muâllam yeniçerileri ve yayabaşılarının hakkında bezl-i inâyyet-i Aliyyem zuhura getürüp mezkuru koyun bahasından dört bin flori ve yayabaşılardan bölükbaşılardan ve solaklardan ve yeniçerilerden on yedi bölük ve anların yerine on yedi solak ve solaklardan taleb

olanlara on nefer katunlarından?beş bin akçe ziyâde ile zuâmâ ve yeniçerilerden tımar tâleb olan on nefer katunlarından üç bin akçe ziyâde ile tımâr ve yayabaşılarından müstehâk olanlara ber-vechi[…] olmak içun elli akçe virilmesi emr idup b**uyurdum ki**Hükm-i şerifim vusul buldukda ferman-ı şerifim üzere koyun bahası içun âmel olınan dört bin flori ve sâir emr olanları virilmesi içun emr-i şerife yazılsın.

[243] Hüküm 585

Kili ve Bender'e varınca yol üzerinde vâki olan sancakbeglerine ve yol üzerinde vâki olan kâdılara ve yol üzerinde vâki olan İskele Eminlerine hüküm ki:

Leh kralının südde-i sa'âdetümde olan elçisinden birkaç me'mur gerek ve on aded çukâ ve on aded kılınç ve iki denk pirinç ve yağ arıtmak[?] hasları ile dört nefer ademin götürdüp zikr olınan sipâhilerine ve adamlarına menâzil ve yolda ve iskelelerde dahl olunmamak bâbında hükm-i şerifim ricâ etmeğin. Vusul buldukda zikr olınan has inayetlerinden[…] gayri memnû' olan nesneleri subaşı ademlerine ve insanlarına yolda ve iskelede bir yerde hilâf-i şer'-i kanun kimesne hâzer etdirmeyesin.

[243] Hüküm 586

Trablusşam beglerbegine ve kâdısına hüküm ki:

Sen ki beglerbegi ve Trablusşam kâdısısın Humus Begi Mahmud ve sâliyane? Kethüdası ve karındaşı Mahmud adem ile dergâh-ı muâllama mektup ve kâdısının suret-i sicilinde ve Trablusşam defter kethüdâsı Abdüsselâm zide mecduhunun ve sâir Ayân vilâyetinin huzuruna gönderüp bundan akdem emr-i şerif vârid olup Humus ahâlisinden Murad ve Mustafa ve Nasıreddin ve Hüseyin ve Ali Çeribaşı ve Karagöz Gülmezoğlu Mehmed ve Cemâleddin nâm kimesneler Turgud nâm zâimin evini basup envâi işkence ile helâk mertebesine varıncaya değin kayd u bend idup nukûd ve esbâblarından üç bin altundan ziyâde hasâret idup ve bir nefer Şam yeniçeri katl idup ve Süleyman ve Mehmed Nâm ademlerine ihrâk ve bir nefer ademini dahl idup ahkâm-ı şerifi olmadun da niçun bu mâkule fesad u mübâşeret etdüğinüz zımmîlerin başları olan Murad ve Mustafa siyâset etdiğüniz dâhi ve mürurdur deyu ikrârlarına ve Müslümanların hak üzere şartlarınıda yazup arz eyleyesin almayasın diyu fermânım olmağın. Bu bâbda tenbih ü fesâd olan zâim Murad gaflet idup südde-i sa'âdetüme gitmiş bulunmagla

görilmeyup lâkin mezbur Turgud'un ademlerini katl u ber-taraf eyledikleri tâhkik olduğından ma'âda şirret ü şekâvetlü nihâyet bulup tezvir ü telbisden nice Müslümanlar celâ-yı vatan idup[…] etdüğin Ayân vilâyetinden cem-i gaflet-i millet etdüklerini bildirdüğiniz ecilden yerine mahalde bulduğunızı ele getürilüp mahal hallerinede şer' ile haklarından gelmesini emr idup **buyurdum ki** dergâh-ı muâllam çâvuşlarından Ali Çâvuş zide kadruhu vusul buldukda her birinüz bizzâd mukayyed olup fi'l-vâki mezkûrlar gaflet ider ise kifâyetlerini şer' ile buldurup lazım olanları birakmayıp buldurup gönderüp dâhi bu bâbda zâyi ü telef etmeyüp eşya ve esbâbların bâ'de subud bi't-kusur alıvirdükden sonra ehl-i fesâd ü şenâat hususuna sahibü'l şer'-î sâbit ü zâhir olduğı üzere şer' ile lüzum geleni icrâ idup yerine koyup ehl-i fesâda ruhsat virmeyup bir yerde mucebince lazım geleni icrâ eyleyesin.

[244] Hüküm 587

İmâdiye Hâkimine hüküm ki:

Mektûp gönderüp hâlâ Ekrâd tâifesinden külli muhâlefet olup kârındâşım Sehrâb'ı izlâl etmekle Kızılbaş firar idup elân bir serdar mahpus olup birkaç re's bargirin hâlası kâbil olduğunı arz eyledükleri ecilden **buyurdum ki** birkaç re's bargiri tedârik idup irsâl eyleyup mezkûru hâlas-ı kâbil eyleyesin arz yazup saltânatı zabt u sıyânet u memleket hususunda mecd ü sây olasın.

[244] Hüküm 588

Müşarün-ileyh Kethüdâsı Şeyh Hasan'a virildi.

İmâdiye Hâkimine hüküm ki:

Bagdad beglerbegisi mektûp gönderüp bu defâ fermân-ı hümayunu celîl içun bizzâd geldüği ademlerinden Monna Hızır nâm kimesne müşarün-ileyhe muhâlefet üzere olup eşraf ve efrâdınıda ihlâl idup ve fitneyle hümâyunuma irüşdüğine bâis olup ve karındaşı Sehrab'a Kızılbaş firâr etmesine sebep olduğından gayri fitne vü fesâddan hâli olmayup ve mezkurun fesâd u ihlâsına müzâyeka Bagdad beglerbegisi olan Hüseyin Paşa ve subaşı ve Şehrizol beglerbegi olan Mehmed Paşa ve İmâdiye Hâkimi mufassıl u meşrûh arz eyleyup mezbur ehl ü iyyaliyle Kıbrıs'a sürülmek lâzımdır deyu i'lâm etdüği ecilden

buyurdum ki Hükm-i şerifüm vusul buldukda mezbûrları hüsn-i tedârikle ele getirüp muhkem kayd u bend idup dâhi vilâyetden alâkasın kât' idup ehl-i iyyâlleriyle Kıbrıs'a gönderesin deyu koşup gönderdükleri ademleri dahi muhkem tenbih ve te'kid eyleyesin bu bâbda âmel etdüklerinden ziyâde hazer üzere olasın vârup vâsıl olduğın beglerbegine münâsib olup südde-i sa'âdetüme gönderesin.

[244] Hüküm 589

Nişancı Paşa'ya divânda virildi.

Budun ve Belgrad ve Koçanya ve Lipova ve Tımışvar ve Beçkerek kâdılarına hüküm ki:

Hâlâ südde-i sa'âdetümde nişancı olan iftihâru'l-ümerâ'i'l-kirâm Feridun Ahmed dâme ulüvvuhu arzuhâl gönderüp Merhume Mihrümâh Sultân tâbe serâhü vezir-i azâm iken kâdı olan Rüstem Paşa'nın evkâf-ı mütevellileri Müşarün-ileyhe gelüp taht-ı hükümetinüzde müşarün-ileyhima müteâllik olan evkâfa tâhsil olup cabilerin ve sâir zâbitlerin celîlinden beru muhasebeleri görülmeyup bu defâ dâhi gelmeyup câbilerden zâbitleri ekl ü ketm olınup mâl vûkû geldiğinde ve nâkdi olınup câbilerin ve sâirlerin ahvâli teftiş olınup ve zikr olmayan eyyâmın muhâsebeleri yorulup muhâsebeleri deftere imzalanup ve mühürlenüp muma-ileyh tarafına gitmek lâzım olduğını i'lâm eylemişsin **buyurdum ki** zuâmadan müşarün-ileyhin vekili olan cânibe haraç alınup İbrahim zîde kâdruhu varup vusul buldukda bu bâbda her birinüz bizzât mukayyed olup müşarün-ileyhima evkâfından taht-ı hükümetinüzde olan evkâf-ı câbilerinde ve sâir zâbitlerinde ihzâr eyleyup müşarün-ileyh vekili ile mevâcehe idup ve makbûzât ve teslimât defterlerin götürdüp dâhi bir defâ şer' ile sâbit olursa her kime âidse sâbit olursa asla helâl itdürmeyup bi't-kusur mezbur vekili kabz etdirüp ve mâl vakfından her kimin üzerinde ne mikdârı kabz olınup ne kadar mal kayd u bendinde mufassal u meşrûh yazup ve görilen muhasebeleri defterinde imzalayup ve mühürleyup aynîile sâir lâzım olan kâzâya ile müşarün-ileyhe irsâl eyleyesin.

[245] Hüküm 590

Divân zâbitleri Mehmed'e virildi.

Çorum begine ve Çorum ve İskilib kâdılarına hüküm ki:

Sen ki İskilib kâdısına mektûp gönderüp kâzay-ı mezbûreye tâbi Hacı Gürcü civârında sâkin olan Türkmen Şâdi oglu dimekle mâruf Hacı Bâli nâm kimesne kallâb ve Bilân münâsib alup sabıka habs itdüğinde dâhi tâbi olduğından ma'ada Ebrihan'da[…] tutup Müslümanların mallarını satub idup tezvir ü telbisine döşüp ve zâ'i nâme-i çerâğı da katup Müslümanları tenbih idup teâddi etgüğini özrün kesreti haber virup mukâbele olmak lâzım etdüği arz eyleyesin **buyurdum ki** Hükm-i şerifüm vusul buldukda bu gerek ahvâl ü arz Müslümanlardan onatı vechile hak üzere müstehâk idup göresin. Fi'l-vaki arz olunduğı üzere olup fesâd u şenâat ve Müslümanların mallarını satan tezvir ü telbis olduğı şer' ile sâbit olursa vûkû üzere yazup bildüresin.

[245] Hüküm 591

Müşarün-ileyhin kethüdâsı Yusuf'a virildi.

Sigetvar (Zigetvâr) sancakbegine hüküm ki:

Mektûp gönderüp Sigetvar'a tâbi Petriç ve Boyofça kal'aları yanında Vizvâr nâm mahalde Hırvât ve Macar küffârının mahalleri alup Korfu[?] Petrinç nâm yerde kâl'alar ve reâyasının birisüne irüşdürmekden hâli olmayup deyu mârifet içun mahal bu yerde Palanga ihdâs olmak lazımdır deyu i'lâm eyledüğin ecilden taht-ı mezburda muhkem palanga binâ olınup emr idup **buyurdum ki** Hükm-i şerifüm vusul buldukda arz eylediğüniz üzere zikr olınan mahalde muhkem palanga binâ idup hıfz u hırâset memleket dakika fevt etmeyesin amma ber vechile tedârik eyleyesin sulh u salâha muhâlif emvâl olmakdan hazer eyleyesin.

[246] Hüküm 592

İmâdiye Hâkimi kethüdâsı olan Selim Han'a virildi.

Musul beglerbegine hüküm ki:

İmâdiye Hâkimi mektûp gönderüp hâlâ Nusaybin'den Kerkük'e varınca ehl-i fesâd ve kuttâ'u't-tarîk hırsuz ve hârami olan Yezidii tâifesinden Hârami ve Şeyhan cemâatinden olup husus-ı eyyamda? ol makûle tâife ile bilâ âheregöresin cemiyetle yollar alınup katl-i nüfûs ve gâret-i emvâl etmekden hâli değillerdir eğer Musul ve eğer Erbil begleri ile sâir begler haklarından gelinmesi iktidârları olmaduğından gayri reâyâ vü berâyâyâ envâi teâddi ve zâhmet hâsıl olup ahvâl ü memleket intizâmı içun buldurulması ifâsını arz etmeğin **buyurdum ki** hükm-i şerifüm vusul buldukda bu bâbda mukayyed olup ehl-i fesâd ü şenâati ele getürüp ahvalleride toprak kâdıları mârifetiyle muktezâ-i şer' üzere üzere tâyin eyleyup göresin kâzayı arz olunduğı gibi olup fesâd ü şenâatleri şer' ile sâbit olanların ahvâllerinide şer' ile lâzım geleni muhkem icrâ eyleyup ele getüresin.

[246] Hüküm 593

Mısır beglerbegine hüküm ki:

Hâlâ Mısır kâdısı Arafat'a vardukda sag tarafa varup ve Şam kâdısı sol tarafa dura gelmiş iken hâlâ oluna gelen adet ü kânun muhâlif Şam kadısı sag tarafa durmagla nizâ' mü'eddiden hâli olmaduğını i'lâm olmağın **buyurdum ki** Hükm-i şerifüm vusul buldukda hüccac-ı zevi`l-ibtihâ içun Arafât'a varduklarını Mısır ve Şam kâdısı kâdimden muhâlif duragelmişler ise âdet-i gelmiş üzere durmak bâbında Mısır muhkem tenbih ve te'kid eyleyesin kâdimden olunagelen muhâlif iş olmakdan hâzer üzere alub nizâ'-i cidâl etdürmeyesin.

Bir sureti Şâm beglerbegi meşrûh üzere yazıldı.

[246] Hüküm 594

Mezbur Hatuna virildi.

Budun (Budin) beglerbegine hüküm ki:

Râhime nâm Hâtun gelüp bundan akdem Druç fârislerinden odabaşı Osman bunun kârındaşı bâkire-i hak Paradûdve nâm zımmî yanına alup himâyet eyleyup şer' ile teftiş olmak içun fermân-ı hümâyunum varup göresin ki mezkûr Osman[…] mezkur mezkure hilâf-ı şer'i şerife şetm eyleyup ve hükm-i hümayuna itâat eyleyup ahâli lisân eyledükde

sâbit ü sicil olduğı bildirüp sûret-i sicil ibrâz eyleyesin **buyurdum ki** Hükm-i şerifüm vusul buldukda mezburu ihzâr eyleyup dâhi bu hukuk-ı teftiş eyleyüp göresin. Fi'l-vâki mezbura hilâf-i şer-i şerife şetm eyledüği ve emr-i hümâyunuma itâat eylediğüniz olursa ol bâbda şer' ile lüzum geleni icrâ idup biriyle yollasın.

[247] Hüküm 595

Livâ-i mezbûr reâyâsından[...] voyvodaya virildi.

Bosna beglerbegine hüküm ki:

Dergâh-ı muâllama arzu hâl sunılup livâ-i İzvornik muharriri olan Zâim Mehmed ve kâtibi ve Kâtib Osman ve hâlen kâtib olan Hürrem kiliselerinden mîri içun ziyâde akçe alup livâ-i mezbur keferesi cizyesinden elli beş akçe cem' idup ve reâyânın zâhirelerin ihrâç etmek içun ziyâde akçe alup mezkûr-ı şeriflerden […] atlu Müslümanlardan tereke akçesi deyu ve zuâma ve sipâhiden ziyâde akçe alup ve bâzı kimesnelerin defterlerinde olan her birin âhere çiftlük kayd itmek içun dâhi kille akçe alup ve bundan gayri nice zulm ü teâddileri vardur deyu bildirmişsin. Sen ki beglerbegisin bu hususları hak üzere görüp hâk ne ise edâ itmek emr idup **buyurdum ki** vusul buldukda bu bâbda bizzât mukayyed olup dâhi bu hususları hak üzere görüp hâk ne ise icrâ eyleyesin.

[247] Hüküm 596

Semendire sancağında vâki olan kâdılara hüküm ki:

Hâlâ Semendire sancakbegi Sinan mektup gönderüp livâ-i mezburda tâun varılu ve sâir ber etrafında nehr-i Tuna câri olup ve Belgrad azâmi bender olmağla kavafir ve tüccâr ve nehhar gelüp geçende bir fitne bir şâki ve hârâmi huruç ile livâ-i Semendire dağlarına iltică idilup yola ve bele inup ve kasaba ve kurra basmağa ve iç illere ilçelere haber gitdiğünde olmağla gayretle bildirup ba'de'l-subût ve ehl-i fesâd ü zuâma ve eşkıyâ köylerine girup serbest tımarlara varmak ve emlâki ki iltică eyleyeni ele getürüp etdükleri fesâd ü şenâatleri yanlarına kalmağla Tuna fesad ü şenâatleri ziyâde olup fukâradan ve mallarını gâret idup aldukları emvâl ü esbâbı Tuna yalılarında vâki olan mîri ve zuâma ve iskele fesâd u şenâatleri virmekle ele virmeyup vech-i meşrûh üzere dâima mâl üzere oldukları arz eyledüği bu makûle fesâd ü şenâat üzere olup serbest

tımâr ve evkâf ve emlâka ve iskele ziyâde ilticâ etdükleri bi-hasebü'ş-şer'-î şerife ile ahvallerin görülmesi mühimmatdan olmağın **buyurdum ki** vusul buldukda bu bâbda bir mezkûr mallara mukayyed olup anun gibi hırsuzluk ve harâmilik idup yola ve bele inüp fesad ü şenâat eyledüklerinden serbest tımara ve evkâf ve emlâka ve iskelelere ziyâde ilticâ idenleri eshâbından tâleb eyleyup dâhi ahvalleri bi-hasebi'ş-şer' ile görilmesi içun müşarün-ileyhin ademlerine teslim eyleyesin mahalinde şer' ile teftiş olınup şer' ile lâzım geleni edâ olına şöyle ki serbest tımâra ve evkâf ve emlâka ve iskelelere ve sâir derbent ve iskelelere ehl-i fesâda himâyet idup şer' ile gadr ve muhâlefet idenleri her kimler ise alel-esâmi yazup südde-i sa'âdetüme bildiresin.

[248] Hüküm 597

Evkâf-ı mezbûr nâzırı Câfer Halil'e virildi.

Şam beglerbegine ve defterdârına hüküm ki:

Medine-i Münevvere ahâlisi tarafından rikâb-ı hümâyunuma rikâ sunup Şam hâzinesinden Medine-i Münevvere fukârasına tâyin oluna gelen hizmete eczâ ve e'nâm hanlar içun ve bin altun ile hâc idenler içun dört yüz altun iâne fukâra içun gönderilüp lâkin gönderilen flori guruş ve şâhi olmagla suâl eyledükleri i'lâm olunmağın **buyurdum ki** Hükm-i şerifüm vusul buldukda bu bâbda geregi gibi mukayyed olup Medine-i Münevvereye tâyin olınan hıdmet ve hâc akçesinide min bâ'd guruş ve şâhi irsâl eyleyup ve kânun-ı kâdim üzere her dirhemden üç pâra göndermeyup eğer altun ve eğer paradır alıcılarıda gönderesin.

[248] Hüküm 598

Dergâh-ı Ali beyliklerinden Ahmed'e virildi.

Defter-i hâkânî kâtiblerinden fermân olan kâtib Mustafa'ya hüküm ki:

Konya sancağında Lârende nâhiyesinde Balma ve Erhan kilise nâm karyelerin ber-vechi iştirâk Bâyezıd ve Hasan ve İlyas ve Arslan ve Mustafa ve Sarı Ahmed nâm yedi nefer sipâhileri mevcud eyledi. Reâyâ tapusunda kânun-ı muhâlif mecâl etdirdükleri i'lâm olunmağın imdi bir vilâyet muceddeden tâhrir olunmadan murâd bir bir karye gayri muâccelen yazılup dâhi tâhmiline göre yarar veyâhud eşer kimesneye tevcih olınup

reâyâ ve berâyâyâ mecâl ve nâsb olunmuşdır **buyurdum ki** vusul buldukda ber-muceb-i kânunnâme-i hümâyun zikr olınan karyelerin tâhmiline göre yarar veyâhud eşer kimesnelere tevcîh ü tâyin eyleyup ve mâl defter-i hâkânına dâhi ol vechile teslim eyleyesin.

[248] Hüküm 599

Mardin Alaybegi Mehmed'e virildi.

Mardin begine ve kâdısına hüküm ki:

Mektûp gönderüp kâzâyi mezbûrdan Şeyh Seyyid ve Şeyh Ali ve Şeyh Yusuf'a gelüp hâlen sadr olan Şeyh Hüseyin'in zâviye-i evkâfı olan meşrut üzere bâzı kimesnelere hilâf-i şart-ı vâkfa sahibi ihdâs idup mutasarrıf olmağla evkâf-ı hizâne-i şerif olup ayende ve revendeye tâyin olan kifâyet eylemeyup mukâddema vilâyet dâhi tâhrir olundukda vakf-ı mezbûr olan meşrût olunduğı aynıyla deftere kayd olınup hâliyâ hilâf-i şart-ı vakfa sâhib-i ihdâs olmagla da gadr ve vakfa hak olmuşdır deyu bildirdüğin ecilden **buyurdum ki** vusul buldukda bu bâbda gereği gibi mukayyed olup şart u vakfa muhâlif idâs olan hisârı mahlûl olduğı bu mahaldir deyu min bâ'd ahere virilmeyup evkâf-ı mezbure içun zabt edilüp şart-ı vakfa mügâyir iş etdirmeyesin.

[248] Hüküm 600

Müşarün-ileyhin ademine

Sâbık hizâne-i âmire dizdârı olup Piyâde ve müsellem tahriri fermân olınan Mustafa Çelebi' ye hüküm ki:

Hâlâ tâhrir-i fermân olınan piyâde ve müsellem tâifesi hıdmetlerinde olan çiftlikleri münasipolmak lazım olduğını i'lâm eylemişsin. İmdi ber-târikleseksen bin dörtarşun ile yetmiş beş arşundır. Hizâne-i âmiremden ihrâç olup şahit içun sana irsâl olunmuşdır **buyurdum ki** bu bâbda vusul buldukda mukayyed olup piyâde ve müsellem tâifesi ellerinde çiftlikler burada irsâl olınan iki üç mühürlü urgan ile hak üzere şahiteyleyup dâhi her birinin çiftlik ne mikdâr olduğunı mâlum emr idup ana göre âmel idesin.

[249] Hüküm 601

[…] Ağası Sokrul Ağa'ya virildi.

Mora sancakbegine hüküm ki:

Hâlâ Mizistre ve Koron ve Kalamata kâdılarına mektûp gönderüp, Mizistre sancağı kâdimden isyân üzere olan reâyâ asileri hakkında gönderilen fermân-ı şerif üzere ve Niloş nâm karye üzerine varup âsi olan ahâlisini şer-i şerife dâvet olundukda itâat eyledüklerinden gâyri etrafında olan haramzâdelerin cem' idup ordusu gelüp âlât-ı harb u kıtâl Müslümanların ve reâyâ ve berâyânın esbâb ve tavarlarını yağma ve gâret idup ve Müslümanları tutup ehl-ü iyyâllerin küffâra satup ve cizyelerini virmeyup[…] ihdâs eyleyup ve küffâr-ı gemilerine zâd ü zevâde ve diller virup yekdil ü yek cihed olup dârü'l-harb gemilerine bin florilik metâ' tâhmil olmuş her birinin nârh-ı cizyelerini gönderesin evinde ve barkında esbâb u eskâli beytü'l-mâla âid iken zikr olınan âsileri tâmâ eyleyup bu defâ haklarından gelinmez ise Cem-i Mora vilâyetine zarar etmeleri mukarrerdir arz eyledükleri ecilden **buyurdum ki** vusul buldukda bu bâbda mukayyed olup göresin fi'l-vâki vech-i meşrûh üzere isyan u tugyân üzere olup reâyâ ve berâyâya ve sâir ehl-i ıslâma olduğı ve şer-i şerife dâvet olunduğı itâat eylemeyup ehl-i ıslâmın ve ehl-i iyyâlini küffara satup ve zâd ü zevâde ve diller virüp küffâr ile suçlu olduğı vâki ise sancakbegine müteâllik olan zuâma ve erbâb-ı tımâr ve hisâr-erleri ve âzep eri muâveneiytle üzerlerine vârup dâhi hüsn- ittifâk idup el virdüğine göre isyân üzere sahip olan karyeleri urup yararların geçirup bir vechle kefillerinden gelesin ve sâirlerine muceb-i ibret ola bunlara Mizistre Begi ve sâbık Manya Begi olan Mustafa dâme izzuhuya ahkâm-ı şerife virilmiş müşarün-ileyhimâ ile sözleşüp yekdil ve yekcihet olup vech-i münâsip olduğı üzere şer' ile ehl-i fesâdın üzerine vârup fermân-ı hümâyunum üzere haklarından gelesin.

Bir sureti Mizistre Begi vech-i meşrûh üzere yazıldı.

Bir sureti Fetih Begi olan Mustafa Beg'e yazıldı.

Bir sureti Mora sancağında ve Mizistre'de vâki olan kâdıya yazıldı.

[250] Hüküm 602

…… Şehr-i Zol Beglerbegi'si Mustafa kethüdâya virildi.

Kızılca kâl'a hâkimi olan Timur Hân'a nâme-i hümâyuna mektûp ve adam gönderüp hülus-ı niyet ile arz-ı ihlâs-ı ubûdiyyet eyleyup bil fiil tasarrufunda olan ülkeyi Kızılca ülkesinin hassaların ilhâk olup eyâlet ve ülke târikiyle sıdk u inâyet olınup ve oğulları Sultan Ali zîde mecduhu'ya Şehriyân sancağı ve diğer oğulları Burak zîde mecduhu'ya Karadağ sancagı ve diger ogulları Murad zîde mecduhu'ya Şehripazar sancağı ve diğer oğlu Bedir zîde mecduhu'ya Kendire kâryesi ber-vecihi zeâmet ve diğer oğulları Mehmed zîde mecduhu'ya Sfa veya Düden ve nâm karyeye ber-vecihi zeâmet ve İskender zîde mecduhu'ya Kızılbaş elinde olan Samandağ nâm mahal sancak târikiyle virilmesi ve Ferzendinin oğulları Ömer zîde mecduhu Yusuf zîde mecduhu'ya kadar sancağın yarısı olup İmâdiye Hâkimi olan Mustafa Begi tâyin eylemişler şer' ile teftîş olınup hak mustahfıza vâsıl olup ve liva-i mezbur alup oğluna âmel olunmak ve elinde zeâmet emri olan mütevelli muma-ileyhin ve diğer oğlu Mahmud zîde mecduhu'ya livâ-i mezbura tâbi Kili ve Zevirden ve Begler nâm kârye ber-vechi zeâmet virilmesi hususları i'lâm eylemişsin. Ol bâbda dâhi her ne ki tâhrir ve beyân virir ve Ayân olmuş ise cümlesini muâccele mâlum-ı şerifim olmuşdır. İmdi sonra her zeâmetde […] zuhura gönderüp ibtidâ eyledüğin üzere emânet târikiyle ve oğulları müşarün-ileyhe Sultan Ali dame mecduhu Şehriyân sancağı ve diğer oğulları Burak Karadağ sancağı inâyet olınup ve diğer oğulları Murad Şehripazar sancağı içun ve diğer oğulları Bedir Kendire nâm karye-i zeâmet târikiyle virilmesi ve diğer oğulları Mehmed Safa veya Düden nâm karye ber-vechi zeâmet virilmesi ve İskender Siyâhdag nâm mahallesini ve târikiyle virilmesi ve Vikladim ve Sevire Begi Mustafa Beg'in katl hususu şer' ile teftiş olınmak ve şer' oğluna virilmesi ve diğer oğlu Mahmud'a Kili, Zevirden ve Begler karyeler ber-vecihi zeâmet virilmesi bâbında Şehr-i Zol beglerbegisi Ali dâme ikbâluhuya hükm-i hümâyunum yazılup bu husus ana taarruz olınup irsâl olunmuşdır **buyurdum ki** vusul buldukda müşarün-ileyhle haberleşüp dâhi vech-i münâsib görüldüği üzere ol câniblerden Asitâne-i sa'âdetüme arz-ı ubudiyet eyleyenlere vesile olmak üzere İmâdiye hâkimine ve gayri sâhip eyâleti olanlara virildüğine geru sana sıdk u inâyet olınan Kızılca ülkesi olup ülkeye ilhâk olunduğı üzere zabt u hırâset eyleyup ol serhatde vâki olan menhur-ı umur da müşarün-ileyh beglerbegi münasib gördüğü üzere sadakat ü istikâmet ile fermân-ı hümâyun mucebince bezl-i makdûr ol mukarrerdir Eyleyup envâ-i

mesâ-i zuhura getürüp ve adam gönderüp eyâlet berâtını ve oğullarından sancak-ı inâyet olanların dâhi berâtlarını ihrâç idup ve sâir oğullarından sancak-ı inâyet idenlerden ve akribândan sancak ve zeâmet ricâ etdükleri tâleb eyledükleri sancak ve zeâmetleri ahvâli Asitâne'ye[…] olmagla müşarün-ileyh beglerbegi görüp ve senünle haberleşüp vech-i münâsib olduğı üzere mümkin olınan muradunızun ve mütevelli hususunda ihtimâl eylemesi fermân-ı hümâyunum sadır olmuşdır müşarün-ileyh bu bâbda haberleşüp dâhi vech-i münâsib görüldüği üzere amel olınup sancak ve zeâmet müyesser olanların dâhi adamların gönderile ki berâtlarını ihrâç ide ve ol serhâdın ahvâli ve itrâkları ve sâir lâzım olan ahvâli ale't- tevâli i'lâmdan hâli olmayasın.

[251] Hüküm 603

Abdi nâm kimesneye virildi.

İznik ve […] kâdılarına hüküm ki:

Nefs-ı İznik'de Yakup Paşa ve Nilüfer nâm Hatun evkâfının mütevellisi olup zikr olınan vâkfın sâbıka mütevellisi olan Mustafa nâm kimesne mütevellisi olup zikr olınan vâkfın nefs-i İznik'de vâki olan mühimmatların mezkur bunların üç aya işleyup dokuz ay işlemeyup harç olunmak ve zehâyiri ekl ü bel' idup ve kendünden mukaddem olan mütevelli yerinden vakfa akçeden yedi bin akçe kabz idup ve evkâf-ı mezbûrun bâzı yerleride hizâneye müşterek oldukda tâ'mirleri içun alınan keresteyi alup giden evine harç idup ve evkâf-ı mezburun mahsulünden kille nesne ekl ü bel' idup vâkfa arz eyledüğini bildirüp **buyurdum ki** Hükm-i şerifümle vardukda müfredât defterlerinden yerlü yerinden görülmesi lâzım olan mevâdı yerlü yerinden ber-muceb-i şer-i kâvim tâyin idup göresin. Sâhibü'l-şer'-i mal vâkfından ekl ü bel' eyledüği şer' ile sâbit ü zâhir olursa bî-kusûr tâhsil eyleyup vâkfa tâhmil zabt u hırâset eyleyesin amma hîn-i teftişde hakk-ı sarîha tâbi olup tezvîrden ve telbîsden ve şühûd-ı zûr olan şikâyette hâzer üzere olasın vücuda müdâhale olmağla dahl u taarruz etdirmeyup irsâl eyleyesin.

[251] Hüküm 604

Zuâmadan kayıtlu nâm kimesneye virildi.

Karaman beglerbegine ve defterdârına, Konya ve Larende ve Karahisâr kâdılarına hüküm ki:

Sen ki defterdârsın südde-i sa'âdetüme mektup gönderüp Niğde sancağında sen ki sancakbegisin vardukda Karahisâr kâdısı Mevlana Derviş Mehmed âded üzere olup mirlivâ ahvâl-i naiblerinin teâddi ve zulm idup def' idup olmağın. Müşarün-ileyh Mevlanayı mezbura arz idup bâzı eşirrâyı tâhrik idup hilâf-i vâki bâzı hususları isâl idup sana emr-i şerife gönderdüp kendü bu sene tâbi sâbit ile üzerine nesne-i sâbit olmaduğın. Mevlanayi mezburu ve nâibi ve oğul Rüstem nâm ademini habs etdirüp zulm eyledüği ve mâl müşarün-ileyhin mâl- ı mîrîye dört beş yük akçe âdedi olmuşdır deyu bildirdüği ecilden. Bu hususlar hak üzere görülmesi emr idup **buyurdum ki** Hükm-i şerifüm vusul buldukda bu bâbda bizzât mukayyed olup dâhi bu hususlar hak üzere görilüp dâhi aslı ve hakîkat üzere arz eyleyup hilâf-i şer-i şerife kimesne zulm ü teâddi olmakdan hazer eyleyesin.

[251] Hüküm 605

Rıdvân kethüdâya virildi.

Mısır beglerbegine hüküm ki:

Habeş beglerbegi mektup gönderüp vilâyet-i mezbure hizânesinde müzâyeka olmağın. Mukâddema beglerbegi olanların sâliyânesinde dört bin florilik Mısır hizânesinden virilü gelmişdir deyu kendüne dâhi her sene dört bin flori Mısır hizânesinden virilmesi ricâsını arz etmeğin mukâddema olan beglerbegi sizde ele gelmişler ise buna dâhi andan virilmesi emr idup **buyurdum ki** Hükm-i şerifüm vusul buldukda göresin vilâyet-i Habeş mukâddema olan beglerbeglerine sâliyânelerine sizden oluna gelenleri bunâ dâhi oluna geldüği üzere etdirmeyesin?

[252] Hüküm 606

Erbâb-ı tımârdan Ali nâm kimesneye virildi.

Malatıya(Malatya) begine ve Behisni kâdısına hüküm ki:

Mektup gönderüp kâzây-i mezburdan ve etrafında harami ve kuttâ'u't-tarîk-i kesret üzere olup yollara ve bellere inüp katl-i nüfûs gâret ü emvâl itmekden hâli olmayup […] olup Abdül Cabbar zâim ehl-i fesâd üzerine olduğı re'is alınup olmağın. Kazây-i mezbure ahâlisi ricâ etdüklerini bildirmeğin. Sen ki Mirlivâ'sın ol yeri zabt u hırâset idup ehl-i fesâdın haklarından gelinmesini emr idup **buyurdum ki** vusul buldukda bu bâbda bizzât mukayyed olup ihzârı lüzum olanları ihzâr eyleyup kâtl iderler ise buldurulması lüzum olanları buldurup dâvay-ı hak idup kimesneler ile beraber idup bu dâhi sorılup üzerinden bilâ on beş yıl mürur itmeyen dâvaları onat-ı vechile dikkat ü ihtimâm idup ehl-i fesâda rahat virmekden ziyâde hazer eyleyesin.

[252] Hüküm 607

Divân-ı Hümâyun kâtiblerinden Ömer Ali'ye virilsin ve kendü vâzifesidir.

Alaiye sancağı olup mamûre maslahatına me'mur olan İbrahim dâme izzuhu'ya ve Alaiye sancağında vâki olan kâdılara hüküm ki:

[…] ve Gölhisâr'ın kâdıları mektup gönderüp Alaiye sancakbegi İbrahim Beg kâimden mütesellim olup sancak zâbtına gelen Mehmed Çavuş içun liva-i mezbura zabtına mübâşeret eyledikde […] ile meşhur olan Kâtib Hüssâm nâm ehl-i fesâdın başı kesup ve birkaç yolsuzun dâhi hakkından gelen fesâdlarun vilâyetden def u ref' itmekle hâlâ vilâyet-i hilâf-ı umûrda hâl olup kâzây-i Penuğsaolup ehl-i fesâd dâhi mezburun çoktan cemiyyetleri dağılup firâr eyledüklerini ve mezkûr Mehmed Çavuş haramzâdenin hakkından gelup yarar olduğunı i'lâm eyleyup varılup sipâhi tâifesi konılup irsâl olınup ise fukârâ tâifesi zamanında olmak mukarrerdir deyu bildirmişsin. Sen ki Sancakbegisin vilâyet-i haramzâdelerin def u ref' senin özrün ki lüzum ve muhkem olmağın **buyurdum ki** vusul buldukda bizzât mukayyed olup arz olduğı üzere mezkurun başlıca sancakbeginin sipâhi koşup sancakbegi zuhur ide. Ehl-i fesâd ve sûhte tâifesinin âdemlerin vilâyetden def u ref' etdirüp ihtimâmda dakika fevt eylemeyesin.

[252] Hüküm 608

Avlonya uleması olan Yusuf'a virildi.

Defter-i hakân kâtiblerinden Delvine ve Avlonya sancağı Yusuf'a fermân olana Ali'ye hüküm ki:

[…] mektup gönderup Devline sancağına tâbi âsi karyelerden Tuman ve Masukirân[?] ve Marak ve Ersak varulan nâm karyeler Semrad[?] tâifesi olup Delvine'den ve bu susamdan beş altı yük mikdârı […] itmez olmağla zikr olınan dört pay cizyeler? Avlonya sancağına ilhâk olmak emr olduğundan sonra hilâf-ı i'lâm eyledüklerini arz etmeğin zikr olınan dört pay cizye defter-i suret Delvine sancağına ilhâk olmak emr idup **buyurdum ki** vusul buldukda Delvine sancağına tâbi olan dört pay cizyeleri defter suretide Avlonya sancağına âid eyleyesin.

[253] Hüküm 609

Hisâr Erlerinden Hacı Ahmed'e virildi.

Azak begine ve Azak kâdısına hüküm ki:

Sâbıka Kefe Begi olan Mehmed mektup gönderüp bundan akdem Azâk Begi iken Toprak kâl'asında vâki olan hâli yerleri füruhat eyledükde zikr olınan Toprak kâl'asının kapusı önünde hâli yarar olmağın bâzı emlâk ve dükkânlar tâyin olmak içun alup tâmir olması murâd etdükde kâl'a ahâlisi hemân gelüp kâdimden mahall-i mezbur hâli dura gelüp vâki olan şeyleri maslaha ile himâyet etdikleri yerleri olup vardukları kapunun dâhi meydanı olmağla hâli durmak bu vechile kâl'aya iktidâr dedikleri ecilden hâli konmuş idi. Halen bâzı kimesneler mahalle-i mezburda ve kâl'anın kapusı üzerinde kazulı dükkanlar bina etmekle kâl'aya kille-i harb olup müzâyeka virmişlerdir deyu bildirmişsin **buyurdum ki** Hükm-i şerifüm vusul buldukda mahalle-i mezburun üzerine varup göresin fi'l-vâki mahalle-i mezbûrda verim alınandan hâli yerlerin sonradan kazulı dükkânlar ihdâs olunmağla kâl'aya dâhi defteri muhafaza ise anun gibi sonradan ihdâs olınan dükkânları def' itdirup kâdimden oluna gelen muhâlif ve emr-i şerife mügâyir kimesne asla teâllül ü nizâ' etdirmeyesin.

[253] Hüküm 610

Divân-ı Hümayun kâtiblerinden Halil? Bege virildi.

Budin(Budun) beglerbegine ve kâdısına hüküm ki:

Dergâh-ı muâllam müteferrikâlarından Mehmed zîde mecdûhu gelüp Mütevelli Mustafa Paşa evkâfının nâzırı olup vâkfın musi olmadığından ma'âda evkâfın harab-ı müşrif

yerleri olup tâmire muhtaç olmağın. Mütevelli ve nâzırı muvaffakiyetle sâbıka Budun kâdısı bâzı kimesneleri himâyet idup şart u vâkfa muhâlif vâzife virmişler virmekle vâkfa ziyâde arz olduğunı i'lâm etmişsin. Şart u vâkıf mucebince âmel olınup dâhi mütevelli ve nâzırı maârifetsiz kimesneye vâzife virilmeyup men' olmasını emr idup**buyurdum ki** Hükm-i şerifüm vusul buldukda göresin ifâ olduğı üzere şart u vâkıf mucebince âmel idup dâhi şimdiye değin şer-i şerife muhâlif kimesne zevâid? veyanesne virilmiş ise men u def' idup şer-i şerife ve şart u vakfa mügâyir nâzırı ve mütevelli maârifetsiz kimesneye vâzife virdirmeyesin.

[254] Hüküm 611

Liva-i mezburun kethüdâsı Ahmed'e virildi..

Aydın Begi'ne ve liva-i mezburda vâki olan kâdılara hüküm ki:

Mirlivâ mektup gönderüp taht-ı kâzânuzda bâzı yerlerde ve kâryelerde maktûl bulınup kendü tarafından adam vardugunda sebest? gönderüp ehl-i karyelerin biraz akçeleri alınup ellerine sahib-i şerân virilmegle hâramiler kazânuzda ele getürülmeyup hakkından gelmemesini mümkin olmadığını bildirmişsin **buyurdum ki** Hükm-i şerifüm vusul buldukda bu bâbda her birinüz bizzâd mukayyed olduğı taht-ı kâzânuzda anun gibi maktûl bulunup kâtil kimseler olduğı şer' ile vereseler mevâcibinden oldukdan sonra sipâhi olmayanlar hakkından şer' ile lâzım gelen içun muma-ileyhin adamlarına virup şer' ile lâzum geleni muhâlif icrâ etdürüp harici alup gelmesi ve yol. deyu eğer sipâhiler ve eger sancakbegi ademlerine hilâf-i şer-i kânun kimesne iş etdirmeyesin. Ve vech-i meşrûh üzere[…] gönderüp ehl-i fesâd ve cemiyet icrâ olunmağla sâbit olmakdan hazer idup anun gibi hususlarda vereseler muvâcehesinde Muma-ileyhin âdemi mübâşeretiyle binâ görüp yazılup gönderesin.

[254] Hüküm 612

Hisâr Er'lerinden Ali'ye virildi.

Cezâyir beglerbegine hüküm ki:

Sultâniye kâl'ası Er'enleri tarafından arzuhâl sunılup kâl'ayı mezburda vâki olan hisâr gedüği yarar âdemlere virilmeyup oğlan çocuklara virilmeğle hizmet iktidârları

olmayup hisârın hıfz u hırâsetine ihmâl olınup deyu i'lâm olunmağın. **buyurdum ki** Hükm-i şerifüm vusul buldukda bu bâbda mukayyed olup kâl'ayi mezburda vâki olan hisâr gedüklerinde kuloğullarının yarar âdemlerine tevcih idup hariçden sipâhi oğlan çocukları tevcih olunmakdan ihtiyad eyleyesin.

[254] Hüküm 613

Otağcı başı Ahmed Beg'e virildi.

Hüdâvendigâr begine hüküm ki:

Sancakbegi müteâllik yerlerde ehl-i fesâd ü eşkıyâ cem' olup fesâd u şenâat idup. İmdi anun gibilerün fesâd u mübâşeret etmek ihtimâli olınursa fesad u mübâşeret idenleri alet-ta'cil basılup ele getürmesi emr idup **buyurdum ki** vardukda bu bâbda bizzât mukayyed olup anun gibi ehl-i fesâd oldukları toprak kâdıları ma'rifetiyle şer' ile sâbit olur ise mâ'rufda Kâdı ile şer' ile lazım geleni edâ idup ehl-i fesâda asla zâhmet virmeyup […] ise kendü hallerinde olan emr-i celîlü'l-kadrümünden ziyâde hâzer idesin.

[Yev] mü'l-Hâmis fi 5 Receb sene 990 (26 Temmuz 1582)

[255] Hüküm 614

Şehrizol beglerbegine ve kâdısına hüküm ki:

Hâlâ Sine Hâkimi olan Timur Hân dâme uluvvuhu mektûp gönderüp kendüne müteâllik olan Ulusdan aid olan mahsulâtına âmel olduğunı bildirmişsin **buyurdum ki** vusul buldukda emrim mucebince oldukdan gayri kendüne müteâllik olandan âid olan mâhsul hilâf-i şer-i kânuna mügâyir emr-i hümâyun hariçden dahl u taarruz etdirmeyup men u def' eyleyesin. Metâ ile memnu' olmayanları yazup bildüresin.

[255] Hüküm 615

Demur defterdârın ademine virildi.

Brusa(Bursa) kâdısına ve Karesi ve Saruhan ve Hamidili sancağında vâki olan kâdılara hüküm ki:

Hâlâ taht-ı hükûmetinüzde piyâde ve müsellem tâifesi müceddeden tâhrir olunmak fermân-ı hümayunum olup sâbıka südde-i sa'âdetümde defterdâr olan Mustafa dâme uluvvuhu tâyin olunmuşdır **buyurdum ki** Hükm-i şerifüm vusul buldukda te'hir eylemeden taht-ı kâzânuzda piyâde ve müsellemlere tenbih eyleyesin. Müşarün-ileyh yanına tahrire varup ve çeribaşları ve mukâddimleri ve yayabaşları dâhi müşarülileyhe gönderüp. Sen ki müsellem ve yâyanın ihzârına ve sâir oluruna istihdâm eyle.

[255] Hüküm 616

Yusuf Çavuşa virildi.

Sâbık Şehirköy kâdısı olan Mehmed'e hüküm ki:

Sol kolun gayri defterlerinin külli celebleri ve girince olmağla vilâyet-i mezburenin celebleri tâhrir olunması emr olunmuşdı. Sonra sa'âdete teftişe gönderilen sâbıka südde-i sa'âdetümde baş defterdârım olan Mehmed dâme uluvvuhu zikr olınan celeblerden bâzısı tavcı ve kömürcü ve sarraf yazmağla celeb defterleri boş olur deyu mezburlar celeb tahririnden ihrâç olunmuşdı. Hala sana külli i'lâmlarım olmağın Şimdiye değin tahrir olduğı üzere nakden vârid olan emr-i şerifüm sol kol celebleri tahrir ü tekmîl? olınup defteri muâccele südde-i sa'âdetüme gönderilmesi fermân olduğı i'lâm etmişsin**buyurdum ki**emr-i şerifim mucebince sol kolun celebleri tahrir ü tekmîl idup defterleride muâccele Asitâne-i sa'âdetüme gönderesin.

[256] Hüküm 617

Hacı Sahrab'a virildi.

[…]

Geyve kâdısına hüküm ki:

Mektup gönderüp kazay-i mezbureye tâbi Tekfurpınar nâm karye sâkini Mehmed nâm kimesne Akhisar mahallesinde yirmi beş kalp nefer şahi bulınup ve nice Müslümanlar mezburun hakkında dâima kalp şahi harcıyor kullanıyor deyu şahid ile sicil olundukda maâda tekrar meclis-i şerânda teftiş olınup mezbur içun kullanıyor deyu dâima kalp şâhi mukaddema şahid-i sicil sahip olundukdan sonra sancak subaşısına virilup hakkından gelinmeyup ihmâl idup mezburun ref' u def' deyu bildirdükleri ecilden **buyurdum ki**

Hükm-i şerifüm vusul buldukda bu hususa hak üzere teftiş eyleyup göresin fi'l-vâki mezburesi elinden kalp altun ve akçe bulınup kalbe? müteâllik alât ve esbâb bulınup sâhih kalb olduğı şer' ile sâbit olur ise mezburu alât ve esbâb flori siciller ile kayd u bend ile yarar ademlere koşup südde-i sa'âdetüme gönderesin deyu koşup gönderdüğin kimesnelere tenbih eyleyesin ki byolda ahz u celb sebebi ile gıybet etdirmek ihtimâli olmaya söylemeyesin.

[256] Hüküm 618

Divân-ı hümâyun kâtiblerinden Sâdi Celil'e virildi.

Südde-i sa'âdetümden Venedik'e varınca yol üzerinde vâki olan kâdılara hüküm ki:

Hâlâ Venedik Kralının cânibinden südde-i sa'âdetüme nefs-i […] ile gelen elçisi mektup gönderüp Venedik bezirgânları olan anda Paşatroz[?] nâm bâzergân içun iki nefer hizmetkârlarıyla tüccârı üzere inup yolda ve bâyırda hilâf-i şer-i kânun kimesneye tevcih gönderüp tâvarlarına dahl u taarruz etdirilmemesi müstehâk? emr-i hümâyunum ricâ etdükleri ecilden **buyurdum ki** Hükm-i şerifümle her kangınuzın taht-ı hükümete dahil olup gecede ve gündüzde ve menâzil ü merâhilde mahûf u muhâtara olan yerlerde kendüne ve iki nefer hizmetkârına ve emvâl ve esbâbına ve tavârlarına hilâf-i şer-i kânun ve mügâyir emr-i hümâyunum kimesne dahl u taarruz etdirmeyup zarar u ziyân irüşdürilmekden hazer idup emin ü sâlim mürur etdirilmekden ikdâm u ihtimâm üzere olasın [cizik] idenlerden narh-ı cârî üzere kendü akçeleriyle aldırup müzâyeka çekmelü eylemeyesin.

[256] Hüküm 619

Nusaybin Alâybegine virildi.

Diyarbekir beglerbegine hüküm ki:

Nusaybin kâdısı mektup gönderüp Mardin ve Nusaybin kâzalarında ve etrafında hayli harâbe yerlerden tımâra tasarruf olan bâzı sipahilere meclis-i şerân gelüp Alaybegi Reisü'l-Küttâb Alaybegi olup vilâyetinden maâda Reisü'l-Küttâb tâifesine ocak düşmenleri olup Alaybegi dâhi bunlardan olmayup hariçden olmağla beraber Alaybegi

şerifüm üzere yazılmıssın deyu birden defter ve akçe alduğundan gayri bilâ-sebeb tımârlarımız ahere tevcih idup zâhmet itmekden hâli değillerdir deyu durâkları ve sancakları olan Nusaybin Alaybegi etmek babında hükm-i şerifüm ricâ etdükleri bildirmişsin. Husus-ı mezbur onat-ı vechile görilüp sancakları üzere arz olunmak emr idup**buyurdum ki**Hükm-i şerifüm vusul buldukda bu bâbda bizzât mukayyed olup mezburun vech-i meşruh üzere Müslümanların teâddi var ise ahvâlinde onât-ı vechile görüp vuku üzere arz eyleyesin.

[Yev] mü'l- ehâd fî 8 Receb sene 990(29 Temmuz 1582)

[257] Hüküm 620

Dergâh-ı Ali Çavuşlarından Hasan'a virildi.

Brusa (Bursa) kâdısına hüküm ki:

Merhum ve mağfûrun-leh Sultan Mustafa tâbe serâhü vâlidesi evkâf mütevellisi adem gönderüp müşarü-ileyhimanın vakfına müteâllik bâzı odalar binâ olmak lazım olunmağın lâkin taş bina müzâyekaları olduğı bildirup akçe ile ol cânibinde virilmekde olan yerlerden taş kesdirilmesi babında emr-i hümâyunum arz etmeğin **buyurdum ki** Hükm-i şerifüm vusul buldukda anun gibi müşarün-ileyhimâ müteâllik olan vakfa oda bina içun taş lazım olup sana mürâcat olundukda ol câniblere berât-ı memleket olan yerlerden akçe ile kifâyet mikdârı taş hususunda müzâyeka çekdirmeyesin.

[257] Hüküm 621

[…] küçük mîri ahura tâbi kapucılara virildi.

Müşarün-ileyhe hüküm ki:

Merhum ve mağfûrun-leh Sultan Mustafa tâbe serâhü oğulcuğı Sultan Mehmed tâbe serâhü vâlidesi südde-i sa'âdetüme adem gönderüp bundan akdem Merhum müşarün-ileyhin vâlidesine olduğı üzere kendüne dâhi bir kasab tâyin olınup akçe ile kifâyet mikdârı at alup mir-i mesâditlerin ve mesâcitlerin aşıcıları dahl u taarruz eylememek bâbıda hükm-i şerifüm tâleb etmeğin **buyurdum ki** vusul buldukda mukâddema merhum müşarün-ileyhin vâlidesine tâyin olunduğı üzere müşarün-ileyhimâya dâhi bir kasap tâyin eyleyup lâzım olduğı akçe ile kifâyet mikdârı aldırup vech-i meşruh üzere

mir-i mecâditlerin maslahatlarına dahl u taarruz etdirmeyup men u def' eyleyesin. Memnu' olmayanları yazup bildiresin.

[257] Hüküm 622

Sigetvâr'ın kethüdâsına virildi.

Budun beglerbegine hüküm ki:

Sigetvâr Begi mektup gönderüp kâl'ay-ı Buyofça ve Berzice südde-i sâ'adetinde vâki olan dizdârım nâm mahalde emrimle müceddeden ihdâs fermân olınan palanga sahib düşmenle ikaz olup memâlik-i mahruseye zarar u gezende gelen küffâr-ı haksârda itmek kadar kârin olmağın. Muhafaza içun taht-ı mezbur […] olmak için ehl-i mühimmatdan olmaksa liva-i Sigetvar'da vâki olan kâl'a için yüz adet mikdârı karşı flori ile kırk nefer mustahfız ihrâç olınup palangayı alup âhere hâl olunmak içun emr-i şerifüm ricâ etdüği ecilden **buyurdum ki** Hükm-i şerifüm vusul buldukda bu bâbda onatı vechile geregi gibi mukayyed olup bu bâbda bizzât olanı âmel idup bu vechîle olduğı yazup bilduresin.

[257] Hüküm 623

Bu defâ mezbur kethüdâsına virildi.

Semendire Begi ve kâdısına hüküm ki:

Budun beglerbegi mektup gönderüp livâ-i mezburda dört bin üç yüz yirmi akçe tımar ile kâl'ay-ı Özice dizdârı olan Mehmed gelüp dizdârlıgım yok olmağla Mustafa'ya bilâ-sebeb virilmişdir. zâim eshâb-ı ider hususum olmaduğını itibâr iderim deyu kendinden maâda zâhmet olmayup taşrada memleketdir bu vechile kâl'a dizdârı olduğunda yine itibâr iderim deyu teftiş olanların yanında emr-i şerifüm ricâ etdüklerini bildirdükleri ecilden **buyurdum ki** Hükm-i şerifüm vusul buldukda mezburları ihzâr idup ahvâllerinde bi'l-muvâcehe kâl'anın müslümanlardan onat-ı vechile hak üzere teftiş ü tefâhhus eyleyup sicil üzere mâlum idilup dâhi tarafının ahvâlleri vuku üzere yazup arz eyleyesin.

[Yev] mü'l- Ehâd fi 29Receb? Sene 990(19 Ağustos 1582)

[258] Hüküm 624

Bağdad beglerbegine hüküm ki:

Musul Begi mektup gönderüp Musul'a tâbi olup mukaddemâ havas-ı hümayundan iken defter-i cedîd-i hâkānîde yirmi bin akçe ile tenbih olup on bin akçesi kendüsine ait ve on bin akçesi gerüsine yarısı edâ olınup adedince gayri virdüklerin Babahan yerde olup Bağdad yolu üzeri harâmi olmayup mürûr u ubûr etdikleri zamanda tam hâli mürûr idegelmişler iken bizzât fesâd dâme izzuhunun oluna gelen vâki olan sancakbegi eğer evinden müşevveş ve Süleyman nâm ekrâd tâifesi bizzat gelüp […] mezbûrenin şahitlerinide oturtup âyende ve revendeye envâ-i zulm ü teâddi eyledüklerinden maâda tezvîrden dahil olan diğerlerini virup ve sâir Ulus tâifesi dâhi oluna gelen alât ceddince üzere tevcih olan res' olan gayri yerde muhalefet ibrâz deyu i'lâm eyledüği ecilden **buyurdum ki** Hükm-i şerifüm vusul buldukda bu husus-ı hümâyun hıdmetde mesâ' üzere onat-ı vechile iş etdirmeyesin.

[258] Hüküm 625

Şam yeniçerileri bölük başısı Mehmed Bölük başıya virildi.

Şam beglerbegine hüküm ki:

Hâliya Şam'da yeniçeri tâifesi beglerine arz olınup yayabaşı ve bölükbaşı ve gayri gedükden tımâr çıkdıkdan sonra ber-târikle gedükleri maâda olmak içun ahkâm-ı şerife alup gedüklerin mukarrer etmekle gedükleri virilen kimseler ol gedükli tutulmayup hizmet etmişler iken gerü ellerinden alınup i'lâm olınup **buyurdum ki** vusul buldukda bu bâbda geregi gibi mukayyed olup anun gibi bölük tâifesi ve gayri gedükden kanun üzere tımâr çıkdıkdan sonra benim haberim yoğ ikende himâyet arz olunmuşdır deyu ber-târikle gedüğine mukarrer oldırmak içun emr-i şerife irâd iderler ise âmel eylemeyup anun gibiler gedükden tımara çıkdıkda etdükleri bunlara virilmiş ise anlara mukarrer idup tımâra çıkanları min bâ'd gedüği dahl etdürmeyup bir biriyle iken varup tımâr tâlebinde olasın.

[258] Hüküm 626

Ermenek kâzâsından Ezine Bolu nâm karyeden Yusuf mezburun oğlu Ahmed […] oğlu Yusuf nâm kimesneye virildi. Nefs-ı Ermenek'den müderrisinden mufassıl olan Mevlâna başı olup ve nefs-ı mezburdan mülâzım Abdullah'a virilsin.

Bunlar cümlesi mezkûr?

İçel ili Begi'ne ve Ermenak kâdısına hüküm ki:

Mektup gönderüp kâzây-i mezbura tâbi Ezine Bolu'da hâtip olan Abdullah içun şâhid olup ve subaşı meclisine varup dâima mürur ve telbisden hâli olmayup hilâf-i şer-i şerife Müslümanları zâhmet idup zarar idenler sür sürûn muvacehede koşılup tâyin ve zuhur olup nicesinin eşyalarını ve mallarını garât etdirüp Müslümanların üzerine varup arz etdirmeyup bildirdüğin ecilden ele getürilüp zarara giren olmayasın emr idup **buyurdum ki** Hükm-i şerifüm vusul buldukda mezkûra habs olanları tedbir ile ele getürüp dâhi yarar ademlere koşup emrim üzere fesâdları gönderüp dâhil olduğına beglerbegisinden temessük alup vâki hâli yazup arz eyleyesin ve buldurup buldurduğun kimesnelere muhkem tenbih eyleyesin ki ahz u celb sebebiyle âmel etdirmek ihtimâli olmaya.

[259] Hüküm 627

Şehirköy kâzâsından mufassal olan sol kolun celebleri tahririne me'mur olan mevât-ı sahibe hüküm ki:

Hâzine-i Amirem defterdârı Abdulhay mühürleyerek gönderüp sol kolun celeb defterinde külli celebleri yerlü yerince olmağın. Vilâyet-i mezburenin celebleri tahrir olunması emr olmuş idi.

[259] Hüküm 628

Dergâh-ı Ali Çavuşlarından Hasan Çavuş'a virildi.

Rodoscuk kâdısı olup Gelibolu mukataasının müfettişi olan Mevlâna Musa'ya hüküm ki:

Mektup kasaba-i Rodoscuk saliyanelerindenolup sekbân zümresinden olan Süleyman Çelebi oğlu Mustafa'yı getürmekde İbrahim bin Ali nâm irâd ve diğer İbrahim nâm Acemi oğlan arkuri yolına gelüp kucaklayup bir bağ kenara koyup mennu' eyledikde Sekur Süleyman merkûm İbrahim'i meclis-i şer'î şerîfe ihzâr idup muvâcehe tâlep etdirup dedikde merkum husus-ı mezburda buraya teşebbüs eyleyup inkâra dâvet virup ve mestur Süleyman dâhi ikâmet-i tenbihden aciz olmayup meclis-i nâzır olan udûl-i müslimînden Mezkûr İbrâhim'in ahvâli taarruz olundukda cümlesi hâtmi kelâm bu kimesne olmayup ve dâima acemi-oğlan şeklinde eline tüfek alup bağ ve bostanlarda gezüp fesâd ü şenâatden hâli olmayup bundan akdem validesi dâhi fâhişe olmağla şehirden sürülmüşdir ve kifâyet dâhi olmazdır ve mestûr diğer İbrahim dâhi fesâdtan hâli değildir deyu haber virdüklerini bildirdükleri ecilden kayd u bend ile südde-i sa'âdetüme gönderilmesi emr idup **buyurdum ki** Hükm-i şerifüm vusul buldukda mezburları ahz u celb alduğum muktezâsınca kayd u bendle Dergâh-ı muâllama gönderesin ana getürenlere muhkem tenbih ve te'kid eyleyesin ki yolda ayniyetetdirmekden hazer eyleyeler.

[259] Hüküm 629

Molla Efendi'ye virildi.

Silivri kâdısına hüküm ki:

Hâlâ Ayasofya evkafından bâzı dükkân ve akar ihrâk olınup şahid-i itibâr olunmak mühimmatdan olmayup tekrâr lâzım olmayup taht-ı kâzâsında kifâyet mikdârı tekrâr alıvirilmesi emr idup **buyurdum ki** vusul buldukda dâhi cânibleri varup tekrâr tâleb eyleyenler akçe ile nârh-ı câri üzere kifâyet mikdârı tedârik idup aldırasın ve[…] ile keminelere tâhmil etdirüp İstanbul'a gönderesin.

[259] Hüküm 630

Azak Begi'ne hüküm ki:

Dergâh-ı muâllam kapucılarından İbrahim ve Mustafa nâm kullarım bâzı mühimmat içun ulakla Demurkapu'ya irsâl olınup birisi Sol nâm mahalle ehl-i fesâdlarıda bâzı Maraka tâifesi yollarıda eyleyup mezburları tutduklarından sonra mezburu ayrı ayrı

başlarını kesup ve mezbur Mustafa'yı alup gidup muvazâtında ihdâs olunduğı i'lâm olunacağı ıtlâk içun hükm-i hümayunum gönderilmişdir **buyurdum ki** Hükm-i şerifüm vusul buldukda sen dâhi ol târikle haberleşüp dâhi tevcihi gönderdiğüniz üzere mezburları ıtlâk etdüresin.

[260] Hüküm 631

Muhzır Ağa'ya virildi.

Yeniçeri ağasına hüküm ki:

Yeniçerilerim ağaları tebdil olunduklarında yeniçeri kullarıma birkaç mertebe virilmesi kâdim-i mahal ve kanun olmağın hâlâ dâha iki nefer yeniçeri ve yayabaşıları dergâh-ı muâllam çavuşlarına ve iki nefer yayabaşılık dâhi her bir neferi bölük ve bir neferi zeâmete ve iki nefer acemi-oğlan yayabaşıları ve üç nefer […] ve üç nefer sekbân bölük ve tekrar solaklardan iki neferi bölük üç nefer tımâr ve yirmi yeniçerilerin on neferi bölük ve on neferi tımar ihraç olınup ve yeniçeri kullarıma tevzî içun neferi kadar akçe ve vâki olan ihrâcında hizmetde bulunan yeniçeri kullarıma tevzî içun ve üç yüz akçe âmel olup **buyurdum ki** Hükm-i şerifüm vusul buldukda fermân olınan murâdını tâyin olduğı üzere tevcih eyleyup mühürlü tezkireler viresin […]olınan akçeye dâhi ihrâçda hizmette bulunup sicil olanlara tevzî eyleyesin.

[260] Hüküm 632

Erbâb-ı tımârdan Mustafa'ya virildi.

İzvornik Begi'ne ve livâ-i mezburda vâki olan kâdılara hüküm ki:

Sen ki sancakbegisin mektup gönderüp kâzay-i mezbur hilâf-i Mustafa gelüp zâim karyelerin ve nefs-i[…] tâbi bâzı karyelerde kalb akçe câri olduğına haberleri olub ve bundan gayri reâyâ ve berâyâdan eger haraç ve eğer avârız akçelerini teslim eyledikleri vilâyetde kalb akçe zuhur etmekle külli ızdırâp çekdirdikleri ecilden husus-ı mezbura bey' olundukda fi'l-vâki livâ-i karyelerde câri olan akçeleri ekseri kalb olup zuhur iden kalbi teftiş olınup haklarından gelinmesi içun emr-i şerifim ricâ eyledükleri ecilden **buyurdum ki** Hükm-i şerifüm vusul buldukda bu bâbda bizzâd mukayyed olup kalb akçe işleyenler külli ele getürilüp ahvâlleride dikkat ü ihtimâm ile teftiş idup göresin

anun gibi elleride bulunanlardan sicil eyleyup ellerinde bulunan alâsuret-i sicilleriyle mühürleyup südde-i sa'âdetüme gönderüp ve kendüleri habs idup kânunnâme ile kendü hallerinde olanlara dahl olınmak dâhil ve ahz u celb sebebi ile himâyet olmakdan hâzer eyleyesin ve ahvâlleriyle müesser olduğı üzere yazup bildüresin.

[260] Hüküm 633

Batum beglerbegisi olan Ümerâ'ya virildi.

Batum beglerbegisi ve Gönye kâdısına hüküm ki:

Mektup gönderüp Batum sancağında memleket olan Kostantine Reis Miryad Gürcistan'a ticaret etdiğünde Gönye iskelesinde miri cânibiden ve beglerbegi tarafından sûal yoklayup gereği bi-kusur olundukdan sonra bâzergânlığa giderler imdi andan maâda dâhi tüccâr iseler Trabzon ve gayri yerlerden geldikde yoklayup icâzetle giderler iken hâlâ Kaş Begi Hızır Bege mezkurKostantine eline […] deyu hilâf vâki arz etmekle vilâyetde imtiyâz mezbur Konstantine istikâmetine şehâdet eyledüklerinden mâada bu dâhi istikâmetle vakf u münâsib emrim deyu arz itmek hilâf-i şer-i şerife teâddi olmamak emr idup **buyurdum ki** Hükm-i şerifüm vusul buldukda bu bâbda bizzât mukayyed olup mezkûr küffâr-ı Kostantin memnu' olan metâ' alınmadığı ârzen hilâf-i vâki arz olduğı vâki ise def' idup hilâf-i şer-i şerife min bâ'd teâddi etdirmeyesiniz.

[261] Hüküm 634

Bâ hattı Hazreti Efendi

Dergâh-ı Ali kapucılarından Orducı Begi Mahmud'a virildi.

Ankara Begi'ne ve kâdısına hüküm ki:

Nâm kimesne rikâb-ı hümâyunuma rikâ' sunılup livâ-i mezburda Alaybegi Mehmed'in halkın sekiz yüz akçelerini alup ve iki garib ve bir oğlunu ve hatununu dâhi habs idup ehl-i zulm ü teâddi eyledüğini i'lâm etmek **buyurdum ki** vardukda bu hususa bizzât mukayyed olup dâhi mezburi bir katl ile ele getürüp amel ider ise şer' ile buldurup lüzum olanları buldurup dâhi ahvâlini de sahibü'l şer' teftiş idup göresin i'lâm olunduğı gibi ise şer' ile sâbit olan şer' ile isbâd-ı hukuk bi-kusur alıvirüldikden sonra vâki hâli yazup südde-i sa'âdetüme gönderesin.

[261] Hüküm 635

Müşarün-ileyhima avânesinden Osman'a Hasan'a virildi.

Hakkari Hâkimi Zeynel Beg'e hüküm ki:

Mektup gönderüp asâkir-i Kürdistan'a tezkereyi zevâle ihrâç olınup ümerâ-i ekrâd narh olınup ziyâde akçesiyle virilup ve sana birinin kileler ile her ki ihzâr eylememek fermân olunmaması zâhire hesabından iki bin flori teslim olınup bâki her ki dergâh-ı k'alalar ile aralık üç günlük mezbur asâkirin yol üzerinde dârumar olunmuş iken hâlâ ona eyleyup veyahud akçesi virilmedi ise emir olınup on sahife babındadır deyu arz eylemeğin imdi mukâddemadır itibâr olan bu muvacehesinde asâkir-i mansûr içun lazımdır deyu mevâkib emr-i şerifüm gönderilmiş. İmdi ol emr-i şerifüm kemâkân mukarrerdir. İmdi emr-i şerifime mügâyir flori alınmak bâis midir geru flori dağıtmamak yerlü yerinden her ki dermâhzen olmasını emr idup **buyurdum ki** Hükm-i şerifüm vusul buldukda emrim üzere flori eshabına emr idup bâki üzere asâkir-i mansurenin mühimmat içun yerlü yerinden dermahzen idup zabt etdüresin. Ona mukayyed olup sonra ne ki lâzım gelür ise mesûl olursa ana göre mukayyed olasın.

[262] Hüküm 636

Müşarün-ileyhimâ'nın âdemi Ali'ye virildi.

Cidde Begi ve Mekke-i Mükerrem kâdısına hüküm ki:

Mektup gönderüp hârem-i şerife iki üç yılda bir termim olınup toprakları ihrâç olınup hurda taşları ve kum döşenip gelmesini on beş yıldan beru ihmâl olmağla taş ve kum kalmayup kalan dâhi seyrek olmagla hüccâcın ayaklarına batup yürümekde külli zâhmet çekilup ve sâir kâderine bırakılup oldukda sana bâis midir dört yüz flori sarf oluna gelüp kânun-ı kâdim üzere tashih ve ta'mir olunup masraf Cidde iskelesinde virilmesi ricâsında arz etmeğin**buyurdum ki**Hükmü göresin fi'l-vâki hârem-i şerifesi vech-i meşruh üzere tashih ve ta'mir lazım olup kâdimden ol mikdâr masraf cizye mâ'mul mahsuiünden virilü gelmiş ise arz olunduğı üzere kifâyet mikdârı flori virilmesi vech-i münâsib olduğı üzere tâmir olına.

[262] Hüküm 637

Hân Hazretlerine nâme-i hümâyun:

Dergâh-ı muâllam çavuşlarından İbrahim ve Mustafa zîde kâdruhu bâzı mühimmat içun oluğla Demurkapu'ya irsâl olınup Terek suyu nam mahale varduklarında bâzı Kazak tâifesi yollarına inup mezburları tutduklarından sonra me'mur İbrahim'i yaralayup me'mur Mustafa'yı Leh kralını alup gidup henüz anda habs olunduğı i'lâm olundı imdi mezbur kapucı südde-i sa'âdetümin kâim emekdârı olmağın. Nâme-i hümâyunu murâd-ı makrunumuz irsâl olındı gerekdir ki kâdimü'l-eyyâmdanilâ hâzel-ân Asitâney-i nezd-i nezde muhâlif olan vâkur-ı sadakat ahlafınız mucebince mezbur kapıcının ıtlâkı hususunda her ne târikle muhkem ise envâ-i mesâi hayrınuz mezbur içun Leh kralına hükm-i hümâyunuma gönderilmesini sâir ederse Nâme-i hümâyun-ı murâd-ı makrunum varduklarında bir dâhi Leh kralıyla haberleşüp vechi münâsib görüldüği üzere mezbur bevvâbı ıtlâk etdüresiniz.

[262] Hüküm 638

Kapucı Mehmed Çelebi virildi.

Üsküdâr kâdısına hüküm ki:

Vâlide Sultan ve vâlidesi azimetle[…] zevâidi evkâf mütevellisi berâtla zide mecduhu mektup gönderüp Anadolu etraf vilâyetlerde Kara cânibinden gelen tüccar tâifesi getürdükleri mesâ'ları hâlâ Üsküdâr'da mahalle-i mezburede binâ olınan hanları ve gayri yerde bâzergân tâifesinin yükleri konılmayup ve Edine kapusı kurbinde Karagümrük olduğı aslusı üzere gümrük eminleri cânibinden bir emin ve bir kâtib ve birkaç dîni yaya tâyin olınup zikr olınan her birinden gelen bâzergân esbâblarının gümrük eminleri içun hân hıdmeti zabt u vâkıf olınup gayri yerlerde tüccâr tâifesi konılmayup ve yükleri arttırmayup Mustafa'ya ve birkaç mezbureye gelür ise mâl mârifeti külli menfî hâsıl olup hanların ve dükkanların icâzetleri hemân kapana ziyâde virmeyup ve mahallenin kesretine bâis olur ise min bâ'd vech-i meşruh üzere âher yerde Anadolu cânibinden gelen Karagümrük alınmayup mahalle-i ma'murede almak sana arz eyledükleri ecilden **buyurdum ki** hükm-i şerifüm vusul buldukda bizzâd mukayyed olup Anadolu vilayetinden ve etrafından gelen bâzergân tâifesinin min bâ'ad âher yerlere kondurmayup arz olunduğı üzere müşarün-ileyhima tarafından mücededen bina olınan hanlara gönderüp lâzım olan temessükleri miri cânibinden zabt olınup muhâlif kimesnelere iş etdirmeyesin.

[263] Hüküm 639

Amasya Begi'ne ve Sunisa kâdısına hüküm ki:

Hâliya taht-ı hükûmetinüzde ehl-i fesâd Sunisa tâifesi olan harble gelüp Müslümanların evlerini basup ve oğlanlarını çekup hayvanlarını salup envâ-i teâddi eyledükleri i'lâm olunmağın **buyurdum ki** vusul buldukda bu bâbda geregi gibi mukayyed olup ehl-i fesad u softa tâifesini hüsn-i tedbir ile ele getürüp gasp idenleri şer' ile buldurması lâzım olanları buldurup gönderdüp zevâlini hak idenler ile yarar idup bir defâ ile dâhil olmayup on beş yıl mürûr istemeyen hususların hak üzere şer' ile teftiş idup göresin arz olunduğı gibi olınup vech-i meşruh üzere fesâd u şenâat eyledikleri vâki ise üzerilerine sahibü'l-şer-i sâbit olan hukuk eshâbına el virdüklerinden sonra fesâd u şenâatleri sâbit olanların sebep olanları habs eyleyup arz eyleyesin ve sebep olmayanların şer' ile lâzım geleni icrâ idup yerine koyup şer-i şerife muhâlif kimesneye iş etdirmeyesiniz.

[263] Hüküm 640

Bostancılarun başına virildi.

Üsküdâr kâdısına hüküm ki:

Kâzây-i mezburede Kandil bagçesinden Maltepe'ye varınca şikârgâh olan yerlerde […] olınan yerlerden bâzı kimesneler taş çıkarmagla hendek idup münhâsıl zarar u ziyân itmekden hâli olmaduklarını bostancıbaşı i'lâm etmek **buyurdum ki** Hükm-i şerifüm vusul buldukda bu bâbda bizzâd mukayyed olup göresin. Fi'l-vâki yollara ve Müslümanlara harb var ise taş çıkaranlara muhkem tenbih ve te'kid eyleyesin min bâ'd taş çıkarmayalar mukâddema yola ve Müslümanlara şerân harb yoğ ise bu bahane ile kimesneyi zahmet etdirmeyesin.

[263] Hüküm 641

Tâlebe olan kâdılarun Mevlâna gayri ve Ağalarına virildi.

Anadolu beglerbegine hüküm ki:

Menteşe sancağında vâki olan kâdılar zide fazluhu südde-i sa'âdetüme mahsur sunılan Menteşe sancağında vâki olanlar her ay başında subaşılıklarını alınıvirup mültezim olan kimesneler yirmi otuz atlu ile karyelerine gidup her karyeye gelüp kondukları reâyâ tâifesinin müft ü meccânen kimesneden yem ve yemeklerini ve koyun ve kuzu ve tavukların ayrıca samanlarını ve otluklarını ve düzenlik akçesi deyu haneden haneye her ayın otuzunda kırkar akçelerini alup gönderilup ve davarlarını sancağına tutup cebren istihdâm eyleyup mücerred ahz u celb içun kimesne katl-ı kimesne sevkiyle istihdâm idup bilâ mârifeti tutup habs eyleyup cizye deyu nice akçe ve esbâblarını alup mağdurların olmayanların cebren ehl-i iyyâllerin olup koşup nice kimesnenin ahalisine ve iyyâllerine katl-i men' maksadın idup kâdıları men' etmek oldığunda mirlivâ tarafından himâyet olınup ve bunların emvâli dâhi enva-i zulm ü teâddi etmişler ise reâyâ ve berâya tâifesi celây-ı vatan etmek ihtıyâd eyledükleri i'lâm olmağın **buyurdum ki** vusul buldukda sen ki beglerbegisin ve bunlar ki kâdıların bu bâbda olan vechile geregi gibi mukayyed olup mirlivâ tutub olınagelen karyeleri muktezâsınca subaşıları hıfz u hırâset mümkin ve zabt u hıyânet ve zâhmet içun ehli üzerine çıkduklarında fesâd ehli evleri olmayanların şer-i şerife muhâlif ahâli ve iyyâllerin üzerine kimesneyi göndermeyup ve müft ü meccânen muvâcehelerini aldırmayup almak istedüklerinde kendü ihtiyarlarıyla satanlardan nârh-ı rûzi üzere akçeleri ile aldurup kendülerini ve davarlarını asla sancagına tutdurmayup cebren istihdâm etdirmeyup ve min bâ'd düzen akçesi deyu cizyeleri aldırmayup ve bir kimesnenin sahibü'l-şer'ül kanun cizye icâb ider küffâr-ı heksâr olup muhkem kâl'alar hak olmayup bilâ mârifet ve davarlarını aldırmayup veya muhkem hilâf-i şer-i mügâyir kanun-ı defter kimesneye iş etdirmeyup etmek isteyenleri bildirup arz-a inad idenleri ve itmeyenleri ise suâlleriyle yazup südde-i sa'âdetüme arz eyleyesin bu husus içun tekrar mazbata eylemelu eylemeyesin.

[264] Hüküm 642

[…] virildi.

İstanbul kâdısına hüküm ki:

İstanbul'da yağ mumu işleyenler surre-i hümâyunumda rikâb-ı hümayunuma rikâ sunup koyuncusundan[?] kasap tâifesi tüccarlar aldukları koyunların başlarını başçıya virup başlarını ve derisini debbağa ve yağını mum işleyenlere virup şehrin mumunı işleyenler

lâkin şimdiki halde kasap tâifesi mum dâhi yararsızdur deyu bunlara yağ virmeyup sahiblerine müzâyeka virdüklerini bildirüp. Ol bâbda hükm-ü hümâyunum ricâ eyledükleri ecilden. Bundan akdem bu hususun hazer olasın. Ferman-ı hümâyunum muâccele amel olınması emr idup **buyurdum ki** vusul buldukda bu bâbda geregi gibi mukayyed olup kâdimden bu vechile olına gelmiş ise geru oluna geldüği üzere amel idup şer-i kanuna muhâlif iş etdirmeyesin.

[264] Hüküm 643

Dergâh-ı Ali Çavuşlarından Hızır'a virildi.

Trablusşam ve Humus ve Cebele sancakları muharririne hüküm ki:

Mütevelli Vezir Mustafa Paşa'nın nefs-ı Kunaytara'da binâ etdüği câmi-i şerife ve imâret-i evkâf nâzırı Mehmed Ağa arzuhal gönderüp mütevelli müşarün-ileyhin evkâfı ve Harameyn-i şerifde evkâf-ı mârur i'lâm olmağın mukâddema hükm-ü hümayunum ile hâlâ vilâyet-i mezburede Mehmed tahrir olunmak üzere olmağın. Emr-i sâbıka muâccele evkâf-ı mezburede hâlâ defter-i cedide kayd u bend olunmak iş etdirüp **buyurdum ki** vardukda mezbur müşarün-ileyhin zikr olınan cami ve imâret evkâfından olan karyeleri asılup baş üzere defter-i kâdime serbest kayd etdiresin.

[264] Hüküm 644

Mirliva'ya virildi.

Şam beglerbegine hüküm ki:

Mütevelli Mustafa Paşa'nın evkâf nazırı Mehmed südde-i sa'âdetüme arzuhal gönderüp mütevelli müşarün-ileyhin nefs-i Kunaytara'da olan câmi ve imâret evkâfından Şufüddeca nâhiyesinde Ayen nâm karyenin tabi hassası evkâf-ı mezbureden ve bâzı hassası deşişe vakfının […] ihrâkı ile […] ve mirlivâsı havass-ı hümâyunumdan olmağın. Bundan akdem ol muhafaza zabt olınup nâhiye-i miriye edâ alduğın hâla karye-i mezburede olmagla Mansur nâm kimesne iltizâm eylemekle yetmiş sekbân eyleye virilmiş ise karye yerine geçup mezburede geçince ve bir hak sahibi deyu andan yarar alınup talan idup hayvanı cem' etmek içun heman atlu yeniçeriyi havale idup bu dâhi ve bir şekil alup[…] cem' idup ve gidenlerden gayri reâyâdan temessük diye niçe

akçelerini alup ve müşarün-ileyhin vakf-ı hassasını cem' etmekle tâbi olduklarını bildirmişsin. Şer-i şerife ve deftere muhâlif kimesne zulm ü teâddi etmemesini emr idup **buyurdum ki** vardukda bu bâbda mukayyed olup kârye-i mezbur reâyâsına hilâf-ı şer' ve defter-i hâkana mügâyir kimesneye iş etdirmeyesin.

[264] Hüküm 645

Sur'a virildi.

Basra beglerbegine hüküm ki:

Sabıka Sur Begi mektup gönderüp Basra'ya tâbi Sur nâhiyesinde olup tahsil nâm karye ve gayri karye reâyâsı mukaddemâ Mehmed bin Osman muharebesinde envâi yerde iştirâk iden sâbıka olan beglerbegi tarafından sâhi ve şikârdan muâvenet olmak içun ellerine temessük virilup ve mezburlar dâima sadâkat üzere hıdmeti kâimdir deyu sâbıka virilen temessük muâccele sâhi ve şikardanmuâf görülmesi içun hükm-i şerifüm ricâ etdiğün. Sen ki beglerbegisin bu hususa ona göre görüp ana göre amel etmek emr idup **buyurdum ki** vardukda bunlara şer' ile amel idup emr-i ricâ muhâlif kimesneye iş etdirmeyesin.

[266] Hüküm 646

Kızılca kal'a hâkimi olan Timur Hân dâme uluvvuhuya hüküm ki:

El-hâletü hazihi Asitâne-i sa'âdet-âşiyânıma mektûb ve adem gönderüp hulûs-ı niyyet ve safâ-yı taviyyet ile arz-ı ihlâs u ubudiyet eyleyup bil-fiil tasarrufunda olan ülke ve Kızılca ülke dâhi ilhâk olunup eyâlet ve ülke tarîkiyle sadaka ve inâyet olunup ve oğlunuz Sultan Ali zîde mecduhuya Mihriban sancağı ve diğer oğlunuz Budak zîde mecduhuya Karadağ sancağı ve diğer oğlunuz Murad zîde mecduhuya Şehripazar sancağı ve diğer oğlunuz Bedir zîde mecduhuya Kendire nâm kârye ber-vech-i ze'âmet ve diğer oğlunuz Mehmed'e Safa veya Düden[?] nâm karye ber-vech-i ze'âmet ve ammin İskender'e Kızılbaş elinde olan Siyahdağ nâm mahal sancak tarîkiyle virilmek ve kız karındaşının oğulları Hasan ve Yusuf zide kadruhumânın sûre ve kelâm beyi olan Mustafa'nın katl eyleyenler şer'le teftiş olınup hakk-ı mustahfıza vâsıl olup ve liva-i mezbur oğluna inâyet olunmak ve elinde ze'âmet emri olan müteveffâ-i mûmâ-ileyhin

ve diğer oğlu Mahmud'a livâ-i mezbura tâbi' Kili ve Zevirden ve Beğler[?] nâm kâryeler ber-vech-i ze'âmet virilmek hususların i'lâm eylemişsin ol bâbda dahi her ne ki tahrîr u beyân olunmış ise cümlesi mufassalan ma'lûm olunmuşdur imdi abâ-i kirâm ve ecdâd-ı izâm âsârallâhu berâtihimin imâret-i aliyye-i hasene-i şehriyârî müsted'âsınca ebvâb-ı âliyetü'l-i'tibârımız dâimâ dosta ve düşmana meftûh ve küşâde ve cümle umûrda eğer sulh ve eğer harbdir hâzır ve âmâdedir esnân-ı adâlet-unvânımızda hulûs-ı taviyyet ve safâ-yı akîdet birle arz-ı ihlâs ve ubûdiyet eyleyenlerin hakkında envâ' inâyât-gâyât-ı pâdişâhâne ve esnâf-ı himâyet-i nihâyât-ı şehinşâhânemiz mebzûl ve bî-dirîğ olduğu ecilden sâbıka südde-i ahkarânemize ihlâs ve sadâkati ile arz-ı ubûdiyet ve rıkkiyet eyleyen İmâdiye ve Cezire hâkimlerine ve sâir bunların ümenâ-yı ashâb-ı eyâlet ri'âyet ve himâyet olunduğı üzere sizin hakkınızda dahi inâyet-i aliyye-i mülûkâne ve ri'âyet-i celiyye-i hayr-tuvânımız zuhûra getirülüp bi'l-fi'il havza-i hükümetinizde ve sûre-i tasarrufunuzda Sitte[?] ülkesine Kızılca ülkesi ilhâk olınup serbest ve mefrûzu'l-kalem ve maktû'u'l-kadem eyâlet tarîkiyle tefvîz kılına ve evlâd-ı emcedlerinizden kıdvetü'l-ümerâi'l-kirâm Sultan Ali dâme uluvvuhuya Mihriban sancağı ve diğer oğlunuz emirü'l-ümerâi'l-kirâm Budak dâme izzuhuya Karadağ sancağı ve amminiz iftihârü'l-ümerâi'l-kirâm İskender zîde izzuhuya Kızılbaş-ı bed-ma'âşa müte'allık olan Siyahdağ sancağı inâyet olınup her birine müstakillen ahkâm-ı şerifemiz irsâl olınup ve diğer oğlunuz Murad'a Şehripazarı sancağı içün ve diğer oğlunuz Bedir zîde mecduhuya Kendire nâm karye ze'âmet tarîkiyle virilmek ve diğer oğlunuz Mehmed'e Safa veya Düden[?] nâm karye ber-vech-i zeâmet virilmek ve Vikladim ve Sevire[?] Beyi Mustafa Bey'in katl husûsu şer'le teftîş olınmak ve sancağı oğluna verilmek ve diğer oğlu zîde mecduhuya Kili ve Zevirden ve Beğler[?] nâm kâryeler ber-vech-i ze'âmet verilmek bâbında Şehr-i Zol beğlerbeğisi Ali dâme ikbâlehuya hüküm yazılup irsâl olınup maksad olunan umûrun alâkasın kat' idüp münâsip olduğı üzere tevcih eyleyüp tezkirelerin virmek bâbında fermânımız sudûr eylemişdir gerekdir ki nâme-i hümâyun vusûl buldukda vech-i meşrûh üzere eyâlet tarîkiyle [silik] ve mefrûzu'l-kalem ve maktû'u'l-kadem sadaka olunan ülkeler yekûn mutasarrıf olup nihâd-ı mekremet-mu'tâdınızda muzmir olan vüfûr-ı celâdet ve şehâmet ve fart-ı şecâ'at-masîr nemâsınca[?] memâlik-i mahmiyemizin hıfz u hirâseti ve hudûd-ı mevkiyyemizin zabt ve sıyâneti ve Kızılbaş-ı bed-ma'âş tarafından eğer bed hareket olursa ve müşarün-ileyhe vech-i mübâyenet üzre hüsn-i ilhâkıyla fırsat el virüp mahall iktizâ etdiğinden def'-i mazarratı ve uğur-ı hümâyûnumuza müte'allik olan cemî' ahvâl ve sâir dîn ü

devlet-i sa‘âdet-hümâyûnumuza müteferri‘ olan cumhûr-ı umûr-ı töhmet-âmâlimizde ve civârınızda Kızılbaş obasına tâbi‘ ashâb-ı eyâletden zîde kadruhu ve miknet olanları Asitâne-i sa‘âdetüme arz ve hulûs ve ubûdiyet üzere olup ze‘amet ve isticâlin virilmekde ve bi’l-cümle kemâl-isadâkat ile hizmette bulunmakda mesâ‘î-i cemîle vücuda getürile ve adamlarınız irsâl oluna ki sizin eyâletiniz berâtıyla evlâd-ı emceddinizden sancak-i hümâyunumuz ile ser-ikrâr olanların [silik] ihrâc olunmayıp vesâir me’mûl-ı murâdınız olan evlâd-ı emced ve hoş-avendinizin sancak ve ze‘ametleri ahvâli südde-i meserret-menâlimizde nev‘an mütenebbih olmağın zikr olınan şehrin tamâmı müşarün-ileyhe tefvîz olınup mümkinü’l-husûl mevsûl oldu […] sâbit kadem olup serhadde müte‘allık olan ahvâli vesâir lâzımü’l-arz olan ihtârı ale’t-tevâlî i‘lâmdan hâlî olmayasın tahrîren

SONUÇ

Divân-ı hümâyunda alınan kararların sûretlerinin defterlere kaydedilmesi ile birlikte önemli bir arşiv malzemesi olan "Mühimme Defterleri" oluşturulmuştur. Osmanlı Devleti'nin siyasi ve içtimâi yapısının incelenmesi bakımından mühimme defterleri son derece önemli bir kaynak olmuştur.

Bu çalışmada, 47 Numaralı Mühimme Defteri'nin transkripsiyon ve değerlendirilmesi yapılmıştır. III. Murad dönemine ait olan bu defter, Osmanlı Devleti'nin 1582 yılındaki sosyo-ekonomik düzeyi, askeri ve ekonomik durumu hakkında bilgi vermektedir.

Bu çalışma incelendiğinde farklı konular ele alınmıştır. Çalışmada, eşkıyalık faaliyetlerinin önlenmesi ve eşkıyalık edenlerin yakalanarak cezalandırılması ile ilgili hükümler mevcuttur. 16. yy.dan itibaren Osmanlı Devleti'nin eski gücünü koruyamaması, vergi ve toprak sisteminde bozulmalar yaşanması ve Celâli isyanlarının ortaya çıkması eşkıyalık faaliyetlerinin artmasına zemin hazırlamıştır. Merkezde ve özellikle taşrada eşkıyalık faaliyetleri önemli bir sorun haline gelerek Osmanlı Devleti'ni uzun yıllar uğraştırmıştır. Merkezden bu faaliyetleri engellenmek için bazen tek bir görevliye bazen de o bölgede bulunan birden çok görevliye emirler gönderilmiştir. Özellikle tecavüz ve yağmaların engellenmesi, halkın canına ve malına kast edenlerin yakalanması, kervansarayların güvenliğinin sağlanması için hayli hüküm mevcuttur. Bazı hükümlerde ise yakalanan eşkıyaların ya bulundukları yerde mahkemeye sevk edilmeleri ya da İstanbul'a gönderilmeleri istenmiştir. Bu gelişmeler Osmanlı Devleti'nin halkın refahını ve güvenliğini ön planda tuttuğunu göstermiştir.

Defterde incelenen diğer bir konu ise Demirkapı muhafazası için gerekli olan askerî birliklerin, esnaf orducuların ve teçhizatın Demirkapı'ya gönderilmesi hakkındadır. Darbzen topu, tüfenkçi, yeniçeri ve diğer askeri birliklerin zaman kaybetmeden gönderilmesi istenmiştir. İstenen teçhizatın hemen gönderilerek Demirkapı'da güvenliğin sağlanması amaçlanmıştır. Devletin esasını teşkil eden ordunun hiçbir surette ihmal edilmeyeceği ve herkesin verilen kararlara uyması gerektiği belirtilmiştir. Askerî vazifelerini yerine getirmeyen kişiler ise cezalandırılmıştır.

Bu çalışmada ele alınan diğer bir konu ise Haremeyn-i Şerifeyne gönderilecek olan kafuri bal mumu ve yağlardır. Ramazan aylarında ve mübarek gecelerde Hz. Peygamber'in başı ve ayakları ucunda yakılacak olan bal mumu ve yağların en iyi cinsten gönderilmesi hakkında hükümler mevcuttur. Bu yağların Mısır'dan eksiksiz olarak tedarik edilmesi ve eksik gönderilen mumların tamamlanması istenilmiştir. Diğer türbelerde yakılacak olan kandil yağlarının ise Mısır ve Şam'dan getirtilmesi istenmiştir. Yapılan yardımların kesinlikle noksansız ve iyi cinsten olmasına özen gösterilmiştir. Osmanlı Devleti'nin Harameyn-i Şerifeyne ne kadar önem verdiklerini burada görmüş bulunmaktayız. Defterde ele alınan diğer bir konu ise deşişe buğdayıdır. Medine'deki imarette halk için pişirilecek olan çorbaya konulacak olan deşişe buğdayının en iyi cinsten olması ve eksiksiz olarak Mısır'dan getirtilmesi hakkında hükümler mevcuttur. Aynı zamanda Medine'ye gönderilecek olan buğdayların Yenbu İskelesi'nden gönderilmesi istenmiştir. Osmanlı Devleti Medine'de bulunan fukaralara büyük özen göstermiş ve tüm ihtiyaçlarının eksiksiz olarak karşılanması istenmiştir. Aynı zamanda gelen buğdayların en iyi cinsten olması istenmiştir. Aynı zamanda surr-ı hümayunlar için de Mısır'dan deşişe buğdayı ve has un talebinde bulunulmuştur.

Çalışmada yer alan diğer bir konu ise devlet görevlilerinin çeşitli tayinleri ve görevlerinden azledilmeleridir. Demirkapı'ya asker ve teçhizat göndermeyi ihmal eden bazı devlet görevlileri görevlerinden azledilmiştir. Aynı zamanda eşkıyalık faaliyetlerinin artması nedeniyle aynı bölgeye farklı devlet görevlileri tayin edilmiştir. Görevden alınan kişiler ise eşkıyalara yardım etmeleri nedeniyle mahkemeye sevk edilmiştir. Bazı hükümler de ise yeni tayin edilen kişilerin görev yerlerine ulaşacağı zamana kadar orada bulunan devlet görevlisinden halkın refahını sağlaması istenilmiştir. Devletin buradaki asıl amacı eşkıyalık faaliyetlerine destek veren kişilerin cezalandırılmasıdır. Merkezde ve taşra da özellikle buna özen gösterilmiştir.

Bu çalışmada ele alınan diğer bir konu ise inşa ve tamir faaliyetleridir. 16. yy. da ortaya çıkan Celâli isyanları ile birlikte artan eşkıyalık faaliyetleri nedeniyle birçok cami, ev, bedesten ve kalenin onarımı yapılmak zorunda kalınmıştır. Osmanlı Devleti özellikle dış saldırılara karşı güvenliği sağlamak için kalelerin yapım ve onarımına büyük önem vermiştir. Yapılacak tamir faaliyetleri için bazen merkezden görevli tayin edilmiş bazen de orada bulunan devlet görevlilerine emirler gönderilmiştir. Burada yapılan yapım ve onarım çalışmaları sadece kale ile sınırlı kalmayarak cami, hamam, bedesten ve

kervansaray gibi sosyal tesisleri de kapsamıştır. Ayrıca eşkıyalık faaliyetleri nedeniyle tahribata neden olan kişiler mahkemeye sevk edilmiştir.

Defterde ele alınan diğer bir önemli konu ise tımar ve zeâmetlerdir. Demirkapı'ya gönderilecek olan askerlere dirlik verilmesi, eşkıyalara yardım edenlerin tımarlarına el konulması, yeni tımarların tevcih edilmesi ve tımarlar kayd edilirken yapılan usulsüzlükler ele alınmıştır. Bazı hükümlerde ise eyaletlerde bulunan devlet görevlilerinin tımarlarında usulsüzlük yaptıkları ortaya çıkarak tımarlarını iade etmeleri istenilmiştir. Tımarları hakkında usulsüzlük yapan kişiler belirlenerek onların İstanbul'a sevk edilmeleri istenmiştir. Osmanlı Devleti tahrir defterlerini teftiş ederek gözetim altında tutmak için defterlerin İstanbul'a gönderilmesini istemiştir.

Defterde incelenen diğer bir konu ise İstanbul'un et ihtiyacını karşılamak için İstanbul'a koyun getirmekle görevli olan celeblerdir. İstanbul'a gelen celeblerin mallarının yolda eşkıyalar tarafından yağmalanması ile birlikte İstanbul'da oluşan et sıkıntıları, azalan celeblerin sayılarının tedarik edilmesi, celeblerin tahririnin yeniden yazılması ve İstanbul maruf celeblerine olan borçların ödenmesi hakkında hükümler mevcuttur. Osmanlı Devleti hem celeblerin güvenliğini sağlamak hem de ticaretin bozulmasını engellemek istemiştir. Bunun için verilen hükümlerde celeblerin memnun edilmesine özen gösterilmiştir.

Bu çalışmada incelenen diğer bir önemli konu ise piyade ve müsellemlerin tahrir defterlerine kaydedilmesidir. Piyade ve müsellem taifesinin dağıtılması ile birlikte herkesin tahrir defterine kaydedilmesi hakkında hükümler mevcuttur. Hamid, Teke, Kütahya, Karahisar, Hüdavendigar, Biga, Sultanönü sancaklarında bulunan piyade ve müsellemlerin tahrirlerinin yazılarak defterlere kayd edilmesi istenmiştir.

Merkezden gönderilen hükümlerde muhatap alınan devlet görevlilerine bakıldığında genellikle beylerbeyi, kadı ve sancakbeyi ön planda tutulmuştur. Beylerbeyleri ve kadılar halk ile merkezî yönetim arasında iletişimi sağlayan köprü görevindedir. Padişah emirlerini, beylerbeyi ve kadılar üzerinden halka iletmiştir. Beylerbeyi ve kadılardan sonra ise sırayı vezir ve defterdarlar takip etmiştir. Vezirlere gönderilen hükümlere bakıldığında hükümler genellikle Vezir Osman Paşa'ya gönderilmiştir. Defterde hüküm gönderilen bazı devlet görevlileri ise Şeyhül-harem, cebecibaşı, naib, muhtesip, kâtib, müteferrika, defter emini, voyvoda, alaybeyi gibi kişilerdir. Osmanlı Devleti bu kişiler

üzerinden halkla iletişimi sağlamış ve halka emirlerini iletmiştir. Bu nedenle özellikle beylerbeyi ve kadılar devletin yürütme organı görevini üstlenmektedirler.

Sonuç olarak çalışılan bu defterde III. Murad dönemine ait önemli askerî, ekonomik ve sosyal faaliyetler hakkında bilgiler edinilmiştir. Aynı zamanda merkez ve taşra teşkilâtının işleyişi hakkında da önemli bilgiler verilmiştir. Bu çalışmada III. Murad dönemine ait çok fazla siyasî konular ele alınmamıştır. Genelde sosyal konulara ağırlık verilmiştir.

KAYNAKÇA

5 Numaralı Mühimme Defteri, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Başbakanlık Yayınları, Ankara 1994

Ahıshalı, Recep, "Divân-ı Hümayun Teşkilâtı", *Osmanlı,* Yeni Türkiye Yayınları, IV, Ankara 1999, s. 24-33

----------, "Tahvil", Diyanet İslam Ansiklopedisi, c.39, Türkiye Diyanet Vakfı Yay.,İstanbul 2010,s.440-442

----------, "Reisülküttâb" , Diyanet İslam Ansiklopedisi, c.34, Türkiye Diyânet Vakfı Yay.,İstanbul, s.546-549

Aktan, Ali, *Osmanlı Paleografyası ve Siyasi Yazışmalar,* Osmanlı İlim ve İrfan Vakfı Yayınları, İstanbul 1995

Aktaş, Necati, "Âmedçi" , Diyanet İslam Ansiklopedisi, c.3, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., İstanbul 1991, s.12

Aktaş, Necati, "Atik Şikâyet Defteri" , Diyanet İslam Ansiklopedisi, c.4, Türkiye Diyanet Vakfı Yay. İstanbul 1991, s.68

Akyıldız, Ali, "Meclis-i Meşveret" , Diyanet İslam Ansiklopedisi, c.28, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., İstanbul 2003, s.248-249

Alkan, Mustafa, *"Divân Teşkilâtı"* , Osmanlı Teşkilât Tarihi, (Ed. Tufan Gündüz) , Grafiker Yayınları, Ankara 2012

Başbakanlık Osmanlı Arşiv Rehberi, Başbakanlık Basımevi, İstanbul 2010

Bilge, Mustafa L. "Osmanlı-Fas Münâsebetleri" , Diyanet İslam Ansiklopedisi, c.12, Türkiye Diyanet Vakfı Yay.,İstanbul 1995,s. 190-192

Çerçi, Faris, "Künhü'l Ahbâr'a Göre II. Selim, III. Murad, III. Mehmed Devirleri ve Âli'nin Tarihçiliği", Yayınlanmamış Doktora Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri 1996

Develioğlu, Ferit, *Osmanlı-Türkçe Ansiklopedik Lugatı,* Aydın Kitabevi, Ankara 2007

Ed-Dûri, Abdülâziz, "Divân" , Diyanet İslam Ansiklopedisi, c.9, Türkiye Diyanet Vakfı Yay. ,İstanbul 1994,s.377-381

Emecen, Feridun, "Osmanlı Divanının Serileri: Ahkâm-ı Miri, Ahkâm-ı Kuyûd-ı Mühimme ve Ahkâm-ı Şikâyet" , *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, c.3, Sayı 5

……., Feridun, "Yaya ve Müsellem", Diyanet İslam Ansiklopedisi, c.43, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., İstanbul 2013, s.354-356

Gökbilgin, M. Tayyib, *Osmanlı Paleografya ve Diplomatik İlmi,* Enderun Kitabevi, İstanbul 1992

Göyünç, Nejat, "Defter", Diyanet İslam Ansiklopedisi, c.9, Türkiye Diyanet Vakfı Yay.,İstanbul 1994, s. 88-90

Gündüz, Tufan, " Safeviler" , Diyanet İslam Ansiklopedisi, c.35, Türkiye Diyanet Vakfı Yay.İstanbul 2008,s. 451-457

Halaçoğlu, Yusuf, *XIV-XVII. Yüzyıllarda Osmanlılarda Devlet Teşkilâtı ve Sosyal Yapı,* TTK. Yayınları, Ankara 1996

İlgürel, Mücteba, "Zirveden Dönüş II. Selim'den III. Mehmed'e", Genel Türk Tarihi, VI. Yeni Türkiye Tarihi Yayınları,Ankara 2002, s.12-22

İnalcık, Halil, "Reisü'l-Küttab", İslam Ansiklopedisi, c. 9, Milli Eğitim Basımevi,İstanbul 1964, s.671-683

--------, Halil, *"Kanunî Süleyman (1520-1566) Osmanlı Dünya Devleti"* , Devlet-i Aliyye Osmanlı İmparatorluğu Üzerine Araştırmalar – 1, Türkiye İş Bankası Kültür Yay., İstanbul 2009

İnalcık, Halil, "Timar", *Diyanet İslam Ansiklopedisi.,* c. 41, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., İstanbul, s.168-173

İnbaşı, Mehmet, Ersin Gülsoy ve Zübeyde Güneş Yağcı, *"Güçlü Sultanlar Dönemi"*, Osmanlı Tarihi, (Ed: Tufan Gündüz) , Grafiker Yayınları, Ankara 2012

İpşirli, Mehmet, "Beylikçi" , Diyanet İslam Ansiklopedisi, c.6, Türkiye Diyanet Vakfı Yay.,İstanbul 1992, s.78-79

Karaca, Filiz, "Teşrifât" , Diyanet İslam Ansiklopedisi, c.40, Türkiye Diyânet Vakfı Yay.,İstanbul 2011, s. 571-572

Kılıç,Remzi, "Osmanlı Padişahı III. Murad ve Özbek Hükümdarı II. Abdullah Han Dönemi Osmanlı-Türkistan Dayanışması" , Niğde Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Niğde 1999

Kurat, Akdes Nimet, *Türk-İngiliz Münâsebetleri'nin Başlangıcı ve Gelişmesi (1553-1610),* TTK Basımevi, Ankara 1953

Kütükoğlu, Bekir, "Murad III", Diyanet İslam Ansiklopedisi, c. 31, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları,İstanbul 2006,s.615-625

----------, Bekir, "Murad III", İslam Ansiklopedisi, VII, MEB. Yayınları,İstanbul 1979, s. 172-176

----------, Bekir, "Vâk'anüvis" , Diyanet İslam Ansiklopedisi, c.42, Türkiye Diyanet Vakfı Yay.,İstanbul 2012, s.457-461

----------, Bekir, *Osmanlı-İrân Siyâsi Münâsebetleri (1578-1590),* İstanbul Edebiyat Fakültesi Matbaası, İstanbul 1962

Kütükoğlu, Mübahat S. , "Mühimme Defteri" , Diyanet İslam Ansiklopedisi, c. 31. , Türkiye Diyanet Vakfı Yay.,İstanbul 2006,s.520-523

----------, Mübahat S. , *Osmanlı-İngiliz İktisâdi Münâsebetleri (1580-1838),* Türk Kültürü Araştırma Enstitüsü, Ankara 1974

----------, Mübahat S. , "Diplomatik", Diyanet İslam Ansiklopedisi, c. 9, Türkiye Diyânet Vakfı Yay.,, İstanbul-1994, s.360-363

----------, Mübahat S. , "Ayak Divânı" , Diyanet İslam Ansiklopedisi, c.4, Türkiye Diyânet Vakfı Yay.,İstanbul-1991,s.192-193

Muhammedoğlu, Aliyev Salih, "İran" , Diyanet İslam Ansiklopedisi, c.22, Türkiye Diyanet Vakfı Yay.,İstanbul-2000, s.405-409

Mumcu, Ahmet, "Divân-ı Hümâyun", Diyanet İslam Ansiklopedisi, c.9, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları,İstanbul 1994,s.430-432

Öztuna,Yılmaz, "Murad III" , *Türk Ansiklopedisi,* c.24, Milli Eğitim Basımevi, Ankara 1976, s.425-429

Peçevi İbrahim Efendi, Peçevi Tarihi II, (Haz. Bekir Sıtkı Baykal), Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara 1982

Sahillioğlu, Halil, "Ahkâm Defteri" , Diyanet İslam Ansiklopedisi, c.1, Türkiye Diyanet Vakfı Yay.,İstanbul 1988,s.551

Selâniki Mustafa Efendi, Târih-i Selâniki I,(Haz. Mehmet İpşirli), TTK. Yay. Ankara 1999

Sunar, Mehmet Mert, "Ulûfe" , Diyanet İslam Ansiklopedisi, c.42, Türkiye Diyanet Vakfı Yay.,İstanbul-2012, s.124-126

Şimsirgil, Ahmet, *"III. Murad Han"* , Kayı V Kudret ve Azamet YıllarıII. Selim, III. Murad, III. Mehmed, I. Ahmed,Timaş Yay. , İstanbul-2016

Temelkuran, Tevfik, "Divân-ı Hümâyun Mühimme Kalemi" , İstanbul 1970

Uzunçarşılı, İsmail Hakkı, *Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriye Teşkilâtı,* TTK. Yay. , Ankara 1988

----------, *Osmanlı Tarihi*, c.3, TTK. Yay. , Ankara 2003

Yetkin, Aydın, "Divân-ı Hümâyun", *JASS sayı 5,*Ekim 2012, s.353-390

EKLER

EK-1: NEŞREDİLEN VEYA TEZ OLARAK YAYIMLANAN MÜHİMME DEFTERLERİ

1. Başbakanlık Osmanlı Arşivi Tarafından Yayımlanan Mühimme Defterleri

3 Numaralı Mühimme Defteri 966-968/1558-1560, Tıpkı Basım, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Ankara 1993

3 Numaralı MühimmeDefteri 966-968/1558-1560, Özet ve Transkripsiyon, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Ankara 1993

5 Numaralı Mühimme Defteri 973/1565-1566, Tıpkı Basım, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Ankara 1994

5 Numaralı Mühimme Defteri 973/1565-1566, Özet ve İndeks, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Ankara 1994

6 Numaralı Mühimme Defteri 972/1564-1565, Tıpkı Basım, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Ankara 1995

6 Numaralı MühimmeDefteri 972/1564-1565, Özet, Transkripsiyon ve İndeks, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Ankara 1995

7 Numaralı Mühimme Defteri 975-976/1567-1569, Tıpkı Basım, c. I. , Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Ankara 1997

7 Numaralı Mühimme Defteri 975-976/ 1567-1569, Özet, Transkripsiyon ve İndeks, c. I. , Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Ankara 1999

12 Numaralı Mühimme Defteri 978-979/ 1570-1572, Tıpkı Basım, c. I. , Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Ankara 1996

12 Numaralı Mühimme Defteri 978-979/ 1570-1572, Özet, Transkripsiyon ve İndeks, c. I. , Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Ankara 1996

12 Numaralı Mühimme Defteri 978-979/ 1570-1572, Özet, Transkripsiyon ve İndeks, c. II. , Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Ankara 1996

82 Numaralı Mühimme Defteri 1026-1027/1617-1618, Özet, Transkripsiyon, İndeks ve Tıpkı Basım,Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Ankara 2000

*83 Numaralı Mühimme Defteri*1036-1037/ 1626-1628, Özet, Transkripsiyon, İndeks ve Tıpkı Basım,Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Ankara 2001

85 Numaralı Mühimme Defteri, Özet, Transkripsiyon, İndeks ve Tıpkı Basım,Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Ankara 2002

2. Başbakanlık Arşivi Dışında Yayımlananlar

H. 951-952 Tarihli ve E-12321 Numaralı Mühimme Defteri, Topkapı Sarayı Arşivi, (Haz. Halil Sahillioğlu), İstanbul 2002

44 Numaralı Mühimme Defteri, Haz. (M. Ali Ünal), İzmir 1995

51 numaralı Mühimme Defteri (Sultan'ın Emir Defteri), (Haz. Hikmet Ülker), İstanbul 2003

90 Numaralı Mühimme Defteri(Haz. İsmet Miroğlu vd) Türk Dünyası Araştırma Vakfı, İstanbul 1993

3. Yüksek Lisans Tezi Olarak Hazırlanmış Mühimme Defterleri

73 Numaralı Mühimme Defteri'nin(s.277-433) Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi, Haz. Ömer Bayramoğlu, Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bitlis 2018

38 Numaralı MühimmeDefteri'nin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi, Haz. Mustafa Özata, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1997

18 Numaralı Mühimme Zeyli Defteri (h.1013-1015/ m. 1604-1607) (v.1-130) (İnceleme, Metin ve İndeks), Haz. Yeliz Karataş, Türkiyat Araştırma Enstitüsü, İstanbul 2017

72 Numaralı Mühimme Defteri'nin (s.160-320) Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi Haz. İbrahim Canpolat, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2014

43 Numaralı Mühimme Defteri'nin (s.1-108) Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi, Haz. Sevilay Sakarya, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri 2014

75 Numaralı Mühimme Defteri'nin (s.172-331) Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi, Haz. Adem Keleş, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2011

74 Numaralı Mühimme Defteri'nin (s. 1-117) Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi, Haz. Cihat Taşkesenlioğlu, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2012

54 Numaralı Mühimme Defteri'nin (s. 221-291) Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi, Haz. Bayram Karabıyık, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2012

54 Numaralı Mühimme Defteri'nin (s. 153-220) Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi, Haz. Özgür Sevilmiş, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2012

22 Numaralı Mühimme Defteri'nin (H. 981/ M. 1573) Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi (s. 108-214), Haz. Teslime Yüksel, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri 2014

22 Numaralı Mühimme Defteri'nin (H.981/ M.1573) Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi (s. 1-107), Haz. Rahman Şahin, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri 2014

27 Numaralı Mühimme Defteri'nin (s. 280-408) Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi, Haz. Yasemin Aydın, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2014

10 Numaralı MühimmeDefteri'nin (s. 179-356) Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi), Haz. İ. Ethem Çakır, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2006

75 Numaralı Mühimme Defteri'nin (s. 1-171) Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi, Haz. Selçuk Demir, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2008

54 Numaralı Mühimme Defteri'nin (s. 1-154) Transkipsiyon ve Değerlendirilmesi, Haz. Fatime Yazıcı, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2010

141 Numaralı Mühimme Defteri,Haz. İlker Külbilge, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir 2002

124 Numaralı Mühimme Defteri, Haz.Ömer Bıyık, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir 2001

109 Numaralı Mühimme Defteri' nin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi, Haz. M. Hanefi Demirsoy, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir 2011

105 Numaralı Mühimme Defteri (Özet-Transkripsiyon), Haz. Bekir Gökbunar, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya 1996

EK -2 47 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİ'NDEN ÖRNEKLER

T.C. BASBAKANLIK OSMANLI ARSIVI DAIRE BASKANLIGI (BOA) +

T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Osmanlı Arşivi Diare Başkanlığı BDA-17-FR-10

DEFTER BİLGİ FORMU 19.01.2016

KOD:	SIRA NU:		ORİJİNAL NU :
A_{DVNSMHM_d	47		

A_{DVNSMHM_d

BAŞLANGIÇ TARİHİ:	BİTİŞ TARİHİ:
990	990

X	CİLTLİ		CİLTSİZ	EBADI:	
X	EBRULU		EBRUSUZ	19 X	29

NUMARALAMA USULÜ				TOPLAM SAYFA/VARAK SAYISI:		
	Varak Usulü	X	Sayfa Usulü	266	/	266

Numaralı Boş Sayfalar: 0

Numarasız Boş Sayfalar a) Başta: 2 b) Sonda : 2
Bn2-Bn4, 157, 265.

Mükerrer Sayfa Numaraları:

Ekler:

Açıklama:
İÇ KAPAKTA EBRU OLDUĞU İÇİN GÖRÜNTÜ OLARAK ALINMIŞTIR.
LATİNCE NUMARALANDIRMALAR DİKKATE ALINMIŞTIR.

Operatör: ARSIVISTDIZAYN

T.C. BASBAKANLIK OSMANLI ARSIVI DAIRE BASKANLIGI (BOA)

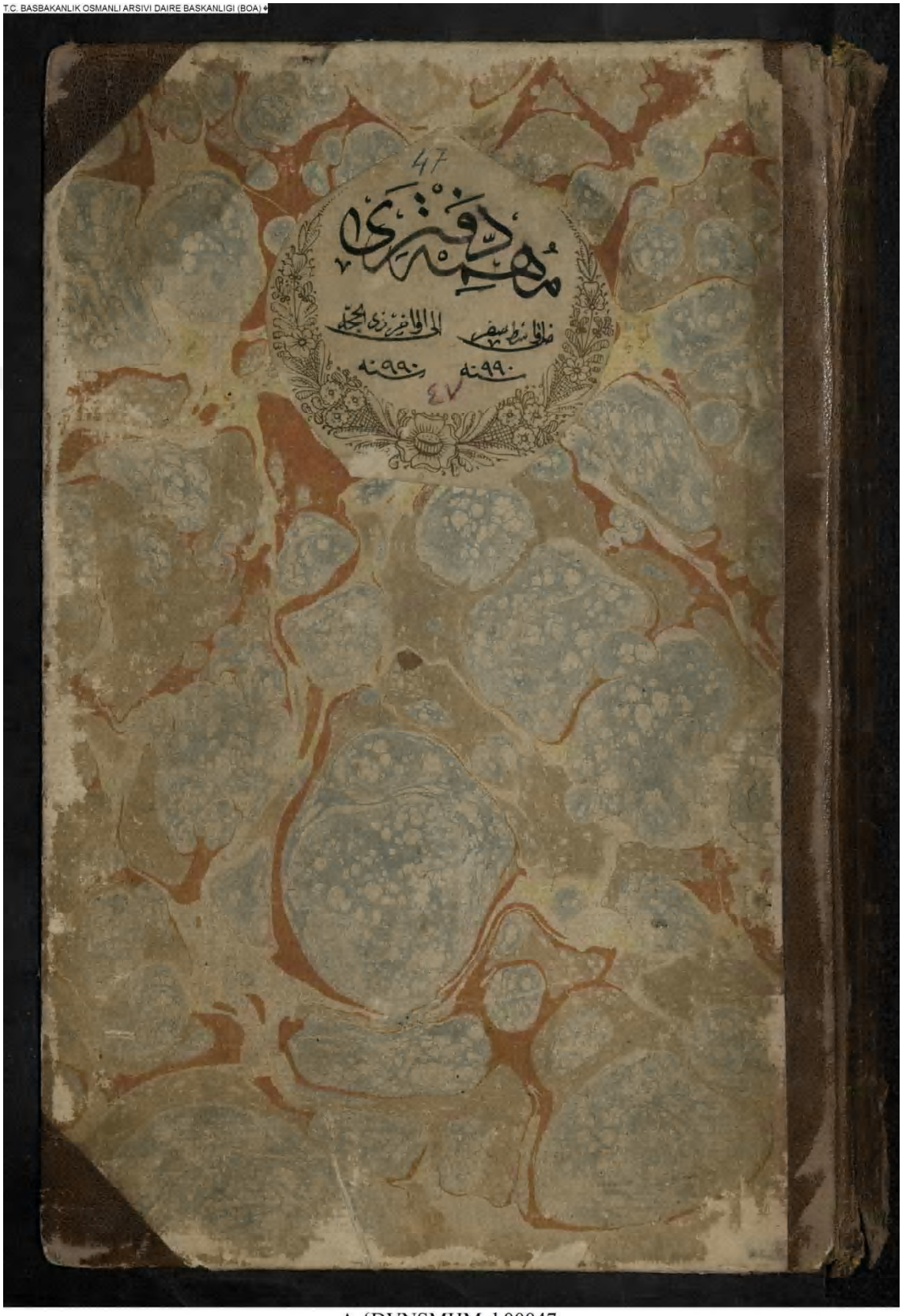

A.{DVNSMHM.d.00047

T.C. BASBAKANLIK OSMANLI ARSIVI DAIRE BASKANLIGI (BOA)

T.C. BASBAKANLIK OSMANLI ARSIVI DAIRE BASKANLIGI (BOA)

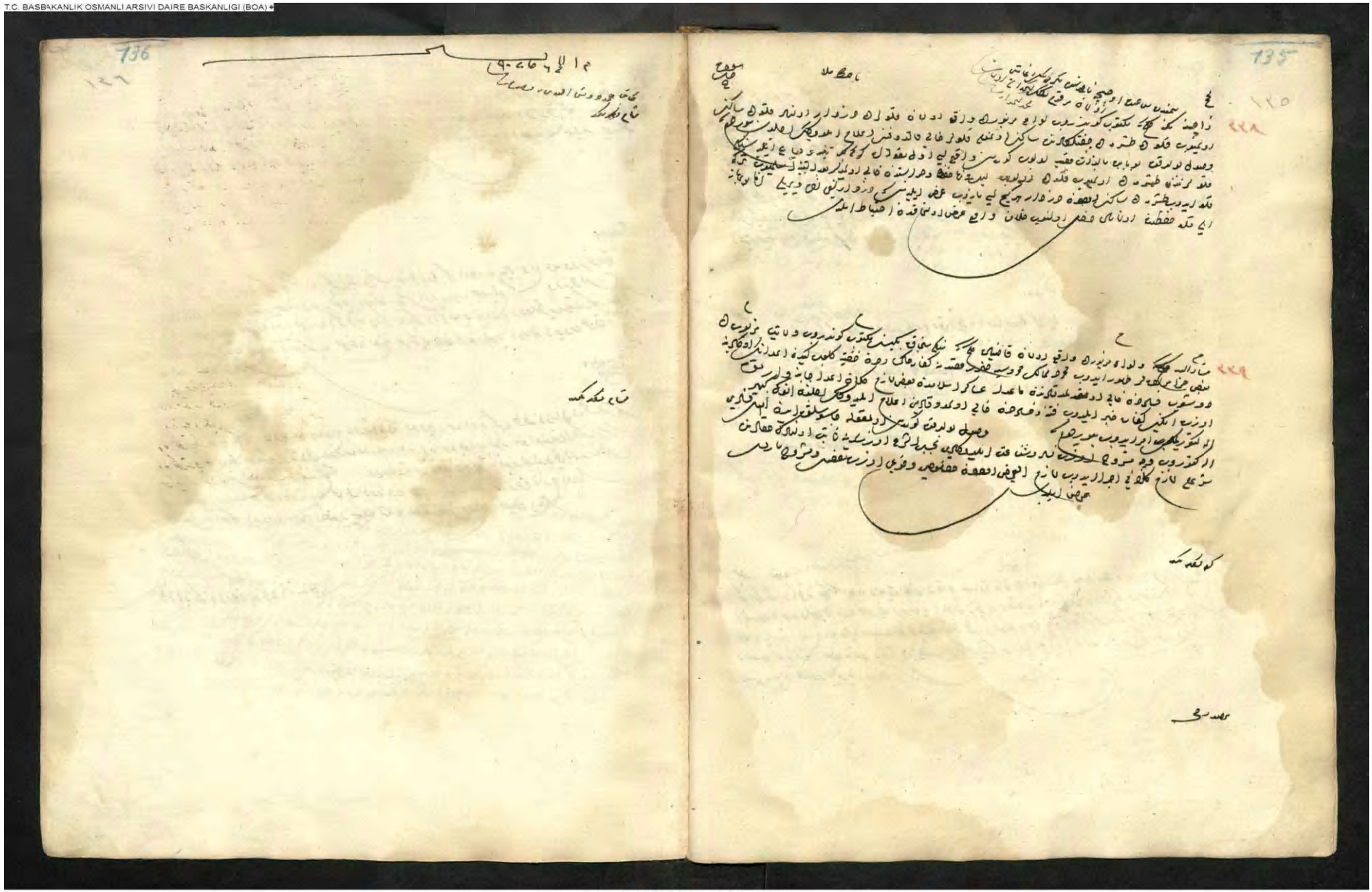

A.{DVNSMHM.d.00047

T.C. BASBAKANLIK OSMANLI ARSIVI DAIRE BASKANLIGI (BOA)

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA)

A.{DVNSMHM.d.00047

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA)

T.C. BASBAKANLIK OSMANLI ARSIVI DAIRE BASKANLIGI (BOA)

743

744

A.{DVNSMHM.d.00047

T.C. BASBAKANLIK OSMANLI ARSIVI DAIRE BASKANLIGI (BOA)

745

746

A.{DVNSMHM.d.00047

T.C. BASBAKANLIK OSMANLI ARSIVI DAIRE BASKANLIGI (BOA)

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA)

باجمله جوانب اربعه وه بعنايتي الملك الحي المقتدر اودرزيده محروج ايديرين ولوسي بخارلرفاني
وقوزلرنك اودرسي سلطنه وارد عكلي عبدالمحسن فاني وبنه نوركلي حاجي فاني وعرقند
حاكمي عبدالمومن فاني كلرك ايلچي ايله هريرينه نامه لرنوب كيله بر قيفه شمخر طقعه تاپدرسه اولدن
انلرك وقتي اوزره جانبه جوارلرنه كوندرمشدر كوكرك وصله بولدقجه نزوقي كوندرمكي وحمستي وچي بيلمي
تعاونيني وبيرمكي هرطرفه كمال قدرمن وصفا ايله بابه طاعت وانقياد عنتج تامين قلمق وزرع
اولدن وقدرتيقدر اولدقجه وستوركلم وزرعي طمغاه يتشدايله زنقاق وزمك وسيلدن بولدقجه
قدمته اقدام وعين وحمت ايله جنابه فتاح علوقه هرصبح وشام توكل تاج الملك حسن فتاح كوستن
سن رسيده وركه اوده فراق فاله نكرسنده اثبته حه بعنايته ذلك المتعال اهل تكتين پايه بكلمه بوطره
اولديه تاج وتخت بخشنده اثر قابلمكين قدرته واردوه سلوح اولدقه وبارمجه بالقاح فتح
وتسخيري ولوشر رفض والخلاصه نظاهديرين بيت اولدقه اياغ عدالت ايچنه جمع اولوب وبارك
جليله رعايا وبرايا آسوده حال وفراغ اللهك عبد الله ودرج وعاء جنه استغال اودرنه اولدقه
ايمعين ان ذلك المتعال

باطه اولمشدر

ش زاده ويرمشدر

ع

ارضروم وقزاورين محمطفي به كلكه ارضروم سنجاغنه تابع اولدقه سنجاغنك تحرير سنده مسطور
وقزاورين اولدقه سنانه وارعلوقه به اداء اولمشدر مالاموي ايله ملي وقزاورين اولدقه
وقزاورين اولدقه سنانه وارعلوقه سنجاغنه قدمكي اوزره تحرير اعتمديكي اوزره سن تحرير سيدي سنانه اوردشدر ملك
كتابچي فرمان اولنان سنجاغنه قدمكي اوزره تحرير اعتمديكي اوزره سن تحرير سيدي سنانه اوردشدر ملك
اغزاروب وتحرير متعلق اولدقه وقزاورين وس يوكنكاجه سكاز سراي واردجاي انكس اولدقه
سوي ايله سنانه وارعلوقه به اداء اولمشدر وكزرونانه وقزاورين و
تحرير برراتي وسايرتحرير متعلق عسكات وارباب شارايه وه طلب اولنوب من تحرير ايلمين تشكره وبيم بوشه قوماديرين
اولدقين سوي ايله تحرير اعتمديكي اوزره سن تحرير ايلمين تشكره وبيم بوشه قوماديرين
اقتضا ايدرشدوكي

مزبور قطيعه وار

بوني وزير ويرمشدر

ع

ملي وقزاورين محمطفي به كلكه مالدارلرنه وملي وقزاورين محمطفي به عنايتي اولمغين من تحرير نامه
اولنوب وكزرونانه ع اوزره نصفت تحرير اولنمشدر سنجاغنه كتابچي مشارايه فرمانغ اوزره كلكين
وصول بولدقجه تاخير اعتمديكي اوزره سن تحرير اولنمشدر سنجاغنه كتابچي مشارايه فرمانغ اوزره كلكين
وصول بولدقجه تاخير اعتمديكي اوزره سن تحرير اولنمشدر سنجاغنه كتابچي مشارايه فرمانغ اوزره كلكين

الحمد لله ١٨ ٩٩٠٦

باطه اولمشدر

ش زاده ويرمشدر

ع

ش زاده ويرمشدر

ع

ش زاده ويرمشدر

ع

الحمد لله ١٩

ش زاده ويرمشدر

ع

ش زاده ويرمشدر

ع

ش زاده ويرمشدر

ع

T.C. BASBAKANLIK OSMANLI ARSIVI DAIRE BASKANLIGI (BOA)

التنبع ال ٢١ ط ٩٩٠ ج

علیخانه جانی

باغطه

حکم

طاق صنعت کلیه که تمامه یکه مکتب کبیر دروس مدرسه محمد پاشا نک قرب زاویه نقشبندیان
اهدروب برکوه بعد صلحن اظهار ندوت ایجیون اوتوز جوقی شریفی وضع اهدروب و جامع شریفک
مرمتنه و جوقجه ترکی وظایف ایجیون یوزاوه کتاب وکماه بنا و عرض بش قطعه بستانه وقف
ایلیوب قالان کرز و رکمسیه اوغاجلغی باغلر حوزه مشروفی اولوب و کماندوه اوتوز
باب وکماه اشلیوب ماعدا یه حوزیه اوچ باب وظایفکی ذکیه ایله واصل اولمغله
اوه بش جدد جوقی ایجون تلقون اولنمش وکی اولنان اوق کمی بعد وکیلجه اولنمش
ارباب وظایفکی وضیفه لری دیرلکی ایچون دیرلیغ و برلمک و جامعه عرض اولنمه سی اولمغله
وارودقده بدایه تقید اولنوب فوکی اولنان جامع شریفی اوتاغنده حوزیه مشروفی
اولمغه وکماه ویرلمه یه باغلرینی عرض ایلیوکی اوزره تقید اهدروب عرضی ترجمه و رقعه
اوزره ارباب وظایفکی وضیفه لرینی ویرلمسی دیو حکم علوفه شرط و رقعه اینیش اولمغله
وتقبیل همایون سیط و تفخیم رقعه یه استدعای واردات اولنمغه عنده اهدروب

تعلیقه جانی

باغطه

مصر کبیر مکینه کیه که سوچهایونغ اولمغله امنه استخدام اولمغه ورکا بعلوفه
سپاهیه اوغلانلرنده واکی بکدار وردوسیار قولاری ورجمیعا بنه سعادتمه گونده رمکی
اهدروب واروودقده ذکر اولنان قولاری علی التعیین گوندرلمسی

موقعه

باغطه اعضاری ورکا عالیه جانی نقشه و بیله دروب

حکم قرماه یکه یکیسه و یکیشهر و اوقشهری بکلریه که مخدوم مکرمکز بعض اهالی قلعه موقعه طابیه یه
اولوب ابتناء ایلیکی کولی و هما ماکری اوزره تعیین اولنوب اوزاق و اطوار اولدیغی مخارج و هدایه اولوب
و قصد بعض اهالی مسلمانک اوغلانلرینی جبرا مکتب اولوب قلعه ایله کفار بینلرنده فرق و تمیز
اولمغی رعایت اولنه لاسیما قرنه قاچوب رعیتلغه وارمغله ایله مکتب قلعه دن اوزاق اولمغی
اعلام اولنمغین اوغلانلری اولیاسی اولان مقوله اهالی قلعه ایله مکتب اولوب اهوالارینه طیرلق قیلمارق
موقعه اشبو عالیه امرلری اهدروب وصول بولدقده یوقاریکی مضمونه عمل اولوب حتی
مکتب اوغلانکی اولدکجه مشاهره سی طیرلق قیلمارق موقعه اوزره اهالی قلعه دن قیلیوی موقعه ایله مکتب
حتی اوزرنه کرک مکتب اوغلانلری و کرک اولیاسی طیرلق قیلمارق موقعه اوزره اهالی قلعه دن قیلیوی موقعه ایله مکتب
حکم اولنوب بو بابده اوامر شریفه عالیه واصل اولدقده مضمونی معلوم اولوب حتی
حکم اولنوب بو بابده اوامر شریفه عالیه واصل اولدقده مضمونی معلوم اولوب حتی
حکم اولنوب بو بابده اوامر شریفه عالیه واصل اولدقده مضمونی معلوم اولوب حتی

ورکا معلف جانی

باغطه

ملکوبه طابغی بورکاوی بوبجانبنه کیه که بوبشیلغه متعلق بورکاکی ایکی نوبتلوی اوزره
طعوز یوز ٩٩٠ ج قولی قلعه سنن صوبره هر بیچجی یوزه اوتوز
اوکی اولنمغه بورکاوی بوبشیدیری و معرفتیله و التشریفاتی اهدروب واردقده
اقوزی اهدروب قضاسی عاصوی واردوب هر بیچجی بولنه کیچ دکمه کوندرمکه اقتدار ایلیسون

T.C. BASBAKANLIK OSMANLI ARSIVI DAIRE BASKANLIGI (BOA)

T.C. BASBAKANLIK OSMANLI ARSIVI DAIRE BASKANLIGI (BOA)

A.{DVNSMHM.d.00047

T.C. BASBAKANLIK OSMANLI ARSIVI DAIRE BASKANLIGI (BOA)

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA)

759

صاحبیه ویرانی

باوط / اغنب / سعد / فری

A.{DVNSMHM.d.00047

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA)

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA)

A.{DVNSMHM.d.00047

T.C. BASBAKANLIK OSMANLI ARSIVI DAIRE BASKANLIGI (BOA)

765

766

A.{DVNSMHM.d.00047

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA)

767

...

768

...

A.{DVNSMHM.d.00047

T.C. BASBAKANLIK OSMANL ARSIVI DAIRE BASKANLIGI (BOA)

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA)

T.C. BASBAKANLIK OSMANLI ARSIVI DAIRE BASKANLIGI (BOA)

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA)

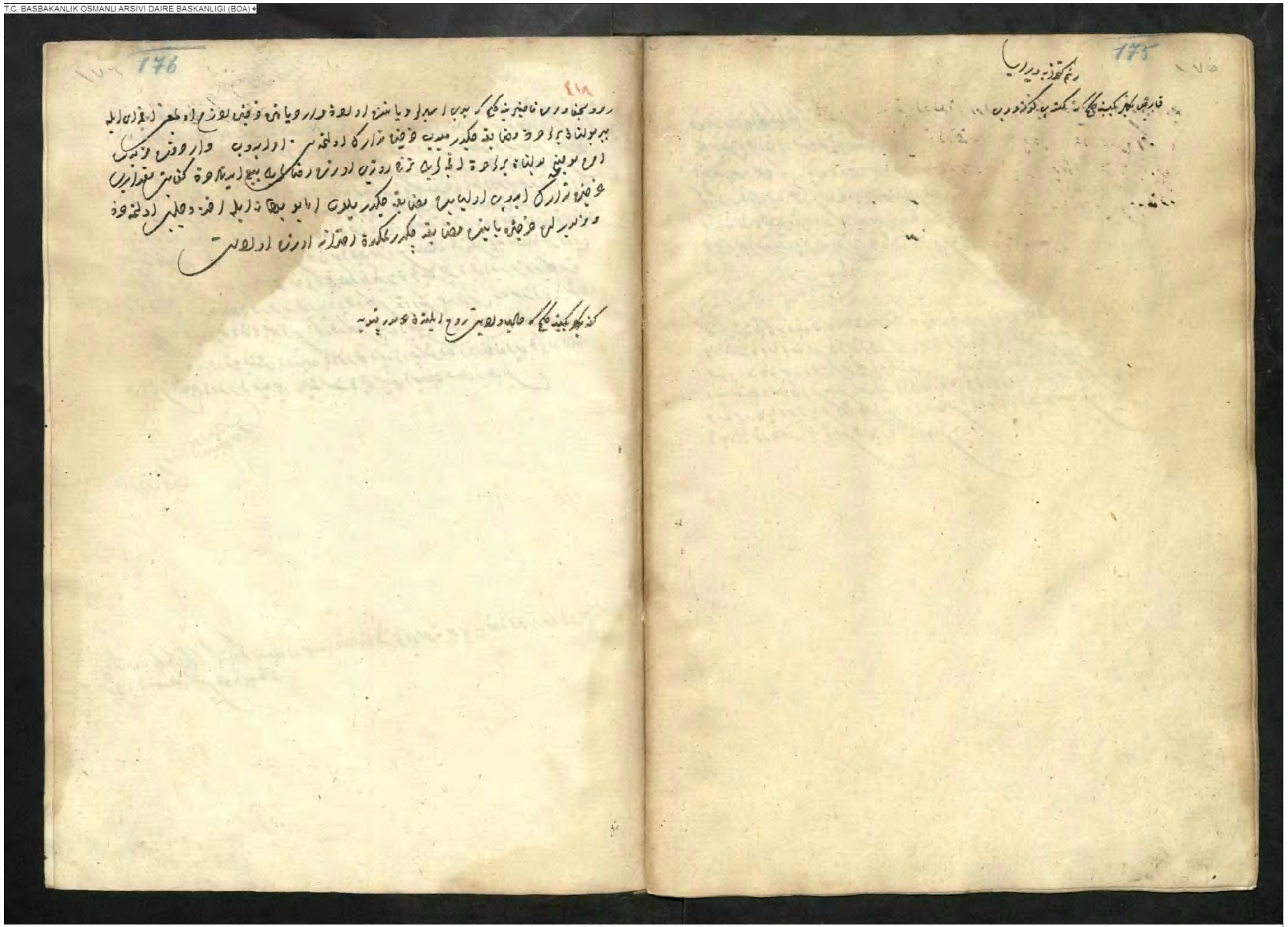

A.{DVNSMHM.d.00047

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA)

A.{DVNSMHM.d.00047

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA)

T.C. BASBAKANLIK OSMANLI ARSIVI DAIRE BASKANLIGI (BOA)

A.{DVNSMHM.d.00047

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA)

T.C. BASBAKANLIK OSMANLI ARSIVI DAIRE BASKANLIGI (BOA)

A.{DVNSMHM.d.00047

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA)

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA)

A.{DVNSMHM.d.00047

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA)

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA)

A.{DVNSMHM.d.00047

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA)

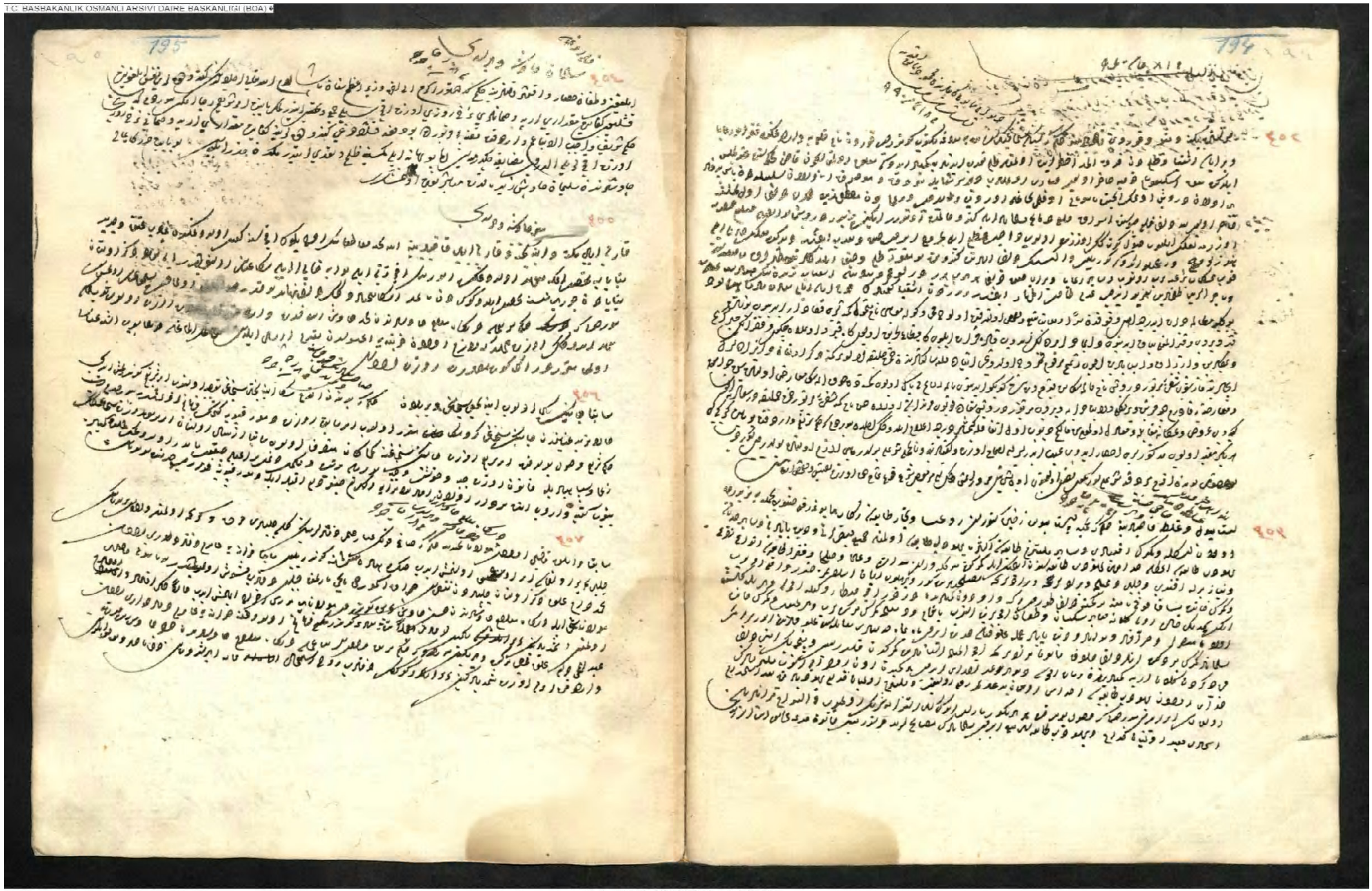

A.{DVNSMHM.d.00047

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA)

T.C. BASBAKANLIK OSMANLI ARSIVI DAIRE BASKANLIGI (BOA)

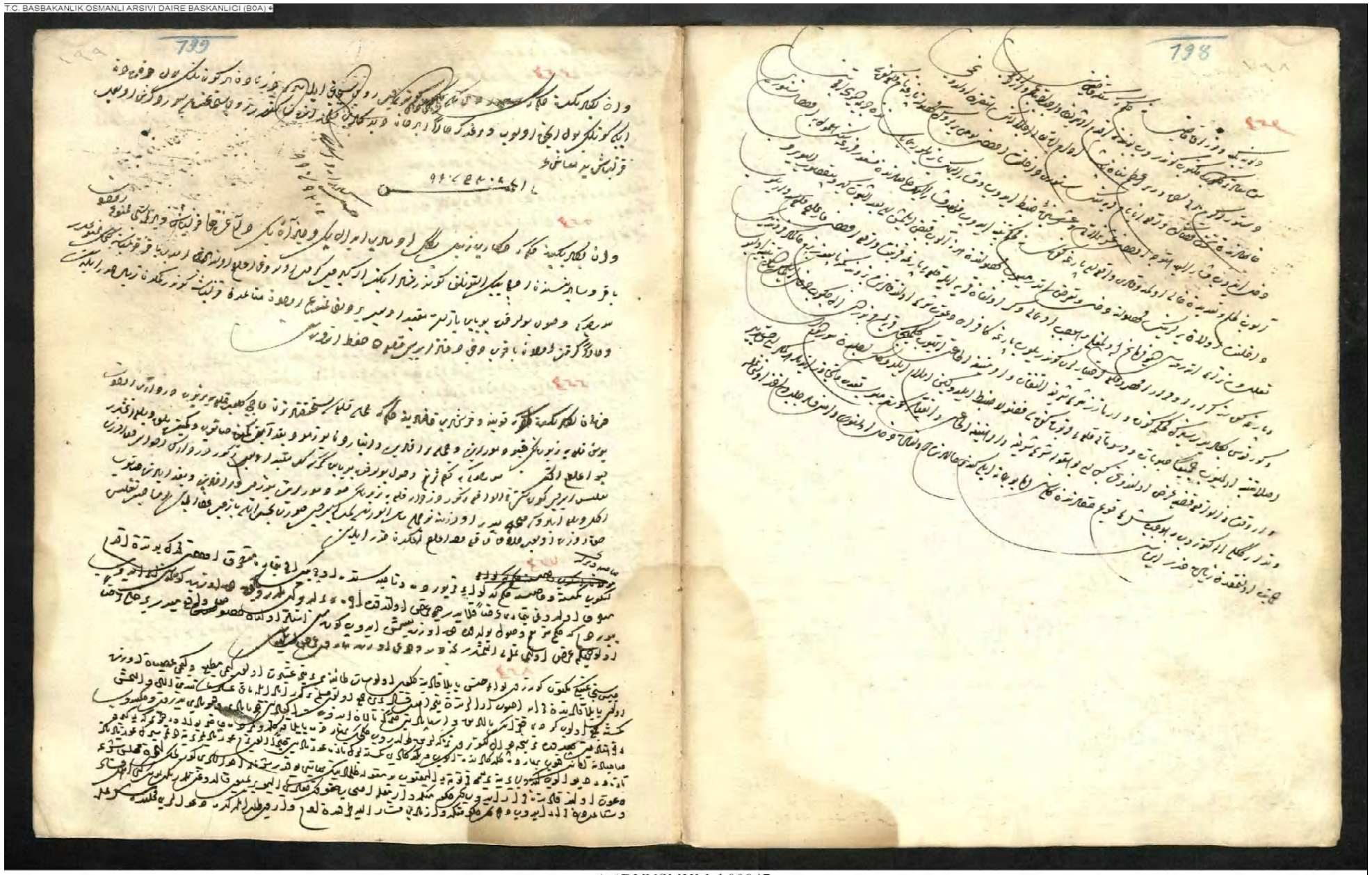

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA)

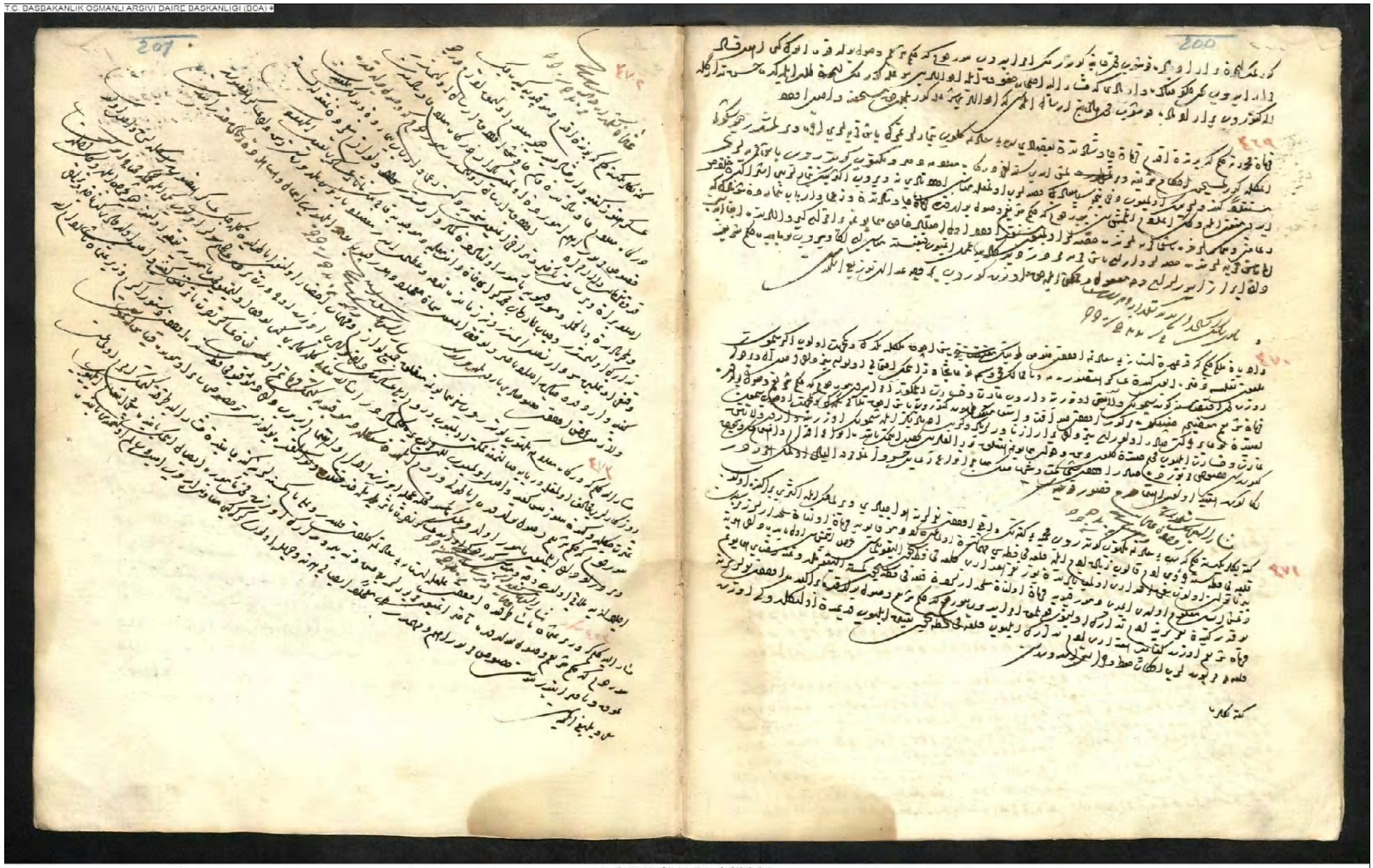

A.{DVNSMHM.d.00047

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA)

A.{DVNSMHM.d.00047

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA)

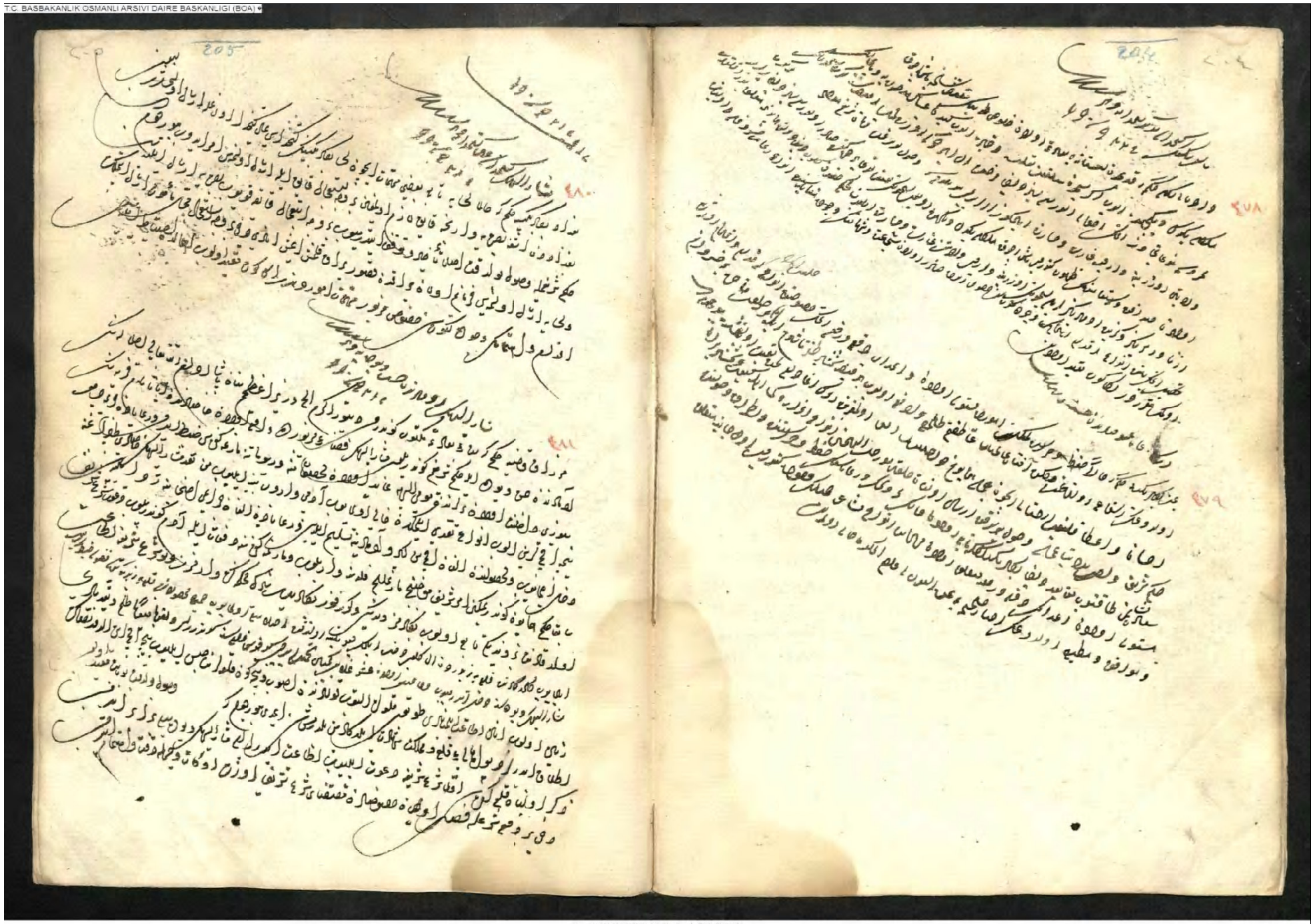

A.{DVNSMHM.d.00047

T.C. BASBAKANLIK OSMANLI ARSIVI DAIRE BASKANLIGI (BOA) 4

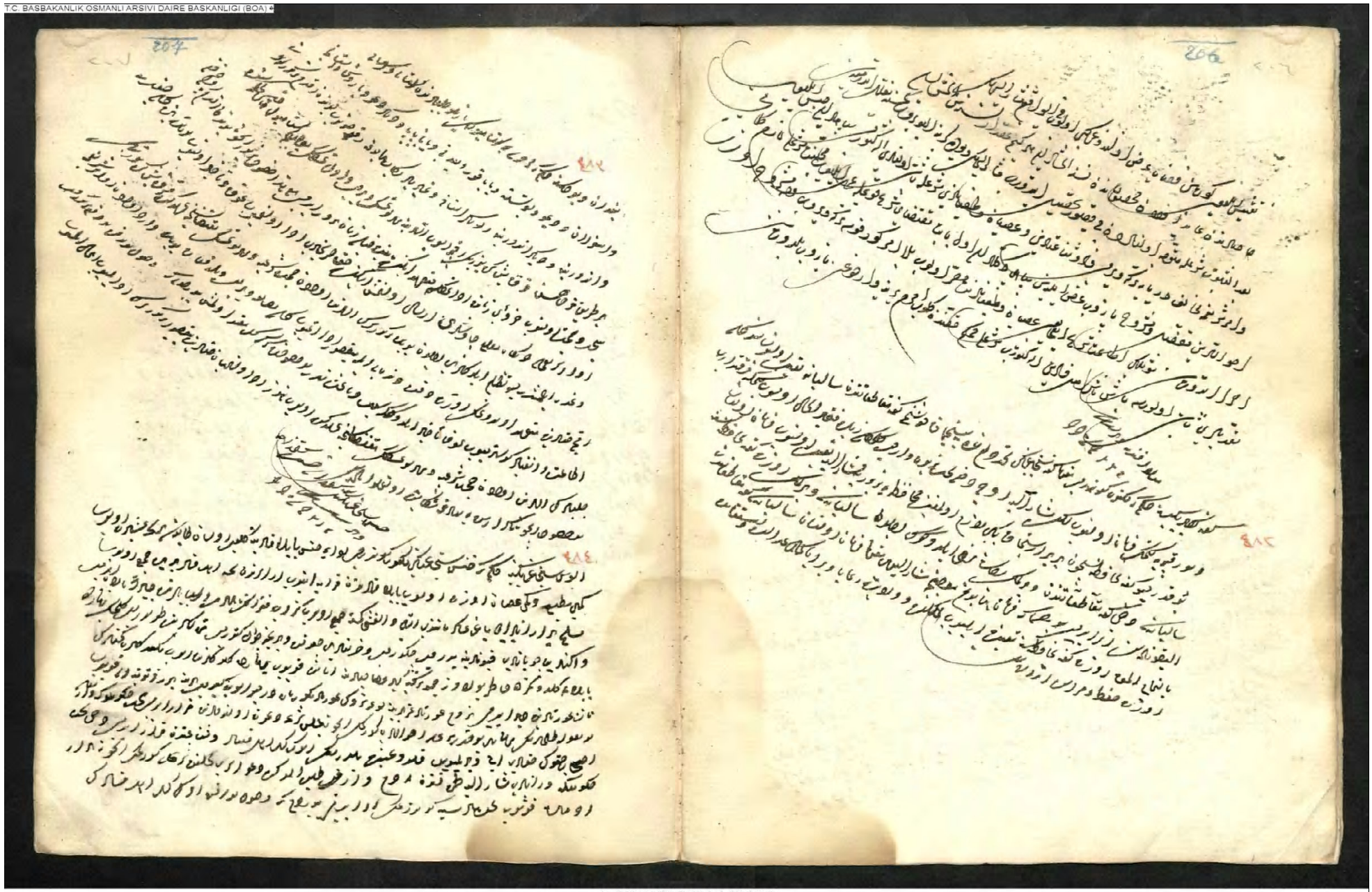

A.{DVNSMHM.d.00047

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA)

A.{DVNSMHM.d.00047

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA)

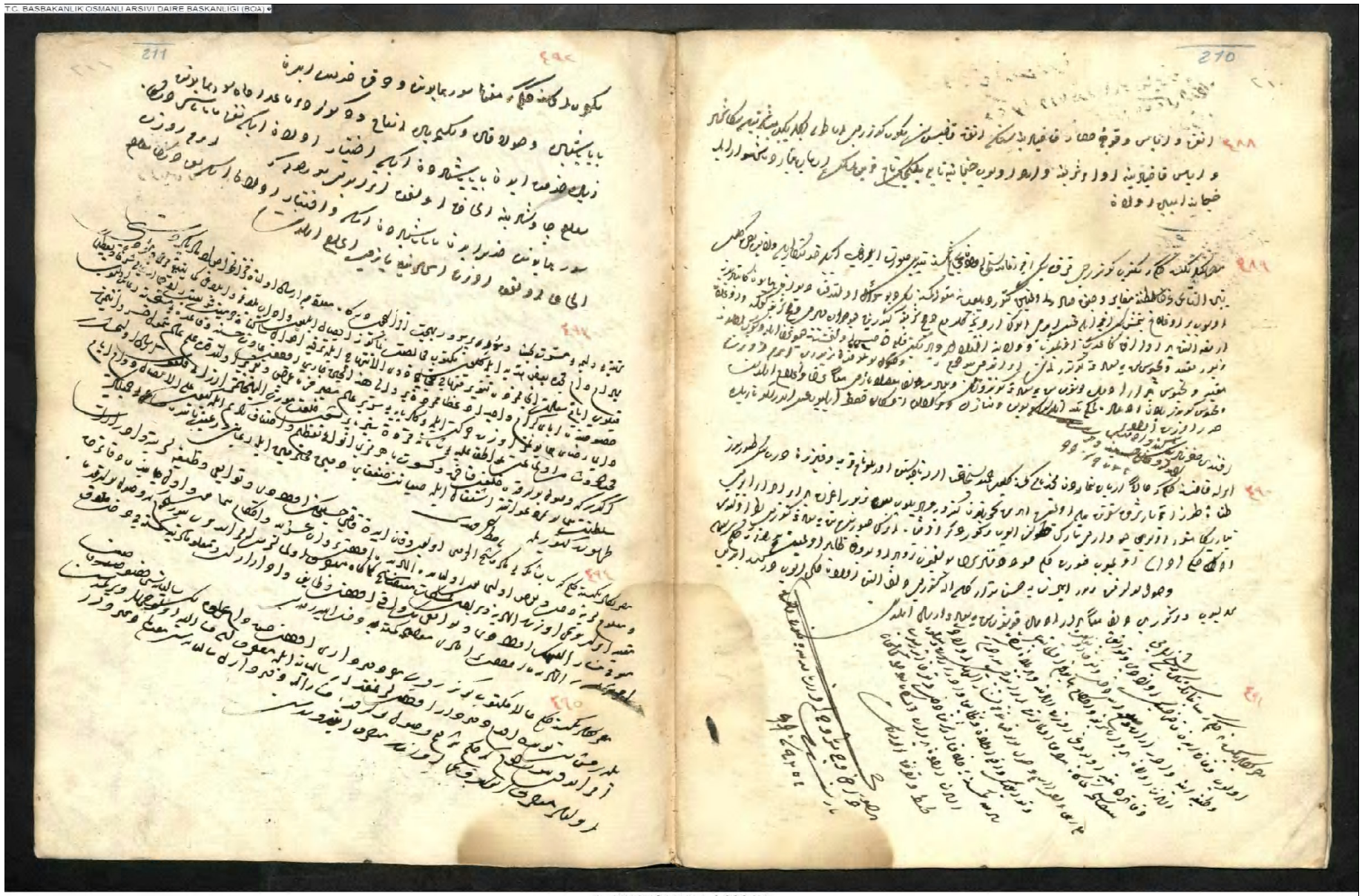

A.{DVNSMHM.d.00047

T.C. BASBAKANLIK OSMANLIARSIVI DAIRE BASKANLIGI (BOA)

T.C. BASBAKANLIK OSMANLI ARSIVI DAIRE BASKANLIGI (BOA)

A.{DVNSMHM.d.00047

T.C. BASBAKANLIK OSMANLI ARSIVI DAIRE BASKANLIGI (BOA)

A.{DVNSMHM.d.00047

T.C. BASBAKANLIK OSMANLI ARSIVI DAIRE BASKANLIGI (BOA)

A.{DVNSMHM.d.00047

T.C. BASBAKANLIK OSMANLI ARSIVI DAIRE BASKANLIGI (BOA)

A.{DVNSMHM.d.00047

T.C. BASBAKANLIK OSMANLI ARSIVI DAIRE BASKANLIGI (BOA)

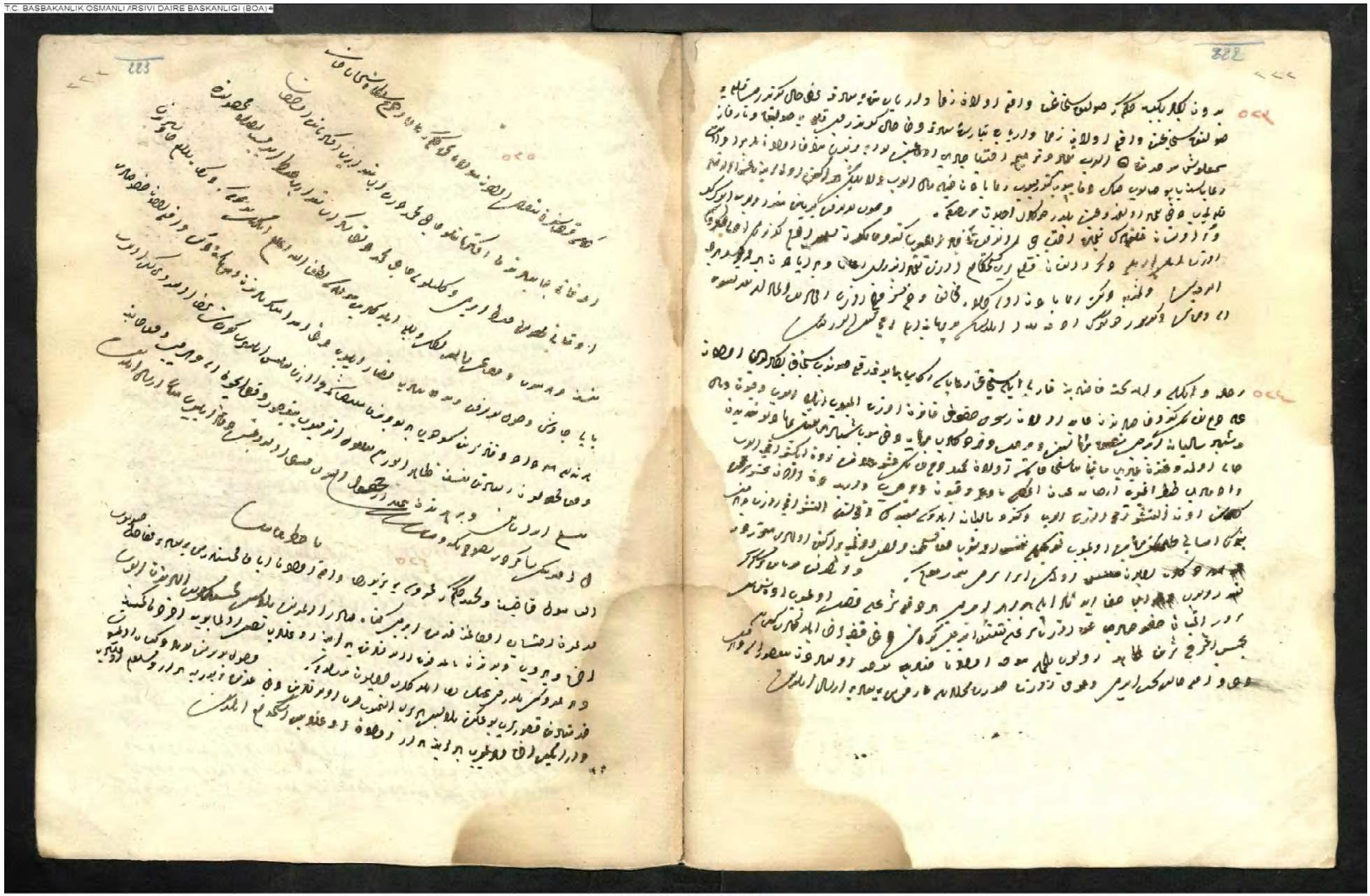

A.{DVNSMHM.d.00047

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA)

A.{DVNSMHM.d.00047

T.C. BASBAKANLIK OSMANLI ARSIVI DAIRE BASKANLIGI (BOA)

A.{DVNSMHM.d.00047

T.C. BASBAKANLIK OSMANLI ARSIVI DAIRE BASKANLIGI (BOA)

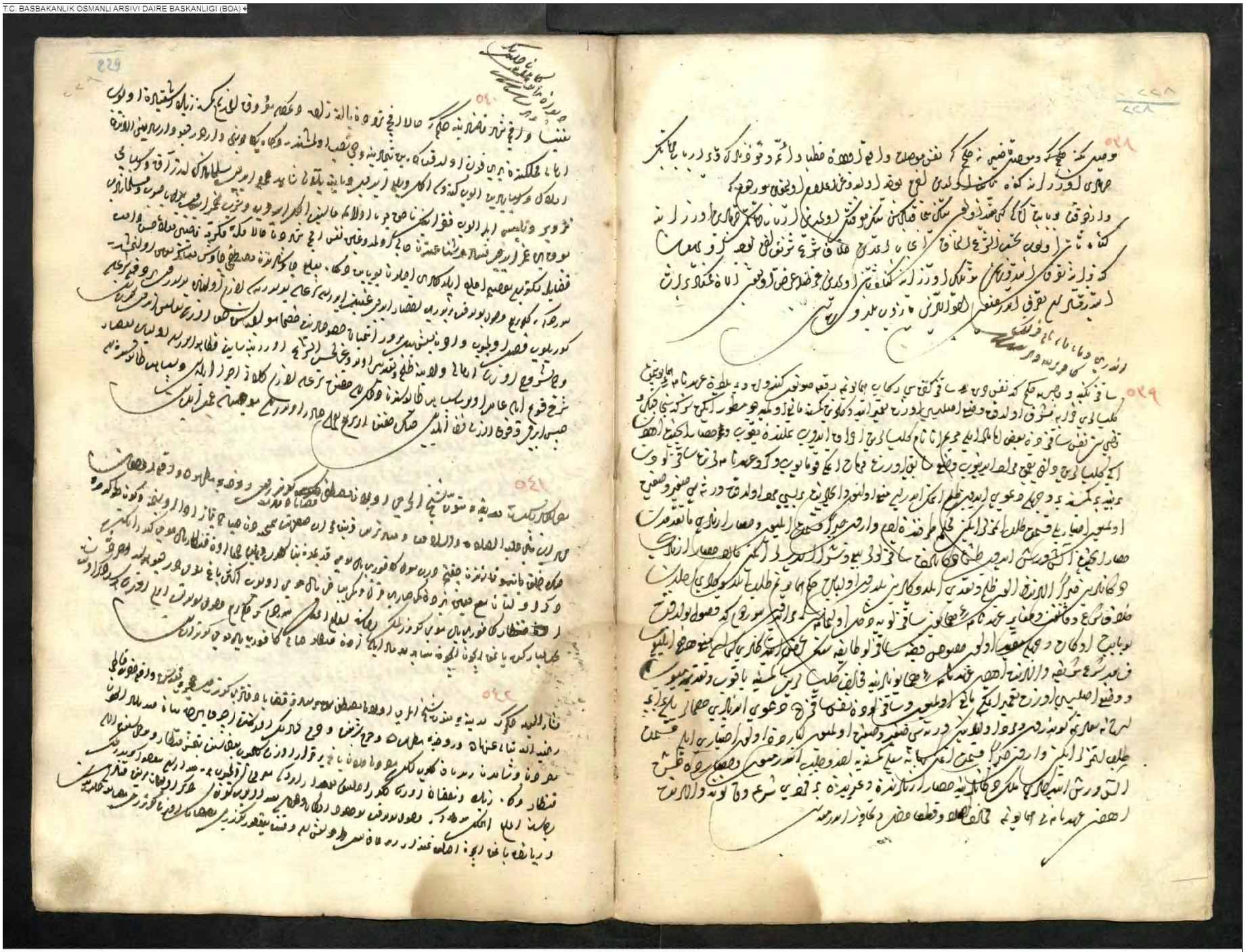

A.{DVNSMHM.d.00047

T.C. BASBAKANLIK OSMANLI ARSIVI DAIRE BASKANLIGI (BOA)

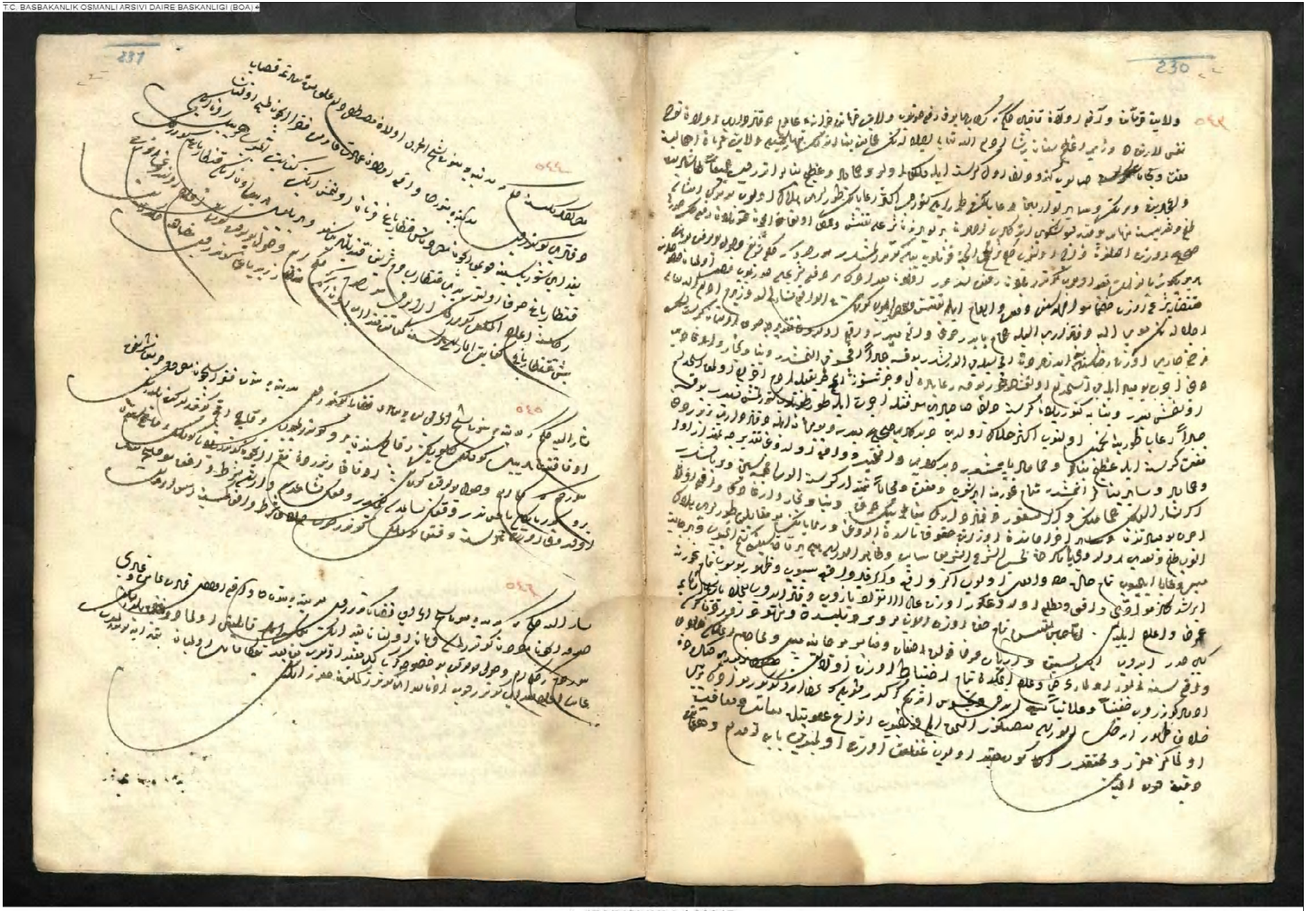

A.{DVNSMHM.d.00047

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA)

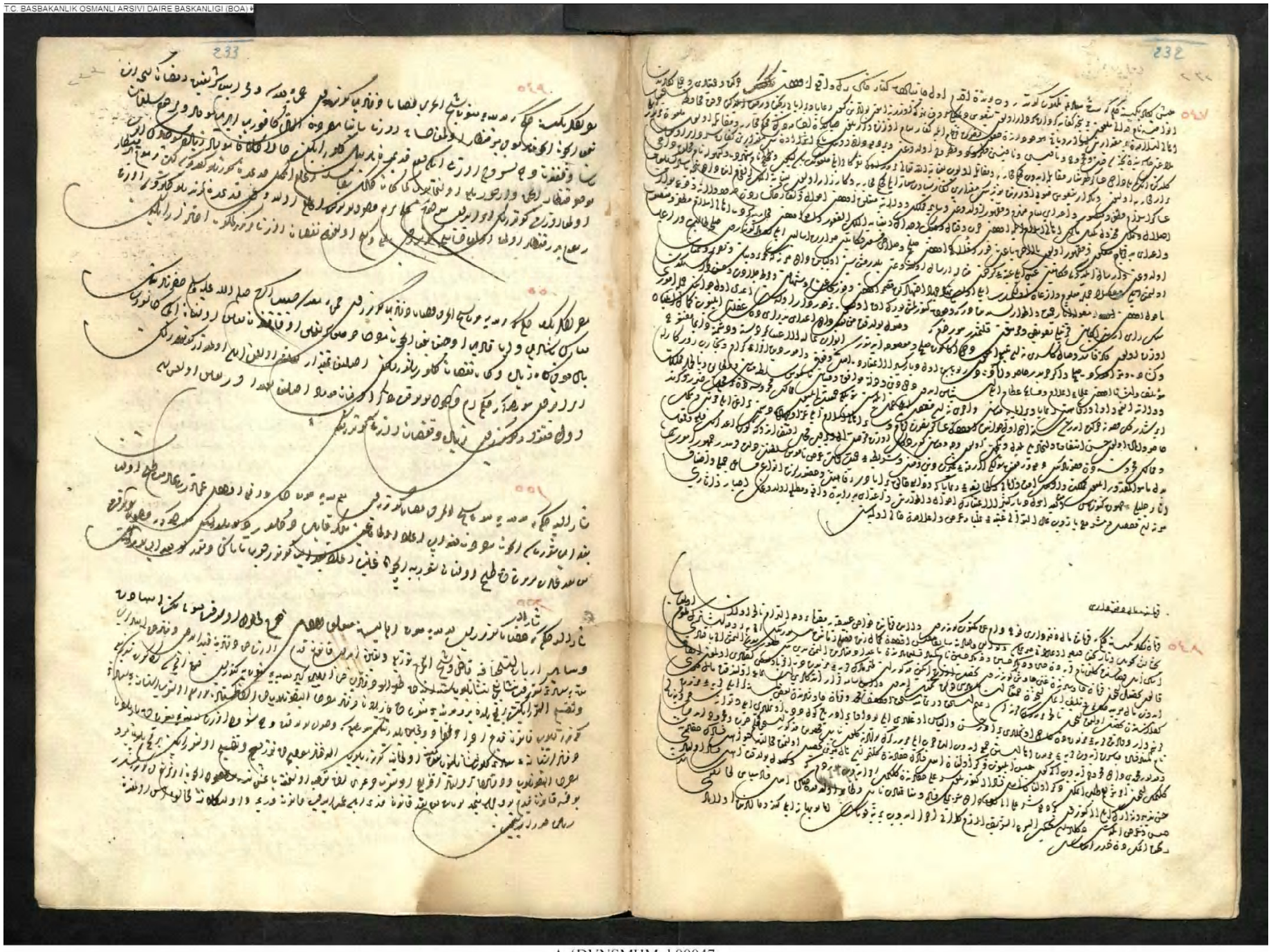

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA)

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA)

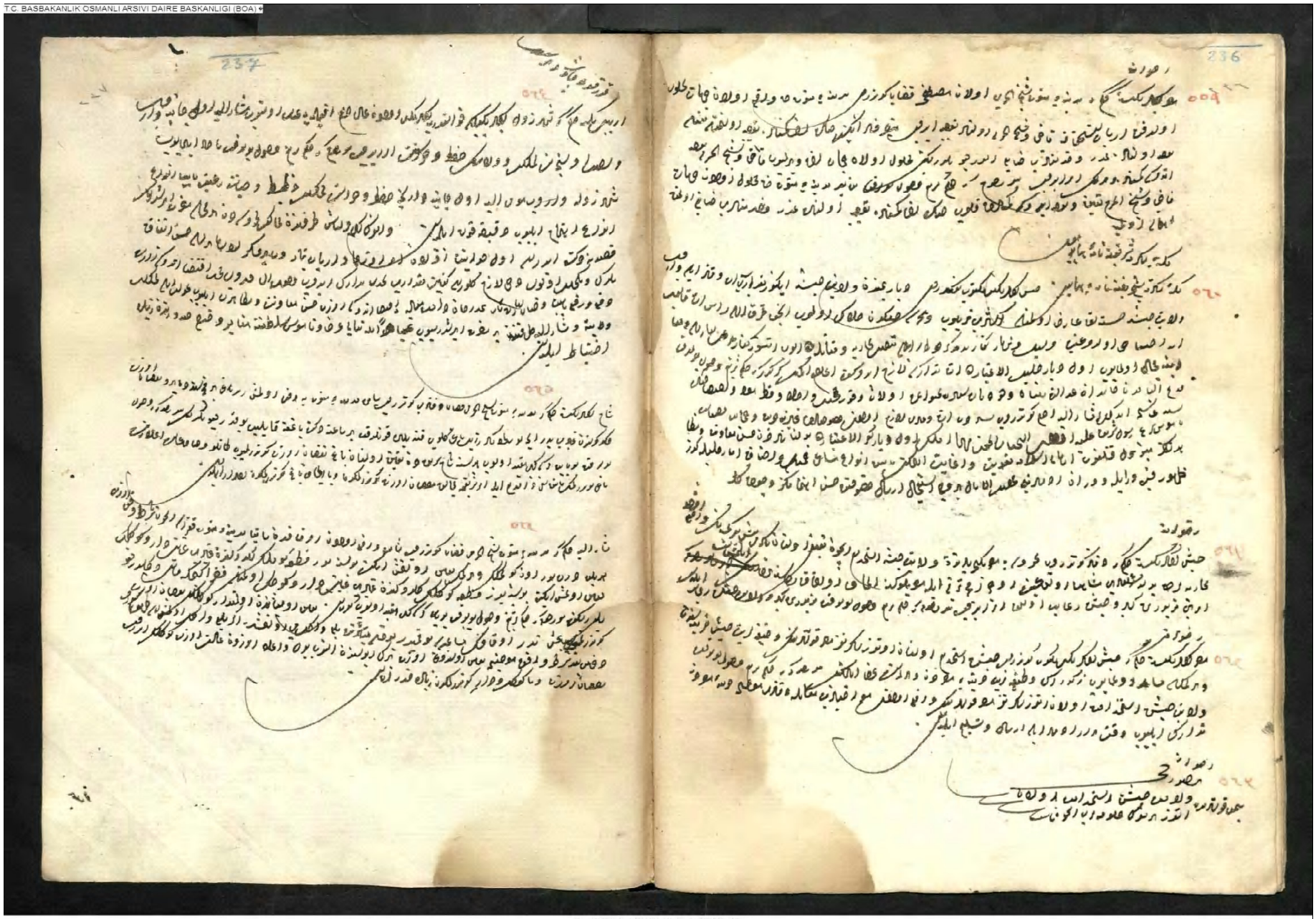

A.{DVNSMHM.d.00047

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA)

A.{DVNSMHM.d.00047

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA)

A.{DVNSMHM.d.00047

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA)

A.{DVNSMHM.d.00047

T.C. BASBAKANLIK OSMANLI ARSIVI DAIRE BASKANLIGI (BOA)

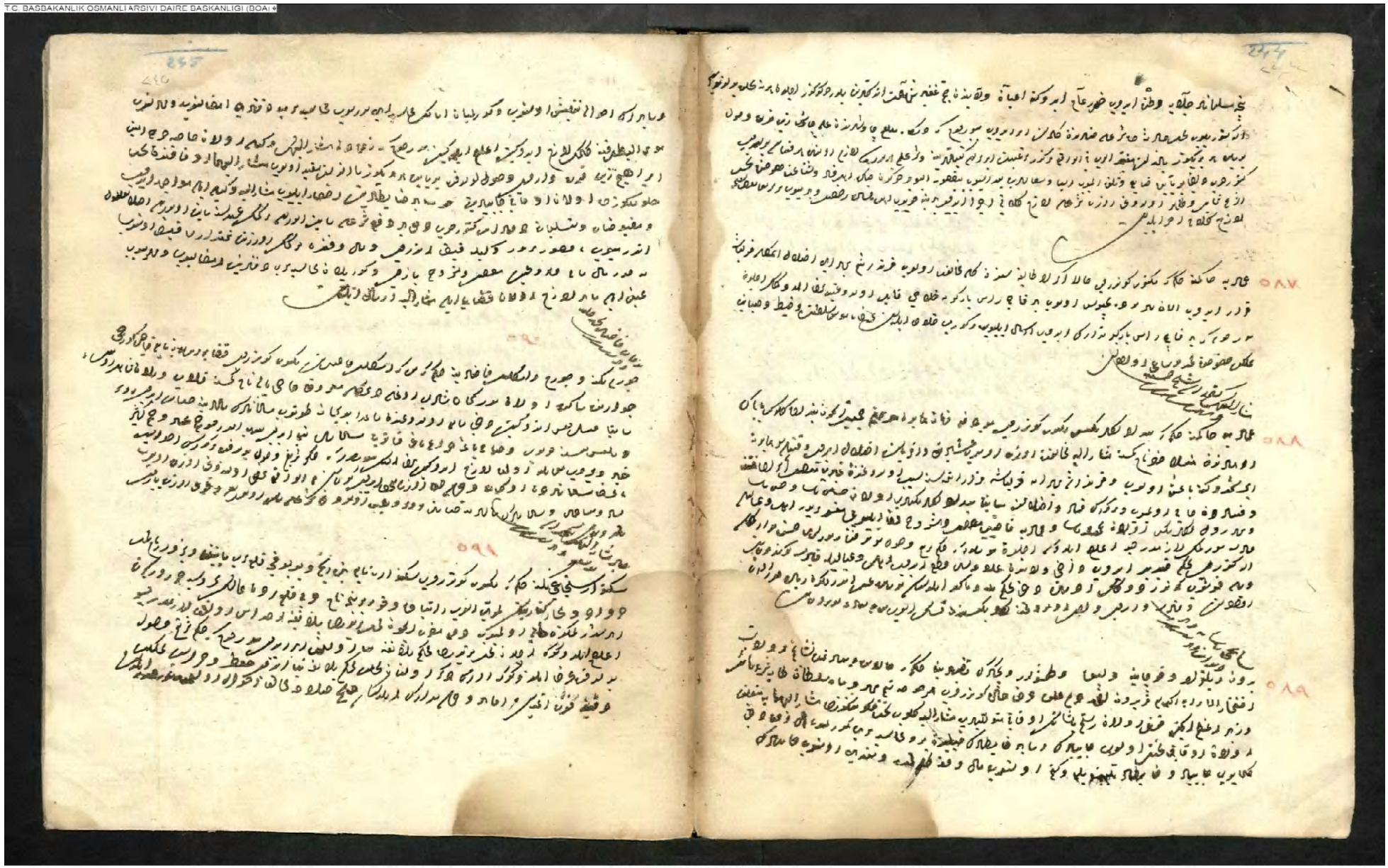

A.{DVNSMHM.d.00047

T.C. BASBAKANLIK OSMANLI ARSIVI DAIRE BASKANLIGI (BOA)

A.{DVNSMHM.d.00047

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA)

A.{DVNSMHM.d.00047

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA)

A.{DVNSMHM.d.00047

T.C. BASBAKANLIK OSMANLI ARSIVI DAIRE BASKANLIGI (BOA)

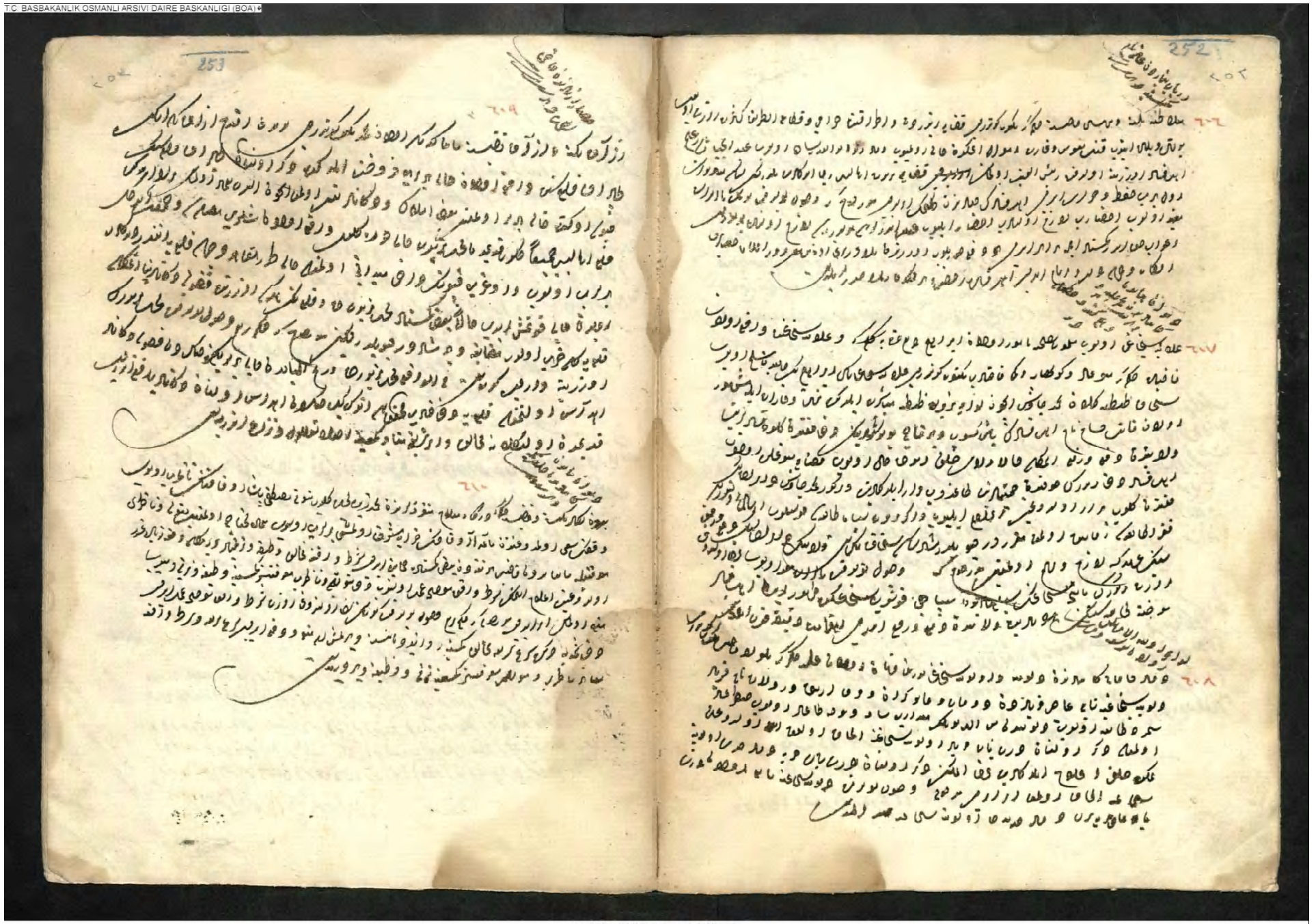

A.{DVNSMHM.d.00047

T.C. BASBAKANLIK OSMANLI ARSIVI DAIRE BASKANLIGI (BOA)

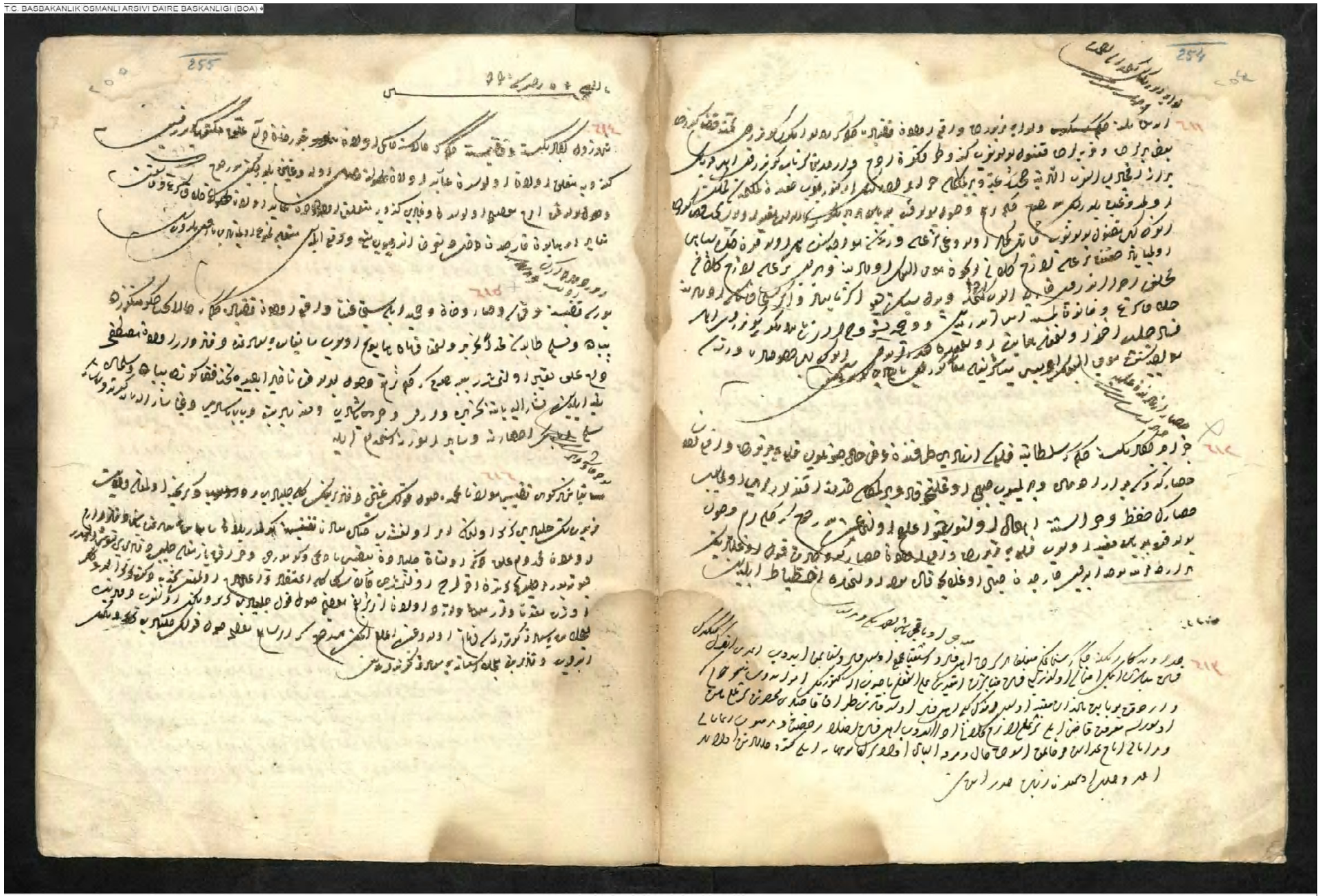

A.{DVNSMHM.d.00047

T.C. BASBAKANLIK OSMANLI ARSIVI DAIRE BASKANLIGI (BOA)

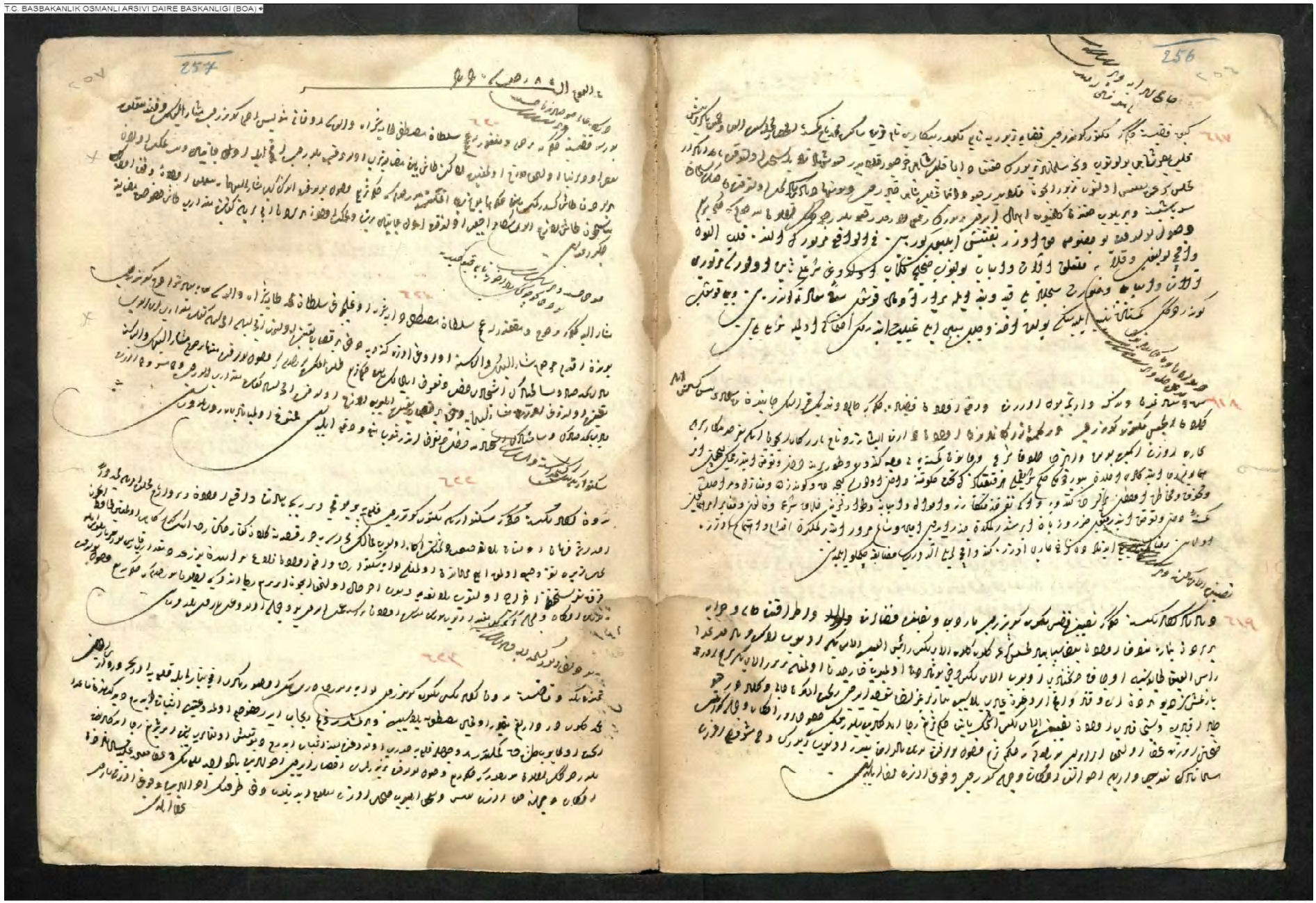

T.C. BASBAKANLIK OSMANLI ARSIVI DAIRE BASKANLIGI (BOA)

A.{DVNSMHM.d.00047

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA)

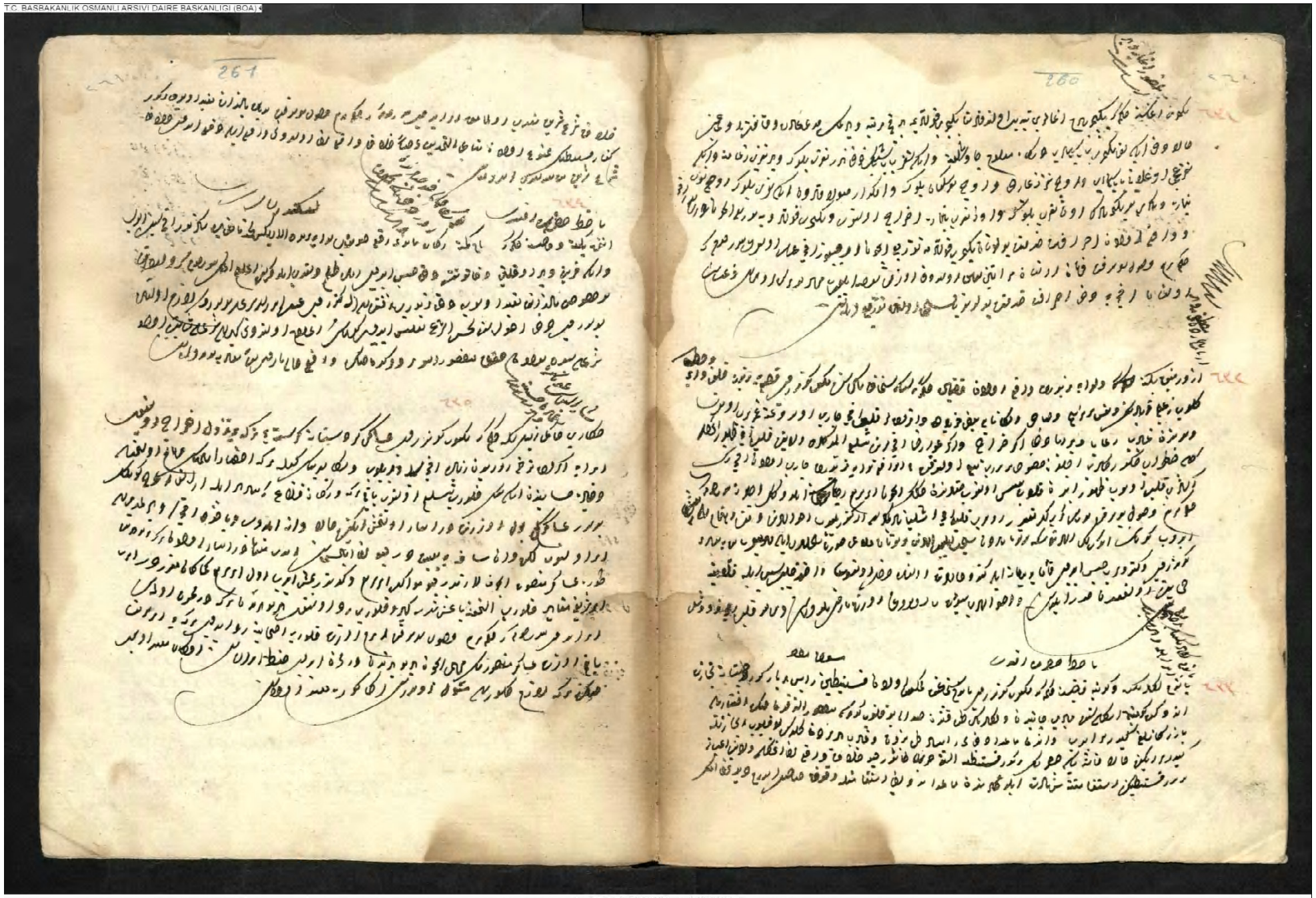

A.{DVNSMHM.d.00047

T.C. BASBAKANLIK OSMANLI ARSIVI DAIRE BASKANLIGI (BOA)

A.{DVNSMHM.d.00047

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA)

A.{DVNSMHM.d.00047

T.C. BASBAKANLIK OSMANLI ARSIVI DAIRE BASKANLIGI (BOA)

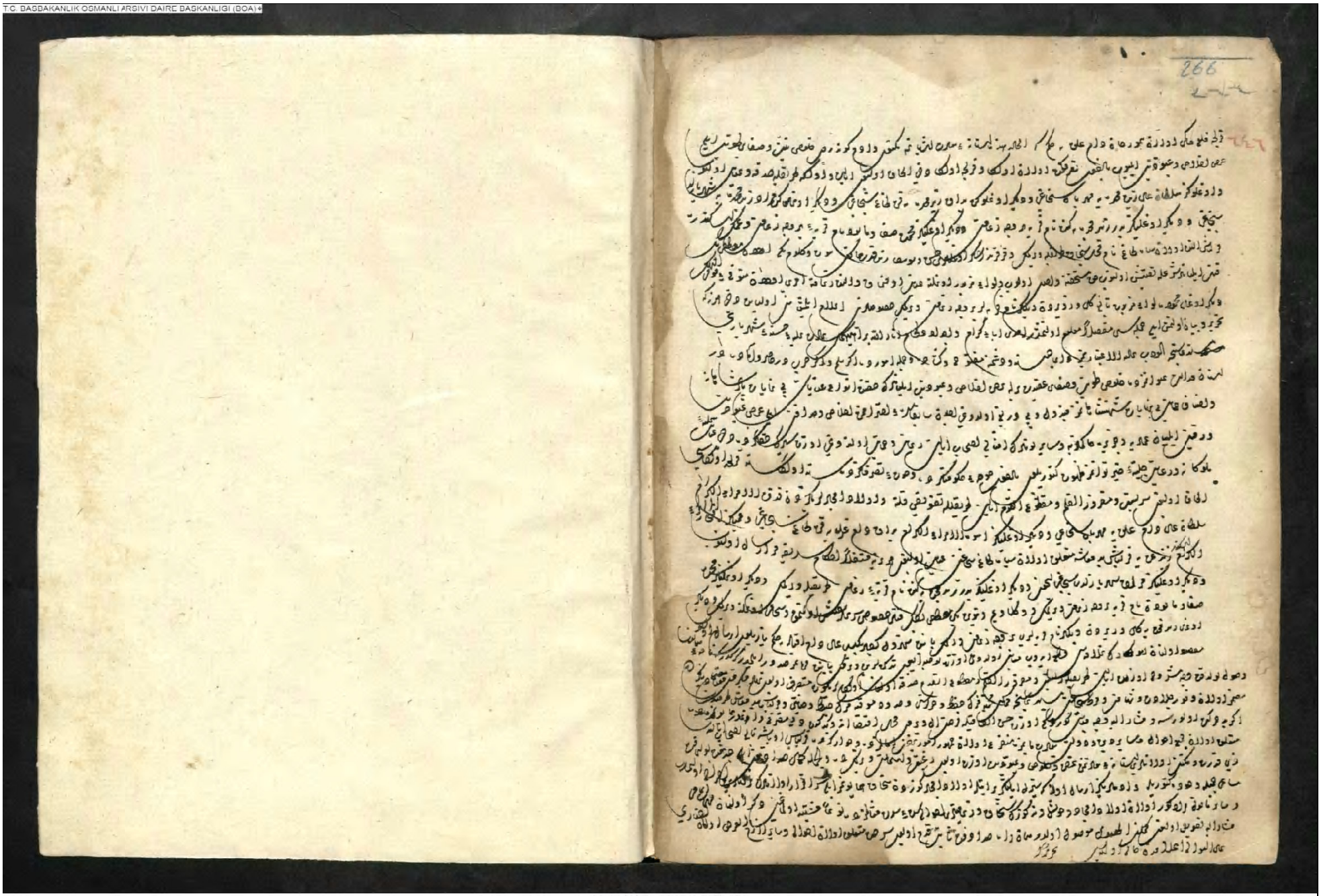

A.{DVNSMHM.d.00047

İNDEKS

A

Akkirman 39, 56, 146, 179
Amasya……16, 44, 46, 85, 111, 116, 231
Anadolu……8, 24, 53, 58, 86, 151, 161, 231, 232
Arapkir 37
Azak……23, 30, 37, 63, 80, 84, 90, 167, 174, 218, 227

B

Bağdat 49
Batum 38, 84, 228, 229
Bigos 70, 189
Boğdan……16, 21, 36, 42, 54, 56, 60, 65, 66, 89, 106, 141, 146, 158, 173, 176
Bosna……21, 39, 42, 47, 54, 68, 78, 97, 106, 117, 138, 176, 184, 211
Bozok 43, 45, 107, 182
Budun……32, 35, 39, 42, 66, 77, 80, 82, 87, 96, 98, 106, 128, 178, 208, 211, 219, 224
Buyofca 82

C

celây-ı vatan 232
celb ile ahz..... 93

Ç

Çerkes Kaytas..... 51, 68, 182

D

Delvine……56, 57, 66, 80, 147, 177, 218
Demirkapı36, 37, 39, 40, 42, 43, 45, 58, 63, 84, 85
Dergâh-ı muâllam……47, 99, 124, 127, 144, 169, 174, 179, 182, 194, 207, 219, 227, 230
Deşişe Kaytbay..... 50
Diyarbekir……32, 48, 53, 54, 72, 82, 122, 135, 223
Dukakin 45, 114
Dürzi Maan..... 46

E

Eflâk 16, 21, 23, 36, 42, 88, 106
Erdel 20, 21, 36, 87
Erzurum……16, 17, 28, 38, 41, 44, 45, 53, 94, 101, 102, 110, 115, 136, 242, 243
Ezine..... 42, 83, 105, 225, 226

G

Gelibolu……42, 51, 60, 83, 105, 129, 160, 179, 226

H

Habeş30, 32, 72, 73, 80, 189, 195, 196, 197, 217
Halep……24, 41, 56, 73, 101, 102, 115, 145, 196
Harem-i Şerif..... 69, 75
Hersek..... 42, 106, 138
Hüccac..... 102
Hücre-i Mukaddese73, 74, 191, 199, 200, 205, 206
Hüdavendigar 46, 81
Hüdâvendigâr 39, 97, 115, 220

I

Irla 61, 162

İ

İlbasan 51, 53, 129, 135

İmâdiye Hâkimi..... 208, 210
İnebahtı..... 55, 66, 143, 178
İnşa'allahü'l-E'azz..... 91
İstabl-ı Amire..... 36
İstanbul.....4, 5, 8, 9, 10, 12, 13, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 23, 29, 36, 38, 40, 42, 43, 44, 48, 50, 51, 52, 55, 56, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 82, 86, 87, 88, 105, 109, 110, 111, 119, 120, 131, 142, 158, 167, 171, 172, 174, 179, 180, 227, 233, 238, 239, 240,둘 242
İstolni..... 39
İznikmid..... 64, 169
İzvornik.....39, 47, 50, 52, 78, 84, 97, 117, 125, 132, 133, 211, 228

K

Karaman24, 37, 42, 49, 56, 57, 69, 70, 79, 92, 104, 122, 144, 148, 149, 187, 190, 191, 216
Karlıili..... 55, 66, 143, 178
Kefe.....17, 23, 30, 36, 37, 39, 40, 58, 60, 63, 89, 90, 95, 96, 99, 101, 144, 150, 151, 152, 157, 158, 167, 219
Kengri(Çankırı)..... 60, 159
Kıbrıs..... 18, 25, 44, 45, 111, 112, 208
Kızılbaş.....43, 57, 68, 77, 100, 113, 147, 148, 193, 198, 208, 215, 235
Köstendil..... 43, 101, 108
kuttâ'u't-târîk..... 93

L

Lahsa.... 41, 59, 101, 103, 152, 156, 168
Leh..... 20, 32, 34, 54, 76, 139, 207, 230

M

Medine-i Münevvere.....29, 54, 73, 137, 162, 186, 187, 188, 189, 191, 192, 195, 196, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 212
Mehemmedü'l-bikri..... 50
Mekke-i Mükerrem.....34, 45, 72, 85, 113, 162, 163, 205, 230
melik..... 132, 190
Mevlâna..... 144, 226, 232
Mısır.....13, 19, 28, 30, 41, 50, 51, 55, 61, 62, 63, 66, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 78, 80, 104, 126, 127, 129, 141, 161, 162, 163, 164, 168, 176, 182, 186, 187, 188, 189, 191, 192, 195, 196, 197, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 210, 217
Midillü..... 40, 61, 99
Mizistre..... 50, 55, 128, 142, 214
Moron..... 55
Mühimme Defterleri.....4, 12, 13, 14, 237, 238, 241, 242
Müşarün-ileyhe.....37, 69, 70, 71, 73, 75, 82, 90, 141, 151, 152, 187, 188, 189, 192, 198, 199, 200, 201, 204, 209, 223, 236
Müteferrika..... 34, 45

N

Nâme-i hümayun..... 72, 85, 196

O

Ohri..... 48, 121

Ö

Özbek..... 20, 36, 37, 87, 88, 90, 91
Özice..... 83, 224

P

Penisgird..... 68, 183

R

Racesne 36, 89
Rodoscuk..... 49, 83, 125, 226
Rumeli 9, 32, 40, 42, 58, 64

S

Saruhan..... 15, 22, 46, 50, 52, 81, 221
Selânik..... 15, 22, 38, 92, 93, 100
Semendire……..32, 40, 42, 51, 62, 63, 78, 82, 98, 106, 128, 165, 212, 224
Softa 43
Sur-ı hümâyun 39

Ş

Şeyhülhârem..... 54, 62, 137
Şirvân 17, 40, 100

T

Timur Hân 79, 215, 221, 234
Trablusgarp……19, 24, 46, 49, 52, 53, 116

Ü

Üsküp……56, 57, 146, 148, 184

V

Vezir Osman Paşa……..37, 43, 58, 90, 107, 152
Voyvoda 34, 65

Y

Yalakabad..... 43
Yenbu 29, 72, 74, 195, 200

Z

Zâim..... 47, 56, 146, 165, 211, 224
Zenkabad 63
zide fazluhu 191, 232
Zülkadriye 64, 73, 169, 198

...numaralı Mühimme Defteri Transkripsiyon ve ...değerlendirilmesi

...LIK RAPORU

10	%10	%2	%
...NDERLİK ENDEKSİ	İNTERNET KAYNAKLARI	YAYINLAR	ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

...L KAYNAKLAR

1	www.devletarsivleri.gov.tr İnternet Kaynağı	%7
2	pt.scribd.com İnternet Kaynağı	%1
3	www.docstoc.com İnternet Kaynağı	<%1
4	www.scribd.com İnternet Kaynağı	<%1
5	www.levantineheritage.com İnternet Kaynağı	<%1
6	www.hbektasveli.gazi.edu.tr İnternet Kaynağı	<%1
7	documents.tips İnternet Kaynağı	<%1
8	es.scribd.com İnternet Kaynağı	<%1

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı Soyadı	BETÜL YILMAZ
Doğum Yeri ve Tarihi	Mart / 1988
Eğitim Durumu	
Lisans Öğrenimi	Atatürk Üni. Edebiyat Fak. Tarih Bölümü
Y. Lisans Öğrenimi	
Bildiği Yabancı Diller	İngilizce
İş Deneyimi	
Stajlar	İMKB Lisesi
Çalıştığı Kurumlar	Atlas Eğitim Kurumları Bil Eğitim Kurumları
İletişim	
E-Posta Adresi	yilmazb224@gmail.com
Tarih	Ocak, 2019